GRĂDINA DE IARNĂ

KRISTIN HANNAH

KRISTIN HANNAH

GRĂDINA DE IARNĂ

Original: Winter Garden (2010)

Traducere din limba engleză de:
VALENTINA GEORGESCU

virtual-project.eu

2019

Nu, nu este a mea: e rana altcuiva.
Eu n-aş fi putut-o îndura vreodată.
Aşa că ia tot ce s-a-ntâmplat, ascunde, îngroapă undeva adânc.
Şi du departe toate lămpile...
Noapte.

Din Poezii *de Anna Ahmatova*

PROLOG

1972

Pe malul măreţului fluviu Columbia, în acest sezon îngheţat, când puteai vedea fiece răsuflare, în livada Belîe Noci era linişte. Cât vedeai cu ochii, numai meri adormiţi, cu rădăcinile lor ferme încolăcite adânc în solul rece, fertil. Pe măsură ce temperatura scădea şi culorile dispăreau de pe cuprinsul pământului şi de pe bolta cerească, peisajul alb provoca un fel de orbire hibernală; zilele nu se mai deosebeau între ele. Totul îngheţa, devenea fragil.

Nicăieri, frigul şi liniştea nu îşi simţeau mai bine prezenţa decât în casa lui Meredith Whitson. La doisprezece ani, descoperise deja golurile care se adunau în relaţiile dintre oameni. Îşi dorea să fie şi familia ei precum cele pe care le vedea la televizor, unde totul arăta perfect, şi toţi membrii se înţelegeau între ei. Nimeni, nici măcar dragul ei tată, nu înţelegea cât de singură, cât de invizibilă se simţea deseori între cei patru pereţi.

Dar seara următoare, totul avea să se schimbe.

Pusese la cale un plan strălucit. Compusese o piesă de teatru, bazată pe unul dintre basmele mamei sale, şi urma să o prezinte la serbarea anuală de Crăciun. Era exact genul de lucru care s-ar fi întâmplat într-un episod din *Familia Partridge.*

— De ce nu pot fi eu vedeta? se smiorcăi Nina.

Era cel puţin a zecea oară când punea această întrebare de când Meredith terminase scenariul.

Meredith se răsuci în scaun şi o privi pe sora ei, în vârstă de nouă ani, care stătea chircită pe podeaua din lemn din dormitorul lor, pictând un castel verde-mentă pe un cearşaf vechi de pat.

Meredith îşi muşcă buza de jos, încercând să nu se încrunte. Castelul era un dezastru; complet greşit.

— Chiar trebuie să discutăm din nou despre asta, Nina?

— Dar *de ce* nu pot să fiu eu ţărăncuţa care se mărită cu prinţul?

— Ştii bine de ce. Jeff îl joacă pe prinţ, şi el are treisprezece ani. Ai arăta caraghios lângă el.

Nina îşi puse pensula în cutia goală de supă şi se ridică pe călcâie. Cu părul ei negru scurt, ochii verzi strălucitori şi pielea albă, arăta ca un mic spiriduş, desăvârşit.

— Pot să fiu eu ţărăncuţa la anul?

— Fii sigură. Meredith zâmbi. Adora ideea că ar putea institui o tradiţie în

familie. Toţi prietenii ei aveau tradiţii, nu însă şi familia Whitson; ei fuseseră mereu altfel. Fără cohorte de rude care să vină în vizită de sărbători, fără curcan de Ziua Recunoştinţei sau şuncă de Paşte, fără rugăciuni spuse mereu. La naiba, nici măcar nu ştiau exact ce vârstă avea mama lor.

Asta, pentru că mama lor era rusoaică, singură în ţara asta. Sau cel puţin aşa susţinea tata. Mama nu povestea prea multe despre ea.

Un ciocănit la uşă o surprinse pe Meredith. Ridică privirea exact când Jeff Cooper şi tatăl ei intrară în cameră.

Meredith se simţea ca un balon din acela lunguleţ, moale, umplut treptat cu aer, căpătând o nouă formă cu fiecare suflare, iar în cazul de faţă, suflarea era Jeff Cooper. Erau cei mai buni prieteni încă din clasa a patra, dar în ultima vreme se simţea diferit în preajma lui. Tulburător. Uneori, când el o privea, abia dacă mai putea respira.

— La ţanc pentru repetiţie.

Băiatul îi adresă un zâmbet care aproape că-i făcu inima să-i stea în loc.

— Te rog doar să nu le spui lui Joey şi băieţilor. N-o să se mai oprească să se amuze pe seama mea din cauza asta.

— Despre repetiţie, spuse tatăl ei, înaintând. Era încă în hainele de serviciu, un costum maro, lejer, cu tigheluri portocalii. În mod surprinzător, nu se distingea niciun zâmbet sub mustaţa lui neagră stufoasă sau în ochii lui. Luă scenariul. Asta-i piesa pe care-o faceţi?

Meredith se ridică de pe scaun.

— Crezi c-o să-i placă?

Nina se ridică în picioare. Chipul ei în formă de inimă era ciudat de solemn.

— Crezi?

Cei trei se uitară unii la alţii peste cearşaful cu castelul verde în stil Picasso şi costumele întinse pe pat. Adevărul pe care îl împărtăşeau cu toţii, doar din priviri, era că Ania Whitson este o femeie rece; puţina afecţiune pe care o avea îi era rezervată soţului ei. Doar o fărâmă din aceasta ajungea la fiicele ei. Pe când erau mai mici, tata încercase să le convingă de contrariul, distrăgându-le atenţia ca un magician, fermecându-le cu strălucirea afecţiunii sale, dar, aşa cum se întâmplă cu toate iluziile, adevărul ieşi până la urmă la iveală.

Aşa că înţelegeau cu toţii întrebarea lui Meredith.

— Nu ştiu, Meredoodle, spuse tata, scoţându-şi ţigările din buzunar. Poveştile mamei tale...

— Îmi place mult să le ascult, îi curmă vorba Meredith.

— Sunt singurele momente când chiar vorbeşte cu noi, adăugă Nina.

Tata îşi aprinse o ţigară şi se uită la ele printr-un fuior de fum cenuşiu, cu

ochii lui căprui mijiţi.

— Mda, spuse el, expirând. Doar că...

Meredith se duse spre el, atentă să nu calce pe cearşaful pictat. Îi înţelegea ezitarea; niciunul dintre ei nu ştia vreodată precis ce ar fi putut-o mişca pe mama lor, dar de data asta Meredith era sigură că ştia răspunsul. Dacă exista un lucru pe care mama ei îl adora, acela era basmul acesta despre o ţărăncuţă nesăbuită care a avut îndrăzneala să se îndrăgostească de un prinţ.

— Durează doar zece minute, tati. Am cronometrat. Tuturor le va plăcea.

— În regulă, atunci, spuse el până la urmă.

Meredith simţi că i se umple inima de mândrie şi speranţă. De data asta, nu mai trebuia să stea pe toată durata serbării într-un ungher întunecos al camerei de zi, citind, sau în bucătărie, spălând vase. De data asta avea să fie centrul atenţiei mamei sale. Piesa aceasta avea să demonstreze faptul că Meredith ascultase fiecare vorbă preţioasă rostită vreodată de mama ei, chiar şi pe cele câteva şoptite, în întuneric, la povestea de noapte bună.

În ora ce urmă, Meredith le dădu indicaţii actorilor ei pe parcursul piesei, deşi doar Jeff avea cu adevărat nevoie de ajutor. Ea şi Nina ascultaseră acest basm ani la rând.

Mai târziu, când repetiţia luă sfârşit şi fiecare plecă în treaba lui, Meredith continuă să lucreze. Făcu un afiş pe care scrise DOAR ÎN SEARA ACEASTA: O PIESĂ DE TEATRU SPLENDIDĂ PENTRU SĂRBĂTORI şi adăugă cele trei nume ale lor. Făcu ultimele retuşuri la cearşaful pictat pentru a servi de decor (era imposibil de reparat integral; Nina depăşea tot timpul conturul când colora), apoi îl agăţă în camera de zi. Când decorul fu gata, adăugă paiete pe fusta de balet din tul, transformată în rochie de prinţesă, pe care urma să o poarte la final. Era aproape ora două dimineaţa când se băgă în pat, şi chiar şi atunci se simţea atât de emoţionată că trecu mult timp până să adoarmă.

Ziua următoare păru să treacă lent, dar, în cele din urmă, la ora şase seara, oaspeţii începură să sosească. Nu erau foarte mulţi, doar cei obişnuiţi: bărbaţi şi femei care lucrau în livadă şi familiile lor, câţiva vecini şi singura rudă în viaţă a tatei, sora lui, Dora.

Meredith şedea în capul scărilor, uitându-se în jos, la uşa de la intrare. Nu reuşea să se abţină să bată cu talpa în podea, întrebându-se când ar fi oare momentul potrivit pentru numărul ei.

Tocmai când era pe punctul să se ridice în picioare, auzi un zdrăngănit puternic.

Oh, nu. Sări ca arsă şi coborî scările în goană, dar era prea târziu.

Nina era în bucătărie, lovind cu o lingură metalică într-o oală şi urlând:

— Poftiţi la spectacol!

Nimeni nu ştia să atragă atenţia asupra propriei persoane mai bine ca Nina.

Se auziră câteva hohote de râs ale celor care se îndreptau dinspre bucătărie spre camera de zi, unde cearşaful cu castelul pictat atârna de cadrul de aluminiu al unui ecran de cinema plasat lângă şemineul uriaş. În dreapta, trona un brad mare de Crăciun, decorat cu luminiţe şi podoabe realizate de-a lungul anilor de Nina şi de Meredith. În faţa cearşafului pictat era „scena" lor: o mică punte din scândură sprijinită pe podeaua din lemn masiv şi un felinar stradal confecţionat din carton, cu o lanternă lipită deasupra cu bandă adezivă izolatoare.

Meredith reduse intensitatea luminilor din încăpere, aprinse lanterna, apoi se ascunse după cearşaful pictat montat pe post de fundal. Nina şi Jeff erau deja acolo, costumaţi.

Nu era un spaţiu care să le ofere prea multă intimitate. Dacă se înclina puţin într-o parte, Nina îi putea vedea pe câţiva dintre musafiri, şi ei o puteau vedea pe ea, dar, cu toate astea, era un spaţiu separat. Când în cameră se făcu linişte, Meredith inspiră adânc şi începu povestirea pe care o compusese cu multă migală.

— Numele ei este Vera şi e o sărmană fată de ţărani, un nimeni. Trăieşte într-un tărâm magic numit Regatul Zăpezii, dar draga ei lume se stinge. Răul s-a abătut asupra acestui ţinut; înaintează pe străduţele pietruite în caleşti negre, trimise de un cavaler negru, malefic, care vrea să distrugă totul.

Meredith îşi făcu intrarea, având grijă să nu se împiedice în fustele lungi, puse una peste alta, când păşi pe scenă. Privi peste capetele musafirilor şi îşi văzu mama în fundul camerei, cumva singură chiar şi în acea mulţime de oameni, cu chipul ei frumos, greu de distins prin ceaţa fumului de ţigară. De data asta, se uita direct la Meredith.

— Vino, surioară, spuse Meredith tare, deplasându-se spre felinar. Să nu lăsăm frigul ăsta să ne zădărnicească drumul.

Nina ieşi de după cortină. Îmbrăcată într-o cămaşă de noapte uzată şi cu un batic pe cap, îşi frământa mâinile, privind la Meredith.

— Crezi că e Cavalerul Negru? strigă ea, stârnind amuzamentul publicului. Oare magia lui neagră abate asupra noastră frigul acesta amarnic?

— Nu. Nu. Eu tremur la gândul pierderii tătânelui nostru. Când s-o-nturna oare? Meredith îşi lipi dosul palmei de frunte şi suspină dramatic. Caleştile îs pretutindeni zilele astea. Cavalerul Negru câştigă putere... oamenii se preschimbă în fum dinaintea ochilor noştri...

— Priveşte! spuse Nina, arătând cu degetul spre castelul pictat. E prinţul...

Reuşi să confere tonului său o notă reverenţioasă.

Jeff îşi ocupă locul pe mica scenă. Cu haina lui sport albastră şi în blugi, cu o coroană aurită ieftină peste păru-i blond ca spicul, arăta atât de chipeş, că preţ de o clipă Meredith îşi uită replica. Ştia că el are trac şi nu se simte în largul lui – roşeaţa din obraji făcea acest lucru evident –, dar era acolo, dovedindu-şi prietenia. Şi îi zâmbea, ca şi cum ea chiar ar fi fost o prinţesă.

Întinse doi trandafiri din mătase.

— Am doi trandafiri pentru tine, îi spuse el lui Meredith, cu voce sacadată.

Ea îi atinse mâna, dar înainte să-şi rostească replica, se auzi un zgomot puternic.

Meredith se întoarse şi îşi văzu mama în picioare în mijlocul mulţimii, nemişcată, palidă, cu ochii albaştri scânteindu-i. Din mână îi picura sânge. Îşi spărsese paharul de cocktail şi, până şi de la locul ei, Meredith putea vedea un ciob ieşind din palma mamei.

— Destul! spuse mama ei tăios. Aşa ceva nu este deloc distractiv pentru o petrecere.

Musafirii nu ştiau ce să facă; unii se ridicară în picioare, alţii rămaseră pe scaune. În încăpere se făcu linişte.

Tata îşi croi drum spre mama. O cuprinse cu un braţ şi o lipi de el. Sau încercă; căci ea rămase rigidă, chiar şi lângă el.

— Nu ar fi trebuit să vă spun vreodată basmele alea ridicole, zise mama, cu un accent rusesc tăios din cauza furiei. Am uitat cât de romantice şi de naive pot fi fetele.

Meredith era atât de umilită, că nu se putea mişca.

Îşi văzu tatăl conducând-o pe mama în bucătărie, unde probabil că o duse direct la chiuvetă şi începu să-i cureţe rana. Musafirii începură să plece de ziceai că erau pe *Titanic* şi se grăbeau să ajungă la bărcile de salvare aflate chiar dincolo de uşa de la intrare.

Doar Jeff se uita la Meredith, iar ea putea vedea cât de ruşine îi era pentru ea. Porni spre ea, continuând să ţină în mână cei doi trandafiri.

— Meredith...

Ea trecu pe lângă el şi ieşi în fugă din cameră. La capătul culoarului, într-un colţ întunecat, se opri brusc şi rămase acolo, gâfâind, lacrimile înţepându-i ochii. Putea auzi vocea tatălui ei venind din bucătărie; încerca să-şi liniştească soţia nervoasă. Un minut mai târziu, se trânti o uşă, iar ea ştiu că Jeff plecase acasă.

— Ce-ai făcut? întrebă Nina încet, venind lângă ea.

— Cine ştie? spuse Meredith, ştergându-şi ochii. E o scorpie, nu alta.

— Ăsta-i un cuvânt urât.

Meredith auzi tremurul din vocea Ninei şi ştiu cât de mult se străduia sora ei să nu plângă. Întinse braţul şi o prinse de mână.

— Ce ne facem? Să ne cerem scuze?

Meredith îşi aduse aminte ultima ocazie când o supărase pe mama ei şi îşi ceruse scuze.

— N-o să-i pese, crede-mă.

— Şi-atunci, ce facem?

Meredith încercă să se simtă la fel de matură ca în acea dimineaţă, dar îşi pierduse complet încrederea. Ştia ce urma să se întâmple: tata o va calma pe mama, după care va veni în camera lor şi le va distra, apoi le va lua în braţele lui mari şi puternice şi le va spune că mama le iubeşte sincer. Când el va fi terminat cu glumele şi cu poveştile, Meredith îşi va dori cu disperare să creadă asta.

— Ştiu ce voi face, spuse ea, mergând spre uşa bucătăriei, până când zări profilul mamei – doar rochia ei neagră de catifea, strânsă pe corp, braţul palid şi părul ei alb, complet alb. N-am să mai ascult niciodată vreuna dintre poveştile ei stupide.

Nu ştim cum să ne luăm rămas-bun:
ne continuăm drumul, umăr lângă umăr.
Soarele-asfinţeşte deja;
tu eşti mâhnit. Eu sunt umbra ta.

Din *Poezii* de Anna Ahmatova

Capitolul 1

2000

Aşa arăta vârsta de patruzeci de ani? Serios? În anul care tocmai se scursese, Meredith se transformase din domnişoară în doamnă. Dintr-odată, fără vreo perioadă de tranziţie. Mai rău de-atât, pielea ei începuse să-şi piardă fermitatea. Mici pliuri se iviseră în zone unde cândva era netedă. Gâtul i se mai îngroşase, nu exista nicio îndoială în privinţa asta. Nu albise încă; măcar de atâta lucru bun avea parte. Părul ei castaniu, tuns bob simplu, până la umăr, era încă des şi lucios. Dar ochii o trădau. Arăta obosită. Şi nu doar la ora şase dimineaţa.

Plecă de la oglindă, îşi scoase tricoul vechi de pe ea şi se îmbrăcă în nişte pantaloni negri de trening, o pereche de şosete până la glezne şi o bluză neagră cu mâneci lungi. Îşi prinse părul la spate într-o coadă de cal subţirică şi ieşi din baie, intrând în dormitorul întunecos, unde sforăitul în surdină al soţului ei mai că o făcu să-şi dorească să se bage la loc în pat. Altă dată, exact aşa ar fi făcut, s-ar fi cuibărit lângă el.

Ieşi din cameră şi închise uşa în urma ei, apoi traversă holul până la scări.

În lumina palidă a doua lămpi de veghe demodate, trecu pe lângă uşile închise ale dormitoarelor copiilor, care, practic, nu mai erau deloc copii. Jillian avea nouăsprezece ani acum, studentă în anul al doilea la UCLA, şi visa să devină doctor, iar Maddy, odorul lui Meredith, avea optsprezece ani şi era în anul întâi la Vanderbilt. Fără ele, casa aceea – şi viaţa lui Meredith – ar fi fost mai goală şi mai tăcută decât şi-ar fi închipuit. Timp de aproape douăzeci de ani, se străduise să fie genul de mamă pe care ea nu o avusese, şi reuşise. Ea şi fiicele ei deveniseră cele mai bune prietene. Absenţa lor o făcea să se simtă fără rost. Ştia că era o prostie. Nu că nu ar fi avut destule de făcut. Îi era pur şi simplu dor de fetele ei; atâta tot.

Îşi continuă drumul. În ultima vreme, acesta părea cel mai bun mod de a face faţă lucrurilor.

Ajunsă la parter, se opri în camera de zi doar cât să bage în priză luminile bradului de Crăciun. În hol, câinii săriră pe ea, scheunând şi dând din coadă.

— Luke, Leia, nu mai săriţi, îi dojeni ea pe cei doi husky, scărpinându-i după urechi şi ducându-i la uşa din spate.

Când o deschise, aerul rece năvăli înăuntru. Noaptea trecută ninsese iar, şi, deşi era încă întuneric în această dimineaţă de mijloc de decembrie, putea distinge sclipirea palidă a străzii şi a câmpului. Respiraţia i se transforma în

norişori de aburi.

Se făcuse deja 6.10 până ieşiră cu toţii afară, fiecare cu treaba lui, iar cerul avea o nuanţă accentuată de gri-purpuriu.

Exact la fix.

Meredith alergă mai întâi încet, acomodându-se cu temperatura scăzută. Aşa cum făcea în fiecare dimineaţă a săptămânii, alergă pe drumeagul pavat cu pietriş ce pornea de la casa ei, trecea pe lângă casa părinţilor ei şi ieşea în şoseaua cu o singură bandă de circulaţie care se sfârşea cam după vreun kilometru şi jumătate, în vârful dealului. Acolo, urma curba care ieşea de pe terenul de golf şi se întorcea. Şase kilometri fix. Era o rutină la care renunţa rareori; nu avea încotro, sincer. Meredith era dăruită de la natură cu forme mari. Era înaltă, lată în umeri, avea şolduri proeminente şi picior mare. Chiar şi trăsăturile feţei păreau un pic cam exagerate în contrast cu paloarea tenului şi cu forma ovală a chipului – avea o gură mare, ca a Juliei Roberts, ochi căprui imenşi, sprâncene dese şi păr bogat. Doar practicarea regulată a sportului, o dietă strictă, produse de calitate pentru îngrijirea părului şi o pensetă de dimensiuni magnifice o puteau ajuta să arate mereu bine.

Când reveni pe şosea, soarele care răsărea lumina munţii, conferind nuanţe de lavandă şi roz piscurilor înzăpezite.

De-o parte şi de alta a drumului, mii de meri golaşi filiformi se înşirau prin zăpadă precum nişte însăilături brune pe o pânză albă. Limba aceasta de pământ fertil aparţinea familiei lor de cincizeci de ani, şi acolo, în mijloc, trona înaltă şi mândră casa în care crescuse. Belîe Noci. Chiar şi în penumbră arăta ridicol de nepotrivită şi de ostentativă.

Meredith continuă să alerge în susul dealului, mărind ritmul, până aproape că îşi pierdu suflul şi simţi un junghi într-o parte.

Se opri pe veranda din faţa casei când lumina aurie strălucitoare scăldă întreaga vale. Hrăni câinii, apoi urcă în grabă. Tocmai avea de gând să intre în baie, când Jeff ieşi. Acoperit doar cu un prosop, cu părul lui blond grizonant încă picurând de apă, se dădu în lături ca s-o lase să intre, iar ea făcu acelaşi lucru. Niciunul nu scoase o vorbă.

La ora 7.20, ea îşi usca părul, iar la 7.30 – exact la timp – era îmbrăcată de serviciu într-o pereche de blugi negri şi o bluză verde pe corp. Puţin creion dermatograf, nişte fard de obraz şi un strop de rimel, un strat de ruj pe buze şi era gata de plecare.

La parter, îl găsi pe Jeff la masa din bucătărie, pe scaunul lui obişnuit, citind *The New York Times.* Câinii dormeau la picioarele lui.

Ea se duse la carafa cu cafea şi îşi turnă o cană.

— Mai vrei cafea?

— Nu, mulţumesc, spuse el fără să ridice privirea.

Meredith adăugă lapte de soia peste cafea, privind cum se schimbă nuanţele lichidului din cană. Îşi dădu seama că ea şi Jeff îşi vorbeau distant în ultima vreme, ca doi străini – sau parteneri deziluzionaţi –, şi doar despre serviciu sau despre copii. Încercă să-şi amintească ultima oară când făcuseră dragoste, şi nu reuşi.

Poate că era ceva normal. Cu siguranţă aşa era. Când eşti căsătorit de multă vreme, ca în cazul lor, este normal să mai existe şi momente de platitudine. Şi totuşi, o întrista uneori când îşi amintea câtă pasiune fusese cândva între ei. Ea avea paisprezece ani la prima lor întâlnire (merseseră să vizioneze *Tânărul Frankenstein;* rămăsese unul dintre filmele lor preferate) şi, sincer, aceea fusese ultima oară când se uitase cu adevărat la alt băiat. Era ciudat când se gândea la asta acum; nu se considera o femeie romantică, dar se îndrăgostise practic la prima vedere. El fusese o parte din fiinţa ei de când se ştia.

Se căsătoriseră de timpuriu – de fapt, prea de timpuriu –, iar ea îl urmase la facultate la Seattle, muncind nopţile şi la sfârşit de săptămână în baruri pline de fum, ca să-i plătească taxa de studiu. Fusese fericită în apartamentul lor mititel, înghesuit, din campusul universitar. Apoi, în ultimul an, rămăsese însărcinată. La început, fusese îngrozită. Îşi făcuse griji că va fi ca mama ei şi că rolul de părinte nu i se potrivea. Dar descoperise, spre marea ei uşurare, că era complet opusul mamei sale. Poate că tinereţea o ajutase în acest sens. Mama ei nu fusese tânără când o avusese pe Meredith, asta era clar.

Jeff scutură din cap. Era un gest abia perceptibil, dar ea îl observă. Fusese mereu receptivă la el, iar în ultima vreme, dezamăgirile reciproce dintre ei păreau să devină sonore.

— Ce? întrebă ea.

— Nimic.

— Doar n-ai clătinat din cap degeaba. Care-i problema?

— Tocmai ţi-am pus o întrebare.

— Nu te-am auzit. Mai întreabă-mă o dată.

— Nu contează.

— Bine. Îşi luă cafeaua şi se îndreptă spre sufragerie.

Era ceva ce făcuse de sute de ori, şi totuşi, în clipa aceea, când trecu pe sub lumina demodată din plafon cu vâscul acela din plastic, inutil, percepţia i se schimbă.

Se văzu parcă de la distanţă: o femeie de patruzeci de ani, cu o cană de cafea în mână, privind către două locuri goale de la masă şi la soţul care şedea încă acolo, şi pentru o fracţiune de secundă se întrebă ce viaţă ar mai fi putut avea acea femeie, altfel decât cea prezentă. Dacă nu s-ar fi întors acasă ca să administreze livada şi să îşi crească fiicele? Dacă nu s-ar fi

măritat atât de tânără? Ce fel de femeie ar fi putut deveni?

Apoi totul dispăru ca un balon de săpun, iar ea reveni unde îi era locul.

— Vii acasă la cină?

— Nu așa fac mereu?

— Ora șapte, spuse ea.

— Negreșit, spuse el, dând pagina. Hai să stabilim o oră.

∵

La ora opt, Meredith era la masa ei de lucru. Ca de obicei, ajunsese prima și trecuse prin spațiul deschis cu birouri separate de paravane de la etajul al doilea al depozitului ca să aprindă luminile. Trecu pe lângă biroul tatălui ei – acum gol –, oprindu-se doar cât să se uite la plăcuța de pe ușă. Fusese votat Cultivatorul anului de treisprezece ori, iar sfatul lui era solicitat cu regularitate în continuare de către concurență. Nu conta că venea la birou doar ocazional, sau că era oarecum pensionar de zece ani. El întruchipa încă emblema livezii Belîe Noci, bărbatul care introdusese pentru prima oară pe piață soiul de mere Golden Delicious la începutul anilor șaizeci, Granny Smith în anii șaptezeci și se luptase pentru Braeburn și Fuji în anii nouăzeci. Proiectele lui de depozitare la rece revoluționaseră domeniul și făcuseră posibil exportul celor mai bune mere pe piața internațională.

Cu siguranță, și ea contribuise la dezvoltarea și succesul companiei. Sub conducerea ei, depozitele frigorifice fuseseră extinse și o mare parte din afacerea lor o reprezenta acum depozitarea fructelor altor cultivatori. Transformase vechiul magazin de mere de la marginea drumului într-un magazin de suvenire unde se vindeau sute de produse artizanale locale, mai ales alimentare, și suvenire de la Belîe Noci. În această perioadă a anului – sărbătorile de iarnă –, când la Leavenworth soseau trenuri pline cu turiști pentru sărbătoarea aprinderii luminilor, faimoasă în toată lumea, nu puțini erau cei care dădeau o raită și pe la magazinul de suvenire.

Primul lucru pe care îl făcu fu să ridice receptorul telefonului ca să o sune pe fiica ei cea mică. Era puțin trecut de ora zece în Tennessee.

— Alo? mormăi Maddy.

— Bună dimineața! spuse Meredith veselă. Se pare că cineva încă doarme.

— Oh, mamă. Bună. Am stat până târziu aseară. Am învățat.

— Madison Elizabeth.

Atât mai spuse Meredith ca să se facă înțeleasă.

Maddy oftă.

— Bine, bine, am fost la o petrecerea a frăției Lambda Chi.

— Știu cât de distractivă e viața acolo și cum vrei să te bucuri de fiecare clipă din perioada studenției, dar primul examen din sesiune e săptămâna viitoare. Marți dimineață, nu?

— Da.

— Trebuie să înveţi să echilibrezi învăţatul şi distracţia. Aşa că dă-ţi funduleţul ăla drăgălaş jos din pat şi du-te la cursuri. E o abilitate de viaţă – să petreci toată noaptea şi să fii totuşi capabil să te trezeşti la timp dimineaţă.

— Doar n-o să fie sfârşitul lumii dacă lipsesc de la un curs de spaniolă.

— Madison.

Maddy râse.

— Bine, bine. Mă trezesc. Spaniolă începători, sosesc. *Hasta la vista... baby.*

Meredith zâmbi.

— Te sun marţi ca să văd cum te-ai descurcat la examenul oral. Şi sun-o pe soră-ta. E stresată pentru examenul la chimie organică.

— Bine, mamă. Te iubesc.

— Şi eu te iubesc, prinţesă.

Meredith închise, simţindu-se mai bine. În următoarele trei ore, se cufundă în muncă. Citea ultimele rapoarte despre recolte, când auzi telefonul de la birou sunând.

— Meredith? E tatăl tău pe linia unu.

— Mersi, Daisy. Preluă apelul. Bună, tată.

— Eu şi mama ne întrebam dac-ai putea trece azi pe la noi la prânz.

— Am foarte mult de lucru, tată...

— Te rog?

Meredith nu putuse niciodată să-şi refuze tatăl.

— Bine. Dar trebuie să mă întorc la unu.

— Excelent, spuse el, iar ea îi auzi surâsul din voce.

Închise şi se întoarse la lucru. În ultima vreme, dat fiind că producţia era în creştere, iar cererea, în scădere, şi costurile de export şi de transport urcaseră la cote astronomice, îşi petrecea adesea zilele stingând incendiu după incendiu, iar ziua de azi nu făcea excepţie. La prânz, o uşoară durere de cap din cauza stresului i se cuibărise la baza craniului şi deveni sâcâitoare. Cu toate astea, le zâmbi angajaţilor când ieşi din birou şi traversă depozitul rece.

În mai puţin de zece minute, parcă în faţa garajului părinţilor ei.

Casa era parcă decupată dintr-un basm rusesc, cu veranda ei pe două niveluri, ca un foişor, şi cu ornamentele din traforaj în modele complicate, mai ales în acest anotimp, când streşinile şi balustradele sclipeau de luminiţe de Crăciun. Acoperişul din cupru era posomorât azi din cauza atmosferei sumbre de iarnă, dar într-o zi senină lucea precum aurul lichid. Înconjurată de plopi înalţi, somptuoşi, şi situată pe un deluşor ce domina

întreaga vale, casa aceasta era atât de faimoasă, că turiştii se opreau adesea să o fotografieze.

Numai mama ei era în stare să construiască un edificiu atât de insolit, frizând absurdul. O locuinţă rurală rusească, de tip dacea, sau casă de vacanţă, în statul Washington. Până şi numele livezii era absurd. Belîe Noci.

Nopţi Albe. Nimic mai nepotrivit. Nopţile erau aici negre precum catranul.

Nu că mamei i-ar fi păsat vreun pic de ceea ce se petrecea în jurul ei. Ea îşi impunea doar voinţa, atât. Ania Whitson trebuia doar să-şi dorească ceva, că soţul ei se şi grăbea să-i îndeplinească dorinţele, şi se pare că ea îşi dorise un castel de basm şi o livadă cu un nume rusesc imposibil de pronunţat.

Meredith ciocăni la uşă şi intră. În bucătărie nu era nimeni; o oală mare de supă fierbea pe aragaz.

În camera de zi, lumina se revărsa prin peretele rotunjit din sticlă, înalt cât două etaje, de la capătul de nord al încăperii – celebrul turn Belîe Noci. Podelele din lemn luceau de la ceara aurie pe care mama insista să o folosească, deşi transforma pardoseala într-un patinoar dacă îndrăzneai să mergi pe ea doar în şosete. Un şemineu uriaş din piatră domina peretele central; în jurul lui erau grupate câteva sofale şi scaune antice cu tapiţerii groase. Deasupra şemineului atârna o pictură în ulei cu o troică rusească – o sanie cu aspect romantic trasă de trei cai – înaintând pe un câmp acoperit cu zăpadă. *Doctor Jivago* în cel mai pur stil. În stânga, zeci de fotografii cu biserici ruseşti, iar sub ele, „Colţul sacru" al mamei sale, unde pe o masă erau etalate icoane vechi şi o candelă ce ardea tot timpul anului.

Îşi găsi tatăl în fundul camerei, lângă pomul de Crăciun încărcat de podoabe, în locul lui preferat. Stătea întins peste pernele de mohair burgund ale patului otoman, citind. Părul, cât îi mai rămăsese din el la cei optzeci şi cinci de ani, stătea ridicat în smocuri albe pe scalpul lui rozaliu. Din pricina zecilor de ani petrecuţi în bătaia soarelui, pielea i se pătase şi i se zbârcise, având o privire de câine basset chiar şi atunci când zâmbea, dar înfăţişarea posomorâtă nu păcălea pe nimeni. Toată lumea îl iubea pe Evan Whitson. Era imposibil să nu-l iubeşti.

Când o văzu pe Meredith intrând, chipul i se lumină. Întinse mâna şi o strânse tare pe a fiicei lui, apoi îi dădu drumul.

— Mama o să fie tare bucuroasă să te vadă.

Meredith zâmbi. Era jocul pe care îl jucau de ani de zile. Tata se prefăcea că mama o iubea pe Meredith, iar Meredith se prefăcea că îl crede.

— Grozav. E sus?

— N-am putut s-o ţin departe de grădină în dimineaţa asta.

Meredith fu surprinsă.

— O aduc eu.

Își lăsă tatăl în salon și traversă bucătăria, ajungând în sufragerie. Prin ușile franțuzești, văzu o întindere de teren acoperit cu zăpadă și hectare întregi de meri adormiți în depărtare. Mai aproape, sub crengile decorate cu țurțuri ale unei magnolii de cincizeci de ani, se afla o grădiniță dreptunghiulară delimitată de un gard vechi din fier forjat. Ornamentele porții erau împletite cu vrejuri brune; vara, poarta aceea era o abundență de frunze verzi și flori albe. Acum sclipea de promoroacă.

Și iat-o; mama ei de optzeci și ceva de ani, înfofolită în pleduri, șezând pe o băncuță neagră în așa-zisa ei grădină de iarnă. Începu să ningă ușor; fulgi mititei făceau scena neclară, ca un tablou impresionist în care nimic nu părea destul de concret pentru a fi tangibil. Tufe sculptate și bazinul de scaldă al păsărelelor erau acoperite de nea, conferind grădinii un aspect bizar, mistic. Deloc surprinzător, mama ei ședea în mijlocul acestui peisaj, cu mâinile împreunate în poală.

În copilărie, pe Meredith o speriase acea vocație pentru solitudine a mamei sale, dar pe măsură ce se maturizase, începuse să o stânjenească, să o irite. O femeie de vârsta mamei sale nu avea de ce să stea singură în frig. Mama ei pretindea că făcea asta din cauza deteriorării acuității vizuale, dar Meredith nu credea asta. Era adevărat că ochii mamei sale nu distingeau culorile – vedea doar alb și negru și nuanțe de gri –, dar asta nu o surprinsese niciodată pe Meredith, nici măcar în copilărie, ca motiv să privești în gol.

Deschise ușa și ieși în frig. Cizmele i se afundară în zăpada înaltă până la glezne; ici și colo, petice tari îi trosneau sub tălpi și de vreo câteva ori aproape alunecă.

— N-ar trebui să stai afară, mamă, spuse ea, venind lângă mama ei. O să faci pneumonie.

— Ar trebui să fie mult mai frig de-atât ca să fac eu pneumonie. E puțin sub zero grade.

Meredith dădu ochii peste cap. Era genul de comentariu ridicol, pe care mama ei îl făcea de fiecare dată.

— Am doar o oră la dispoziție pentru prânz, așa că ai face bine să intri în casă acum. Vocea ei sună aspru în comparație cu mișcarea delicată a fulgilor de nea, și se crispă, dorindu-și să fi înmuiat mai mult sunetele, să-și fi îmblânzit vocea. De ce oare prezența mamei sale scotea tot ce era mai rău în ea? Știai că tata m-a invitat la masă?

— Bineînțeles, spuse mama ei, dar Meredith simți că minte.

Mama ei se ridică de pe bancă dintr-o singură mișcare, fluidă, ca o zeiță antică obișnuită să fie venerată și adorată. Avea tenul extrem de neted și lipsit de riduri, pielea impecabilă, aproape translucidă. Avea genul de

structură osoasă care stârnea invidia femeilor. Dar ochii erau cei care îi defineau frumuseţea. Adânci şi conturaţi de nişte gene groase, aveau o nuanţă deosebită de turcoaz cu stropi aurii. Meredith era sigură că nicio persoană dintre cei care văzuseră acei ochi nu-i uitase vreodată. Ce ironie că nişte ochi de o asemenea nuanţă remarcabilă nu puteau distinge culorile.

Meredith o prinse pe mama ei de cot şi o conduse spre casă; abia atunci, când se puseră în mişcare, observă că mama nu purta mănuşi şi avea mâinile vineţii.

— Dumnezeule mare! Ţi s-au învineţit mâinile. Ar trebui să porţi mănuşi pe frigul...

— Habar n-ai tu ce-i ăla frig.

— Cum zici tu, mamă. Meredith o zori pe mama ei să urce scările şi să intre în casă, la căldură. N-ar fi rău să faci o baie, ca să te încălzeşti.

— Nu vreau să-mi fie cald, mulţumesc. E paisprezece decembrie.

— În regulă, spuse Meredith, privindu-şi mama tremurândă îndreptându-se către aragaz ca să amestece în supă. Pledul gri de lână, ponosit, căzu grămadă pe podea în jurul ei.

Meredith aşeză masa şi, preţ de câteva clipe mirifice, în încăpere fu zgomot, ceva ce aducea cu ideea de relaţie, oarecum.

— Fetele mele, spuse tata, intrând în bucătărie. Părea palid şi vlăguit, umerii lui, cândva laţi, se îngustaseră după pierderea în greutate, înaintă şi puse câte o mână pe umărul fiecăreia din ele, trăgându-le aproape de el pe Meredith şi pe mama. Îmi place mult când mâncăm împreună la prânz.

Mama schiţă un zâmbet anemic.

— Şi mie, spuse ea cu vocea aceea sacadată, cu accent.

— Şi mie, zise Meredith.

— Bravo. Bravo.

Tata încuviinţă din cap şi se duse la masă.

Mama aduse o tavă cu felii de pâine de porumb cu brânză feta, caldă încă, stropită cu unt, puse câte o felie pe fiecare farfurie, apoi aduse holurile pentru supă.

— M-am plimbat prin livadă azi, spuse tata.

Meredith încuviinţă din cap şi se aşeză lângă el.

— Presupun că ai observat capătul Terenului A.

— Mda. Panta aia ne-a cam dat de furcă.

— Ed şi Amanda se ocupă de asta. Nu-ţi face griji pentru recoltă.

— De fapt, nici nu mi-am făcut. Mă gândeam la altceva.

Ea sorbi din supă; era consistentă şi delicioasă. Perişoare de casă din carne de miel într-o zeamă aromată cu şofran şi cu tăiţei mătăsoşi cu ou. Dacă nu era extrem de precaută, mânca tot şi ar fi trebuit să mai alerge doi

kilometri în după-amiaza aceea.

— Oh, da?

— Vreau să cultiv vie pe terenul ăla.

Meredith lăsă încet lingura jos.

— Vie?

— Golden Delicious nu mai sunt cele mai bune mere ale noastre, înainte ca fiica să-l poată întrerupe, el săltă mâna. Ştiu. Ştiu. Am ridicat locul ăsta graţie acestui soi, dar lucrurile se schimbă. La naiba, e aproape anul 2001, Meredith; vinul e la modă acum. Cred că putem face cel puţin „vin de gheaţă"[1] şi recoltare târzie.

— În vremurile astea, tată? Pieţele asiatice se restrâng şi ne costă o avere transportul fructelor. Competiţia creşte. Fir-ar să fie, profiturile noastre au scăzut cu douăsprezece procente anul trecut, şi nici anul ăsta lucrurile nu arată mai bine. Abia dacă facem faţă.

— Ar trebui să-l asculţi pe tatăl tău, spuse mama.

— Oh, te rog, mamă. Tu nici măcar n-ai mai fost în depozit de când am modernizat sistemul de răcire. Când te-ai uitat ultima oară peste bilanţurile de sfârşit de an?

— Destul, spuse tata, suspinând. N-am vrut să isc o ceartă.

Meredith se ridică în picioare.

— Trebuie să mă întorc la muncă.

Meredith îşi duse bolul la chiuvetă, unde îl spălă. Apoi transferă restul de supă într-o cutie de depozitare, o puse în frigiderul care gemea de încărcat ce era şi spălă oala. O lovi de scurgere cu un zgomot care păru foarte strident în tăcerea din încăpere.

— A fost delicios, mamă. Mulţumesc.

Îşi luă în grabă rămas-bun şi ieşi din bucătărie. În hol, îşi puse paltonul pe ea. Păşi pe verandă, respirând aerul tăios, îngheţat, când tatăl veni în urma ei.

— Ştii în ce toane e în decembrie şi ianuarie. Iernile sunt grele pentru ea.

— Ştiu.

O luă în braţe şi o ţinu strâns.

— Voi două ar trebui să vă străduiţi mai mult.

Meredith se simţi rănită de aceste vorbe. Le auzise rostite de el toată viaţa ei; măcar o dată ar fi vrut să-l audă spunând că mama ar fi trebuit să se străduiască mai mult.

— Aşa voi face, spuse ea, desăvârşind mica lor poveste, ca întotdeauna. Şi

---

[1] Vin obţinut prin fermentarea lentă a mustului extrem de dulce rezultat în urma presării strugurilor îngheţaţi. Cunoscut sub denumirea de Eiswein în Germania şi Icewine în Canada. Se produce doar în acele zone unde clima permite strugurilor să reziste în vie până la începutul iernii.

chiar se străduia. O făcea mereu, dar ea şi mama ei nu puteau fi niciodată apropiate. Timpul adâncise prea mult rănile. Te iubesc, tată, spuse ea, sărutându-l pe obraz.

— Şi eu te iubesc, Meredoodle. Zâmbi. Şi gândeşte-te la struguri. Cine ştie, poate reuşesc totuşi să devin viticultor înainte să mor.

Meredith detesta glumele astea.

— Foarte nostim.

Se întoarse, se duse la maşină, urcă şi porni motorul. Băgă maneta SUV-ului în marşarier şi întoarse capul. Prin dantela de zăpadă de pe lunetă îşi văzu părinţii dincolo de fereastra sufrageriei. Tata o trase pe mama în braţe şi o sărută. Începură să danseze şovăielnic, deşi probabil că în casă nu era deloc muzică. Tatăl ei nu avea nevoie de muzică; spunea mereu că purta în inimă cântece de dragoste.

Meredith se îndepărtă de scena romantică, dar amintirea acelei scene nu o părăsi. Tot restul zilei, în timp ce analiza activitatea de producţie din toate unghiurile, căutând strategii de maximizare a profitului, sau în timpul nesfârşitelor şedinţe de conducere şi planificare, se pomeni gândindu-se că părinţii ei arătaseră foarte îndrăgostiţi.

Adevărul era că nu izbutise niciodată să înţeleagă cum de o femeie era capabilă să-şi adore cu pasiune soţul şi să-şi dispreţuiască în acelaşi timp copiii. Nu, nu era corect. Mama nu le dispreţuia pe Meredith şi pe Nina. Pur şi simplu, nu îi păsa de ele.

— Meredith?

Ridică o privire severă. Pentru o clipă, fusese atât de cufundată în propria-i viaţă, că uitase unde se afla. La masa ei de lucru. Citind un raport despre insecte.

— Oh, Daisy. Scuze. Presupun că n-am auzit când ai ciocănit.

— Plec acasă.

— S-a făcut deja atât de târziu? Meredith se uită la ceas. Era 18.37. La dracu'. Adică, fir-ar să fie. Am întârziat.

Daisy râse.

— Mereu stai peste program.

Meredith începu să-şi aranjeze actele în teancuri ordonate.

— Ai grijă cum conduci, domnişoară Daisy – era o glumă veche, dar zâmbiră amândouă –, şi nu uita că Josh de la Comisia pentru cultura merilor vine la nouă la o şedinţă. O să fie nevoie de gogoşi şi de cafele.

— S-a făcut. Noapte bună.

Meredith îşi puse în ordine biroul pentru a doua zi, apoi ieşi.

Se pusese serios pe ninsoare, iar vizibilitatea se redusese. Ştergătoarele se mişcau cu toată viteza, dar tot era dificil să vadă clar. Fiecare pereche de

faruri din sens opus o orbeau câteva clipe. Deşi cunoştea drumul acela ca pe propriul buzunar, încetini şi se aplecă peste volan. Asta îi evoca momentul, unic, de altfel, când încercase să o înveţe pe Maddy să şofeze pe zăpadă. Amintirea o făcu să zâmbească. *E zăpadă, mamă. Nu polei. Nu trebuie să conduc atât de încet. Aş ajunge mai rapid pe jos acasă.*

Aşa era Maddy. Mereu grăbită.

Acasă, Meredith trânti uşa în urma ei şi se duse degrabă în bucătărie. O privire scurtă la ceasul de pe perete îi spuse că întârziase. Din nou.

Îşi puse poşeta pe blatul de pe bufet.

— Jeff?

— Sunt aici.

O luă în direcţia de unde se auzise vocea lui şi ajunse în camera de zi. Jeff era la barul pe care îl instalaseră la sfârşitul anilor optzeci, preparându-şi ceva de băut.

— Scuze că am întârziat. Ninsoarea...

— Da, da, spuse el. Ştiau amândoi că plecase târziu de la birou. Vrei ceva de băut?

— Sigur. Vin alb. Se uită la el, neştiind ce simte cu adevărat. El era la fel de chipeş ca întotdeauna; părul blond-închis abia începuse să îi încărunţească pe la tâmple, avea un maxilar proeminent, puternic, şi ochi de culoarea oţelului, care păreau să zâmbească tot timpul. Nu făcea sport şi mânca foarte mult; cu toate astea, avea genul de constituţie slabă şi musculoasă, peste care parcă nu treceau anii. Era îmbrăcat în stilu-i obişnuit – blugi Levis spălăciţi şi un tricou vechi cu Pearl Jam.

Îi întinse lui Meredith un pahar cu vin.

— Cum a fost azi?

— Tata vrea să se apuce de cultivat viţă-de-vie. Iar mama era din nou în grădina de iarnă. O să facă pneumonie.

— Mama ta e mai rece decât orice câmp îngheţat.

Preţ de o clipă, ea simţi anii care îi legau, toate conexiunile pe care le crease timpul. El îşi formase o părere despre mama ei în urmă cu mai bine de douăzeci de ani, şi nimic nu i-o schimbase.

— De acord, spuse Meredith, sprijinindu-se de perete. Pe neaşteptate, tăvălugul de evenimente nebune/agitate/precipitate din acea zi – săptămână, lună – o copleşi şi închise ochii.

— Azi am finalizat un capitol. E scurt. Doar vreo şapte pagini, dar eu zic că-i bun. Ţi-am făcut şi ţie o copie. Meredith? Mere?

Ea deschise ochii şi constată că el o priveşte. Pielea dintre ochi îi era uşor încreţită de încruntare, făcând-o să se întrebe dacă el spusese cumva ceva important. Încercă să-şi amintească, dar nu reuşi.

— Scuze. Am avut o zi lungă.

— Sunt cam multe asemenea zile în ultima vreme.

Nu era sigură dacă din vocea lui răzbătea o notă acuzatoare sau pur şi simplu sinceritate.

— Ştii cum e iarna.

— Şi primăvara. Şi vara.

Acum, Meredith primi răspunsul: era un ton acuzator. Chiar cu un an în urmă intenţionase să-l întrebe ce se întâmpla cu ei. Ar fi vrut să-i spună cât de pierdută se simţea împresurată de sumbrele detalii mărunte ale vieţii ei cotidiene şi cât de dor îi era de fete. Dar în ultima vreme genul acesta de intimitate părea imposibilă. Nu era foarte sigură cum se ajunsese la situaţia asta, sau când, dar distanţa dintre ei părea să crească treptat, asemenea unei pete de cerneală pe o ţesătură.

— Da, aşa se pare.

— Mă duc la birou, spuse el brusc, luându-şi jacheta pe care o lăsase pe spătarul scaunului.

— Acum?

— De ce nu?

Ea se întrebă dacă asta era cu adevărat o întrebare. Ar fi vrut să-l oprească, să-i dea un motiv să nu plece, sau îşi dorea oare să plece? Nu era sigură, şi sincer, nici nu-i păsa în acel moment. I-ar fi plăcut să facă o baie fierbinte şi să bea un pahar cu vin, fără să fie nevoită să se gândească ce să spună la cină. Era chiar mai bine dacă nu ar fi trebuit să gătească deloc pentru cină.

— În regulă.

— Mda, spuse el, sărutând-o pe obraz. Aşa mă gândeam şi eu.

Capitolul 2

Două săptămâni durase plimbarea prin junglă în căutarea vânatului. Gâzele le dăduseră de veste; şi mirosul morţii.

Nina stătea lângă ghidul care o adusese aici. Preţ de o clipă îngrozitoare, trecu prin toate stările: muştele bâzâind în luminiş, viermii care albiseră pe alocuri carcasa însângerată, liniştea junglei africane, semn că prădătorii şi animalele saprofage erau pe aproape, urmărind.

Apoi începu să fragmenteze scena, să o vadă cu ochi de fotograf. Scoase exponometrul şi făcu o verificare rapidă. După ce termină, alese unul dintre cele trei aparate foto atârnate de gât şi prinse în obiectiv trupul devastat, însângerat al gorilei de munte.

Clic.

Ocoli cadavrul, continuând să focalizeze şi să tragă cadre. Schimbă aparatele, reglă obiectivele, verifică lumina. Nivelul adrenalinei creştea. Erau singurele momente când simţea că trăieşte cu adevărat, atunci când fotografia. Ochiul era marea ei înzestrare; asta şi abilitatea ei de a se detaşa de tot ceea ce se petrecea în jurul ei. Aceste talente erau inseparabile. Pentru a fi un fotograf renumit, mai întâi trebuia să vezi, apoi să simţi.

Făcu o pauză cât să se mai dea cu puţin unguent camforat sub nas, apoi se aşeză pe vine, mai aproape, ca să focalizeze grumazul retezat. Auzi pe cineva vomitând undeva; probabil că era tânărul jurnalist care o însoţise pe Nina. Puţin îi păsa de asta acum.

Clic. Clic.

Braconierii luaseră doar capul, labele şi picioarele. Chestii din care scoteau bani. Existau locuri în lume unde laba de gorilă era folosită pe post de scrumieră în biblioteca vreunui nenorocit de bogătan.

Clic. Clic.

Timp de o oră, Nina încadră şi fotografie, schimbând aparatele şi obiectivele de câte ori era nevoie, depozitând filmele folosite în cutii de tablă şi etichetându-le înainte să le bage în buzunarele vestei. Când, în sfârşit, se înseră, porniră pe drumul lung, încins, alunecos, pe care veniseră prin junglă. Aerul era încărcat de tot felul de sunete – gâze, păsări, maimuţe –, iar cerul era de culoarea sângelui proaspăt. Un soare de foc se juca de-a v-aţi ascunselea printre copaci. Când urcaseră, pălăvrăgiseră întruna cu toţii, acum însă, la coborâre, erau cufundaţi într-o tăcere solemnă. Concluziile „la cald” erau întotdeauna cele mai critice pentru Nina. Era dificil uneori să uite

ceea ce văzuse. Adesea, în miez de noapte, imaginile îi reveneau sub formă de coşmaruri şi o trezeau din cel mai adânc somn. Mai adesea decât i-ar fi plăcut să recunoască, se trezea cu lacrimi pe obraz.

La poalele muntelui, grupul ajunse la micul avanpost care servea drept oraş în aceste ţinuturi îndepărtate ale Rwandei. Acolo, se urcară în maşina de teren şi merseră câteva ore până la centrul de conservare, unde făcură mai multe cercetări, iar ea mai făcu nişte poze.

— Doamna Nina?

Ea stătea lângă uşa centrului, curăţând un obiectiv, când se auzi strigată de cineva. Puse aparatul deoparte, ridică privirea şi îl văzu pe şeful ghizilor de la centru lângă ea. Îi adresă un zâmbet larg, atât cât îi fu cu putinţă, dată fiind oboseala pe care o simţea.

— Bună ziua, domnule Dimonsu.

— Mă scuzaţi că vă deranjez când aveţi atâta treabă, dar am uitat să vă dăm un mesaj telefonic foarte important. De la doamna Sylvie. Ea a spus să vă spun să o sunaţi.

— Mulţumesc.

Nina scoase din geantă aparatul butucănos ce servea de telefon prin satelit şi se deplasă cu toată instalaţia într-un luminiş din centrul taberei. O verificare rapidă cu ajutorul busolei stabili direcţia satelitului. Desfăcu antena telefonului, o puse pe sol şi o fixă la şaizeci de grade nord-est. Apoi conectă telefonul la antenă şi îl porni. Un ecran LCD pâlpâi portocaliu şi se aprinse, indicându-i intensitatea semnalului. Când acesta fu destul de puternic, efectuă apelul telefonic.

— Hei, Sylvie, spuse ea când editorul răspunse. Am făcut fotografiile cu braconierii azi. Nişte jigodii nenorocite. Dă-mi, să zicem, zece zile să ajungă la tine, bine?

— Ai şase zile. Ne gândim la copertă.

Coperta. Cuvântul ei preferat. Erau femei cărora le plăceau diamantele; ei îi plăcea coperta revistei *Time.* Sau a revistei *National Geographic.* Nu făcea mofturi. Spera chiar ca într-o zi să primească spaţiu coperta şi vreo şaisprezece pagini pentru fotoreportajul intitulat „Femei războinice de pe întreg mapamondul". Proiectul ei de suflet. Imediat ce termina cu asta – indiferent când ar fi fost asta –, devenea independentă.

— Le vei avea. Şi pe urmă mă văd cu Danny în Namibia.

— Norocoaso. Fă sex şi pentru mine. Dar fii gata să revii la muncă vinerea viitoare. Violenţele din Sierra Leone escaladează iar. Din câte se pare, tratativele de pace vor eşua. Vreau să te-ntorci înainte de Crăciun.

— Doar mă cunoşti, spuse Nina. Gata să-mi iau zborul numaidecât.

— Nu te sun decât dacă izbucneşte un nou război. Promit, spuse Sylvie.

Acum du-te şi trage-ţi-o, în timp ce eu voi încerca să-mi aduc aminte cum e.

∵

Câteva zile mai târziu, Nina era în Namibia, într-un Land Rover închiriat, cu Danny la volan.

Era abia ora şapte dimineaţa, iar soarele de decembrie strălucea deja fierbinte. La ora treisprezece, temperatura avea să atingă în jur de 46° C, sau poate chiar mai mult. Drumul – dacă se putea numi astfel – era de fapt un fluviu de nisip gri-roşcat dens, care se lipea de cauciucurile maşinii şi îi făcea să derapeze când într-o direcţie, când în cealaltă. Nina se ţinea de mânerul portierei şi stătea dreaptă în scaun, încercând să-şi folosească trupul în chip de amortizor, înclinându-se în funcţie de mişcările maşinii.

Se folosea de cealaltă mână ca să ţină fixat aparatul foto atârnat de gât, astfel încât cureaua să nu-i intre în carne. Înfăşurase aparatul şi obiectivul într-un tricou – o metodă nu foarte profesională de protecţie contra prafului, dar în toţi anii petrecuţi în Africa, acesta se dovedise a fi cel mai bun compromis între protecţie şi funcţionalitate. Aici, aveai uneori doar o secundă la dispoziţie să duci aparatul la ochi şi să tragi un cadru. Nu era timp să bâjbâi printre barete şi cutii.

Se uită la peisajul pustiu, uscat. Pe măsură ce orele treceau, ducându-i tot mai departe de orice urmă de civilizaţie şi tot mai în adâncul uneia dintre ultimele sălbăticii adevărate din sudul Africii, observă tot mai multe turme de animale înfometate pe lângă albii de râuri secate. În acea arşiţă, cădeau în genunchi, murind acolo unde aşteptau să plouă. Erau schelete albite peste tot.

— Eşti sigură că vrei să găseşti tribul Himba? întrebă Danny, zâmbindu-i, în timp ce derapară într-o parte, aproape împotmolindu-se în nisip. Murdăria de pe faţa lui îi făcea dinţii albi şi ochii albaştri să arate orbitor de strălucitori. Părul lung până la guler şi bluza îi erau pudrate cu praf. N-am mai avut o săptămână pentru noi de luni întregi.

Aşa-zisul drum deveni din nou practicabil, iar ea ridică aparatul foto, studiindu-l pe Danny prin obiectiv. Îl focaliză pe el, lărgind cadrul doar un pic, văzându-l atât de limpede de parcă ar fi fost un străin: un irlandez chipeş de treizeci şi nouă de ani, cu pometi proeminenţi şi un nas care fusese rupt de mai multe ori. Încăierări *prin cârciumi când eram flăcău,* spunea el mereu, iar în acel moment, când privea înainte, concentrându-se la drum, ea putea observa ridurile fine din jurul gurii crispate. Era îngrijorat că urmase nişte indicaţii greşite şi nu se afla pe traseul corect, deşi nu ar fi recunoscut niciodată asta. Era corespondent de război şi era obişnuit să fie „în rahat”, cum îi plăcea lui să spună, obişnuit să urmărească o poveste până în pânzele albe. Chiar dacă nu era povestea lui.

Nina făcu o fotografie.

El îi aruncă un zâmbet, iar ea mai făcu o fotografie.

— Data viitoare când vrei să fotografiezi o femeie, ţi le recomand pe chelneriţele de la barurile de pe lângă piscine.

Ea râse şi puse aparatul din nou în poală, acoperind obiectivul cu capacul.

— Îţi sunt datoare.

— Păi să ştii, iubire, şi n-am să uit, fii sigură de asta.

Nina se lăsă pe spate în scaunul jerpelit, incomod, şi încercă să nu închidă ochii, dar era extenuată. După două săptămâni de urmărit braconieri prin junglă şi patru săptămâni înainte de asta în Angola, privind cum se omoară oamenii între ei, era ruptă de oboseală.

Cu toate astea însă, îi plăcea la nebunie ceea ce făcea. Nu şi-ar fi dorit să fie altundeva şi nici să fi făcut altceva. Să găsească „cadrul perfect" era o distracţie plină de adrenalină, una de care nu se plictisea niciodată, indiferent de sacrificiile făcute pe parcurs. Ştiuse asta în urmă cu şaisprezece ani, când, la douăzeci şi unu de ani, cu o diplomă de jurnalist în buzunar şi un aparat foto uzat în rucsac, pornise în căutarea propriului destin.

Un timp, acceptase orice slujbă unde era nevoie de un fotograf, dar în 1985 dăduse lovitura. La Live Aid, concertul manifest pentru abolirea foametei, o cunoscuse pe Sylvie Porter, pe atunci proaspăt editor la *Time,* iar Sylvie o introdusese pe Nina într-o altfel de lume. Cât ai clipi, Nina era deja în drum spre Etiopia. Ceea ce văzuse acolo schimbase totul.

Aproape imediat, fotografiile ei încetară să mai fie simple imagini şi începură să reveleze poveşti. În 1989, când taifunul Gay a lovit Thailanda, lăsând peste o sută de mii de oameni fără adăpost, fotografia Ninei cu o femeie singură, scufundată până la piept în apă nămoloasă, purtându-şi bebeluşul plângând deasupra capului, a apărut pe coperta revistei *Time*. Cu doi ani înainte, câştigase premiul Pulitzer pentru fotoreportajul despre foametea din Sudan.

Nu că ar fi fost ceva uşor, cariera aceasta a ei.

Asemenea tribului Himba din acea regiune, trebuise să devină o nomadă. Saltelele moi, cearşafurile curate, apa curentă erau un lux fără de care învăţase să trăiască.

— Uite. Acolo, spuse Danny, arătând cu degetul.

La început, nu văzu decât un cer portocaliu cu roşu, îmbibat de praf. Universul părea incinerat şi mirosea a fum. Treptat, siluetele de pe creastă se materializară în oameni, în poziţie de drepţi, privind în jos la Land Roverul murdar şi la oamenii şi mai murdari din el.

— Ăştia-s?

— Aşa ar trebui.

Încuviinţând din cap, Danny parcurse ultima porţiune de drum până la ei şi la creastă, iar acolo unde albia secată a unei ape făcea un cot, parcă maşina şi coborî.

Tribul Himba se dădu înapoi, privind.

Danny înaintă încet, ştiind că şeful va veni să se prezinte. Nina îl urmă.

La coliba înţeleptului, se opriră. Focul sacru ardea în faţa ei, un fir de fum ridicându-se spre cerul acum purpuriu. Se aplecară amândoi, mişcându-se cu precauţie, având grijă să nu treacă în faţa focului. Un astfel de gest ar fi fost interpretat ca unul dispreţuitor.

Şeful de trib se apropie de ei şi, într-o limbă swahili poticnită, cei trei negociară permisiunea să facă fotografii pentru a primi în schimb bani şi apă. Nina adusese şaizeci de litri cu ea pentru acest târg. Pentru un popor care trebuia să străbată kilometri întregi pentru o gură de apă, acesta era un dar copleşitor, astfel că Danny şi Nina fură numaidecât primiţi cu bucurie, ca nişte vechi prieteni. Copiii se năpustiră asupra lor, ţopăind şi chicotind în jurul Ninei. Oamenii Himba îi luară pe ea şi pe Danny cu ei în sat, unde fură ospătaţi cu o masă tradiţională alcătuită din terci de porumb şi lapte acru şi unde avură parte şi de un moment artistic din partea tribului. Mai târziu, pe o noapte albastră cu lună plină, fură conduşi la o colibă circulară din chirpici, numită *rondoval,* unde se întinseră împreună pe o rogojină împletită din iarbă şi frunze. Aerul avea un miros dulceag, de porumb copt şi pământ uscat.

Nina se răsuci pe o parte, cu faţa la Danny. În penumbra luminii albăstrii, chipul lui arăta tânăr, deşi, ca şi ea, avea ochii îmbătrâniţi. Riscul meseriei. Văzuseră prea multe lucruri cumplite. Dar asta îi adusese împreună. Lucrurile pe care le aveau în comun. Dorinţa de a vedea totul, indiferent cât de cumplit ar fi fost, de a şti totul.

Se cunoscuseră într-o colibă abandonată din Congo, în timpul primului război, când se adăposteau amândoi de una dintre cele mai aprige lupte; ea, pentru a-şi reîncărca aparatul foto, el, pentru a-şi bandaja o rană la umăr.

Arată rău, spusese ea. Îmi dai voie să te bandajez eu?

El ridicase privirea spre ea. *Probabil că toate rugăciunile mele au funcţionat. Dumnezeu mi-a trimis un înger numai pentru mine.*

Din acel moment, fuseseră împreună în toată lumea. În Sudan, Zimbabwe, Afghanistan, Congo, Rwanda, Nepal, Bosnia. Deveniseră amândoi specialişti în continentul african, dar când avea loc un eveniment major pe undeva, existau toate şansele să fie şi ei prezenţi acolo. Deţineau amândoi apartamente în Londra, care nu aveau altă menire decât să primească tot felul de corespondenţă publicitară, scrisori şi să adune praf. Adesea,

interesele îi purtau în locuri fierbinţi în diferite colţuri ale lumii – pe el, unde erau războaie civile, pe ea, unde se petreceau tragedii umane –, trecând luni întregi fără să se vadă, ceea ce pe Nina nu o deranja deloc. Ba dimpotrivă, sexul era mai de calitate în aceste condiţii.

— Împlinesc patruzeci de ani luna viitoare, spuse el încet.

Ea adora accentul lui. Cele mai simple fraze sunau aspru şi sexy rostite de el.

— Nu-ţi face griji, fetele de douăzeci şi cinci de ani tot leşină când te văd. Ai aspectul ăsta de parcă ai fi membru al unei trupe rock.

— Am fost într-o trupă punk rock, iubire.

Ea se cuibări mai aproape de el, îl sărută pe gât în timp ce mâna îi alunecă pe pieptul lui gol. Corpul lui reacţionă pe atât de repede pe cât sperase ea, şi, în numai câteva clipe, el o dezbrăcă şi începură să facă dragoste cu pasiune.

După aceea, Danny o trase mai aproape.

— Cum se face că putem vorbi despre orice altceva numai despre noi nu?

— Cine vorbea despre noi?

— Am spus că am aproape patruzeci de ani.

— Şi eu ar trebui să iau asta ca pe începutul unei conversaţii? Eu am treizeci şi şapte.

— Şi dacă mi se face dor de tine când eşti plecată?

— Ştii bine cine sunt, Danny. Ţi-am spus de la bun început.

— Asta a fost acum mai bine de patru ani, pentru numele lui Dumnezeu. Toate se schimbă pe lumea asta, numai tu nu, presupun.

— Exact. Se întoarse pe partea cealaltă, lipindu-se cu spatele de el.

Se simţise întotdeauna în siguranţă în braţele lui, chiar şi atunci când focurile de armă răpăiau în jurul lor şi noaptea era plină de urlete. În noaptea asta însă, nu se auzeau decât trosnetul focului de afară, bâzâitul gâzelor şi ciripitul din beznă.

Ea se depărtă foarte puţin de el, dar braţele lui se încleştară în jurul ei, ţintuind-o locului.

— Eu nu am cerut nimic, îi şopti el la ureche.

Ba da, îşi spuse ea în gând, închizând ochii. O nelinişte neobişnuită i se instală în capul pieptului. *Doar că n-o ştii încă.*

∵

Pe o creastă deasupra satului improvizat, Nina stătea pe vine pe marginea erodată a unei albii de râu. O ardeau coapsele de la efortul de a sta nemişcată. Era ora şase în zori, iar cerul era un amestec superb de turcoaz şi portocaliu; soarele prindea deja putere.

Sub locul unde se afla ea, o femeie Himba mergea prin sat cu un vas greu, ţinut în echilibru pe cap, şi cu un bebeluş prins într-o legătură colorată, lipit

de pieptul ei. Nina ridică aparatul foto la ochi şi făcu zoom, până când imaginea deveni perfect clară. Asemenea tuturor femeilor din acest trib nomad african, tânăra avea sânii goi şi purta o fustă păroasă din piele de capră. Un colier masiv dintr-o cochilie – transmis din mamă-n fiică de-a lungul generaţiilor, un bun de preţ – arăta lumii că era măritată, la fel ca şi pieptănătura. Acoperită din cap până-n picioare de praf roşu-ocru şi grăsime animală pentru protecţie împotriva soarelui dogoritor, pielea tinerei mame avea culoarea cărămizilor vechi. Gleznele, considerate părţile cele mai intime ale corpului ei, îi erau ascunse de un şir de brăţări metalice subţiri, care zornăiau când păşea.

Neştiind că Nina o vede, femeia se opri pe malul albiei râului şi privi către crăpătura din pământ pe unde ar fi trebuit să curgă apă. Expresia feţei sale se înăspri, devenind disperată când îşi mângâie copilul pe care îl purta în braţe. Era o privire pe care Nina o văzuse la femeile din toată lumea, mai ales pe timp de război şi devastări. Ascundea o teamă până în măduva oaselor când se gândea la viitorul copilului ei. Nu avea încotro decât să meargă în continuare până va găsi apă.

Nina imortaliză scena pe peliculă şi continuă să tragă cadre până când femeia plecă, întorcându-se la coliba ei circulară din chirpici, unde se aşeză într-un cerc lângă alte femei. Împreună, clevetind, femeile începură să zdrobească limonit roşcat pe roci plate, adunând reziduul nisipos în vase adânci confecţionate din tigve.

Nina acoperi obiectivul şi se ridică în picioare, întinzându-şi articulaţiile dureroase. Făcuse sute de fotografii în dimineaţa aceasta, dar nu era nevoie să se uite prin ele ca să ştie că cea mai reuşită era cea cu femeia pe malul albiei râului.

În mintea ei, decupa, înrăma, tipărea şi atârna imaginea alături de altele grozave pe care le colecţionase. Cândva, portretele ei aveau să arate lumii cât de puternice şi dârze pot fi femeile, dar şi preţul personal al acelei puteri.

Scoase filmul din aparat, etichetă cutia, o puse deoparte şi montă o rolă de film nou, apoi porni la pas prin sat, zâmbindu-le oamenilor, oferind bomboane, panglici şi brăţări pe care le purta mereu la ea. Mai făcu o fotografie minunată cu patru femei Himba ieşind din sauna cu fum şi ierburi aromatice, metoda lor de a se menţine curate într-un ţinut lipsit de apă. În imagine, femeile se ţineau de mână şi râdeau. Era o imagine care surprindea legătura feminină universală.

Îi auzi pe Danny venind lângă ea.

— Salut.

Ea se lipi de el, mândră de cadrele trase.

— Ador felul în care se poartă cu copiii lor, chiar în condiţiile astea

imposibile. Singurele momente când plâng sunt cele în care le văd chipurile când sunt cu copiii. De ce oare, după atâtea câte-am văzut?

— Deci, urmăreşti mamele. Eu am crezut că te interesează războinicii.

Nina se încruntă. Nu se gândise niciodată în felul ăsta, iar remarca o nelinişte.

— Nu întotdeauna mamele. Femeile luptându-se pentru ceva. Învingând condiţiile vitrege.

El zâmbi.

— Deci, eşti totuşi o romantică.

Ea râse.

— Corect.

— Eşti gata de plecare?

— Cred că mi-am luat tot ce-mi trebuie, da.

— Asta înseamnă că putem merge să lâncezim lângă o piscină o săptămână?

— Nimic nu mi-ar plăcea mai mult.

Îşi lăsă aparatul foto deoparte şi puse tot echipamentul la locul lui în timp ce Danny discută cu înţeleptul satului şi plăti tribului pentru fotografii. Îşi instală telefonul prin satelit pe podeaua goală, desfăcând aripile argintii ale antenei şi reglând-o până captă semnalul.

Aşa cum se aştepta, birourile redacţiei revistei erau închise, astfel că lăsă un mesaj pentru editorul ei, promiţând să sune de la Chobe River Lodge din Zambia. Apoi, ea şi Danny se suiră din nou în Land Roverul vechi şi hodorogit, străbătură peisajul selenar din Kaokoveld şi se îmbarcară într-un avion către sud. La lăsarea serii, erau la Chobe River Lodge, pe terasa apartamentului lor, privind apusul soarelui peste o turmă de elefanţi de pe malul opus. Li se servea gin tonic în timp ce la o sută de metri mai încolo leii vânau în iarba înaltă.

Într-un costum de baie care avusese şi zile mai bune, Nina se întinse pe şezlongul luxos pentru două persoane şi închise ochii. Noaptea mirosea a apă mâloasă, a iarbă uscată şi a noroi împietrit sub arşiţa dogoritoare a soarelui. Pentru prima oară după multe săptămâni, părul ei negru tuns scurt era curat şi nu avea pământ roşu sub unghii. Un adevărat lux.

Îl auzi pe Danny traversând camera către terasă. Făcea o pauză aproape imperceptibilă înaintea fiecărui pas, un mic favor oferit piciorului drept, care încasase un glonţ în Angola. El se prefăcea că nu-l deranja, le spunea oamenilor că nu-l durea deloc, dar Nina ştia de pastilele pe care le înghiţea şi cum uneori nu-şi găsea o poziţie confortabilă în care să doarmă. Când îi făcea masaj, depunea mai mult efort la piciorul rănit, deşi el nu-i cerea asta, iar ea nu recunoştea că o face.

— Poftiţi, vă rog, spuse el, punând două pahare pe masa din lemn de tec de alături.

Ea ridică faţa spre el ca să-i mulţumească şi deodată observă că el nu adusese gin tonic. În schimb, pusese pe masă un pahar cu tărie, atât de mare încât era practic o carafă de tequila. Uitase sarea şi, mai rău decât orice, nu zâmbea.

Ea se ridică în capul oaselor.

— Ce s-a-ntâmplat?

— Poate c-ar trebui să iei o duşcă mai întâi.

Când un irlandez îţi recomandă să bei mai întâi nişte tărie, urmează să-ţi dea o veste proastă.

El se aşeză lângă ea pe şezlong. Ea se trase într-o parte ca să-i facă loc.

Răsăriseră stelele, iar în lumina argintie, palidă, Nina îi putea vedea trăsăturile ascuţite şi obrajii supţi, ochii albaştri şi părul creţ. Îşi dădu seama în clipa aceea, când el arăta atât de trist, cât de mult zâmbea şi râdea, chiar şi atunci când soarele dogorea, când praful te îneca sau focurile de armă răpăiau în aer. El avea puterea de a zâmbi mereu.

Doar că acum nu o făcea.

Îi întinse Ninei un plic mic gălbui.

— O telegramă.

— Ai citit-o?

— Bineînţeles că nu. Dar n-are cum să fie vreo veste bună, nu?

Jurnaliştii, producătorii şi fotojurnaliştii din toată lumea ştiau cum stă treaba cu telegramele. În felul acesta îţi transmitea familia veştile proaste, chiar şi în epoca telefoanelor prin satelit şi a internetului. Ei începură să-i tremure mâinile când luă plicul. Iniţial, răsuflă uşurată când văzu că era de la Sylvie, dar sentimentul de uşurare dispăru când începu să citească.

NINA.
TATĂL TĂU A AVUT UN ATAC DE CORD.
MEREDITH SPUNE CĂ E RĂU.
SYLVIE.

Ridică privirea spre Danny.

— E tata... Trebuie să plec acum...

— Imposibil, iubire, spuse el tandru. Primul avion decolează la şase. Cumpăr eu bilete pentru amândoi de la Johannesburg pentru Seattle. E mai bine să luăm maşina de acolo?

— Amândoi?

— Păi, da. Vreau să-ţi fiu alături, Nina. E aşa de groaznic?

Ea nu ştiu ce răspuns să dea. Nu se simţise niciodată în largul ei să se bazeze pe sprijinul altora. Ultimul lucru pe care îl dorea era să ofere cuiva ocazia să o rănească. Instinctul de autoconservare era singurul lucru pe care îl învăţase de la mama ei. Aşa că reacţionă ca de obicei în asemenea momente: duse mâna la nasturii pantalonilor lui.

— Du-mă în pat, Daniel Flynn. Ajută-mă să trec peste noaptea asta.

∵

Interminabil era cuvântul care îi veni în minte pentru a descrie acea aşteptare, dar el o făcu pe Meredith să se gândească la *terminal* care îi evoca ideea de *moarte* şi activă toate emoţiile pe care încerca să le înăbuşe. Mecanismul ei obişnuit de a face faţă situaţiei – să se ţină tot timpul ocupată cu ceva – nu funcţiona acum, deşi se străduise. Se afundase în informaţii despre asigurare, se documentase despre atacurile de cord şi şansele de supravieţuire şi alcătuise o listă a celor mai buni cardiologi din ţară. În secunda în care punea stiloul jos sau îşi lua privirea de la ecranul computerului, tristeţea o copleşea numaidecât. Simţea permanent presiunea lacrimilor în spatele pleoapelor. Deocamdată însă, reuşise să se abţină să plângă. Plânsul ar fi fost propria înfrângere, iar ea refuza să cedeze.

Îşi încrucişă strâns braţele, privind fix la peştii multicolori din acvariul din sala de aşteptare. Uneori, dacă avea noroc, unul dintre ei chiar atrăgea atenţia şi preţ de o fracţiune de secundă uita că tatăl ei ar fi putut muri.

Îl simţi pe Jeff venind lângă ea. Deşi nu auzise paşi pe mochetă, ştia că este acolo.

— Mere, spuse el încet, punând mâinile pe umerii ei. Ea ştia ce dorea el: să se sprijine de el, să îl lase să o ţină în braţe. O parte din fiinţa ei dorea acelaşi lucru, ba chiar tânjea după acea alinare, dar cealaltă parte a fiinţei sale – cea care se agăţa de speranţă cu fiecare respiraţie – nu îndrăznea să lase garda jos. În braţele lui, s-ar fi putut prăbuşi, şi la ce-ar fi ajutat-o asta?

— Dă-mi voie să te ţin în braţe, îi spuse el la ureche.

Ea scutură din cap. Cum de el nu pricepea?

Grija pentru tatăl ei o mistuia. Se simţea ca şi cum un cuţit îi fusese împlântat adânc în piept, sfâşiindu-i oasele şi muşchii; vârful lui ascuţit stătea acum pe inimă. O singură mişcare greşită, şi delicatul organ ar fi fost străpuns.

Îl auzi pe Jeff suspinând în spatele ei. Îi dădu drumul.

— Ai luat legătura cu sora ta?

— Am lăsat mesaje peste tot pe unde-am putut. Ştii cum e Nina. O să vină când o să vină. Se uită din nou la ceasul de pe perete. Ce naiba face nenorocitul ăla de doctor de-atâta timp? Ar trebui să ne aducă veşti. În zece minute, îl sun pe şeful de secţie.

Jeff dădu să spună ceva (la drept vorbind, ea aproape că nici nu asculta; inima îi bătea atât de repede că nici nu putea auzi de zgomotul bubuitului din piept), dar înainte să apuce să vorbească, uşa sălii de aşteptare se deschise şi apăru dr. Watanabe. Într-o clipă, Meredith, Jeff şi mama se adunară şi se duseră către doctor.

— Cum e? întrebă mama ei cu o voce care se auzi în toată încăperea. Cum era cu putinţă ca vocea ei să fie atât de puternică într-un asemenea moment? Duritatea accentului ei era de ajuns pentru a arăta cât era de necăjită. Altminteri, părea la fel de calmă ca de obicei.

Dr. Watanabe zâmbi scurt, imperceptibil, şi spuse.

— Deloc bine. A suferit un al doilea atac de cord în drum spre sala de operaţie. Am reuşit să îl resuscităm, dar este foarte slăbit.

— Ce puteţi face? întrebă Meredith.

— Să fac? spuse dr. Watanabe, încruntându-se. Compasiunea din ochii lui era cumplită. Nimic. Cordul este extrem de afectat. Acum aşteptăm doar... şi sperăm că supravieţuieşte nopţii ăsteia.

Jeff o prinse pe Meredith cu braţul de talie.

— Îl puteţi vizita dacă doriţi. Este la Terapie intensivă la Secţia de cardiologie. Dar câte unul pe rând, în regulă? menţionă dr. Watanabe, luând-o pe mama de braţ.

Detalii, gândi Meredith, privindu-şi mama plecând pe coridor. *Concentrează-te la detalii. Găseşte o modalitate de a drege asta.*

Dar nu reuşi.

Amintirile i se învălmăşiră dinaintea ochilor, aşteptând să le fie îngăduită apropierea. Îşi văzu tatăl în tribunele sălii unde aveau loc competiţiile de gimnastică din liceu, ovaţionând cu o vigoare care o făcea să se simtă ruşinată, şi la nunta ei, plângând de-a dreptul când o dusese la altar. În urmă cu numai o săptămână, o luase deoparte şi îi spusese:

— Hai să bem o bere, Meredoodle, doar noi doi, ca pe vremuri.

Iar ea îl refuzase, îi spusese c-o să bea altă dată, curând...

Fusese oare chiar atât de important să ducă rufele la spălătorie?

— Cred că ar trebui să chemăm fetele, spuse Jeff. Să vină acasă.

Auzind asta, Meredith simţi că se rupe ceva în ea, şi, deşi ştia că era iraţional, îl urî pe Jeff pentru că spusese asta. El se dăduse deja bătut.

— Mere? O luă în braţe şi o ţinu strâns. Te iubesc, şopti el.

Ea rămase în braţele lui atât cât reuşi să reziste, apoi se eliberă. Fără să spună un cuvânt, fără măcar să îl privească, o luă pe coridorul pe care plecase mama ei, simţindu-se cumplit, periculos de singură în sumbra şi agitata Secţie de terapie intensivă. Oameni în halate albastre intrau şi ieşeau din câmpul ei vizual, dar ea avea ochi numai pentru tatăl ei.

Acesta era întins pe un pat îngust, înconjurat de tuburi, branule şi aparate. Mama veghea la căpătâiul lui. Chiar şi acum, când viaţa soţului ei atârna de un fir de aţă, ea arăta ciudat, aproape sfidător de senină. Avea o ţinută perfectă a corpului, iar dacă mâinile îi tremurau cumva, ar fi fost nevoie de un seismograf pentru a detecta asta.

Meredith îşi şterse ochii, dându-şi seama abia atunci că îi curgeau lacrimile. Rămase acolo cât putu de mult. Doctorul le ceruse să intre câte unul pe rând, iar Meredith nu făcea parte dintre cei care încălcau regulile, dar în cele din urmă nu mai rezistă. Se duse la el, se opri la marginea patului. Zgomotul aparatelor părea absurd de tare.

— Cum e?

Mama ei oftă adânc şi plecă. Meredith ştia că mama ei se duce direct la vreo fereastră de pe undeva, ca să privească ninsoarea din noapte, singură.

În mod normal, pe Meredith o enerva vocaţia pentru solitudine a mamei, dar în clipa aceea nu-i păsa, aşa că, de data asta, nu îşi judecă mama aspru. Fiecare ceda – sau rezista – în felul lui.

Întinse braţul şi mângâie mâna tatălui ei.

— Bună, tati, şopti ea, silindu-se să zâmbească. Sunt Meredoodle a ta. Sunt aici şi te iubesc. Vorbeşte cu mine, tati.

Singurul răspuns fu vântul care lovea în geam în timp ce fulgii de nea pluteau şi dansau în lumina de afară.

Capitolul 3

Cu privirea ridicată spre Danny, Nina stătea în hărmălaia de nedescris din aeroportul Johannesburg. Ştia că el dorea să o însoţească, dar nu-şi putea imagina de ce. Nu avea nimic să-i ofere în acele momente, nu avea nimic de oferit nimănui. Simţea doar nevoia să plece, să fie plecată, să fie acasă.

— Trebuie să fac asta singură.

Vedea că îl rănise.

— Bineînţeles, spuse el.

— Îmi pare rău.

El îşi trecu mâna bronzată prin părul ei negru lung, ciufulit şi o privi cu o intensitate care o făcu să inspire adânc. Privirea aceea o străpunse, o lovi dur. El întinse braţele încet, o trase lângă el, ca şi cum ar fi fost singuri, doi îndrăgostiţi având la dispoziţie tot timpul din lume. O luă în stăpânire printr-un sărut profund şi intim. Ea simţi cum i se accelerează bătăile inimii şi cum îi iau foc obrajii, deşi nu avea niciun sens acea reacţie. Era o femeie matură, nu o fecioară speriată, iar sexul era ultimul lucru la care îi stătea gândul.

— Să nu uiţi asta, iubire, spuse el, trăgându-se înapoi, dar fără a-şi abate privirea de la ea.

Era un sărut care, pentru o clipă, aproape că îi alină Ninei tristeţea, îi uşură povara sufletului. Intenţionă să spună ceva, se răzgândi, şi înainte să găsească măcar primele sunete ale unui lexem, el se retrase, întorcându-i spatele, apoi plecă. Ea rămase acolo o clipă, aproape împietrită; apoi îşi luă rucsacul de pe podea, de la picioare, şi o luă din loc.

Treizeci şi patru de ore mai târziu, trase maşina închiriată în parcarea întunecată şi acoperită de zăpadă a spitalului şi fugi înăuntru, rugându-se – aşa cum procedase în atâtea ore cât durase zborul transcontinental – să nu fi ajuns prea târziu.

În camera de aşteptare de la etajul al treilea, îşi găsi sora poziţionată ca o santinelă lângă un acvariu absurd de vesel, plin cu peştişori tropicali. Nina se opri brusc, temându-se să spună ceva. Abordaseră întotdeauna diferit situaţiile, ea şi Meredith. Chiar şi când erau mici, Nina căzuse adesea şi se ridicase singură; Meredith păşise cu precauţie, rareori dezechilibrându-se. Nina spărsese tot felul de obiecte; Meredith le manevrase cu grijă.

Nina avea nevoie de asta acum, avea nevoie de sora ei ca s-o sprijine.

— Mere? spuse ea încet.

Meredith se întoarse spre ea. În pofida distanţei care le despărţea în sala de aşteptare şi a luminii fluorescente slabe venind din tavan, Nina putu vedea cât de epuizată arăta sora ei. Părul castaniu al lui Meredith, de obicei impecabil coafat, era răvăşit. Nu era fardată, iar în lipsa machiajului, ochii ei căprui păreau prea mari în contrast cu faţa palidă, iar gura prea mare era complet lipsită de culoare.

— Ai venit, spuse ea, apropiindu-se şi luând-o pe Nina în braţe.

— Cum e tata?

— Rău. A avut un al doilea atac de cord grav. La început, au zis că încearcă să-l opereze... dar acum spun că nu ar supravieţui unei operaţii. E prea slăbit. Dr. Watanabe nu crede că mai apucă sfârşitul săptămânii. Dar nu au crezut nici că va supravieţui primei nopţi.

Nina închise ochii la durerea provocată de aceste veşti. Slavă Domnului că reuşise să ajungă acasă la timp ca să-l prindă în viaţă!

Dar cum putea să-l piardă? El era pentru ea sprijinul, Steaua Nordului. Singura persoană care o aştepta mereu să se întoarcă acasă.

Deschise ochii încet şi se uită din nou la sora ei.

— Unde-i mama?

Meredith se dădu deoparte.

Era acolo – o femeie frumoasă cu părul alb, şezând pe un scaun tapiţat ieftin. Chiar şi din locul unde se afla, Nina putu vedea cât de stăpână pe sine era mama ei, înspăimântător de calmă. Nu se ridicase să îşi întâmpine fiica cea mică, nici măcar nu se uitase la ea. Prefera să privească în gol; ochii aceia albaştri stranii ai ei păreau că ard în contrast cu paloarea pielii. Ca de obicei, tricota. Aveau probabil trei sute de pulovere şi cuverturi, frumos împăturite, în teancuri, în pod.

— Ea cum e?

Meredith ridică din umeri, iar Nina ştia ce însemna acel gest. Cine o cunoştea pe mama? Era o străină pentru ele, o fiinţă de nepătruns, şi numai Dumnezeu ştie cât încercaseră să o cunoască. Mai ales Meredith.

Până în noaptea piesei de teatru, de Crăciun, în urmă cu atâţia ani, Meredith se ţinuse după mama ei ca un căţeluş supus, implorând atenţie. După acea seară umilitoare, sora ei se retrăsese, păstrase distanţa. În anii scurşi de atunci şi până în acel moment, nimic nu se schimbase; nici în bine. Mai degrabă, distanţa dintre ele se mărise. Nina abordase lucrurile altfel. Renunţase să mai spere la o relaţie strânsă cu mama ei mai demult şi alesese să îi accepte solitudinea. Ea şi mama ei semănau din multe puncte de vedere. Nu aveau nevoie de altcineva în afară de tata.

Încuviinţând din cap către sora ei, Nina o lăsă şi traversă încăperea. Ajunsă lângă mama ei, se lăsă în genunchi. O dorinţă neobişnuită o prinse cu

garda jos. Dorea să i se spună că tata se va face bine.

— Bună, mamă, spuse ea. Am venit cât am putut de repede.

— Bravo.

Nina îi simţi vocea uşor frântă, şi acea vagă slăbiciune le conectă. Îndrăzni să atingă încheietura subţire, albă a mâinii mamei sale. Venele erau albastre şi groase sub pielea albă, iar degetele bronzate ale Ninei arătau aproape absurd de pline de viaţă în contrast cu mâna mamei. Poate că măcar de data asta mama era cea care avea nevoie de alinare.

— E un bărbat puternic cu voinţă de viaţă.

Mama ei se uită în jos către ea atât de lent, de parcă ar fi fost un robot cu bateria pe sfârşite. Nina fu şocată de cât de bătrână şi de ostenită arăta mama ei, şi totuşi cât de puternică părea. Ar fi trebuit să fie o combinaţie imposibilă, dar mama ei fusese întotdeauna o femeie plină de contraste. Îi fusese teribil de teamă să îşi lase copiii să iasă din curtea casei, dar aproape că nici nu se uita la ei când erau în casă; susţinea că nu există Dumnezeu, dar avea un colţ sfânt şi o candelă veşnic aprinsă; mânca numai atât cât să-şi poată menţine corpul întremat, dar voia ca fiicele ei să mănânce mai mult decât puteau.

— Tu crezi că asta contează?

Nina fu luată prin surprindere de intensitatea vocii mamei.

— Eu cred că trebuie să avem credinţă că se va face bine.

— E în rezerva 434. A întrebat de tine.

∵

Nina inspiră adânc şi deschise uşa rezervei unde era internat tatăl ei.

Era linişte, se auzea numai zumzăitul aparatelor. Se duse încet la el, încercând să nu plângă.

Parcă intrase la apă, un bărbat viguros care fusese micşorat ca să încapă într-un pat de copil.

— Nina. Vocea lui era atât de slabă şi de şuierătoare, că abia o recunoscu. Avea pielea înspăimântător de palidă.

Nina se forţă să afişeze un zâmbet care spera să pară autentic. Tatăl ei era un om care preţuia râsul şi bucuria. Ea ştia că l-ar fi durut să o vadă suferind.

— Bună, tati.

Îi scăpă diminutivul acela cu care i se adresa tatălui pe când era o copilă; nu-l mai rostise de ani de zile.

El ştiu asta şi zâmbi. Era o versiune ştearsă, obosită a zâmbetului său, iar Nina întinse mâna să-i şteargă saliva de pe buze.

— Te iubesc, tati.

— Vreau... Respira greu acum. Merg... acasă.

Ea trebui să se aplece mai aproape ca să audă cuvintele rostite încet.

— Nu poţi merge acasă, tată. Te îngrijesc bine aici.

El întinse mâna după mâna ei şi o strânse tare.

— Să mor acasă.

De data asta, ea nu-şi mai putu stăpâni lacrimile. Simţi cum îi şiroiesc pe faţă şi picură asemenea unor petale micuţe, gri pe pătura albă.

— Nu...

El o fixă cu privirea, continuând să respire greu; ea văzu cum lumina din ochii lui se stinge şi puterile îi slăbesc, iar asta o durea mai mult decât o duruseră cuvintele.

— N-o să fie uşor, spuse ea. Ştii că lui Meredith îi place să fie totul sub control. O să vrea să rămâi internat.

Zâmbetul pe care el i-l adresă fu atât de trist şi de slab, că ei i se rupse inima.

— Tu... urăşti uşor.

— Da, aşa e, spuse ea încet, tresărind la gândul brusc că, fără el, nimeni nu o va mai cunoaşte atât de bine.

El închise ochii şi expiră lent. Pentru o secundă, Nina crezu că îl pierduse, că o părăsise pur şi simplu, cufundându-se în tenebrele morţii, dar aparatele o liniştiră. Tatăl ei încă respira.

Ea se aşeză în scaunul de lângă pat, ştiind motivul pentru care îi ceruse el acea favoare. Mama o putea face, desigur, putea forţa externarea, dar Meredith ar fi urât-o pe mama ei pentru asta. Tata îşi petrecuse viaţa încercând să insufle dragoste acolo unde nu exista nici urmă de aşa ceva – între soţia şi fiicele lui – şi nu putea renunţa nici acum. Tot ce putea face era să îi transmită ei dorinţa lui, în speranţa că ea i-ar putea-o îndeplini. Îşi aminti cât de des o numise rebela lui, mânioasa lui, şi cât de mândru fusese de curajul ei de a se avânta în luptă.

Desigur că ea avea să îi împlinească dorinţa. Era poate ultimul lucru pe care i-l ceruse.

∵

În noaptea aceea, după ce se făcuseră demersurile pentru a-l externa pe tata, Nina se duse la maşina ei închiriată. Rămase acolo mult timp, singură în parcarea întunecată, încercând să uite de cearta pe care o avusese cu Meredith despre externarea tatei. Nina câştigase, dar nu fusese uşor. În cele din urmă, cu un suspin de oboseală, porni motorul şi plecă de la spital. Zăpada desena modele pe parbriz, dispărând şi reapărând cu fiecare trecere a ştergătoarelor peste parbriz. În ciuda vizibilităţii reduse, când dădu cu ochii de Belîe Noci, i se tăie respiraţia.

Casa arăta la fel de frumoasă şi de stranie ca întotdeauna, în valea ei ninsă, adăpostită între râu şi dealuri. Luminile de Crăciun o făceau şi mai

frumoasă, aproape magică.

Ei îi amintise mereu de basmele care li se spuseseră cândva, pline de magie periculoasă, de prinţi chipeşi şi de lei de piatră. Pe scurt, îi amintea de mama ei.

Pe verandă, îşi scutură zăpada de pe bocancii din piele şi deschise uşa. La intrare, stăteau claie peste grămadă paltoane şi cizme. Blaturile din bucătărie erau încărcate de ceşti de cafea şi farfurii murdare. Preţiosul samovar de alamă al mamei sale sclipea în lumina aruncată de un corp de iluminat de deasupra.

O găsi pe Meredith în salon, singură, privind fix la şemineu.

Nina observă cât de vulnerabilă era în momentul acela sora ei. Ochiul ei de fotograf observa fiecare detaliu, oricât de neînsemnat: mâinile tremurânde, ochii obosiţi, spatele înţepenit.

Întinse braţul şi o trase pe sora ei într-o îmbrăţişare.

— Ce vom fi fără el? şopti Meredith, lipindu-se de ea.

— Mai puţin decât suntem acum, fu tot ce îi trecu Ninei prin minte.

Meredith îşi şterse ochii, îndreptându-se brusc, trăgându-se înapoi ca şi cum tocmai şi-ar fi dat seama că devenise plăpândă pentru o clipă.

— Rămân eu peste noapte. În caz că mama are nevoie de ceva.

— Am eu grijă de ea.

— Tu?

— Da. O să ne descurcăm. Du-te şi fa amor nebun, sălbatic cu bărbatul ăla sexy al tău.

Meredith se încruntă auzind asta, ca şi cum ideea plăcerii trupeşti ar fi fost imposibil de conceput.

— Eşti sigură că te descurci?

— Sunt sigură.

— În regulă. Am să revin mâine în zori, ca să pregătesc locul pentru tata. Ajunge acasă la ora unu, ştii?

— Ştiu, spuse Nina, conducând-o pe Meredith la uşă. Imediat ce sora ei plecă, îşi luă rucsacul şi genţile cu aparatele de fotografiat de pe masa din bucătărie şi urcă scările înguste şi abrupte până la etajul al doilea. Trecând pe lângă camera părinţilor, intră în dormitorul pe care îl împărţise cândva cu Meredith. Deşi părea organizat simetric – două paturi alăturate, două măsuţe identice şi două şifoniere albe –, la o privire mai atentă se puteau observa diferenţa dintre cele două fete care stătuseră acolo şi drumurile separate pe care o luaseră vieţile lor. Chiar şi în copilărie, avuseseră foarte puţine în comun. Ultimul lucru de care Nina îşi amintea cu adevărat să-l fi făcut împreună era piesa de teatru.

Mama se schimbase în ziua aceea, la fel şi Meredith. Sora ei se ţinuse de

cuvânt şi nu mai ascultase niciodată vreo poveste spusă de mama, dar fusese o promisiune uşor de ţinut, căci mama nu le mai spusese niciodată vreo poveste. Asta îi lipsise Ninei cel mai mult. Adorase basmele acelea. Copacul alb, Fecioara de Zăpadă, cascada fermecată, fata de ţăran şi prinţul. La ora culcării, în rarele seri când mama putea fi înduplecată să le spună o poveste, Nina îşi amintea că era fascinată de vocea ei şi mângâiată de familiaritatea cuvintelor. Toate poveştile erau memorate, şi erau aceleaşi de fiecare dată, chiar şi fără o carte din care să citească. Mama le spusese că era o tradiţie rusească talentul de povestitor.

După piesa de teatru, Nina încercase să repare ruptura provocată de furia mamei şi de sentimentele rănite ale lui Meredith, la fel cum o făcuse şi tatăl ei. Nu funcţionase, desigur, iar când Nina împlini unsprezece ani, înţelese. Cam pe atunci, şi sentimentele Ninei fuseseră foarte rănite atât de des, încât renunţase şi ea la orice încercare de reconciliere.

Ieşi din cameră şi închise uşa.

În faţa dormitorului părinţilor, se opri şi ciocăni.

— Mamă? Ţi-e foame?

Nu primi niciun răspuns.

Ciocăni din nou.

— Mamă?

Linişte.

Deschise uşa şi intră. Camera era curată lună, cu un decor spartan. Un pat mare de două persoane, un şifonier antic, un cufăr rusesc vechi şi un raft de cărţi ticsit de romane de mici dimensiuni, cu coperte cartonate de la clubul din care făcea parte mama ei.

Singura care lipsea era mama ei.

Nina se încruntă şi coborî din nou la parter, strigându-şi mama. Era pe punctul de a intra în panică, când o zări afară.

Era acolo, pe banca din grădina de iarnă, privind în jos la propriile mâini. Luminiţe minuscule de Crăciun erau împletite prin gardul din fier forjat, făcând grădina să arate ca o cutie magică în mijlocul acelui întuneric al nopţii. Ningea domol în jurul ei, realitatea concretă disipându-se în iluzoriu. Nina se duse la uşă, îşi trase repede în picioare nişte cizme de zăpadă şi o haină pe ea şi ieşi, încercând să ignore fulgii minusculi care parcă o ardeau când i se aşezau pe faţă şi pe buze. Era întocmai motivul pentru care muncea la ecuator.

— Mamă? spuse ea, venind lângă femeie. Nu ar trebui să stai afară. E frig.

— Nu e frig.

Nina auzi vocea vlăguită a mamei, ceea ce îi aminti de propria oboseală, cât de cumplită fusese acea zi şi de cea care urma, tot cumplită, aşa că se

așeză lângă mama ei.

Pentru un răstimp ce păru o eternitate, niciuna din ele nu vorbi, în cele din urmă, mama spuse:

— Tatăl tău crede că nu pot face față morții lui.

— Poți? întrebă Nina simplu.

— Ai fi uimită de câte poate îndura inima.

Nina constatase adevărul acestor cuvinte în toată lumea. În mod ironic, despre asta era vorba în fotografiile ei cu acele femei războinice.

— Asta nu înseamnă că durerea nu este insuportabilă. În Kosovo, în timpul luptelor, am stat de vorbă cu...

— Nu-mi povesti despre munca ta. Astea sunt discuții pe care le porți cu tatăl tău. Pe mine nu mă interesează războiul.

Nina nu se simți rănită; cel puțin asta își spuse în sinea ei. Avea prea multă experiență ca să încerce să creeze o legătură cu mama ei.

— Scuze. Făceam și eu conversație.

— Nu mai face. Mama întinse mâna să atingă coloana din cupru înconjurată de un rotocol dezordonat de viță maronie moartă. Ici și colo, bobițe roșii de ilex se ițeau de sub zăpadă, încărcate de frunze verzi lucioase. Mama ei nu percepea acele culori, desigur. Defectul ei din naștere o împiedica să vadă adevărata frumusețe din grădina ei. Meredith nu înțelesese niciodată de ce unei femei care vedea lumea în alb și negru îi păsa atât de mult de flori, dar Nina cunoștea forța imaginilor alb-negru. Uneori, un lucru devine el însuși abia după ce îndepărtezi culorile.

— Haide, mamă, spuse Nina. Am să pregătesc ceva de mâncare.

— Tu nu gătești.

— Și a cui o fi vina? spuse Nina automat. O mamă ar trebui să-și învețe fiica să gătească.

— Știu, știu. E vina mea. Pentru tot.

Mama se ridică în picioare, își luă andrelele și plecă.

Capitolul 4

Câinii o întâmpinară pe Meredith de parcă ar fi fost plecată un deceniu. Ea îi mângâie pe cap, nu tocmai cu entuziasm, şi intră în casă, aprinzând luminile pe măsură ce-şi croia drum din bucătărie în camera de zi.

— Jeff? strigă ea.

Dar nu primi niciun răspuns.

În aceste condiţii, făcu ceva ce nu dorea să facă: îşi prepară un rom (mult rom) cu cola dietetică şi ieşi pe verandă. Acolo, se aşeză pe fotoliul alb pentru două persoane şi îşi lăsă privirea să rătăcească în valea luminată de lună. În această lumină, livada avea o înfăţişare aproape sinistră, cu toate acele ramuri goale, încovoiate, ieşind din stratul murdar de zăpadă.

Întinse mâna în stânga şi luă din coş un pled vechi de lână şi se înfăşură cu el. Nu ştia cum să supravieţuiască acestei tristeţi, cum să accepte deznodământul situaţiei.

Fără tatăl ei, Meredith se temea că va fi ca unul dintre acei meri adormiţi: dezgolită, vulnerabilă, expusă. Voia să creadă că nu va fi singură cu tristeţea ei, dar cine îi putea fi alături? Nina? Jeff? Copiii ei? Mama?

Asta era de tot râsul. Mama nu îi fusese niciodată alături lui Meredith. Acum urmau să rămână singure, doar ele două, legate prin firul subţire al iubirii unui bărbat mort, şi poate un pic mai mult de atât.

În spatele ei, uşa se deschise scârţâind.

— Mere? Ce faci afară? E ger. Te-am aşteptat.

— Am vrut să fiu singură. Văzu că îl rănise şi ar fi vrut să îşi retragă cuvintele, să repete scena, dar efortul îi depăşea puterile. N-am vrut să spun asta.

— Ba da.

Se ridică atât de repede în picioare, că pledul îi alunecă de pe umeri şi căzu grămadă pe fotoliu. Forţându-se să zâmbească, trecu pe lângă el şi intră în casă.

În camera de zi, se aşeză pe un scaun de lângă şemineu, recunoscătoare că el făcuse focul. Deodată, se simţi îngheţată sloi. Degetele i se strânseră pe pahar şi luă o înghiţitură zdravănă. Nu îşi dădu seama, până ce el veni lângă ea, şi se uită în jos, că ar fi trebuit să se aşeze pe sofa, astfel ca el să aibă loc alături de ea.

El îşi turnă ceva de băut şi se aşeză pe şemineu. Arăta obosit. Şi dezamăgit.

— Am crezut că vrei să vorbești despre asta, spuse el încet.
— Dumnezeule, nu.
— Cum pot fi de ajutor?
— E pe moarte, Jeff. Gata, am spus-o. Vorbim. Mă simt mult mai bine acum.
— Fir-ar să fie, Mere.
Ea îl privi, știind că era malițioasă și nedreaptă în același timp. Dar nu se putea abține. Dorea pur și simplu să fie singură, să se târască într-un loc întunecos unde putea să pretindă că nimic din toate acelea nu se întâmpla. I se rupea inima. El de ce nu putea vedea asta și de ce credea că poate ține cumva totul sub control?
— Ce vrei de la mine, Jeff? Nu știu cum să gestionez situația.
Atunci, el se apropie de ea și o ridică în picioare. Cuburile de gheață din paharul ei zornăiră – ea tremura; cum de nu știuse asta? –, iar el îi luă paharul din mână și îl puse pe masa de lângă scaunul ei.
— Am vorbit cu Evan azi.
— Știu.
— E îngrijorat.
— Bineînțeles că e îngrijorat. Tata...
Ea nu fu în stare să repete.
— E pe moarte, spuse Jeff încet. Dar nu asta îl îngrijorează pe el, ci tu, Nina, mama voastră și eu. Se teme că familia asta se va destrăma fără el.
— Asta-i ridicol, spuse ea, dar blândețea vocii ei o trădă.
— Oare?
Când buzele lui le atinse pe ale ei, ea își aminti cât de mult îl iubise odată, cât de mult voia să îl iubească acum. Dorea să-l cuprindă cu brațele și să se lipească de el, dar era atât de rece. Paralizată.
El o ținu în brațe cum nu o mai ținuse de ani, ca și cum s-ar fi destrămat dacă ea i-ar fi dat drumul, și îi sărută urechea, șoptind:
— Ține-mă în brațe.
Ea aproape că cedă în acea clipă, aproape că se prăbuși. Încercă să ridice brațele, dar nu izbuti.
Jeff se dădu înapoi, dându-i drumul. Se uită la ea mult timp, atât de mult că ea se întrebă ce anume vede.
Pentru o clipă, el dădu impresia că va spune ceva, dar în cele din urmă plecă pur și simplu.
Ce mai era de spus, zău așa?
Tatăl ei era pe moarte. Nimic nu putea schimba realitatea. Cuvintele nu mai valorau nimic, nu mai meritau efortul de a fi rostite.

∵

Nina petrecuse mult timp în preajma oamenilor răniţi sau muribunzi, martor neputincios, dezvăluind durerea colectivă prin suferinţa individuală. Se pricepea la asta, putea fi cumva concomitent şi implicată, dar şi destul de detaşată pentru a înregistra totul. Oricât de groaznic ar fi fost uneori să stea lângă paturile de spital improvizate, privind oameni cu răni teribile, tot ce trăise până atunci pălea în comparaţie cu acest moment, când suferea ea însăşi. În ziua în care tatăl ei veni acasă de la spital, nu putu să-şi disimuleze sentimentele, nu putu să-şi mascheze şi să-şi reprime suferinţa.

Stătea în dormitorul părinţilor ei, lângă fereastra mare cu vedere spre grădina de iarnă şi livadă. Afară, cerul era de un albastru pur, cutezător; nici urmă de nori. Un soare hibernal palid strălucea, respiraţia lui caldă topind stratul întărit de zăpadă gălbejită. Apa picura de pe streşini, punctând fără îndoială zăpada de-a lungul balustradei de la veranda de dedesubt.

Duse aparatul foto la ochi şi făcu focus pe Meredith, care se uita la tata, încercând să zâmbească; Nina surprinse fragilitatea chipului surorii ei, tristeţea din ochii ei. Apoi, focaliză pe mama ei, care stătea în picioare lângă pat, cu atitudinea regească a lui Lauren Bacall, cu răceala Barbarei Stanwyck.

De la locul lui din patul cel mare, cu perne albe imaculate şi pleduri adunate în jurul lui, tata arăta slab, bătrân şi istovit, cu pleoapele marmorate căzând ca nişte stindarde la jumătatea catargului, apoi ridicându-se din nou. Prin obiectiv, Nina îi vedea ochii căprui fixând-o. Şocul acelei priviri directe o surprinse.

— Fără fotografii, spuse el. Avea vocea hârşâită şi obosită, nicidecum nu era vocea lui, iar slăbiciunea aceea, acel *sunet* al lui, era cumva mai rea decât orice altceva. Ea ştia de ce îi ceruse el asta. O cunoştea, ştia de ce era important pentru ea acum aparatul foto.

Nina lăsă jos aparatul, lent, simţindu-se deodată pustiită, vulnerabilă. Fără paravanul acela subţire al lentilei obiectivului, era *aici,* şi nu acolo, privindu-şi tatăl, care murea. Se duse spre pat şi se opri lângă Meredith. Mama era pe partea cealaltă. Stăteau aproape unii de alţii.

— Revin numaidecât, spuse mama.

Tata încuviinţă din cap spre ea. Privirea schimbată de părinţii el fu atât de intimă, că Nina se simţi aproape ca un intrus.

Imediat ce mama plecă, tata se uită la Meredith.

— Ştiu că ţi-e frică, spuse el încet.

— Nu trebuie să vorbim despre asta, spuse Meredith.

— Asta, dacă nu vrei *tu* să vorbeşti despre asta, spuse Nina, luându-şi de mână tatăl. Trebuie să-ţi fie frică, tată... de moarte.

— Of, pentru numele lui Dumnezeu, spuse Meredith, depărtându-se de

pat.

Nina nu voia să îi explice surorii ei, nu în acel moment, dar ea trăise în umbra morţii ani întregi. Ştia că unele treceri erau liniştite, altele, furioase, disperate. Oricât de greu era pentru ea să privească în faţă moartea tatălui, dorea să îl ajute. Dădu la o parte de pe fruntea presărată cu pete de bătrâneţe părul alb al tatălui, amintindu-şi deodată cum arătase în tinereţe, când tenul lui era bronzat de la munca în livadă. Toată faţa, mai puţin fruntea, care era mereu albă pentru că purta pălării.

— Mama voastră, spuse el, făcând un efort evident. Va fi distrusă fără mine...

— O să am eu grijă de ea, tată, promit, spuse Meredith şovăielnic. Ştii asta.

— N-o să reuşească din nou... spuse tata. Ajutaţi-o. Promiteţi-mi.

Închise ochii şi scoase un suspin obosit. Respiraţia îi deveni îngreunată.

— Ce n-o să reuşească din nou? întrebă Nina.

— Cine te crezi, Barbara Walters? izbucni Meredith. Dă-i pace. Lasă-l să doarmă.

— Dar a spus...

— Ne-a spus să avem grijă de mama.

Ca şi cum ar fi trebuit s-o ceară. Meredith îşi făcu de lucru cu pledurile lui şi îi înfoie pernele. Se purta ca o soră medicală foarte zeloasă. Nina înţelese; Meredith era atât de speriată, că trebuia să se ţină ocupată cu ceva. În al doilea rând, ştia, sora ei urma să plece.

— Stai, spuse Nina. Trebuie să vorbim...

— Nu pot, spuse Meredith. Afacerea nu se opreşte doar pentru că vreau eu. Mă-ntorc într-o oră.

Şi dispăru.

Nina îşi luă instinctiv aparatul foto şi începu să facă fotografii; nu ca să le arate cuiva, doar pentru ea. Uitându-se la tatăl ei, focalizând chipul lui livid, lacrimile pe care se străduise să şi le înăbuşe îl transformară într-o mâzgălitură în alb-negru în mijlocul acelui pat uriaş cu patru stâlpi din lemn. Ar fi vrut să spună: *Te iubesc, tată,* dar cuvintele refuzau să se lase desprinse de pe buze.

Părăsi în linişte camera şi închise uşa. În hol, trecu pe lângă mama ei şi, pentru o fracţiune de secundă, când privirile lor pline de suferinţă se întâlniră, Nina întinse mâna.

Mama se feri de mâna Ninei şi intră în dormitor, închizând uşa în urma ei.

Iat-o, deci. Întreaga ei copilărie se repeta pe un hol mult prea tihnit. Cel mai rău era că Nina ştia prea bine asta.

Mama ei nu era o femeie abordabilă.

∵

Meredith şi Jeff le aşteptară pe fete la gară în seara aceea. Era o revenire acasă discretă, încărcată de priviri triste şi de cuvinte nerostite, deloc ceea ce ar fi trebuit să fie.

— Ce face bunicul? întrebă Jillian după ce portierele maşinii se închiseră şi se liniştiră cu toţii.

Meredith vru să mintă, dar era prea târziu ca să le mai protejeze.

— Deloc bine, spuse ea încet. Se va bucura să vă vadă, totuşi.

Ochii lui Maddy se umplură de lacrimi. Bineînţeles; fiica ei cea mică fusese întotdeauna cea sensibilă. Nimeni nu râdea mai cu poftă şi nu plângea mai cu foc decât Maddy.

— Putem să-l vedem în seara asta?

— Desigur, scumpo. Ne aşteaptă. A venit şi mătuşa voastră, Nina. Maddy zâmbi la auzul acestei veşti, dar nu era zâmbetul ei; era un surâs şters.

— Ce tare!

Şi cumva, în situaţia dată, acel tăcut, anemic „ce tare" o răni profund pe Meredith. În acele cuvinte sălăşluiau schimbarea ce urma să se instaleze şi durerea ce urma să le reconfigureze familia. Maddy şi Jillian o adorau pe Nina. De obicei, o tratau ca pe o vedetă rock.

Dar acum, totul se redusese la un tăcut, şoptit „ce tare".

— Poate că ar trebui să consulte un alt specialist, spuse Jillian.

Avea vocea blajină, calmă, iar Meredith percepu în ea un ecou al medicului care avea să devină într-o zi fiica ei. Lucidă şi calmă. Aşa era Jillian.

— A consultat câţiva medici foarte buni, interveni Jeff.

Aşteptă o clipă, lăsă acele cuvinte să îşi facă efectul, apoi porni maşina.

În mod normal, ar fi vorbit, ar fi râs şi ar fi povestit pe drum, iar odată ajunşi acasă, s-ar fi adunat în jurul mesei din bucătărie, pentru un joc de cărţi, sau în camera de zi, ca să vizioneze un film.

În seara aceasta însă, parcurseră drumul în tăcere. Fetele încercară să încropească o conversaţie, anostă, despre cursuri şi regulile frăţiilor, chiar şi despre vreme, dar cuvintele lor nu reuşiră să străpungă tristeţea care parcă plutea în maşină.

La Belîe Noci, intrară în casă şi urcară scara îngustă până la etajul al doilea. În capul scărilor, Meredith se întoarse spre ele şi aproape le avertiză că tatăl ei arăta bolnav. Dar aşa se purta o mamă cu copiii mici. Aşa că ea preferă, în schimb, să dea doar uşor din cap şi să deschidă uşa, conducându-le pe fete în dormitor.

— Bună, tată. Uite cine-a venit să te vadă.

Nina şedea pe marginea din piatră a şemineului, cu spatele către focul portocaliu. La intrarea lor, se ridică în picioare.

— Nu se poate să fie chiar nepoatele mele, spuse ea, dar obişnuitul ei râs exploziv dispăruse.

Se duse la fete şi le strânse în braţe. Apoi îşi îmbrăţişă cumnatul.

— Bunicul vostru v-a aşteptat, spuse bunica, ridicându-se de la locul ei din balansoarul de lângă fereastră. La fel şi eu.

Meredith se întrebă dacă era singura care observă schimbarea de ton din vocea mamei sale când li se adresă fetelor.

Întotdeauna fusese aşa. Mama ei era pe atât de afectuoasă cu nepoatele, pe cât era de distantă cu fiicele. Ani de-a rândul, Meredith se simţise rănită de acel favoritism evident al lui Jillian şi Maddy, dar în cele din urmă fusese recunoscătoare că mama ei le făcea pe fete să se simtă iubite.

Fetele îşi îmbrăţişară pe rând bunica, apoi se întoarseră către patul imens cu baldachin.

Acolo, bunicul stătea nemişcat, cu chipul şocant de livid, cu un zâmbet şovăielnic.

— Nepoatele mele, spuse el încet.

Meredith observă cât de afectate erau fetele de imaginea lui. Toată viaţa lor, el fusese ca unul dintre merii de pe acea proprietate. Robust şi destoinic.

Jillian fu prima care se aplecă şi îl sărută.

— Bună, bunicule.

Maddy avea ochii umezi. O luă de mână pe sora ei. Când deschise gura să spună ceva, nu reuşi să scoată niciun sunet.

Bunicul ridică o mână pătată, tremurândă, şi o lipi de obrazul ei.

— Nu plânge, prinţeso.

Maddy îşi şterse ochii şi încuviinţă din cap.

Bătrânul încercă să se ridice în capul oaselor. Meredith se duse să îl ajute. Înfoie şi aranjă pernele de lângă el.

Tuşind puternic, spuse:

— Suntem toţi aici. Apoi se uită la mama. A sosit timpul, Ania.

— Nu, spuse mama plat.

— Ai promis, spuse el.

Meredith simţi ceva rotindu-se în aer, ca un fum. Se uită la Nina, care încuviinţă din cap. Deci, simţea şi ea acelaşi lucru.

— *Acum,* spuse tata cu o asprime pe care Meredith nu o mai auzise niciodată.

Mama cedă la acel ton de comandă, aşezându-se în balansoar.

Meredith abia dacă avu timp să proceseze uluitoarea capitulare, când tatăl ei vorbi din nou:

— Mama voastră a fost de acord să ne spună una dintre poveştile ei. După toţi aceşti ani. Ca odinioară. Se uită la soţia lui; zâmbetul lui era atât de

drăgăstos, că lui Meredith i se frânse inima să-l vadă. Fata de ţăran şi prinţul, cred. Asta a fost întotdeauna preferata mea.

— Nu, spuse Meredith – sau poate doar gândise cuvântul.

Se trase un pas înapoi de lângă pat.

Nina traversă camera şi se aşeză pe podea, la picioarele mamei, la fel ca în urmă cu mulţi ani. Aşa cum obişnuiau amândouă să facă.

— Vino, Mad, spuse Nina, bătând cu palma în podea. Vino să te aşezi lângă mine.

Jeff fu următorul care se clinti din loc. Alese fotoliul mare de lângă şemineu, iar Jillian se cuibări lângă el. Doar Meredith nu se mişcase încă, de parcă nu-şi putea convinge picioarele să funcţioneze. Zeci de ani îşi spusese că poveştile mamei nu însemnau nimic; acum trebuia să admită că asta era o minciună. Îi plăcuse nespus să asculte acele poveşti, iar în timpul acelor relatări, era uneori mişcată de un sentiment de iubire pentru mama sa. Aşa se explica motivul pentru care Meredith refuzase să îi mai asculte poveştile. Era prea dureros.

— Aşază-te, Meredoodle, ceru tata blând, şi, auzindu-şi numele de alint, ea simţi cum cedează dorinţei de a se împotrivi.

Traversă camera cu mişcări rigide şi se aşeză pe covorul oriental, cât mai departe de mama ei.

Mama stătea nemişcată în balansoarul ei, mâinile noduroase odihnindu-i-se în poală.

— O cheamă Vera şi este o biată ţărăncuţă. Un nimeni. Dar ea nu ştie asta, desigur. Nicio persoană atât de tânără nu are cum să ştie aşa ceva. Are cincisprezece ani şi locuieşte în Regatul Zăpezii, un tărâm fermecat care putrezeşte acum din interior. Răul s-a abătut asupra regatului; este un cavaler întunecat şi furios, care vrea să distrugă totul.

Meredith simţi un fior străbătându-i tot trupul. Rememoră atmosfera de odinioară: mama intra în camera lor, seara, şi le spunea minunate poveşti cu lei de piatră şi copaci îngheţaţi, sau cu cocori care înghiţeau lumina stelelor. Mereu pe întuneric. Vocea ei era magică pe atunci, la fel ca şi acum. Se crea între ele o legătură vremelnică, dar care însă dimineaţa dispărea, iar despre poveşti nu se vorbea niciodată.

— Acţionează ca un virus, cavalerul acesta; când sătenii încep să vadă realitatea, e prea târziu. Infecţia s-a instalat deja; zăpada iernii capătă o groaznică nuanţă de negru violaceu, bălţile de pe străzi se întind în nenumărate tentacule, trăgându-i pe trecătorii neatenţi în noroi, copacii se sfădesc între ei şi nu mai rodesc. Sătenii cinstiţi nu pot face nimic ca să oprească această plagă. Îşi iubesc regatul şi sunt dintre acei oameni

care țin capetele plecate ca să nu dea de necaz. Vera nu înțelege asta. Cum ar putea, la vârsta ei? Ea știe numai că Regatul Zăpezii face parte din ea, asemenea călcâielor picioarelor ei sau a palmelor mâinilor ei. În noaptea asta, nu se știe din ce motiv; se trezește, coboară tiptil din pat, ca să nu-și deranjeze sora, și se duce la fereastra odăii ei, deschizând-o larg. De aici, poate vedea până la pod. În iunie, când aerul poartă cu sine miresme de flori și noaptea e scurtă, precum fâlfâitul unei aripi de fluture, ea își imaginează propriul viitor luminos.

E momentul nopților albe, atunci când în puterea nopții, cerul e de un violet intens, împărătesc, spuzit cu stele. În aceste luni, peste ulițe nu se așterne niciodată liniștea. La orice oră, sătenii se adună pe ulițe; îndrăgostiții se plimbă pe pod. Curtenii părăsesc foarte târziu cârciumile, îmbătați de mied[2] *și de lumina soarelui.*

Dar cum stă ea și inspiră aerul nopții de vară, își aude părinții sfădindu-se în cealaltă odaie. Vera știe că nu ar trebui să tragă cu urechea, dar nu se poate stăpâni. Se duce tiptil la ușa odăii și o crapă puțin. Mama ei stă lângă vatră, frământându-și mâinile și uitându-se la tata.

— Nu mai poți face aste lucruri, Piotr. E prea periculos. Puterea Cavalerului Negru sporește pe zi ce trece. Seară de seară, pare-mi-se, auzim de săteni preschimbați în fum.

— Nu-mi poți cere asta.

— Ba ți-o cer. Așa să știi. Scrie ce-ți grăiește Cavalerul Negru. Îs numa' vorbe.

— Numa' vorbe?

— Piotr, spune mama ei, plângând acum, iar asta o înspăimântă pe Vera; n-o auzise niciodată pe mama plângând. Mi-e teamă pentru tine. Apoi, cu și mai multă blândețe: Mi-e teamă de tine.

El o ia în brațe.

— Sunt cu băgare de seamă, tot timpul.

Vera închide ușa, tulburată de cele auzite. Nu pricepe totul, sau poate doar în parte, dar știe că dârzei sale mame îi e teamă, iar asta e ceva ce ea nu a mai văzut niciodată.

Dar tata nu va îngădui să li se întâmple vreodată ceva rău...

Vrea să-și întrebe mama despre acea sfadă a doua zi, dar când se trezește, soarele strălucește, și ea uită totul și dă fuga afară.

Iubitul ei regat e înfloritor, la fel și ea. Cum poate fi ceva rău când soarele strălucește?

Este atât de fericită, că nu se necăjește nici măcar pentru că trebuie să-și

---

[2] Băutură slab alcoolizată, obținută prin fermentarea mierii de albine amestecate cu apă.

ducă sora mai mică în parc.

— Vera, privește! Uită-te la mine! strigă la ea sora ei de doisprezece ani, Olga, făcând tot felul de tumbe.

— Frumos, îi spune Vera surorii ei, dar în realitate, abia dacă se uită.

Se lasă pe spate pe bancă și își ridică fața spre soare, închizând ochii.

După o iarnă lungă și rece, căldura aceasta se simte plăcut pe chipul ei.

— Două roze îți aduc, domniță.

Vera deschide ochii încet, și privirea i se oprește asupra celui mai chipeș flăcău pe care l-a văzut vreodată.

Prințul Aleksandr. Orice fată îl recunoaște după chip.

Veșmintele îi sunt croite fără cusur și împodobite cu mărgele de aur. În spatele lui se află o strălucitoare caleașcă albă, trasă de patru cai albi. În mână, prințul ține două roze.

Ea îi răspunde cu cel de-al doilea vers al poeziei, recunoscătoare că tatăl său o pusese să citească atât de mult.

— Ești prea crudă ca să știi poeme, spune el, iar ea își dă seama că l-a impresionat. Cine ești dumneata?

Ea se îndreaptă, se ridică în capul oaselor, sperând ca el să-i observe noii sâni.

— Veronika. Și nu mi-s chiar atât de mică.

— Zău? Pun rămășag că tatăl dumitale nu te-ar lăsa să umbli cu mine.

— Mie nu îmi trebuie permisiunea cuiva ca să ies la plimbare, Alteța Voastră, minte ea, simțind cum obrajii îi iau foc.

El râde, iar râsul lui e cadențat ca o melodie.

— Păi, atunci, Veronika, ne vedem la noapte. La ora unsprezece. Unde te voi găsi?

Ora unsprezece seara. Ea ar trebui să fie în pat la ora aceea. Dar nu poate spune asta. Poate o reuși să facă pe bolnava și să pună niște pleduri în locul ei în pat, iar ea să fugă pe fereastră. Și va avea nevoie de o magie să găsească o rochie demnă de un prinț. Cu siguranță că el nu va vrea să se plimbe alături de o amărâtă de țărancă îmbrăcată într-o rochie de in jerpelită. Poate că va reuși să se strecoare până la mlaștina Alakee, unde vrăjitoarele vând dragoste în schimbul unui deget. Gândind asta, se uită la sora ei, care l-a văzut pe prinț și vine către ei.

— Pe Podul Fermecat, spune ea.

— Eu cred că mă vei lăsa să aștept singur acolo zadarnic.

Olga se apropie, o strigă pe nume.

— Nu. Pe cuvântul meu. N-am să fac asta. Se uită la Olga, crispându-se la apropierea ei. N-am să fac asta. Acum pleacă, prințe Aleksandr. Ne vedem la noapte.

— Spune-mi Sașa, zice el.

Și uite-așa, ea se îndrăgostește de acest tânăr zâmbitor care este complet nepotrivit pentru ea. Nu e nicicum de nasul ei. Și pe deasupra, periculos pentru familia ei. Își coboară privirea pe mâinile ei albe, subțiri, văzându-și bătăturile de la spălatul rufelor pe pietre aspre, și se întreabă în sinea ei: Ce deget ar putea pierde pentru dragoste... și de câte va fi nevoie pentru a-l face pe prinț să o iubească la rândul lui?

Dar acestea sunt întrebări fără răspuns, care nu contează, în ceea ce o privește pe Vera, în orice caz, pentru că dragostea a început deja. Ea și chipeșul ei prinț pleacă pe furiș, și se îndrăgostesc, și se căsătoresc, și trăiesc fericiți până la adânci bătrânețí.

Mama se ridică în picioare.

— Sfârșit.

— Ania, spuse tata tăios. Am convenit...

— Gata.

Mama zâmbi scurt către nepoatele ei, apoi ieși din cameră.

Meredith se simți sincer ușurată. Contrar intențiilor ei celor mai bune, basmul o cucerise din nou.

— Să mergem, fetelor. Bunicul trebuie să se odihnească.

— Nu fugiți, îi spuse tata.

— Să fugim? E aproape ora zece seara, tată. Fetele au fost pe drum toată ziua. Sunt epuizate. Ne întoarcem mâine devreme. Se duse lângă pat, se aplecă și îl sărută pe obrazul neras. Dormi și tu un pic, da?

El îi atinse fața; își lăsă palma uscată să zăbovească puțin pe obrazul ei în timp ce o privea fix.

— Ai ascultat?

— Desigur.

— Trebuie să o asculți. Este mama ta.

Ea vru să spună că nu avea timp pentru povești și că nu era ușor să asculte o femeie care rareori vorbea, dar nu făcu decât să zâmbească.

— În regulă, tată. Te iubesc.

El își retrase încet mâna.

— Și eu pe tine, Meredoodle.

∵

Basmele fuseseră dintotdeauna printre cele mai frumoase amintiri din copilăria Ninei, și, deși nu le mai auzise de zeci de ani, și le amintea bine.

Dar oare de ce insistase tatăl ei să le readucă acum în viața lor? Cu siguranță știa că situația avea să se sfârșească prost. Meredith și mama se întrecuseră care să iasă mai repede din cameră.

Se duse lângă tatăl ei. Erau singuri acum. Lângă ea, focul trosnea şi un lemn căzu, sfărâmându-se în bucăţi negre-portocalii.

— Ador sunetul vocii ei, spuse el.

Deodată, Nina înţelese. Tatăl ei folosise singurul tertip cunoscut care o făcea cu adevărat pe mama să vorbească.

— Ai vrut să ne adunăm cu toţii, să fim împreună.

Tata oftă. Era un sunet firav ca o urzeală, iar apoi, el deveni deodată tot mai palid.

— Ştii la ce se gândeşte un bărbat... în clipele astea?

Ea îl luă de mână.

— La ce?

— La greşeli.

— Tu n-ai făcut prea multe.

— Ea a încercat să comunice cu voi, fetelor. Până la nenorocita aia de piesă de teatru... Nu ar fi trebuit s-o las să se ascundă. Este atât de devastată, iar eu o iubesc atât de mult.

Nina se aplecă şi îl sărută pe frunte.

— Nu contează, tată. Nu te îngrijora.

El o prinse de mână şi o privi cu ochii lui căprui umezi.

— Ba contează, spuse, gura tremurându-i şi cu o voce atât de firavă, că Nina abia o auzi. Are nevoie de voi... şi voi aveţi nevoie de ea. Promite-mi.

— Ce să-ţi promit?

— După ce mă duc. Încercaţi să o cunoaşteţi.

— Cum? Ştiau amândoi că nu exista nicio cale de a se apropia de mama ei. Am încercat. Nu vorbeşte cu noi. Doar ştii asta.

— Convingeţi-o să vă spună povestea fetei de ţăran şi a prinţului. Cu aceste cuvinte, închise ochii din nou, iar respiraţia lui deveni şuierătoare. Pe toată, de data asta.

— Ştiu la ce te gândeşti, tată. Poveştile ei ne apropiau cândva. O vreme, chiar am crezut... dar m-am înşelat. Ea nu va...

— Încercaţi, da? Nu aţi auzit niciodată toată povestea.

— Dar...

— Promite-mi.

Ea îi atinse obrazul, simţind asprimea bărbii lui nerase şi urmele ude ale lacrimilor bătrânului. Îşi putea da seama că aproape adormise. După-amiaza aceea şi, poate, şi acea conversaţie îl solicitaseră prea mult, iar acum se afunda din nou între perne. Dintotdeauna îşi dorise ca fiicele şi soţia lui să se iubească. Atât de mult îşi dorise asta încât credea că o oră inefabilă de spus poveşti i-ar fi putut împlini visul.

— În regulă, tată...

— Te iubesc, şopti el cu voce nedesluşită.
Simpla familiaritate a cuvintelor le făcea descifrabile.
— Şi eu te iubesc.
Se aplecă şi îl sărută din nou pe frunte, apoi îl înveli până sub bărbie. Stinse lumina de la capul patului, îşi atârnă aparatul foto de gât şi ieşi.
Trase adânc, constant aer în piept şi coborî. În bucătărie, îşi găsi mama tocând sfeclă şi ceapă galbenă. O oală uriaşă cu borş fierbea în clocote mici pe aragaz.
Desigur. Când treceau prin perioade grele, Meredith trebăluia prin casă, Nina făcea fotografii, iar mama gătea. Singurul lucru pe care femeile Whitson nu îl făceau era să vorbească.
— Hei, spuse Nina, sprijinindu-se de tocul uşii.
Mama ei se întoarse încet spre ea. Părul alb îi era adunat de pe faţa ei osoasă şi strâns la ceafa într-un coc de balerină. Pe fundalul pielii palide, ochii de un albastru arctic păreau imposibil de severi pentru o femeie de vârsta ei. Cu toate astea, trăda un soi de fragilitate pe care Nina nu o mai observase până atunci, iar această nouă vulnerabilitate îi reliefa întreaga fiinţă.
— Mi-au plăcut întotdeauna poveştile tale, spuse Nina.
Mama îşi şterse mâinile de şorţ.
— Basmele sunt pentru copii.
— Tata le adoră. Mi-a spus o dată că îi spuneai câte o poveste în fiecare Ajun de Crăciun. Poate îmi spui şi mie una mâine. Mi-ar plăcea mult să aud restul poveştii cu fata de ţăran şi prinţul.
— El moare, spuse mama. Aş zice că e puţin cam târziu pentru poveşti.
În acel moment, Nina ştiu: nu putea să-şi ţină promisiunea, oricât de mult s-ar fi străduit. Pur şi simplu, nu exista nicio cale de a-şi cunoaşte mama. Nu existase niciodată.

Capitolul 5

Meredith trase la o parte păturile şi se dădu jos din pat. Îşi luă halatul de casă de pe uşa băii şi avu grijă să nu se privească în oglindă în timp ce se spălă pe dinţi. Suprafeţele care-i reflectau imaginea nu erau prietenele ei azi.

În clipa în care ieşi din dormitor, auzi un zgomot: câinii săreau la parter, lătrând, iar undeva mergea un televizor. Meredith zâmbi. Pentru prima oară în luni de zile, casa căpătase din nou o atmosferă de cămin.

Jos, o găsi pe Jillian în bucătărie, aranjând masa. Câinii erau lângă ea, aşteptând resturi de la micul dejun.

— Tata mi-a spus să te las să dormi, spuse Jillian.

— Mersi, zise Meredith. Unde-i sora ta?

— În pat.

Jeff îi întinse lui Meredith o cană cu cafea.

— Ești bine? întrebă el încet.

— Am avut o noapte grea, spuse ea, privindu-l peste buza cănii. Povestea trezise un noian de emoţii vechi, care, amestecate cu îngrijorarea pentru slăbiciunea tatălui ei, îi provocaseră o noapte agitată. Te-am ţinut treaz?

— Nu.

Îşi aminti cum obişnuiau să doarmă îmbrăţişaţi. În ultima vreme, dormeau la distanţă unul de celălalt ca să nu se deranjeze unul pe altul în nopţile agitate.

— Mamă? spuse Jillian, aşezând şervete pe masă. Putem merge din nou la bunicul şi la Baba în dimineaţa asta?

Meredith trecu pe lângă Jeff şi îşi luă o felie de pâine prăjită cu unt de pe blat. Rupse un dumicat şi spuse:

— Eu merg acum. De ce nu veniţi cu toţii după micul dejun?

Jeff încuviinţă din cap.

— Ducem câinii la plimbare şi pe urmă venim şi noi.

Ea încuviinţă din cap şi îşi luă cafeaua sus, unde se schimbă de halat şi de pijama şi îşi trase pe ea nişte blugi confortabili şi un pulover pe gât, tricotat. Îşi luă rămas-bun şi ieşi grăbită din casă.

Era o zi surprinzător de însorită. Aburii respiraţiei sale se ridicară în aerul rece cât coborî panta până la casa părintească. Îl visase pe tatăl său toată noaptea. Poate că de fapt stătuse trează, iar acelea fuseseră doar nişte amintiri ce i se învârtejeau prin minte. Sau poate o combinaţie între cele două. Tot ce ştia cu certitudine era că simţea nevoia să se aşeze lângă el, să-l

lase să-i spună nişte poveşti din viaţa lui, pe care să le ţină minte şi să le transmită mai departe într-o bună zi. Uitaseră să facă asta – să transmită mai departe poveşti de familie, să pună fotografii în albume, lucruri de genul ăsta. Ştiau câte ceva despre rudele tatei din Oklahoma şi cum îi ruinase Marea Depresiune. Ştiau că el se înrolase în armată şi că o cunoscuse pe mama în timpul serviciului militar activ, şi cam atât. Majoritatea poveştilor de familie datau de la începuturile proprietăţii Belîe Noci, iar Meredith, asemenea multor copii, fusese mai degrabă preocupată de viaţa ei decât de a lui.

Acum trebuia să repare această greşeală. Şi dorea să se scuze pentru că plecase în grabă după poveste. Ştia că îi rănise sentimentele tatălui şi ura asta. În această dimineaţă, îi va da un sărut şi îi va spune cât de mult îl iubea şi cât de rău îi părea. Dacă asta conta pentru el, avea să asculte fiecare nenorocită de poveste stupidă pe care o va spune mama ei.

La intrare, ciocăni o dată şi intră.

— Mamă? strigă, închizând uşa în urma ei.

Îşi dădu seama imediat că nu făcuse nimeni cafea.

— Frumos, Nina, bombăni ea.

Puse de cafea şi merse sus. Ciocăni la uşa închisă a dormitorului părinţilor.

— Hei, oameni buni, am sosit. Sunteţi aici?

Nu primi niciun răspuns, aşa că deschise uşa şi îşi găsi părinţii îmbrăţişaţi în pat.

— 'neaţa! Am pus de cafea şi am pornit samovarul. Merse la fereastră şi dădu în lături draperiile grele. Doctorul a spus că tata ar trebui să încerce să mănânce. Sună apetisant nişte ouă ţărăneşti cu pâine prăjită?

Soarele pătrunse prin ferestrele arcuite imense, revărsându-şi lumina peste podelele din stejar în nuanţa mierii şi ajungând până la patul cu ornamente orientale, care domina încăperea. La fel ca în cea mai mare parte a casei, şi aici decorul era presărat cu doar câteva pete de culoare. În rest, numai lenjerie albă de pat şi lemn negru. Chiar şi scaunul şi taburetul din colţ erau tapiţate cu damasc alb ca neaua. Mama se ocupase de decorat, şi cum ea suferea de dicromatopsie, nu prea folosise culori. Singurele elemente de artă de pe pereţi erau cele mai faimoase fotografii ale Ninei, toate alb-negru, cu rame negre din lemn de nuc.

Se întoarse şi se uită din nou la părinţii ei. Se ţineau în braţe; tata era întins pe partea stângă, cu faţa către şifonier, iar mama stătea lipită de spatele lui, înconjurându-l cu braţele. Ea îi şoptea ceva; lui Meredith îi trebui o secundă să înţeleagă faptul că mama vorbea în rusă.

— Mamă? spuse Meredith, încruntându-se.

Deşi mama era rusoaică, nu vorbise niciodată ruseşte în casă.

— Încerc să îl încălzesc. E aşa de rece. Mama frecă viguros cu mâinile braţele şi trupul tatei. Aşa de rece.

Meredith nu reuşi să se clintească din loc. Crezu că ştia ce este durerea, dar nu ştia; nu până în acel moment.

Tatăl ei era complet inert, cu părul răvăşit, cu gura flască şi ochii închişi. Părea împăcat, de parcă ar fi dormit până mai târziu, dar buzele aveau un contur albăstrui; era abia vizibil, dar ea, care îi privise chipul de atâtea ori, înţelese că bărbatul pe care îl iubea nu mai era printre ei. Pielea lui avea o cumplită nuanţă cenuşie. Nu mai avea cum să o strângă din nou în braţe şoptindu-i: *Te iubesc, Meredoodle.* Acest gând o făcu să i se înmoaie genunchii. Rămase în picioare numai prin puterea voinţei.

Se duse la pat, atinse obrazul lui palid, galben ca ceara.

Era rece.

Mama suspina şi îi freca umărul şi braţele tot mai viguros.

— Ţi-am păstrat nişte pâine. Trezeşte-te.

Meredith nu îşi auzise niciodată mama atât de disperată. De fapt, nu auzise pe nimeni aşa, dar înţelese: era reacţia omului care simte că îi fuge pământul de sub picioare şi se prăbuşeşte.

Ultimul lucru la care Meredith voia să se gândească era ce ar fi trebuit să-i spună tatălui ei, dar tot ce îi venea în minte era doar o amintire sumbră a serii precedente, care nu-i dădea pace, plină de venin. Îi spusese oare că îl iubea?

Simţi că o podidesc lacrimile, dar ştia că nu putea ceda acum. Dacă ar fi făcut-o, ar fi fost pierdută. Îşi dorea cu disperare ca lucrurile să fi fost altfel, măcar de data asta, ca ea să fi fost copilul, să fie luată în braţe de mama ei, dar nu aşa aveau să se petreacă lucrurile. Se duse la telefon şi apelă numărul de urgenţă 911.

— Tatăl meu a decedat, anunţă ea încet în receptor. După ce oferi toate informaţiile, se întoarse lângă pat şi atinse umărul mamei. S-a dus, mamă.

Mama ei ridică privirea, animată de nişte ochi sălbatici.

— E atât de rece, spuse mama cu o voce tânguitoare şi speriată, aproape copilărească. Întotdeauna mor reci...

— Mamă?

Mama ei se trase înapoi, holbându-se nedumerită la soţul ei.

— O să avem nevoie de sanie.

Meredith îşi ajută mama să se ridice în picioare.

— Îţi fac un ceai, mamă. Putem să îl bem cât timp... îl iau.

— Ai găsit pe cineva să îl ia? Cât o să ne coste?

— Nu-ţi face griji pentru asta, mamă. Vino. Hai să mergem jos.

Își luă mama de braț, simțindu-se pentru prima oară în viață cea mai puternică din ele două.

— El este căminul meu, spuse mama ei, clătinând din cap. Cum am să trăiesc fără el?

— Noi vom fi cu toții aici în continuare, mamă, spuse Meredith, ștergându-și lacrimile.

Era o încurajare deșartă, nicicum menită să-i aline durerea ce i se zbătea în piept. Mama ei avea dreptate. El era căminul lor, sufletul lor. Cum aveau să îndure viața fără el?

∵

Nina plecase în livadă încă dinainte să se crape de ziuă, încercând să uite de toate făcând fotografii. O perioadă scurtă de timp, reușise. O fascinaseră pomii fructiferi scheletici, prefăcuți în adevărate exponate de artă cristaline de țurțurii care le atârnau de crengi. Pe fundalul unui cer vopsit în nuanțe de portocaliu și roz, erau uluitori. Tatei i-ar fi plăcut mult aceste portrete ale pomilor lui dragi.

Avea de gând să facă în acea zi ceea ce ar fi trebuit să facă de zeci de ani – va mări și va înrăma o serie de fotografii cu meri. Fiecare pom era un exponent al muncii de-o viață a tatălui ei, iar lui i-ar fi plăcut rememorările numeroaselor lui realizări. Eventual, se putea chiar uita prin fotografiile de familie (nu că ar fi fost multe) pentru a găsi vechi fotografii cu livada.

Acoperi obiectivul cu capacul, se răsuci puțin și văzu Belîe Noci, cu acoperișul ei ascuțit scăldat în lumina roșiatică a dimineții. Era totuși încă prea devreme ca să bea o cafea cu tatăl ei, și în mod sigur mama ei nu ar fi vrut să stea la masa din bucătărie cu fiica ei mai mică, așa că Nina își strânse echipamentul foto și o luă pe drumul ce ducea către casa surorii ei. Pornise dintr-un loc din fundul livezii; când ajunse la drum, gâfâia.

Serios acum, nu-i venea să creadă că sora ei alerga pe traseul ăsta zilnic.

Când ajunse la vechea fermă, nu-și putu reține zâmbetul. Fiecare centimetru pătrat din acel loc era decorat de Crăciun. Bietul Jeff pesemne că petrecea luni de zile instalând luminițe.

Nu era o surpriză. Meredith iubise dintotdeauna sărbătorile de iarnă.

Nina ciocăni la ușa din față și o deschise.

Câinii apărură imediat, întâmpinând-o veseli.

— Mătușă Nina!

Maddy veni în fugă la ea, aruncându-i-se de gât și îmbrățișând-o cu foc.

Întâlnirea din seara precedentă fusese prea rezervată pentru amândouă.

— Bună, Mad, spuse Nina, zâmbind. Abia dacă te mai recunosc, puștoaico. Ești superbă.

— Și înainte cum eram, vreun fel de bau-bau? o tachină Maddy.

— Absolut, zise mătuşa ei cu un zâmbet larg.

Maddy o luă de mână şi o conduse în bucătărie, unde Jeff stătea la masă, citind *The New York Times,* iar Jillian făcea clătite.

Nina se opri. Seara trecută fusese prea încărcată de emoţie – camera întunecată şi povestea aceea, şi toată acea suferinţă nerostită –, astfel că Nina nu avusese răgazul să îşi *observe* cu adevărat nepoatele. Acum le vedea. Maddy era tânără, încă deşirată şi neastâmpărată, cu părul ei castaniu lung, rebel, cu sprâncene groase şi gura prea mare, dar Jillian era cu adevărat femeie, sobră şi stăpână pe sine. Deja şi-o putea lesne imagina pe Jillian medic. Exista o graniţă invizibilă, reală, între fetişcana durdulie, bălaie, care prindea gâze toată vara şi le studia în borcane, şi tânăra înaltă care stătea acum lângă aragaz. Iar Maddy semăna încă leit cu Meredith la aceeaşi vârstă, dar era mai optimistă decât îşi îngăduise vreodată Meredith să fie.

Destul de ciudat, Nina simţi trecerea propriilor ani privind chipurile adulte ale nepoatelor ei. Îşi dădu seama, pentru prima oară, că se îndrepta spre mijlocul vieţii. Nu mai era un copil. Desigur, ar fi trebuit să se gândească la asta înainte, dar când trăieşti singură şi faci orice pofteşti, când pofteşti, timpul pare cumva să stea în loc.

— Bună, mătuşă Neens, spuse Jillian, luând ultima clătită de pe plită.

Nina o îmbrăţişă pe Jillian, luă o cană cu cafea de la ea şi se aşeză lângă Jeff.

— Unde-i Meredith? întrebă ea, strângându-l uşor de umăr.

El puse ziarul pe masă.

— S-a dus să îl vadă pe tatăl vostru. Acum vreo douăzeci de minute a plecat, cred.

Nina se uită la Jeff.

— Cum e?

— Nu pe mine ar trebui să mă întrebi, spuse el.

— Ce vrei să zici?

Înainte ca Jeff să poată răspunde, Maddy veni lângă ea.

— Vrei nişte clătite, mătuşă Nina?

— Nu, mulţumesc, scumpo. Mai bine mă duc şi eu la ai mei. Mama voastră o să mă ia iar la rost că n-am făcut cafea.

Gura mare a lui Maddy se lăţi într-un zâmbet.

— Cu siguranţă. Venim şi noi într-o jumătate de oră.

Nina le sărută pe fete, îşi luă rămas-bun de la Jeff şi porni la drum.

Revenită la casa părinţilor, îşi agăţă haina împrumutată în cuierul de la intrare şi îşi strigă sora. Mirosul de cafea proaspăt făcută o ademeni în bucătărie.

Sora ei stătea în picioare lângă chiuvetă, cu capul plecat, uitându-se la apa curgând.

— Nu urlaţi la mine că n-am făcut cafea?

— Nu.

Modul cum îi răspunsese sora ei o făcu pe Nina să se oprească. Se uită înapoi către scări.

— S-a trezit?

— S-a dus, spuse Meredith.

Nina inspiră adânc. O durere care nu semăna cu nimic din ceea ce îi era cunoscut i se adună în piept, poate chiar în inimă. O amintire absurdă îi trecu prin minte. Avea opt sau nouă ani, o băieţoaică brunetă care se ţinea scai de tatăl ei prin livadă, dorindu-şi să fi putut fi oriunde altundeva. Apoi căzuse – se împiedicase şi zburase cât colo. *Ce cauţi pe jos, Neener Beaner?* spusese tatăl. *Ziua de ieri?* Şi râzând, o ridică în braţe şi o aşeză pe umerii lui laţi.

Înaintă, cu vederea înceţoşată de lacrimi, şi se opri în braţele surorii ei. Când închise ochii, îl văzu pe tata lângă ele, acolo, în cameră. *Mai ţii minte când ne-a învăţat să înălţăm zmeie la Ocean Shores*?, dar, la fel ca toate celelalte, şi aceasta era o amintire stupidă, nicidecum cea mai bună, dar îi revenise în memorie, făcând-o să plângă. Îi spusese oare tot seara trecută? Îi spusese cât de mult îl iubeşte, îi dăduse suficiente explicaţii pentru motivul pentru care era atât de mult plecată?

— Nu-mi amintesc dacă i-am spus că îl iubesc, spuse Meredith.

Nina se trase înapoi, se uită la chipul devastat al puternicei sale surori şi la ochii ei plini de lacrimi.

— I-ai spus. Te-am auzit eu. Şi oricum o ştia. Ştia.

Meredith încuviinţă din cap şi îşi şterse lacrimile.

— O să vină... să-l ia curând.

Nina îşi privi sora recăpătându-şi controlul.

— Şi mama?

— E sus cu tata. N-am putut-o convinge să-l lase singur.

Schimbară o privire plină de înţeles, şi Nina zise:

— Mă duc eu să încerc. Şi pe urmă... ce?

Gândul că trebuia să vadă viaţa tatălui ei transformându-se în simple detalii ale circumstanţei decesului era întrucâtva mai mult decât putea suporta Nina. Dar nu avea încotro. Îi spuse surorii ei că va reveni şi ieşi din bucătărie. Fiecare pas necesita efort, iar când ajunse la al doilea etaj, plângea din nou. Încet, înăbuşit, constant.

Ciocăni la uşă şi aşteptă. Cum nimeni nu-i răspunse, răsuci mânerul şi intră.

În mod surprinzător, în cameră era doar tatăl ei, întins pe pat, cu păturile trase atât de strâns până sub bărbie, că arătau ca un strat de zăpadă abia aşternut peste trupul lui.

Îi atinse faţa, dădu la o parte de pe ochii închişi o şuviţă de păr albă ca omătul, apoi se aplecă şi îl sărută pe frunte. Răceala pielii lui o şocă, şi un gând i se strecură în minte: *Nu-mi va mai zâmbi niciodată.*

Inspiră adânc şi se îndreptă, uitându-se îndelung la el, memorând fiecare detaliu.

— Rămâi cu bine, tati, spuse ea încet.

Mai erau încă multe nerostite, desigur, iar ea ştia când anume le va rosti mai târziu: noaptea, când se simţea singură, ruptă de toţi, departe de casă.

Se îndepărtă de pat (trebuia neapărat să se mişte, să plece, acum înainte să cedeze complet), ridică telefonul ca să-l sune pe Danny, dar închise înainte ca măcar să audă tonul de apel. Ce să-i spună? Ce putere aveau cuvintele să aline o asemenea durere? Văzu cu coada ochiului o mişcare neclară în curte; o pată de negru peste întinderea albă.

Se duse la fereastră.

Mama era afară, în zăpadă, înaintând anevoie spre seră.

Nina coborî scările în grabă, îşi trase pe ea haina de împrumut şi bocancii uzi, apoi traversă veranda trecând pe sub geamul bucătăriei. O văzu pe Meredith înăuntru vorbind la telefon, albă ca ceara, cu buzele tremurânde. Nina nici măcar nu îşi dădea seama dacă sora ei o văzuse trecând.

Coborî scările laterale în stratul gros de zăpadă din colţul casei. După câţiva paşi, găsi cărarea pe care o apucase mama şi păşi pe urmele ei.

În faţa serei, se opri doar cât să-şi adune curajul, apoi deschise uşa.

Mama ei era în cămaşa de noapte din bumbac, încălţată cu bocanci de zăpadă, îngenuncheată în noroi, smulgând cartofi mici şi aruncându-i într-o grămadă.

— Mamă?

Nina strigă de două ori, dar nu primi niciun răspuns.

— Ania, rosti apoi strident şi se apropie.

Mama se opri şi privi în spate. Părul ei alb, lung era despletit şi cădea în şuviţe încâlcite de o parte şi de alta a feţei.

— Sunt cartofi. Mâncarea o să-l ajute...

Nina îngenunche lângă mama ei în noroi. O speria să o vadă aşa, dar, într-un fel ciudat, o şi linişte. De data asta, erau amândouă animate de aceleaşi sentimente.

— Bună, mamă, spuse ea, atingându-i umărul.

Mama se uită la ea, uşor încruntată. Ochii aceia strălucitor de albaştri erau nedumeriţi. Scutură din cap şi scoase un sunet, ca un sughiţ. Lacrimile

îi inundară ochii, iar nedumerirea dispăru.

— Cartofii n-o să ajute.

— Nu, spuse Nina încet.

— S-a dus. Evan nu mai e.

— Haide, spuse Nina, prinzând-o de cot şi ajutând-o să se ridice. Ieşiră din seră în curtea acoperită cu omăt. Hai să intrăm în casă, o îndemnă Nina.

Mama o ignoră şi se afundă în zăpada adâncă până la gambe, cu părul şi cămaşa de noapte fluturându-i în adierea uşoară. În cele din urmă, se aşeză pe banca neagră din grădina ei.

Desigur.

Nina se duse după mama ei. Îşi descheie haina, o scoase şi o aşeză pe umerii slabi ai mamei.

Tremurând, Nina se retrase şi se aşeză. Se gândi că ştia ce îi place mamei la acea grădină: era calmă şi ordonată. În toată acea întindere fără margini a livezii, peticul acela de grădină era un loc sigur. Singura pată de culoare din grădină, în afară de perioada verii şi de frunzişul toamnei, era oferită de stâlpul din cupru, având o construcţie simplă şi fiind evidenţiat prin decoraţiuni bogate, susţinând un vas alb din marmură care, primăvara, era plin de flori albe căţărătoare.

— Nu vreau să fie îngropat, spuse mama ei. Nu în pământ, care îngheaţă. O să-i împrăştiem cenuşa.

Nina auzi din nou răceala bine cunoscută din vocea mamei sale şi aproape că nu pricepu nebunia de mai devreme. Măcar femeia din seră *simţise* ceva. Femeia aceasta, mama ei, era din nou stăpână pe situaţie. Nina ar fi vrut să se lipească de ea, să şoptească: *O să-mi lipsească tata, mami,* aşa cum ar fi putut face fetiţa care fusese odinioară, dar unele obiceiuri erau atât de adânc înrădăcinate din copilărie, că erau greu de schimbat, chiar şi după atâtea zeci de ani.

— În regulă, mamă, spuse ea într-un final. Un minut mai târziu, se ridică în picioare. Eu mă duc în casă. Meredith o să aibă nevoie de ajutor. Nu sta prea mult afară.

— De ce nu? întrebă mama ei, privind fix stâlpul din cupru.

— O să faci pneumonie.

— Crezi c-aş putea muri de frig? Nu sunt o femeie norocoasă.

Nina puse o mână pe umărul mamei, simţind-o tresărind sub atingerea ei. Oricât ar fi fost de ridicol, acea uşoară tresărire răni sentimentele Ninei. Chiar şi acum, separate de moartea tatei, mama nu dorea decât să fie singură.

Nina se duse în casă şi o găsi pe Meredith tot în bucătărie, dând telefoane. Văzând-o, Meredith închise şi se întoarse.

În privirea pe care o schimbară sălăşluia conştiinţa a ceea ce erau ele acum. Toate trei – ea, mama şi Meredith. De acum încolo, aveau să formeze un triunghi, nu cercul pe care îl crease tata. Acest gând îi stârni dorinţa de a fugi la aeroport.

— Dă-mi o listă cu date de contact. Te ajut cu telefoanele.

∵

Mai bine de patru sute de oameni umplură bisericuţa pentru a-l conduce pe ultimul drum pe Evan Whitson; câteva zeci dintre ei se întorseseră la Belîe Noci ca să aducă un ultim omagiu şi să ridice un pahar în memoria celui plecat. Judecând după vasele spălate de Meredith, venise multă lume. Aşa cum era de aşteptat, Nina fusese o gazdă minunată, bând cu uşurinţă şi lăsând oamenii să vorbească despre tata; mama se plimbase printre invitaţi cu capul semeţ, rareori oprindu-se mai mult de o clipă; iar Meredith făcuse toată munca grea. Organizase şi servise toată mâncarea adusă de oameni; se asigurase să fie destule şervete, farfurii, tacâmuri şi pahare, precum şi destulă gheaţă; spălase vase aproape continuu. Nu încăpea îndoială că reacţiona ca de fiecare dată când era stresată: se ascundea în spatele interminabilelor probleme organizatorice şi treburi casnice. Dar, la drept vorbind, nu era pregătită încă să socializeze cu prieteni şi vecini, să asculte amintiri despre tatăl ei. Durerea ei era prea vie, prea fragilă pentru a fi capabilă să facă faţă unor indivizi în stare de ebrietate.

Era cu mâinile până la coate în apă cu detergent de vase, când, pe la miezul nopţii, Jeff veni în bucătărie după ea. O strânse în braţe. Era ca şi cum s-ar fi întors acasă după o îndelungă călătorie, iar lacrimile pe care şi le ascunsese în ultimele câteva zile şi în timpul slujbei de înmormântare din acea zi începură să curgă şiroaie. El o strânse în braţe, mângâindu-i părul ca şi cum ar fi fost un copil şi spunându-i minciuna minciunilor – *O să fie bine* – în mod repetat. Când se simţi secătuită, Meredith se retrase, ameţită, şi încercă să zâmbească.

— Presupun că am ţinut totul în mine.

— Aşa faci tu.

— O spui ca şi când ar fi ceva rău. Ar trebui să clachez?

— Poate.

Meredith clătină din cap. Când Jeff spunea astfel de lucruri, ea se simţea şi mai departe de el. El părea să o creadă un obiect casant care, odată spart, putea fi lipit la loc, dar ea ştia că dacă s-ar întâmpla ce era mai rău – dacă s-ar face ţăndări, ca sticla – unele cioburi ar putea fi pierdute pe vecie.

— Am trecut şi eu prin asta, spuse el. Tu m-ai ajutat să depăşesc decesul părinţilor mei. Lasă-mă şi pe mine să te ajut pe tine.

— Sunt bine. Zău. Am să mă prăbuşesc mai târziu.

— Meredith...

— Nu. Nu intenţionase să folosească un ton atât de tăios şi îşi dădu seama că îl rănise, dar făcea cu greu faţă situaţiei. Nu avea energie să îşi mai facă griji şi pentru altcineva. Vreau să spun, nu te îngrijora. Am eu grijă de toate aici. Fetele sunt obosite. De ce nu le duci acasă?

— Bine, spuse el, dar ochii lui erau marcaţi de o privire precaută pe care ea nu o percepu.

După ce plecă toată lumea, Meredith rămase în bucătăria curată şi pusă în ordine, singură, dorindu-şi aproape imediat să fi ales să reacţioneze altfel. Cât de greu ar fi fost să spună: *Sigur, Jeff, du-mă acasă şi ţine-mă în braţe...*

Aruncă pe blatul bucătăriei cârpa de vase şi părăsi ascunzătoarea care fusese bucătăria mamei.

În camera de zi, o găsi pe Nina, singură, în faţa unui tablou mare al tatei aşezat pe un şevalet. Îmbrăcată în nişte pantaloni de doc şifonat şi cu un pulover negru, cu părul negru, scurt, vâlvoi, arăta mai degrabă ca o adolescentă pregătită pentru primul safari decât ca un fotograf de renume mondial.

Dar Meredith observă suferinţa din ochii verzi ai surorii ei. Ai fi zis că turnase cineva prea multă apă într-un pahar, şi acum dădea pe dinafară, iar ea ştia că Nina îi seamănă: niciuna din ele nu ştia cum să o exprime sau să o simtă cu adevărat pe deplin, aşa cum ar fi trebuit, şi ea suferea pentru amândouă, şi pentru femeia care stătea întinsă în patul ei de la etaj, simţind aceeaşi pierdere. Îşi dorea să fi putut sta împreună, ca să mai risipească din această durere suferind laolaltă.

Dar ele nu erau aşa. Îşi puse jos paharul de vin şi se duse la Nina, sora ei care o implorase cândva să nu uite basmele mamei şi să le spună în întuneric atunci când nu putea adormi.

— Ne avem una pe cealaltă, spuse Meredith.

— Da, fu de acord Nina, deşi ochii le trădau pe amândouă.

Ştiau că nu este suficient.

Mai târziu, când Meredith se afla acasă, în pat, alături de soţul ei, îşi dădu seama că făcuse o greşeală cumplită, iar regretul nu-i dădu pace, ţinând-o trează. Greşise că participase la funeraliile tatălui ei în calitate de organizator, şi nu de fiică. Se temuse atât de tare de propriile sentimente, că le respinsese şi le alungase, dar, în felul acesta, ratase marele eveniment. Spre deosebire de Nina, Meredith nu auzise poveştile pe care prietenii tatălui ei le avuseseră de spus.

Pe la ora trei dimineaţa, se dădu jos din pat şi ieşi pe verandă, unde rămase înfăşurară în pătură, privind peste aburii propriei respiraţii. Dar frigul de afară nu era îndeajuns de puternic pentru a-i amorţi durerea.

∵

Următoarele trei zile, Nina încercă să fie o membră adevărată a familiei, însă de fiecare dată eşuă. Fără tata, erau ca nişte piese aleatorii ale unui joc de societate, fără un ţel comun şi fără reguli. Mama stătea în pat, privind doar în gol şi tricotând. Refuză să coboare la masă, şi Meredith fu singura care o putu convinge să facă duş.

Nina se simţise întotdeauna oarecum inutilă în comparaţie cu sora ei cea pricepută la toate, dar parcă asta nu se văzuse niciodată atât de clar ca acum. Meredith era ca personajul acela din jocurile pe calculator, Ms. Pac-Man, mişcându-se mereu înainte, bifând treburile casnice de pe listă. Deşi absurd, se întorsese la muncă imediat a doua zi după funeralii, aşa că alerga prin livadă şi prin depozit, avea grijă de familia ei şi mai reuşea să vină şi la Belîe Noci de cel puţin trei ori pe zi ca să organizeze cât de cât activităţile casnice ale Ninei.

Nimic din ceea ce făcea Nina nu era bine; Meredith relua totul de la capăt. Dădea cu aspiratorul, spăla vase, spăla rufe. Absolut toate treburile. Nina s-ar fi luat la harţă cu ea, dar sincer, nu îi păsa, iar Meredith se agita ca o pasăre speriată, dând necontenit din aripi şi ciripind. Şi arăta speriată, ca o femeie pe marginea prăpastiei, pe punctul să sară sau să se prăbuşească.

Dar, cu toate astea, Nina putea face faţă situaţiei.

Suferinţa era cea care o ucidea.

Se gândea: *S-a dus,* în cele mai nepotrivite momente, şi o durea atât de tare încât i se tăia respiraţia, se împiedica sau scăpa câte un pahar. (Meredith *adorase* asta.)

Trebuia să plece cât mai repede de acolo. Se terminase totul. Nu era de folos nimănui, cu atât mai puţin ei.

Odată ce îi încolţi acest gând, nu reuşi să mai scape de el. Azi, încercase toată ziua să se răzgândească, îşi spusese că nu putea da bir cu fugiţii, cu certitudine nu în prag de Crăciun, dar, la ora trei după-amiază, se duse la etaj, în camera ei, închise uşa după ea şi îi telefonă lui Sylvie la New York.

— Bună, Sylvie, spuse ea când editorul răspunse.

— Bună, Nina. M-am gândit la tine. Ce face tatăl tău?

— A murit.

Încercă să nu reacţioneze spunând asta, dar avu nevoie de ceva efort. Se duse la fereastra camerei sale din copilărie şi se uită afară cum ninge. Era pe la ora amiezii şi se întuneca deja.

— Of, Nina. Îmi pare rău.

— Da, ştiu. Tuturor le părea rău. Ce altceva era de spus? Trebuie să mă întorc la muncă.

Urmă o pauză.

— Atât de repede?

— Da.

— Eşti sigură? Nu poţi recupera niciodată acest timp.

— Crede-mă, Sylvie, ultimul lucru pe care mi-l doresc e să recuperez acest timp.

— Bine. Stai să verific. Ştiu că am nevoie de cineva în Sierra Leone.

— O zonă de război ar fi perfectă, spuse Nina.

— Ai probleme serioase, ştii, nu?

— Da, spuse ea. Ştiu.

După alte câteva minute de conversaţie, Nina închise. Simţindu-se mai bine – dar şi mai rău coborî şi o găsi pe Meredith în bucătărie, spălând vasele. *Bineînţeles.*

Nina se întinse după prosop.

— Aveam de gând să fac eu asta, să ştii.

— Astea sunt vase de la prânzul şi de la cina de ieri, Nina. Când anume aveai de gând să le speli?

— Uau, ia-o mai încet. Sunt nişte vase, nu...

— Oameni care mor de foame. Ştiu. Pricep. Tu faci lucruri care *contează.* Eu, ce să zic, doar conduc afacerea familiei şi am grijă de părinţii noştri, şi fac curat după sora mea importantă.

— N-am vrut să zic asta.

Meredith se întoarse cu faţa la ea.

— Bineînţeles.

Nina se simţi străpunsă de acea privire, ca şi cum toate greşelile ei tocmai fuseseră date în vileag.

— Sunt aici, nu?

— Nu, nu chiar.

Meredith luă detergentul şi începu să frece chiuveta albă din porţelan.

Nina se apropie de sora ei.

— Îmi cer scuze, fu tot ce-i veni în minte să zică.

Meredith se întoarse din nou cu faţa la ea. Îşi şterse fruntea cu dosul palmei, lăsând o dâră de spumă în urmă.

— Cât timp rămâi?

— Nu prea mult. Situaţia din Sierra Leone...

— Scuteşte-mă. Dai bir cu fugiţii. Meredith aproape că zâmbi în cele din urmă. Aş face şi eu acelaşi lucru, dac-aş putea.

Nina se simţi mai prost ca niciodată. *Ea* era cea care fugea – de mama ei rece ca gheaţa, de casa aceea prea goală, de fragila ei soră pricepută la toate şi de amintirile care sălăşluiau acolo. Poate cel mai mult de acestea. Îi păsa de faptul că pe sora ei o va costa egoismul ei şi de promisiunea făcută tatălui

ei, pe care o ignora, dar, Dumnezeule, nu-i păsa îndeajuns de mult ca să rămână.

— Ce facem cu cenuşa lui?

— Mama vrea să fie împrăştiată de ziua lui, în mai. Când nu mai e îngheţat pământul.

— Am să mă întorc atunci.

— De două ori într-un an? spuse Meredith.

Nina o privi.

— Ce mai an!

Pentru o clipă, păru că Meredith va ceda nervos, că se va dezlănţui şi va începe să plângă, iar Nina simţi că o podidesc şi pe ea lacrimile.

Apoi Meredith spuse:

— Ai grijă să-ţi iei rămas-bun de la fete. Ştii cât de mult te adoră.

— Aşa voi face.

Meredith încuviinţă scurt din cap şi îşi şterse ochii.

— Trebuie să mă întorc la muncă într-o oră. Am să dau cu aspiratorul înainte să plec.

Nina vru să se ofere pentru această îndeletnicire – să mai depună un ultim efort –, dar acum, că se decisese să plece, era nerăbdătoare, nu mai voia să stea un minut în plus.

— Mă duc să-mi fac bagajul.

∵

Mai târziu în seara aceea, după ce îşi împachetă cele câteva lucruri şi îşi puse rucsacul în maşina închiriată, Nina se duse în sfârşit să-şi caute mama.

O găsi înfofolită în pături în faţa şemineului.

— Deci, pleci, spuse mama ei fără să ridice privirea.

— M-a sunat editorul meu. E nevoie de mine pentru un articol. E cumplit ce se petrece în Sierra Leone. Se aşeză pe marginea şemineului; dogoarea bruscă a focului o făcu să se înfioare. Cineva trebuie să arate lumii ce se petrece acolo. Mor oameni. E atât de tragic.

— Tu crezi că fotografiile *tale* pot face asta?

Nina simţi înţepătura acelei remarci şi ofensa.

— Războiul este un lucru groaznic, mamă. E uşor să stai aici, în casa ta frumoasă şi sigură, şi să-mi judeci munca. Dar dacă ai vedea ce-am văzut eu, ai simţi altfel. Munca mea *poate* schimba lucrurile. Nu-ţi poţi imagina cât suferă unii oameni din lumea asta, şi dacă nimeni nu vede...

— Vom împrăştia cenuşa tatălui tău de ziua lui. Cu sau fără tine.

— În regulă, spuse Nina plat, gândind: *Tata înţelegea.*

Şi durerea reapăru.

— Atunci, la revedere! Crăciun fericit îţi doresc!

În această notă, Nina părăsi Belîe Noci. Pe verandă se opri, privind în vale cum ninge. Ochiul ei exersat înregistră tot, arhivând şi reţinând fiecare detaliu. În treizeci şi nouă de ore, praful era cel ce avea să-i plouă peste umeri şi să i se învolbureze în jurul bocancilor, iar imaginile acestui loc aveau să se albească precum osemintele sub soarele nemilos, până când, cât ai bate din palme, aveau să fie prea şterse pentru a se mai distinge ceva. Familia ei – şi mai ales mama ei – urmau să devină amintiri vagi ale unor oameni pe care Nina îi putea iubi... de la distanţă.

Capitolul 6

În săptămânile de după moartea tatălui ei, Meredith rămase lucidă graţie doar puterii voinţei. La asta se adăuga un program atât de strâns şi de încărcat, ca al unui recrut dintr-o bază de instruire.

Durerea devenise aliatul ei tăcut. O urmărea tot timpul din umbră. Ştia că, dacă se întorcea către acea beznă o singură dată, dacă o îmbrăţişa aşa cum şi-ar fi dorit, ar fi fost pierdută.

Aşa că se mişcă necontenit. Continuă să se îndeletnicească cu tot felul de lucruri.

Crăciunul şi Anul Nou fuseseră un dezastru, desigur, iar insistenţa ei de a respecta tradiţia nu ajutase la nimic. Cina cu curcan şi tot tacâmul nu făcuse decât să scoată şi mai mult în evidenţă locul gol de la masă.

Iar Jeff nu înţelegea. Nu contenea să îi spună că dacă ar plânge i-ar fi mai bine. Ca şi cum câteva lacrimi ar putea să o ajute.

Era ridicol. Ştia că plânsul nu ajuta, pentru că plângea în somn. Noapte de noapte se trezea cu obrajii scăldaţi în lacrimi, şi asta nu o ajuta câtuşi de puţin. Dimpotrivă. Exteriorizarea suferinţei nu era de niciun folos. Numai reprimând-o, reuşea să treacă peste aceste momente grele.

Aşa că, la serviciu, îşi păstră zâmbetul pe buze şi trecea de la o îndatorire la alta cu un zel disperat. Abia când fetele se întoarseră la şcoală, îşi dădu seama cât de extenuată era de acea prefăcătorie de zi cu zi. Nu foloseau la nimic, desigur, faptul că nu dormise o noapte încheiată de la înmormântare încoace, nici faptul că ea şi Jeff găseau cu greu vreun subiect de conversaţie.

Ea încercase să îi explice cât de rece se simţea, cât de amorţită, dar el refuza să înţeleagă. Jeff considera că soţia lui trebuia „să se elibereze”. Indiferent ce presupunea asta.

Totuşi, ea nu se străduia foarte mult să îi vorbească, asta era adevărat. Uneori, treceau zile întregi fără să-şi adreseze altceva decât un gest din cap, în treacăt. Chiar trebuia să se străduiască mai mult.

Îşi spălă cana de cafea, o puse pe scurgător şi se duse în biroul de jos, pe care el îl folosea pentru scris. Ciocăni uşor şi deschise uşa.

Jeff era la masa de lucru – cea pe care o cumpăraseră cu cel puţin zece ani în urmă, o botezaseră *teritoriul scriitorului* şi marcaseră momentul făcând dragoste pe ea.

O *să fii faimos într-o bună zi. Noul Raymond Chandler.*

Meredith zâmbi la această amintire, deşi o întrista gândul că visurile lor o

luaseră între timp pe drumuri separate.

— Cum merge cartea? întrebă ea, sprijinindu-se de cadrul uşii.

— Uau! Nu m-ai mai întrebat de săptămâni întregi.

— Chiar aşa?

— Chiar aşa.

Meredith se încruntă. Îi plăcuseră mereu scrierile soţului ei. La începutul căsniciei lor, când el era un jurnalist care se zbătea să răzbească în carieră, ea nu rata niciun cuvânt scris de el. Chiar şi în urmă cu câţiva ani, când el îndrăznise pentru prima oară să îşi încerce condeiul în domeniul ficţiunii, ea fusese primul şi cel mai bun critic al lui. Cel puţin aşa susţinuse el. Cartea aceea nu fusese vândută vreunei edituri, dar ea crezuse în carte şi în el, cu toată sinceritatea. Era bucuroasă că el se apucase în sfârşit de un nou proiect. Îi spusese oare asta?

— Îmi pare rău, Jeff, zise ea. Am fost dată peste cap complet în ultima vreme. Pot să citesc ce-ai scris până acum?

— Desigur.

Ea văzu cât de uşor putea să-i aducă zâmbetul pe buze şi fu cuprinsă de remuşcări. Ar fi vrut să se aplece şi să îl sărute. Acest gest era cândva la fel de simplu ca respiratul, dar acum părea un gest ciudat de îndrăzneţ şi ea nu reuşi să se mişte către el. Adăugă în minte, pe lista cu lucruri de făcut: *Citeşte cartea lui Jeff.*

El se lăsă pe spate în scaun. Îi zâmbi, străduindu-se din greu să o facă; doar cei douăzeci de ani de când erau împreună îi permiseră ei să vadă vulnerabilitatea ascunsă în acel surâs.

— Hai să luăm masa în oraş şi să mergem la un film astă-seară. Ai nevoie de o pauză.

— Poate mâine. În seara asta trebuie să plătesc facturile mamei.

— Te ocupi de prea multe treburi în acelaşi timp.

Meredith detesta momentele când el îi reproşa lucruri ridicole de genul ăsta. Cam ce anume ar fi trebuit ea să nu mai facă? Să nu se mai ducă la serviciu? Să nu mai aibă grijă de mama ei? Să nu mai trebăluiască prin casă?

— Au trecut abia câteva săptămâni. Ia-mă încet.

— Doar dacă iei tu lucrurile mai încet.

Habar nu avea ce insinua el cu aceste cuvinte, iar în momentul acela nici că-i păsa.

— Trebuie să plec. Ne vedem diseară.

Se aplecă, îl bătu pe umăr şi ieşi din casă. Scoase câinii în porţiunea îngrădită a curţii, apoi se sui în maşină şi se duse la casa părinţilor ei.

Casa mamei sale.

Amintirea îi reînvie cu un fior de durere pe care îl respinse.

Înăuntru, închise ușa după ea și își strigă mama.

Nu răspunse nimeni, dar asta nu o surprinse deloc.

Își găsi mama în sufrageria rareori folosită, bombănind singură în rusește. Pe masă, împrăștiate în fața ei, erau toate bijuteriile pe care tata i le cumpărase de-a lungul anilor, precum și cutia de bijuterii bogat ornamentată, un cadou de Crăciun de foarte demult de la fiicele ei.

Meredith văzu în ce grad răvășise suferința chipul frumos al mamei: obrajii îi erau acum supți, pomeții părând și mai proeminenți; îi pierise de tot culoarea din obraji, nuanța pielii apropiindu-se de cea a părului. Numai ochii – șocant de albaștri în contrast cu paloarea feței – o mai făceau să semene cu cea din urmă cu o lună.

— Bună, mamă, o salută Meredith, venind lângă ea. Ce faci aici?

— Avem bijuteriile astea. Și fluturele e pe undeva.

— Te gătești să pleci undeva?

Mama îi aruncă o privire tăioasă. Abia atunci, când privirile li se întâlniră cu adevărat, Meredith văzu nedumerirea în acei ochi de un albastru electrizant.

— Le putem vinde.

— Nu avem nevoie să îți vindem bijuteriile, mamă.

— Curând n-o să ne mai aducă bani. Ai să vezi.

Meredith se aplecă și adună cu grijă gablonțurile. Nu era nimic de valoare printre ele: cadourile tatei fuseseră mereu mai degrabă unele de suflet decât de valoare.

— Nu-ți face griji pentru facturi, mamă. Ți le plătesc eu.

— Tu?

Meredith încuviință din cap și își ajută mama să se ridice în picioare, surprinsă de faptul că se supunea fără să crâcnească. Mama se lăsă cu ușurință condusă la etaj.

— Fluturele e în siguranță?

Meredith dădu aprobator din cap.

— Totul e în siguranță, mamă, spuse ea, ajutându-și mama să se întindă pe pat.

— Slavă Domnului, spuse mama oftând. Închise ochii.

Meredith rămase acolo mult timp, uitându-se la mama ei care dormea. În cele din urmă, întinse mâna și îi atinse fruntea (nu era fierbinte), dându-i încet la o parte părul din ochi.

Când fu convinsă că mama căzuse într-un somn adânc, se duse la parter și sună la birou.

Daisy răspunse după primul ton de apel.

— Biroul lui Meredith Whitson Cooper.

— Bună, Daisy, spuse Meredith, încruntată încă. Azi am să lucrez de la Belîe Noci. Mama se comportă cam ciudat.

— Suferința poate avea acest efect asupra unora.

— Mda, spuse Meredith, gândindu-se la lacrimile cu care se trezea mereu pe obraji. Cu o zi în urmă, fusese atât de extenuată încât pusese suc de portocale în cafea în loc de lapte de soia. Băuse jumătate de cană înainte să-și dea seama. Așa este.

*

Meredith se ocupa de prea multe treburi în același timp, astfel că la sfârșitul lui ianuarie nu mai avea timp pentru nimic. Știa că Jeff își pierduse răbdarea cu ea, devenise chiar furios. Din când în când, o sfătuia să angajeze pe cineva să o ajute cu îngrijirea mamei, sau să îl lase pe el să o ajute, sau – cel mai rău dintre toate – să își facă timp pentru ei. Dar cum să poată face asta cu atâtea treburi pe cap? Încercase să aducă o menajeră pentru mama, dar fusese un dezastru. Biata femeie muncise la Belîe Noci o săptămână și demisionase fără preaviz, spunând că nu putuse suporta felul în care bătrâna stătea tot timpul cu ochii pe ea și o avertiza să nu mai atingă lucrurile.

Așadar, cu Nina plecată nu se știe pe unde și cu mama având un comportament tot mai bizar și mai distant pe zi ce trecea, Meredith nu avea încotro decât să pună osul la muncă. Îi făgăduise tatălui ei să aibă grijă de mama și nu avea de gând să-l dezamăgească. Așa că făcea mereu câte ceva, îndeplinindu-și toate obligațiile. Atâta vreme cât era în iureșul treburilor, putea face față durerii.

Rutina devenise salvarea ei.

În fiecare dimineață, se trezea cu noaptea-n cap, alerga șase kilometri, pregătea micul dejun pentru soțul și pentru mama ei, apoi pleca la serviciu. La ora opt, era la birou, gata de muncă. La prânz, se întorcea la Belîe Noci ca să o verifice pe mama ei, să plătească facturi sau să facă puțină curățenie. Apoi se întorcea la birou până la șase seara, făcea cumpărături în drum spre casă, dădea pe la mama până la șapte sau la opt seara și – dacă mama nu se comporta prea ciudat – ajungea acasă pe la opt și jumătate ca să încropească o cină pentru ea și Jeff. Aproape invariabil, adormea pe sofa la ora nouă și se trezea la trei dimineața. Singura parte bună din această rutină nebunească era că o putea suna pe Maddy devreme, dată fiind diferența de fus orar. Uneori, doar vocea fiicei sale era îndeajuns pentru a ține piept unei zile întregi.

Acum, abia dacă se făcuse ora prânzului, și ea era deja ostenită când apăsă butonul liniei telefonice interne și anunță:

— Daisy, mă duc acasă la masă. Mă întorc într-o oră. Ești drăguță să îi dai

tu fişele de magazie lui Hector şi să îi aminteşti lui Ed să îmi dea informaţia aia despre struguri?

Uşa biroului ei se deschise.

— Îmi fac griji pentru tine, spuse Daisy, închizând uşa în urma ei.

Meredith fu impresionată.

— Mulţumesc, Daisy, dar sunt bine.

— Munceşti prea mult. Lui nu i-ar plăcea.

— Ştiu, Daisy. Mersi.

Meredith o privi pe Daisy ieşind din birou, apoi îşi luă poşeta şi cheile.

Afară, ningea din nou. Parcarea era acoperită de zăpadă topită, murdară, la fel şi străzile.

Conduse încet până la casa mamei, parcă şi intră în casă. În hol, îşi scoase paltonul şi îl agăţă, strigând:

— Mamă, am sosit.

Nu primi niciun răspuns.

Cotrobăi prin frigider, găsi piroştile pe care le decongelase cu o seară înainte şi un recipient plin cu supă de linte. Puse piroştile în cuptorul cu microunde şi le încălzi. Tocmai era pe punctul să urce la etaj, când văzu cu coada ochiului o siluetă întunecată în grădina de iarnă.

Chestia asta devenea o rutină...

Îşi luă paltonul şi înaintă anevoios prin ninsoare până în grădină.

— Mamă, spuse ea, auzindu-şi exasperarea din voce, incapabilă să şi-o domolească. Trebuie să încetezi cu chestia asta. Haide în casă. Ţi-am pregătit nişte piroşti şi supă.

— Din curea?

Meredith scutură din cap. Ce naiba mai însemna şi asta?

— Haide. O ajută pe mama să se ridice în picioare – din nou goale şi vinete de frig – şi o conduse în bucătărie, unde o înveli într-un pled mare şi o aşeză la masă. Eşti bine?

— Nu pentru mine trebuie să-ţi faci griji, Olga, spuse mama. Ai grijă de leul nostru.

— Sunt eu, Meredith.

— Meredith, spuse ea, de parcă ar fi încercat să priceapă acel nume.

Meredith se încruntă. Mama ei părea mai confuză decât ar fi trebuit. Nu mai era vorba doar de o simplă durere sufletească. Ceva nu era în regulă.

— Haide, mamă. Cred că trebuie să mergem la dr. Burns.

— Ce avem de dat la schimb?

Meredith oftă din nou şi scoase farfuria cu piroşti din cuptor. Aşeză pe un platou mai rece plăcinţelele aurii cu carne de miel şi le puse în faţa mamei.

— Sunt fierbinţi. Ai grijă. Mă duc să-ţi aduc hainele şi să sun la doctor.

Rămâi aici. Bine?

Se duse sus să ia nişte haine şi, de acolo, o sună pe Daisy şi îi ceru să facă o programare de urgenţă la dr. Burns. Apoi coborî cu hainele şi o ajută pe mama să se ridice în picioare.

— Le-ai mâncat pe toate? întrebă Meredith surprinsă. Bravo! O îmbrăcă pe mama cu un pulover, apoi o ajută să-şi pună şosetele şi bocancii. Pune-ţi paltonul pe tine. Mă duc să încălzesc maşina.

Când se întoarse în casă, mama era în hol, încheindu-se greşit la haină.

— Gata, mamă.

Meredith îi descheie haina şi o încheie apoi corect. Când aproape termină, îşi dădu seama că paltonul era cald.

Băgă mâna în buzunare şi găsi piroştile, încă fierbinţi, împachetate în prosoape de hârtie unsuroase. *Ce mama dracului?*

— Sunt pentru Ania, spuse mama.

— Ştiu că sunt ale tale, spuse Meredith, încruntându-se. Le las chiar aici pentru tine, bine? spuse ea, punându-le în vasul de ceramică de pe măsuţa de la intrare. Haide, mamă. Ieşi cu mama din casă şi o conduse la maşină. Lasă-te pe spate, mamă. Culcă-te. Cred că eşti ostenită. Porni motorul şi se îndreptă spre oraş, unde trase maşina în parcarea în spic din faţa clădirii de cărămidă care adăpostea Clinica medicală Cashmere.

Înăuntru, Georgia Edwards se afla la recepţie, atrăgătoare şi frumoasă ca pe vremea liceului, când era majoretă la Cashmere High.

— Bună, Mere, spuse ea, zâmbind.

— Bună, Georgia. A făcut cumva Daisy o programare pentru mama?

— Ştii cum e Jim. Ar face orice pentru familia Whitson. Du-te cu ea jos, în cabinetul A.

Apropiindu-se de cabinet, mama păru să-şi dea deodată seama unde se află.

— E ridicol, spuse ea, smulgându-şi braţul.

— N-ai decât să protestezi, spuse Meredith, dar mergem să consultăm un doctor.

Mama ei se îndreptă, îşi ridică bărbia şi porni cu pas grăbit spre primul cabinet de consultaţie. Acolo, se aşeză pe singurul scaun din încăpere.

Meredith intră după ea şi închise uşa.

Câteva clipe mai târziu, dr. James Burns intră în cabinet, zâmbind. Chel, cu ochi cenuşii blajini, o făcu pe Meredith să se gândească la tatăl ei. Fuseseră parteneri de golf ani întregi; tatăl lui Jim fusese unul dintre cei mai buni prieteni ai tatei. O îmbrăţişă strâns pe Meredith; în acea îmbrăţişare sălăşluia tristeţea lor comună şi un nerostit „Şi mie mi-e dor de el”.

— Ei bine, spuse el, retrăgându-se. Cum îţi merge azi, Ania?

— Foarte bine, James. Mulţumesc. Meredith se agită degeaba. Ştii doar.
— Te deranjează dacă te examinez? întrebă el.
— Bineînţeles că nu, spuse mama. Dar nu e necesar.
Jim procedă ca la o examinare obişnuită, ca pentru a depista o răceală. După ce termină, notă câte ceva în fişa pacientei şi apoi spuse:
— Ce zi e azi, Ania?
— Treizeci şi unu ianuarie, 2001, răspunse ea, cu privirea fixă şi limpede. Miercuri. Avem un preşedinte nou. George Bush, juniorul. Iar capitala statului este Olympia.
Jim făcu o pauză.
— Cum îţi este, Ania? Sincer.
— Îmi bate inima. Respir. Mă culc şi mă trezesc.
— Poate că ar trebui să consulţi pe cineva, spuse el pe un ton amabil.
— Pe cine?
— Un specialist care te va ajuta să vorbeşti despre pierderea suferită.
— Moartea nu e ceva despre care să vorbeşti. Voi, americanii, credeţi că schimbaţi ceva prin cuvinte. Cuvintele nu schimbă nimic.
Medicul încuviinţă din cap.
— Fiica mea are, probabil, nevoie de ajutor.
— În regulă, spuse el, făcând încă o notiţă pe fişă. Eşti amabilă să mergi în sala de aşteptare cât vorbesc eu cu fiica ta?
Mama ieşi numaidecât din cabinet.
— Ceva nu e-n regulă cu ea, vorbi Meredith imediat ce rămaseră singuri. Este foarte confuză. Abia dacă doarme. Azi şi-a pus mâncarea de la prânz în buzunare şi a vorbit despre ea la persoana a treia. E permanent îngrijorată pentru un leu şi mi-a spus Olga. Cred că începe să confunde basmele cu viaţa reală. Seara trecută, am auzit-o spunând de una singură o poveste... ca şi cum tata ar fi ascultat-o. Ştii că e mereu deprimată iarna, dar acum e cu totul altceva. Ceva nu e în regulă. E posibil să sufere de Alzheimer?
— Pare să fie în toate facultăţile mintale, Meredith.
— Dar...
— Nu există o modalitate normală de a gestiona o situaţie de genul ăsta. Au fost căsătoriţi cincizeci de ani şi acum a rămas singură. Ascult-o, dacă poţi; vorbeşte cu ea. Şi nu o lăsa prea mult singură.
— Crede-mă, Jim, mama mea este singură fie că sunt eu în cameră, fie că nu.
— Atunci, las-o să fie singură, dar fii lângă ea.
— Da, spuse Meredith. Cum să nu. Mersi, Jim, că ne-ai primit. Acum trebuie să o duc acasă şi să mă întorc la lucru. Am o întâlnire la două şi-un sfert.

— Poate c-ar trebui să o iei mai uşor. Îţi pot prescrie nişte somnifere, dacă vrei.

Meredith ar fi vrut să aibă un dolar pentru fiecare ocazie când cineva – mai ales soţul ei – îi dăduse câte un sfat. Cu banii strânşi, ar fi fost acum pe o plajă în Mexic.

— Sigur, Jim, spuse ea. Am să mă opresc să miros trandafirii.

*

Într-o zi toridă, după mai bine de o lună de când părăsise statul Washington, Nina se afla în mijlocul unor refugiaţi disperaţi, care se luptau cu foametea. Cât vedea cu ochii, oameni stăteau chirciţi în faţa unor corturi mizere, ca vai de lume. Situaţia lor era critică; mulţi dintre ei ajunseseră acolo cu plăgi sângerânde, împuşcaţi, violaţi, dar stoicismul lor era remarcabil. Erau bătuţi de soare şi de praf; mergeau kilometri întregi după o găleată de apă, aşteptau ore întregi pentru un castron cu orez de la Crucea Roşie, dar asta nu îi împiedica pe copii să se joace în mizerie; din când în când, râsetele lor se înălţau peste plânsetele celor din jur.

Nina era la fel de murdară, de obosită şi de flămândă precum cei din jurul ei. Era în acea tabără de două săptămâni. Înainte de asta, fusese în Sierra Leone, ferindu-se şi ascunzându-se pentru a nu fi împuşcată sau violată şi ea.

Se lăsă pe vine pe pământul uscat şi murdar. Zumzetul din tabără era copleşitor, o combinaţie de insecte, voci şi tot felul de maşinării îndepărtate. În stânga, un steag medical ferfeniţit flutura deasupra cortului militar. Sute de oameni răniţi aşteptau răbdători la coadă pentru a primi ajutor.

În faţa ei, un bătrân de culoare, uscăţiv stătea leşinat în braţele soţiei lui, jumătate afară, jumătate în cort. Îşi pierduse de curând un picior, iar ciotul rămas supura roşu sub pătura cu care era învelit. Nevasta lui îi era alături de ore întregi, sprijinindu-l, deşi propriul ei corp emaciat probabil că o durea cumplit. Picura apă preţioasă în gura lui.

Nina puse capacul obiectivului şi se ridică în picioare. Privi peste tabără, simţind o osteneală care era ceva nou pentru ea. Pentru prima oară în cariera ei, toată această tragedie era aproape insuportabilă. Nu era mai rău aici decât în locurile unde fusese înainte. Nu despre asta era vorba. Situaţia nu se schimbase. Ea se schimbase. Purta suferinţa cu ea peste tot, iar povara ei făcea imposibilă separarea lucrurilor.

Oamenii credeau de obicei că munca ei înseamnă *să fie* acolo, ca şi cum oricine ar fi putut pur şi simplu să focalizeze şi să fotografieze, dar adevărul este că fotografiile ei erau o extensie a ceea ce era ea, a ceea ce gândea şi simţea. Era nevoie de o concentrare desăvârşită pentru a imortaliza durerea acută a tragediei personale. Trebuia să fii prezent acolo cu trup şi suflet, în

acel moment – dar trebuia să fie momentul *lor.*

Își deschise geanta și își scoase telefonul conectat prin satelit. Se duse cât de mult putu spre est, își instală echipamentul, poziționă antena și îl sună pe Danny.

Auzindu-i vocea, simți o relaxare în capul pieptului.

— Danny, spuse ea, zbierând ca să se facă auzită printre paraziți.

— Nina, iubirea mea. Am crezut că m-ai uitat. Unde ești?

Ea tresări auzindu-l.

— Guineea. Tu?

— Zambia.

— Sunt obosită, spuse ea, surprinsă. Nu-și amintea să fi spus vreodată așa ceva, cât timp muncea, cel puțin.

— Pot ajunge la insula Mnemba miercuri.

Apă albastră. Nisip alb. Gheață. Sex.

— Mă bag.

Încheie convorbirea și strânse la loc telefonul. Își puse cureaua pe umăr și porni înapoi spre tabără. Un convoi nou de camioane ale Crucii Roșii sosise, și iadul distribuirii de alimente continua. Se dădu la o parte din calea a doua femei care cărau o cutie cu provizii și trecu pe lângă cortul unde făcuse fotografiile.

Bărbatul cu bandaje însângerate murise. Femeia era tot lângă el, legănându-l în brațe, cântându-i.

Nina se opri și făcu o fotografie, dar de data asta obiectivul nu mai acționă ca un paravan, iar când lăsă camera jos de la ochi, își dădu seama că plânge.

∵

De pe locul ei confortabil de pe bancheta din spate a mașinii de teren dotate cu aer condiționat, Nina se uita pe geam la peisajul Zanzibarului. Străzile înguste și întortocheate erau înțesate de oameni: femei înveșmântate în văluri și burca musulmane tradiționale, școlari în uniforme albastre cu alb, bărbați adunați în grupuri. Pe marginea drumului, comercianții încercau să vândă orice puteau, de la fructe și legume la tenişi și tricouri abia folosite. În jungla de dincolo de drum, femeile – majoritatea cu bebeluși în spinare sau în brațe – adunau cuișoare; eșantioane din condimentele de culoarea scorțișoarei erau înșirate pe marginea drumului, uscându-se sub soarele dogoritor.

Când taxiul părăsi, în sfârșit, drumul principal și o luă pe poteca prăfuită ce ducea către plajă, Nina se prinse de mânerul portierei cu toată forța. Drumul acesta era din coral pur – la fel ca toată insula –, iar cauciucurile puteau exploda în orice clipă. Mașina încetini; trecură prin apropierea satelor amplasate în mijlocul pustietății; vite adunate în țarcuri improvizate,

femei cu văluri şi rochii viu colorate culegând nuiele, copii pompând împreună apă din fântână. Casele erau mici şi întunecate, făcute din ce se găsea la îndemână – nuiele, noroi, bucăţi de coral – şi toate erau pătate cu mizerie roşiatică.

La capătul drumului, plaja era ca un furnicar. Bărci din lemn se legănau pe apa de mică adâncime, în vreme ce bărbaţii se îngrijeau de plasele întinse pe nisip. Băieţandri în straie zdrenţăroase se vânzoleau prin zonă, sperând să apară turişti, oferindu-se să se lase fotografiaţi pentru câţiva dolari americani.

În clipa în care păşi în barca elegantă cu motor, îşi dădu seama cât de încordată fusese. Tensiunea din grumaz i se destinse. Simţi aerul marin pe faţa murdară, vântul bătându-i în părul încâlcit în timp de barca zbura pe întinsul apei. Inhalând aerul sărat, se gândi ce viaţă norocoasă avea, în ciuda durerii din suflet. Putea lăsa locurile urâte în urmă, putea să-şi schimbe viitorul cu un singur apel telefonic şi cu un bilet de avion.

Insula – Mnemba – era un mic atol din arhipelagul Zanzibar, iar când ajunse acolo, managerul insulei, Zoltan, o întâmpină cu un pahar cu vin şi un prosop umed răcoros. Când o văzu pe Nina, frumosul lui chip tuciuriu se lumină într-un zâmbet larg.

— Mă bucur să vă revăd.

Ea sări din barcă în apa caldă, ţinându-şi grijulie deasupra capului geanta cu echipamentul fotografic.

— Mulţumesc, Zoltan. Mă bucur că sunt aici. Luă paharul cu vin oferit. Danny a ajuns?

— Este la numărul şapte.

Îşi puse pe umăr geanta cu aparatul foto şi breteaua rucsacului şi porni de-a lungul plajei. Nisipul era alb precum coralul din care se formase, iar apa avea o nuanţă spectaculoasă de turcoaz. Aproape la fel ca a ochilor mamei sale.

Pe insulă existau şapte *bandas* private – nişte colibe cu acoperiş din stuf şi deschise pe laterale fiecare ascunsă vederii de vegetaţia luxuriantă. Singurele momente când oaspeţii, sau membrii personalului, se vedeau între ei erau când se strângeau la masă în coliba destinată acestui scop, sau la apus, când erau pregătite cocktailuri pe o masă pe plajă, în faţa fiecărei *banda.*

Nina văzu semnul discret cu #7 pe şezlongurile de pe plajă şi urmă poteca de nisip ce ducea la *banda.* Două antilope mici, aproape de dimensiunea unor iepuri, cu coarne ascuţite precum un cuţit pentru spart gheaţă, făcură un salt peste potecă şi dispărură.

Îl văzu pe Danny înainte ca el să o vadă pe ea. Şedea într-unul din

scaunele împletite din bambus, cu picioarele goale ridicate pe o măsuţă de cafea, bând o bere şi citind. Ea se sprijini de balustrada din lemn.

— Berea aia nu e tocmai cel mai frumos lucru din peisaj, dar e pe-aproape.

Danny lăsă cartea jos şi sări în picioare. Chiar şi în acei pantaloni scurţi uzaţi din material spălăcit, cu părul lui negru lung care parcă cerea să fie tuns şi cu obrazul adumbrit de barba nerasă, Danny era frumos. O luă în braţe şi o sărută până când ea îl împinse, râzând.

— Sunt jegoasă, spuse ea.

— Asta îmi place cel mai mult la tine, spuse el, sărutându-i palma murdară.

— Am nevoie de un duş, adăugă ea, descheindu-şi cămaşa. El o luă de mână şi o conduse prin dormitor, apoi pe aleea pavată cu lemn până la baie şi la duşul în aer liber. Sub ploaia de apă fierbinte, Nina îşi scoase sutienul, pantalonii scurţi şi chiloţii, aruncând cât colo hainele ude. Danny o spălă cu mişcări tandre, iar când săpunul încă se prelingea pe trupul ei lucios, iar ea întinse mâna spre el, nu mai fu nevoie decât de o atingere. El o ridică în braţe şi o duse în dormitor.

Mai târziu, când amândoi îşi recăpătară suflul, rămaseră întinşi îmbrăţişaţi pe patul protejat de o plasă contra insectelor.

— Uau! făcu ea, cu capul proptit în curbura braţului lui. Uitasem cât de bine ne pricepem la asta.

— Noi doi ne pricepem la multe.

— Ştiu. Dar la asta ne pricepem *foarte* bine.

Urmă o pauză, iar ea bănui că el va spune ceea ce ea nu voia să audă.

— A trebuit să aflu de la Sylvie că tatăl tău a murit.

— Ce puteam să fac? Să sun şi să-ţi plâng în telefon? Să-ţi spun că era pe moarte?

El se întoarse pe o parte, trăgând-o după el, până când ajunseră faţă în faţă. Mâna lui alunecă pe spatele ei şi se opri în curbura şoldului.

— Eu sunt din Dublin, ai uitat? Ştiu cum e să-ţi moară cineva, Nina. Ştiu cum mocneşte asta în tine ca acidul de baterie, arzând tot. Şi ştiu cum e să vrei să fugi de asta. Tu nu eşti singură în Africa, nu?

— Ce vrei de la mine, Danny? Ce?

— Să-mi povesteşti despre tatăl tău.

Ea se uită în ochii lui, simţindu-se încolţită. Ar fi vrut să îi cedeze, dar nu putea. Sentimentele, pierderea ei erau atât de intense, încât dacă îşi îngăduia să se descătuşeze nu ar mai fi găsit niciodată calea înapoi.

— Nu ştiu cum. El a fost... soarele meu, cred.

— Eu te iubesc aşa, spuse el încet.

Nina își dori ca această declarație să o fi făcut să se simtă mai bine, dar nu se întâmplă așa. Ea știa ce înseamnă să nu iubești la fel, cum puteai fi strivit înăuntrul ființei tale dacă o persoană era mai îndrăgostită decât cealaltă. Nu văzuse ea oare uneori acel gen de durere în ochii tatei când o privea pe mama? Nu se îndoia de asta. Și odată ce asiști la acel gen de durere, nu o mai uiți. Dacă Danny ar privi-o vreodată astfel, i-ar frânge inima. Și știa că așa avea să se întâmple. Mai devreme sau mai târziu, el avea să priceapă că ea semăna mai mult cu mama ei, chiar dacă își iubise mai mult tatăl.

— N-am putea să...

— Deocamdată, spuse el, dar ea știa că lucrurile nu se opreau aici.

Gândul de a-l pierde o făcu să se simtă îngrijorată într-un mod straniu, așa că reacționă ca de fiecare dată când emoțiile erau prea puternice pentru a putea fi îndurate: își lăsă mâinile să alunece pe pieptul lui, până la linia părului de deasupra ombilicului, apoi mai jos, iar când îl atinse și simți cât de excitat este, știu că era încă al ei.

Deocamdată.

Cerul este gri ardezie și încărcat de nori pufoși. Un pescăruș singuratic se rotește deasupra, fâlfâind din aripi și țipând. Ea este mică, o fetiță cu codițe împletite lungi, șatene, și genunchi juliți. Alergând după el. Un zmeu saltă pe nisip în fața ei, răsucindu-se; se îndepărtează înainte ca ea să-l prindă.

„Tati”, strigă ea, știind că el e prea departe. Nu o aude. „Sunt aici, în spatele tău...”

Meredith se trezi panicată. Se ridică în capul oaselor și privi împrejur, știind că el nu avea cum să fie acolo. Era încă un vis.

Tot obosită și având dureri în întreg corpul după cât se zvârcolise o noapte întreagă în așternuturi, se dădu jos din pat, cu grijă să nu-l trezească pe Jeff. Se duse la fereastră și se uită în beznă. Zorii nu răsăriseră încă. Își încrucișă strâns brațele la piept, ca într-o îmbrățișare. În ultima vreme, avea senzația că sufletul i se dezintegrează, parcă lovit de o plagă spirituală.

— Întoarce-te în pat, Mere.

Ea nu întoarse capul.

— Scuze. N-am vrut să te trezesc.

— De ce nu rămâi să dormi azi?

Suna bine ideea de a se cuibări în brațele lui, sub pătură, și de a se cufunda în somn pur și simplu în timp ce viața își urma cursul firesc fără ea.

— Aș vrea să pot, spuse ea, gândindu-se deja la ceea ce avea de făcut în dimineața aceea.

Atâta vreme cât era trează, putea să lucreze la taxele trimestriale. Avea o

întâlnire cu contabilul săptămâna următoare şi trebuia să fie gata.

Jeff se dădu jos din pat şi veni lângă ea. Ea văzu imaginea argintie a chipurilor lor reflectată în fereastra cernită.

— Tu ai grijă de tot şi de toţi, Mere. Dar de tine cine are grijă?

Ea se întoarse către el şi îl lăsă să o ia în braţe.

— Tu.

— Eu? spuse el tăios. Eu sunt doar un punct pe lista ta cu lucruri de făcut.

Altă dată – poate cu un an în urmă ea i-ar fi spus că nu era corect, s-ar fi contrazis cu el pe tema asta, dar acum era prea sleită de puteri ca să se arunce într-o dispută.

— Nu acum, Jeff, fu tot ce îi trecu prim minte să spună. Nu pot purta această conversaţie.

— Ştiu cât de mult suferi...

— Bineînţeles că sufăr. A murit tata.

— E mai mult de atât. Faci prea multe, spuse el încet. Te încrâncenezi în continuare să captezi atenţia mamei tale, ca şi cum...

— Şi ce-ar trebui să fac? Să o ignor? Sau poate c-ar trebui să renunţ la serviciu?

— Să angajezi pe cineva. Ei nu-i pasă nici cât negru sub unghie dacă tu eşti sau nu acolo. Ştiu că doare, iubito, dar nu i-a păsat niciodată.

— Nu pot. Nu m-ar lăsa. Plus că i-am promis tatei.

— Şi dacă te va distruge? Asta a vrut tatăl tău? Mama ta te *privește* măcar vreodată?

Ea ştia că Jeff are dreptate. În astfel de momente, îşi dorea să nu fi fost împreună de atâta vreme, îşi dorea ca el să nu fi văzut atât de multe. Dar el fusese acolo în seara piesei de teatru – şi în alte seri ca aceea – şi îi cunoştea sufletul, ştia câtă suferinţă închide în el.

— Nici măcar nu-i vorba de ea. Ştii doar. E vorba de mine. De cine sunt eu. Pur şi simplu nu pot abandona... nu o pot abandona.

— Pe tatăl tău îl îngrijora asta, ai uitat? Îi era teamă că familia noastră se va destrăma fără el, şi a avut dreptate. Ne destrămăm. *Tu* te destrami şi nu vrei să laşi pe nimeni să te ajute.

— Doctorul Burns spune că mama se va face bine foarte curând. De îndată ce va fi mai bine, promit că voi angaja pe cineva pentru curăţenie şi care să achite facturile, bine?

— Promiţi?

Ea îl sărută uşor pe buze. Se terminase. Deocamdată.

— Mă întorc la micul dejun, bine? Am să pregătesc omletă şi fructe. Doar noi doi.

Eliberându-se din braţele lui, se duse la baie. În timp ce închidea uşa, i se

păru că îl aude zicând ceva. Prinse cuvântul îngrijorat şi închise uşa.

Se îmbrăcă pe întuneric în hainele de alergare şi ieşi din dormitor. La parter, porni cafetiera, chemă câinii şi ieşi în întunericul rece al dimineţii de februarie.

Depuse un efort mai mare decât de obicei, disperată să-şi limpezească mintea. Durerea fizică era mult mai uşor de îndurat decât cea sufletească. Câinii chelălăiau şi se zbenguiau pe lângă ea, dispărând din când în când în zăpada afânată de pe marginea drumului, dar întorcându-se de fiecare dată. Când ajunse la terenul de golf şi schimbă direcţia, zorii scăldau valea într-o lumină aurie. Nu mai ninsese de aproape două săptămâni, iar stratul aşternut deasupra era tare şi sclipea în lumina palidă a soarelui.

Coti către Belîe Noci şi hrăni câinii pe veranda casei mamei. Era una dintre numeroasele schimbări din noua rutină a lui Meredith. Făcea întotdeauna cel puţin două lucruri deodată. Se descălţă de pantofii de alergare şi intră în bucătărie, unde porni samovarul, apoi urcă scările. Era îmbujorată şi respira greu când deschise uşa mamei.

Şi găsi patul gol.

— Fir-ar să fie!

Meredith ieşi în grădina de iarnă şi se aşeză lângă mama ei, care purta cămaşa de noapte din dantelă pe care i-o dăruise tatăl ei cu un an înainte, de Crăciun, cu un pled albastru de mohair pe umeri. Buza inferioară sângera unde şi-o muşcase. Avea în picioare nişte şosete care deveniseră gri de cât erau de îmbibate cu apă şi maro de la noroi.

Meredith îndrăzni să întindă mâna şi să cuprindă mâna extrem de rece a mamei, negăsind însă cuvintele potrivite pentru acest gest intim.

— Haide, mamă, trebuie să mănânci ceva.

— Am mâncat ieri.

— Ştiu. Haide. O ţinu de mână şi o ajută să se ridice în picioare. De prea mult stat pe acea bancă metalică, trupul mamei sale se îndreptă cu greu, trosnind cu fiecare mişcare.

Imediat ce se îndreptă complet, mama se îndepărtă de Meredith şi porni pe aleea cu dale ce ducea spre casă.

Meredith o lăsă să o ia înainte. Intră după ea în bucătărie, unde îl sună pe Jeff şi îl anunţă că nu va reuşi să ajungă acasă la micul dejun.

— Am găsit-o pe mama din nou în grădină, spuse ea. Cred că ar fi mai bine să lucrez de aici azi.

— Ce surpriză!

— Haide, Jeff. Fii rezonabil...

El închise.

Luată prin surprindere de sunetul tonului de apel, o sună pe Jillian. Fură

imediat acaparate de conversaţia lor obişnuită despre şcoală, despre Los Angeles şi despre vreme. Meredith îşi ascultă uimită fiica mai mare. Aşa cum se întâmpla tot mai des în ultima vreme, Meredith o ascultă pe acea tânără femeie foarte încrezătoare vorbind despre chimie, biologie şi despre şcolile medicale, întrebându-se când surveniseră acea maturizare şi transformare. Parcă mai deunăzi, Jillie era o fetişcană rotofeie, ştirbă, capabilă să petreacă fără probleme o întreagă după-amiază privind un mugure de măr, aşteptându-l să înflorească. *Vine, mami. Floarea o să apară în orice clipă. Să mă duc să-l chem pe bunicu'?*

Jillian învăţase cam în zece minute să conducă maşina. *Am citit manualele, mamă. Nu trebuie să scrâşneşti din dinţi. Ai încredere în mine.*

— Te iubesc, Jillie, spuse Meredith, dându-şi seama, o secundă prea târziu, că îşi întrerupsese fiica. Ea spunea ceva despre enzime. Sau poate despre ebola. Meredith râse; se dăduse de gol că nu asculta. Şi sunt foarte mândră de tine.

— Te-am zăpăcit de cap, aşa-i?

— Doar m-ai ameţit puţin.

Jillian râse.

— Bine, mamă. Am fugit. Te iubesc.

— Şi eu pe tine, gândăcel.

După ce închise, Meredith se simţi mai bine. Se simţi din nou împlinită. Cel mai bun remediu contra tristeţii era să stea de vorbă cu fetele ei. Mai puţin, desigur, când tocmai acele conversaţii erau cele care o întristau...

Tot restul zilei, lucră la masa din bucătăria mamei sale; plăti taxele, citi rapoarte despre recolte, verifică toate costurile depozitului, în plus, o ademeni pe mama ei să mănânce, îi plăti facturile şi îi spălă hainele.

În cele din urmă, la ora opt seara, după ce spălă vasele de la cină şi depozită mâncarea, se duse în salon.

Mama şedea în fotoliul preferat al tatei, tricotând. O lampă de podea era aprinsă lângă ea; lumina conferea chipului ei o blândeţe iluzorie. În stânga ei, lumânarea de pe altarul Colţului sfânt sfârâi, scoţând rotocoale de fum.

Mama avea ochii închişi, chiar dacă degetele ei mânuiau andrelele. Genele aruncau umbre pe obrajii ei palizi, dându-i o expresie straniu de tristă.

— E ora de culcare, mamă, spuse Meredith, străduindu-se să nu pară nici nerăbdătoare, nici obosită.

Aprinse lumina din plafon, intimitatea încăperii spulberându-se numaidecât.

— Îmi pot vedea şi singură de program, spuse mama ei.

Şi aşa începea nesfârşitul chin de a-şi convinge mama să meargă sus, la culcare. Se certau din orice: spălatul pe dinţi, schimbatul în pijama, scosul

şosetelor.

La nouă şi jumătate, Meredith îşi văzu în sfârşit mama băgată în pat. Îi trase plapuma până sub bărbie, aşa cum făcuse cândva cu Jillian şi cu Maddy.

— Somn uşor, spuse Meredith. Să-l visezi pe tata.

— Visele dor, spuse mama încet.

Meredith nu ştiu ce replică să îi dea.

— Atunci, visează la grădina ta. O să înflorească şofranul în curând.

— E comestibil?

Aşa se întâmpla în ultima vreme; acum mama ei era acolo, în spatele ochilor ei albaştri, iar în clipa următoare devenea la fel de brusc absentă.

Meredith ar fi vrut să creadă că durerea este motivul acelor transformări ale mamei, al acelei confuzii. În cazul acesta, totul avea să se sfârşească la un moment dat.

Dar de fiecare dată când lucrurile continuau astfel, de fiecare dată când mama părea deconectată de realitate şi derutată de tot ce o înconjura, lui Meredith îi mai slăbea câte puţin încrederea în evaluarea doctorului Burns. Se temea că se instalase Alzheimerul, şi că nu suferinţa este cauza acelui comportament ciudat al mamei. Cum altfel se explica obsesia subită a mamei sale pentru pantofii din piele şi pentru pachetele întregi de unt (pe care Meredith le găsea acum ascunse prin casă), şi pentru leul din poveste cu care o găsea adesea pe mama ei vorbind?

Meredith îşi mângâie din nou mama, ruptă acum de realitate, liniştind-o de parcă ar fi fost un copil speriat.

— E în regulă, mamă. Avem mâncare destulă.

— Am să dorm puţin, pe urmă mă duc pe acoperiş.

— Nu te duci pe niciun acoperiş, spuse Meredith obosită.

Mama oftă şi închise ochii. Adormi numaidecât.

Meredith adună de prin cameră pledurile şi alte lucruri împrăştiate pe acolo.

La parter, puse la spălat o maşină de rufe, ca să fie pregătite pentru a doua zi. Apoi termină cele două colete pentru Jillian şi Maddy.

Era ora zece seara când termină.

Acasă, îl găsi pe Jeff în birou, lucrând la carte.

— Bună, salută ea, intrând în cameră.

El nu se întoarse.

— Bună.

— Cum merge cartea?

— Grozav.

— Eu tot n-am citit-o încă.

— Ştiu.

Se întoarse către ea şi îi aruncă o privire familiară, încărcată de dezamăgire, iar ea îi văzu brusc pe ei doi în acel moment, de la distanţă, iar noua perspectivă schimbă totul.

— Avem probleme, Jeff?

Ea observă că el se simte oarecum uşurat de întrebarea ei, că aşteptase ca ea să-i adreseze acea întrebare.

— Mda.

— Of.

Îşi dădea seama că îl dezamăgise din nou, că el dorea să vorbească despre aceste probleme pe care ea le provocase deodată şi la care se poticnise, dar nu ştiu ce să zică. Sincer, acesta era ultimul lucru de care avea ea nevoie acum. Mama ei era la graniţa nebuniei, iar soţul ei consideră că relaţia lor avea probleme.

Conştientă că face o greşeală ireparabilă, Meredith ieşi din biroul lui – ca să nu-i mai vadă privirea aceea tristă şi descumpănită – şi urcă în dormitorul pe care îl împărţeau de atâţia ani. Îşi scoase lenjeria de corp şi îşi puse un tricou vechi, apoi se urcă în pat. Vreo două somnifere ar fi trebuit să o ajute, dar nu avură efectul scontat, iar mai târziu, îl simţi pe el băgându-se în pat.

Ea se întoarse pe o parte şi se lipi de spatele lui, şoptind:

— Noapte bună.

Nu era de ajuns, nu însemna nimic, şi amândoi ştiau asta. Conversaţia pe care trebuiau să o poarte plutea între ei, în depărtare, ca un nor de furtună tot mai ameninţător.

Capitolul 7

La mijlocul lui februarie, verde era culoarea sfidării. Brânduşele albe şi ghioceii înfloriră peste noapte, tulpiniţele lor firave, de un verde catifelat, răzbind prin stratul alb, sclipitor de zăpadă.

În fiecare zi, Meredith îşi făgăduia să stea de vorbă cu Jeff despre căsnicia lor marcată de probleme, dar, de fiecare dată când îşi făcea o astfel de promisiune, intervenea câte ceva şi îşi abătea gândul de la asta. Adevărul era că nici nu dorea să vorbească despre asta. Nu chiar. Avea destule pe cap, date fiind degradarea mintală a mamei şi comportamentul ei ciudat. O persoană aflată la început de căsnicie poate că nu ar fi înţeles cum de puteau fi ignorate problemele din căsnicie, însă orice femeie căsătorită de douăzeci de ani ştie că aproape orice conflict poate fi dezamorsat dacă nu deschizi discuţia despre problemele presante.

De la o zi la alta; în felul acesta reuşeşti să răzbeşti. Asemenea unui alcoolic care nu se apucă de băutură de cum vede alcool, un cuplu putea pur şi simplu să nu deschidă cutia Pandorei.

Dar problema exista, precum fumatul pasiv care provoacă pe neaşteptate cancer. Iar azi, Meredith se decisese în sfârşit să ia taurul de coarne.

Plecă devreme de la birou, la ora cinci, şi ignoră comisioanele pe care trebuia să le facă în drum spre casă. Rufele puteau fi luate de la spălătorie şi mai târziu şi puteau rezista o zi fără să cumpere alimente. Parcă direct în faţa casei mamei sale.

Aşa cum era de aşteptat, îşi găsi mama în grădina de iarnă, îmbrăcată în două cămăşi de noapte şi înfăşurată într-o pătură.

Meredith îşi încheie paltonul când ieşi. Apropiindu-se de mama ei, auzi vocea suavă, melodioasă a acesteia spunând ceva despre un leu flămând.

Din nou acea poveste. Mama ei stătea acolo singură, depănând poveşti pentru bărbatul iubit.

— Bună, mamă, spuse Meredith, îndrăznind să pună o mână pe umărul mamei. Învăţase în ultima vreme că îşi putea atinge mama în astfel de momente; uneori, atingerea lui Meredith o ajuta chiar să îşi limpezească mintea. E frig afară. Şi se va întuneca imediat.

— N-o lăsa pe Ania să plece singură. Îi e frică.

Meredith scoase un oftat. Era pe punctul să spună altceva când observă ceva nou în grădină. Un stâlp lucios din cupru lângă cel vechi coclit.

— Pe ăsta când l-ai comandat, mamă?

— Ce bine dacă aveam o bomboană să-i dau. Îi plac bomboanele.

Meredith își ajută mama să se ridice în picioare. O duse înapoi în bucătăria luminată și caldă, unde îi pregăti o cană cu ceai fierbinte și îi încălzi un bol cu supă.

Mama ei se ghemui deasupra mesei, tremurând aproape incontrolabil. Abia după ce Meredith îi dădu o felie de pâine unsă cu unt și miere, ea ridică în sfârșit privirea.

— Tatălui tău îi place mult pâinea cu unt și miere.

Meredith simți o tristețe surprinzătoare auzind asta. Tatăl ei fusese alergic la miere, iar faptul că mama uitase un asemenea amănunt concret era cumva mai grav decât confuziile anterioare.

— Mi-aș dori să pot vorbi cu adevărat cu tine despre el, spuse ea, mai mult pentru sine decât pentru mama ei. Meredith avea nevoie de tatăl ei în ultima vreme mai mult ca oricând. El era cel cu care ar fi putut vorbi despre problemele din căsnicia ei. El ar fi luat-o de mână și ar fi mers cu ea în livadă, unde i-ar fi spus ce avea ea nevoie să audă. El mi-ar fi spus ce să fac.

— Știi și singură ce să faci, spuse mama ei, rupând un dumicat de pâine și strecurându-l în buzunar. Spune-le că îi iubești. Asta contează. Și dă-le fluturele.

Era probabil cel mai solitar moment din viața lui Meredith.

— Ai dreptate, mamă. Mersi.

Trebălui prin bucătărie până când termină mama ei de mâncat. După aceea, o ajută să urce în dormitor și o spălă pe dinți, la fel cum proceda odinioară cu fetele ei când erau mici, și, ca și ele, mama ei făcu ce i se ceru. Când Meredith se apucă să o dezbrace, începu din nou lupta obișnuită.

— Haide, mamă, trebuie să te pregătești de culcare. Cămășile astea de noapte sunt murdare. Hai să-ți dau ceva curat.

— Nu.

De data asta, Meredith nu mai rezistă – era prea obosită ca să îi mai țină piept –, așa că cedă și își lăsă mama să se culce într-o cămașă de noapte murdară.

Ieși din dormitor și așteptă până ce mama ei adormi și începu să sforăie încet, apoi coborî și încuie casa.

Abia când fu din nou în mașină, în drum spre casă, se gândi cu adevărat la ceea ce îi spusese mama ei.

Știi și singură ce să faci.

Spune-le că îi iubești.

Cuvintele păreau poate nebunești, dar era un sfat bun.

Când îi spusese ultima oară lui Jeff acele prețioase cuvinte? Erau ceva obișnuit la ei; dar nu și în ultimul timp.

Dacă venise momentul să rezolve problemele din căsnicie, cu acele două cuvinte trebuia să înceapă conversaţia.

Acasă, îl strigă pe Jeff, dar nu primi niciun răspuns.

Nu sosise acasă încă. Avea timp să se pregătească.

Zâmbind la acest gând, urcă la etaj ca să-şi facă un duş, dându-şi seama abia când luă aparatul de ras cât trecuse de când nu se mai epilase. Cum de se neglijase în halul ăsta?

Îşi uscă şi îşi ondulă părul, se fardă, apoi îşi puse o pijama de mătase pe care nu o mai purtase. În picioarele goale, mirosind a loţiune de corp cu parfum de gardenii, deschise o sticlă de şampanie. Îşi turnă un pahar şi se duse în camera de zi, unde făcu focul în şemineu şi se aşeză ca să-şi aştepte soţul.

Se lăsă în pernele moi umplute cu puf de pe sofa, îşi ridică picioarele pe măsuţa de cafea şi închise ochii, încercând să se gândească la ceea ce i-ar mai putea spune lui Jeff, la cuvintele pe care el ar avea nevoie să le audă.

Fu trezită de lătratul câinilor. Aceştia alergară în hol, întrecându-se să ajungă la uşă.

Când Jeff intră în casă, câinii săriră pe el, lovind cu cozile în podea, veseli să îl întâmpine.

— Bună, spuse Meredith când el intră în cameră.

Fără să îşi ridice privirea de la Leia, pe care o scărpină la urechi, Jeff spuse:

— Bună, Mere.

— Vrei să bei ceva? întrebă ea. Ştii, am putea... vorbi.

— Mă doare capul de mor. Nu vreau decât să fac un duş şi să dorm.

Ea ştia că, dacă ar insista să stea de vorbă, el şi-ar schimba programul. S-ar aşeza alături de ea şi ar începe lucrul acela care o înspăimânta atât de rău.

Ea ar fi trebuit probabil să forţeze nota, dar nu era sigură că doreşte să audă ce are el de spus. Şi ce mai conta o zi? Nu încăpea îndoială că este epuizat, iar ea cunoştea prea bine acea stare. Îi putea arăta mai târziu cât de mult îl iubeşte.

— Sigur, spuse ea. De fapt, şi eu sunt obosită.

Se băgară amândoi în pat, iar ea se cuibări lângă el. Pentru prima oară după luni de zile, ea căzu într-un somn adânc, fără vise.

La şase fără un sfert, Meredith fu trezită de telefon. Primul ei gând fu *A păţit cineva ceva*, şi se ridică brusc, inima bătându-i cu putere.

Ridică receptorul şi spuse:

— Alo?

— Meredith? Sunt eu, Ed. Scuză-mă că te deranjez aşa devreme.

Aprinse veioza de pe noptieră. Îi spuse lui Jeff: *De la muncă*, şi se sprijini

de tăblia patului.

— Ce este, Ed?

— Mama dumneavoastră. E în fundul livezii. Terenul A. Ştiţi... ăăă... târâie după ea sania aia veche a dumneavoastră.

— Fir-ar să fie! Opreşte-o. Vin numaidecât.

Meredith dădu la o parte plapuma şi se dădu jos din pat. Învârtindu-se încoace şi-ncolo prin cameră, căută ceva de îmbrăcat.

— Ce naiba se întâmplă? întrebă Jeff, ridicându-se în capul oaselor.

— Maică-mea, în vârstă de optzeci şi ceva de ani, a ieşit la *săniuş.* Dar eu mă înşel. Nu are Alzheimer. Suferă după moartea tatei.

— Da, sigur.

— I-am *spus* lui Jim. Găsi un trening prin dulapul de haine şi începu să se îmbrace. A văzut-o de trei ori în ultima lună şi de fiecare dată e mai lucidă decât un judecător. El spune că este doar tristă. Femeia asta îşi rezervă nebunia doar pentru mine.

— Are nevoie de ajutor de specialitate.

Ea îşi luă geanta de pe băncuţa de la capul patului şi ieşi ca o furtună, fără să îşi ia rămas-bun.

∵

În primăvară, între Meredith şi Jeff se aşternu tăcerea. Ştiau amândoi că aveau probleme – această realitate era prezentă în fiecare privire, în lipsa apropierii fizice, în fiecare zâmbet fals, dar niciunul din ei nu deschidea discuţia. Munceau până târziu, se sărutau de noapte bună, iar în zori pleca fiecare la treaba lui. Momentele de confuzie ale mamei se răriseră în ultima vreme, astfel încât Meredith începuse să spere că dr. Burns avea dreptate şi că mama ei îşi revenea în sfârşit.

Meredith închise registrul de pe masa ei de lucru şi îşi băgă creionul mecanic în sertar. Apoi apăsă butonul liniei telefonice interioare.

— Mă duc acasă la masa de prânz, Daisy. Ar trebui să mă întorc într-o oră.

— Am înţeles, Meredith.

Îşi luă geaca cu glugă şi se duse la maşină.

Era o splendidă zi de sfârşit de martie care îi dădea o stare de bine. Cu o săptămână în urmă, un front atmosferic cald ajunsese în vale, alungând-o pe Bătrâna Iarnă. Lumina soarelui luase în stăpânire întreg peisajul: apă azurie curgea prin rigole de o parte şi de alta a străzilor; picături sclipitoare de apă cădeau din merii treziţi la viaţă, creând modele dantelate în ultimele petice de zăpadă topită.

Coti pe aleea casei părinteşti, parcă şi merse până la poartă. În dreapta, un bărbat în salopetă verifica arzătoarele roşii pentru livadă, îi făcu cu mâna şi îşi acoperi gura şi nasul când trecu prin perdeaua groasă de fum.

— Mamă. Am venit, strigă, intrând în casă, şi îşi scoase geaca.

În bucătărie, se opri brusc.

Mama ei era cocoţată pe bufet, ţinând în mână o bucată de ziar şi o rolă de bandă izolatoare.

— Mamă! Ce naiba faci? Dă-te jos de-acolo. Meredith se duse fuga la ea şi îi întinse mâna, ajutând-o să coboare. Aici, ia-mă de mână.

Mama era albă ca varul la faţă; părul îi era răvăşit. Era îmbrăcată în cel puţin patru rânduri de haine nepotrivite, dar avea picioarele goale. În spatele ei, pe aragaz, fierbea ceva în clocote mari, sfârâind.

— Trebuie să mă duc la bancă, spuse mama. Trebuie să scoatem banii cât mai putem. Nu avem multe de vândut.

— Mamă... îţi sângerează mâinile. Ce-ai făcut?

Mama se uită spre sufragerie.

Meredith înaintă încet, trecu de samovarul rece şi de coşul de fructe gol de pe bufet şi intră în sufragerie. Tabloul cel mare în ulei, înfăţişând râul Neva la asfinţit fusese dat jos şi sprijinit de masă. Fâşii mari de tapet fuseseră jupuite. Din loc în loc, pe pereţii albi erau pete mari, închise la culoare. Sânge uscat? Să fi lucrat mama ei cu atâta râvnă de îşi julise pielea de pe buricele degetelor? Fâşiile de tapet fuseseră puse într-un vas aflat în mijlocul mesei, ca un aranjament bizar de flori ofilite.

În spatele ei, oala cu apă de pe aragaz continua să clocotească, sfârâind şi stropind peste tot. Meredith se duse în grabă la aragaz şi îl opri, văzând acum că oala era plină cu apă clocotită şi cu fâşii de tapet.

— Ce dracului...?

— O să ni se facă foame, spuse mama.

Meredith se duse la mama ei şi o luă cu grijă de mâinile sângerânde.

— Haide, mamă. Haide să ne spălăm. Bine?

Bătrâna păru că nici nu aude. Continuă să bombăne ceva despre banii de la bancă şi despre cât de tare şi-i dorea, dar o lăsă pe Meredith să o conducă la etaj, la baie, unde ţineau trusa de prim-ajutor. Meredith o aşeză pe mama pe capacul vasului de toaletă şi îngenunche în faţa ei ca să îi spele şi să îi bandajeze mâinile. Putea vedea clar câteva tăieturi făcute cu precizie – nişte incizii – pe buricele degetelor. Aceste răni nu fuseseră provocate de jupuirea pereţilor. Erau tăieturi în toată regula. Incizii.

— Ce s-a întâmplat, mamă?

Mama ei continua să privească împrejur.

— Iese fum. Am auzit un foc de armă.

— E omul care curăţă arzătoarele pentru livadă. Ştii doar. Şi probabil că ai auzit camionul lui Melvin dând un rateu. A venit să se asigure că arzătoarele funcţionează.

— Arzătoare? se încruntă mama.

După ce Meredith îi curăţă şi îi bandajă rănile, o duse în pat şi o înveli. Atunci observă cuterul plin de sânge de pe noptieră. Mama se tăiase intenţionat.

Of, Dumnezeule!

Meredith aşteptă până când mama ei închise ochii. Apoi coborî la parter şi rămase pur şi simplu acolo, uitându-se la stricăciunile din jurul ei – tapetul fiert, pereţii distruşi, aranjamentul ciudat din vasul de pe masă – şi o cuprinse frica. Ieşi pe verandă exact când Melvin pleca. Avu nevoie de ultima fărâmă de voinţă pe care o avea ca să nu urle cât o ţineau rărunchii.

Scoase în schimb mobilul din buzunar şi îl sună pe Jeff la serviciu.

— Bună, Mere. Ce e? Tocmai mă pregăteam să...

— Am nevoie de tine, Jeff, spuse ea încet, simţind că se prăbuşeşte.

Încercase din răsputeri să facă totul ca la carte, să îşi ţină promisiunea faţă de tatăl ei, şi nu ştia cum se întâmplase, dar dăduse greş. Nu ştia cum să se descurce singură în situaţia asta.

— Ce s-a întâmplat?

— Mama a luat-o razna rău de tot de data asta. Poţi veni aici?

— Ajung în zece minute.

— Mersi.

Îl sună apoi pe dr. Burns şi îi ceru să vină acolo numaidecât. Nu ezită să folosească termenul *urgenţă.* Pentru ea, situaţia de faţă era în mod clar o urgenţă.

Imediat ce doctorul spuse că va sosi repede, Meredith închise şi apelă numărul Ninei. Habar nu avea cât era ceasul în Botswana sau Zimbabwe – pe unde o fi sora ei acum –, dar nici că-i păsa. Ştia doar că atunci când Nina avea să răspundă, Meredith urma să spună: *Nu mă mai descurc singură.*

Dar Nina nu răspunse. În schimb, vocea ei arogantă, înregistrată spuse: „Bună, mersi că ai sunat. Dumnezeu ştie unde sunt acum, dar lasă un mesaj şi te sun eu când pot. *Ahsanté san!*

Bip.

Meredith închise fără să lase un mesaj.

Ce rost avea?

Rămase acolo, cu telefonul în mână, privind prin fumul ce se împrăştia încetul cu încetul. O înţepau ochii, dar puţin conta asta. Oricum plângea. Nici măcar nu îşi amintea când începuse să plângă, şi de data asta chiar nu-i mai păsa.

Jeff se ţinu de cuvânt şi apăru în mai puţin de zece minute. Coborî din maşină şi veni la ea. Ajuns în capul scărilor, deschise braţele, iar ea îl lăsă să o îmbrăţişeze, de parcă asta ar fi împiedicat-o să se prăbuşească.

— Ce-a făcut? întrebă el în cele din urmă.

Ea nu apucă să răspundă, că se auzi un zgomot puternic din bucătărie.

Meredith se răsuci pe călcâie şi fugi în casă.

Îşi găsi mama căzută pe podeaua din sufragerie, strângând o fâşie de tapet în mână şi ţinându-se cu cealaltă mână de gleznă. Un scaun era răsturnat lângă ea. Probabil căzuse de pe el.

Meredith se duse la ea şi se aplecă. Îi examină glezna deja umflată.

— Ajută-mă să o duc în camera de zi, Jeff. O s-o punem pe patul otoman.

Jeff se aplecă spre mama lui Meredith.

— Bună, Ania, spuse el cu o voce blândă, care îi aminti lui Meredith ce tată minunat era, cât de uşor le ştersese lacrimile fetelor lor şi le făcuse să râdă. Era un om atât de bun; după toate câte îi făcuse mama ei de-a lungul anilor, după toată tăcerea cu care îl tratase, lui tot îi păsa de ea. Am să te iau în braţe şi am să te duc în camera de zi, bine?

— Tu cine eşti? întrebă mama, uitându-se în ochii lui cenuşii.

— Sunt prinţul tău, ai uitat?

Mama se calmă instantaneu.

— Ce mi-ai adus?

Jeff îi zâmbi.

— Doi trandafiri, spuse el, ridicând-o în braţe.

O duse în camera de zi şi o aşeză pe patul otoman.

— Uite, mamă, spuse Meredith. Ţi-am adus o compresă cu gheaţă. Am s-o pun pe gleznă, bine? Ţine-ţi piciorul pe perna asta.

— Mulţumesc, Olga.

Meredith încuviinţă din cap şi îl lăsă pe Jeff să o conducă în bucătărie.

— A căzut de pe scaun? întrebă el, uitându-se la bucătăria distrusă.

— Aşa bănuiesc.

— Uau!

— Da.

Ea se uită la el, neştiind ce să spună. Auzi maşina doctorului Burns afară şi simţi o uşurare.

Doctorul intră în casă, cu un aer de îngrijorare, ţinând în mână un sandviş mâncat pe jumătate.

— Vă salut pe amândoi, spuse el când intră. Ce s-a întâmplat?

— Mama a jupuit tapetul de pe pereţi şi a căzut de pe scaun. I s-a umflat glezna ca un balon, spuse Meredith.

Dr. Burns încuviinţă din cap şi îşi puse sandvişul pe măsuţa de la intrare.

— Să văd.

Dar când intrară în salon, mama ei şedea în fund, tricotând, ca şi cum ar fi fost o după-amiază obişnuită, şi nu ziua în care încercase să fiarbă tapet şi îşi

tăiase buricele degetelor.

— Ania, spuse Jim, ducându-se la ea. Ce s-a întâmplat aici?

Mama îi adresă unul dintre zâmbetele ei cuceritoare. Ochii ei albaştri erau complet limpezi.

— Am redecorat sufrageria şi am căzut. Prostuţa de mine.

— Ai redecorat? De ce acum?

Ea ridică din umeri.

— Noi, femeile. Cine ştie?

— Pot să mă uit la glezna ta?

— Desigur.

Examină uşor glezna bătrânei şi o bandajă cu o faşă elastică.

— Durerea asta-i o nimica toată, spuse ea.

— Şi la mâini ce-ai păţit? întrebă medicul, examinându-i buricele degetelor. Arată ca şi cum te-ai fi tăiat singură înadins.

— Prostii. Am redecorat. Ţi-am spus.

Dr. Burns îi studie chipul câteva minute, apoi zâmbi cu blândeţe.

— Haide. Lasă-ne pe mine şi pe Jeff să te ajutăm să ajungi în camera ta.

— Desigur.

— Meredith, tu rămâi aici.

— Cu plăcere, spuse ea, privindu-i agitată cum urcă scările şi dispar.

Meredith începu să se plimbe nerăbdătoare prin cameră, rozându-şi unghia degetului mare până îi dădu sângele.

Când Jeff şi dr. Burns reveniră, ea se uită la doctor.

— Ei bine?

— Şi-a luxat glezna. O să se vindece dacă nu pune piciorul în pământ.

— Nu asta am întrebat, şi ştii bine asta, spuse Meredith. I-ai văzut degetele. Am găsit un cuter pe noptiera ei. Cred că şi-a provocat intenţionat rănile. *Are* Alzheimer, nu încape îndoială. Sau un soi de demenţă, în orice caz. Ce facem?

Jim încuviinţă încet din cap, în mod evident adunându-şi gândurile.

— Există un loc în Wenatchee unde ar putea fi primită o lună, o lună şi jumătate. Am putea să o ducem acolo sub pretextul de a face recuperare pentru gleznă. Asigurările ar acoperi asta, iar la vârsta ei, vindecarea e lentă. Nu e o soluţie pe termen lung, dar v-ar da – şi ei, şi ţie – puţin timp în care să meditaţi la cele întâmplate. Este posibil ca perioada asta de timp, departe de Belîe Noci şi de toate amintirile de aici, să ajute.

Meredith tresări.

— Te referi la un sanatoriu?

— Nimănui nu-i plac sanatoriile, spuse doctorul. Dar uneori este cea mai bună variantă. Şi nu uita că este doar o soluţie temporară.

— Ai să-i spui tu că merge acolo pentru recuperare? întrebă Jeff, iar lui Meredith îi veni să-l sărute.

Ştia cât de dificilă era acea decizie pentru ea.

— Bineînţeles.

Meredith inspiră adânc. Ştia că urma să se gândească iar şi iar la acest moment, urându-se probabil tot mai mult în fiecare zi. Ştia că tatăl ei nu ar fi luat niciodată această decizie şi nu ar fi vrut nici ca ea să o ia. Dar nu putea nega faptul că era spre binele mamei sale.

Doarme afară... jupoaie tapetul de pe pereţi... cade de pe scaune... ce va urma oare?

— Doamne ajută! spuse ea încet, simţindu-se singură chiar şi în prezenţa lui Jeff. Nu ştiuse niciodată cât de profund te poate separa de ceilalţi o decizie pe care trebuie să o iei singur. În regulă.

∵

În noaptea aceea, Meredith nu închise un ochi. Stătu întinsă în pat şi ascultă ticăitul ritmic al ceasului ce marca scurgerea minutelor.

Decizia luată părea o greşeală de la un cap la altul. Egoistă. Şi, la urma urmei, despre asta era vorba: despre decizia ei.

Rămase în pat cât de mult putu, încercând să se relaxeze; la ora două, renunţă să se mai amăgească şi se ridică din pat.

La parter, se foi prin casa cufundată în linişte şi întuneric, căutând un remediu pentru somn sau ceva care să-i ţină mintea ocupată cât era trează: televizor, o carte, o cană cu ceai...

Apoi văzu telefonul şi ştiu exact ce are nevoie. De acordul Ninei. Dacă Nina consimţea la decizia cu sanatoriul, atunci vina era împărţită între ea şi sora ei.

Formă numărul internaţional de mobil al surorii ei şi se aşeză pe sofa.

— Alo? se auzi o voce cu accent puternic. Irlandez, i se păru lui Meredith. Sau scoţian.

— Alo? Aş dori să vorbesc cu Nina Whitson. Am greşit numărul?

— Nu. Ăsta e telefonul ei. Cu cine vorbesc?

— Meredith Cooper. Sunt sora Ninei.

— Ah, grozav. Eu sunt Daniel Flynn. Presupun că ai auzit de mine.

— Nu.

— Cam frustrant, nu? Eu sunt... un bun prieten al surorii tale.

— Cât de bun prieten îi eşti, Daniel Flynn?

Râsul lui era grav şi răguşit. Şi al naibii de sexy.

— Daniel l-a chemat pe taică-miu, şi nici n-ai vrea să ştii ce şmecher mârşav a fost. Spune-mi Danny.

— Observ că nu mi-ai răspuns la întrebare, Danny.

— Patru ani şi jumătate. Mai mult sau mai puţin.

— Şi n-a vorbit niciodată despre tine, nici nu te-a adus acasă?

— Mare păcat, aşa-i? Păi, mi-a făcut mare plăcere să stau de vorbă cu tine, Meredith, dar surioara ta se uită urât la mine, aşa că mai bine ţi-o dau la telefon.

Meredith îşi luă la revedere de la el şi auzi şuşoteli în receptor, ca şi cum Danny şi Nina s-ar fi certat pe telefon.

Nina răspunse, cu respiraţia uşor întretăiată; râdea.

— Bună, Mere. Care-i treaba? Ce face mama?

— Sincer, Neens, de-aia te-am sunat. Nu e bine. E cu mintea vraişte în ultima vreme. Îmi zice Olga mai tot timpul şi tot spune tâmpenia aia de poveste, ca şi cum ar însemna ceva.

— Şi doctorul Burns ce zice?

— El e de părere că e doar foarte îndurerată, dar...

— Slavă Domnului! Nu mi-ar plăcea să ajungă ca mătuşa Dora, în azilul ăla nenorocit, să mănânce doar budincă de jeleu şi să se uite la televizor numai la emisiuni de jocuri şi concursuri.

Meredith tresări auzind asta.

— A căzut şi şi-a luxat glezna. Din fericire, eram acolo şi am ajutat-o, dar nu pot fi mereu acolo.

— Eşti o sfântă, Mere. Vorbesc serios.

— Ba nu, nu sunt.

— Asta mi-a spus şi Maica Tereza.

— Eu nu sunt Maica Tereza, Nina.

— Ba eşti. Felul în care ai grijă de mama şi cum administrezi livada. Tata ar fi mândru.

— Nu spune asta, şopti ea, incapabilă să vorbească mai tare şi dorindu-şi să nu fi sunat.

— Uite care-i treaba, Mere. Nu prea pot să vorbesc acum. Tocmai ieşeam. Ai ceva important să-mi spui?

Acesta era momentul ei: putea să lase să-i scape adevărul şi să fie judecată (Sfânta Mere, care o internează pe maică-sa la azil) sau putea să păstreze tăcerea. Şi dacă Nina nu era de acord? Meredith nu se gândise la această posibilitate, dar acum o vedea limpede. Nina nu o va susţine, iar asta va înrăutăţi situaţia. Să fie considerată egoistă de Nina era mai mult decât putea îndura.

— Nu, nimic important. Mă descurc.

— Bravo. Am să vin acasă de ziua tatei, nu uita.

— Bine, spuse Meredith, simţind că i se face rău. Ne vedem atunci.

— La revedere, spuse Nina, şi convorbirea lor fu întreruptă.

Meredith închise. Oftă şi stinse luminile, apoi se duse înapoi sus, unde se băgă în pat lângă soţul ei.

...ca mătuşa Dora, în azilul ăla nenorocit...

Sfânta Mere.

Stătu aşa mult timp, în întuneric, încercând să nu-şi aducă aminte de vizitele acelea triste de demult la mătuşa Dora.

Era sigură că nu adormise, dar la ora şapte dimineaţa, deşteptătorul o făcu să tresară din somn.

Jeff era lângă pat, cu o ceaşcă de cafea.

— Eşti bine?

Ar fi vrut să spună că nu este bine, să urle, poate chiar să izbucnească în lacrimi, dar la ce bun? Cel mai rău dintre toate era faptul că Jeff ştia; se uita din nou la ea cu privirea aceea tristă, care parcă spunea „aştept să ai nevoie de mine". Dacă i-ar spune adevărul, el ar lua-o de mână, ar săruta-o şi ar asigura-o că procedează corect. Iar în acel moment, ea chiar că şi-ar pierde autocontrolul.

— Sunt bine.

— M-am gândit c-ai să spui asta, zise el, retrăgându-se. Trebuie să plecăm cam într-o oră. Am făcut programare la ora nouă.

Ea încuviinţă din cap şi îşi dădu părul la o parte de pe faţă.

— În regulă.

Următoarea oră, se pregăti ca pentru o zi oarecare, dar când se urcă la volanul maşinii mari de teren, îşi pierdu brusc abilitatea de a se preface. Adevărul deciziei luate îi invadă toată fiinţa, îngheţând-o.

În faţa ei, Jeff porni camioneta şi plecară amândoi, în maşini separate, către Belîe Noci.

În casă, o găsi pe mama ei în camera de zi, în Colţul sacru. Îmbrăcată într-o pelerină neagră din lână, cu o eşarfă albă de mătase la gât, arăta elegantă, dar şi puternică. Îşi ţinea spatele drept şi umerii fermi. Părul ei alb ca neaua era prins la spate, iar când se întoarse şi se uită la Meredith, ochii ei de un albastru arctic trădau luciditate.

Hotărârea lui Meredith se risipi; în locul ei se instală îndoiala.

— Vreau să mi se instaleze Colţul sacru în noua mea cameră, ceru mama. Candela nu trebuie să se stingă. Întinse mâna şi luă cârjele aduse de dr. Burns. Le fixă sub axile şi porni şchiopătând către Meredith şi Jeff.

— Ai nevoie de ajutor, spuse Meredith când mama fu lângă ea. Eu nu pot fi aici tot timpul.

Dacă mama ei auzi cele spuse de fiica ei, sau dacă îi păsa vreun pic, niciun semn nu lăsă să se vadă asta. Trecu şchiopătând pe lângă Meredith şi se duse la uşa de la intrare.

— Geanta mea e în bucătărie.

Meredith ar fi trebuit să ştie prea bine că nu avea rost să aştepte iertarea mamei sale. Ea ştia cel mai bine că nu ar fi obţinut niciodată de la mama ei nimic din tot ceea ce îşi dorea. Trecu pe lângă bătrână şi se duse în bucătărie.

Era geanta greşită. Cu o seară înainte, Meredith îi pregătise o valiză mare roşie. Se aplecă şi o deschise pe cea din bucătărie.

Mama ei o umpluse cu unt şi curele din piele.

Capitolul 8

Nina se trezi în zgomot de focuri de armă.

Bubuitul exploziilor se auzea chiar sub fereastra ei; pereţii soioşi şi scorojiţi ai camerei de hotel în care era cazată se zguduiau. O ploaie de moloz şi nuiele căzu pe podea. Undeva se sparse un geam şi o femeie ţipa. Nina se dădu jos din pat şi se târî până la fereastră.

Pe strada plină cu moloz treceau tancuri. Bărbaţi în uniforme – mai bine zis, nişte băieţandri – mergeau pe lângă ele, trăgând cu mitralierele, râzând de oamenii care încercau să se adăpostească.

Se întoarse şi se sprijini de peretele aspru, apoi alunecă în şezut pe podeaua prăfuită. Un şobolan trecu în viteză de-a lungul scândurilor duşumelei şi se piti la adăpostul unei debarale improvizate.

Dumnezeule, se săturase de asta.

Era sfârşitul lui aprilie. Cu doar o lună în urmă fusese în Sudan cu Danny, dar părea o veşnicie de atunci.

Îi sună mobilul.

Se târî pe podeaua mizeră şi se sprijini de marginea patului. Întinse mâna spre noptieră, găsi telefonul de dimensiunea unui carnet de cecuri şi îl deschise.

— Alo?

— Nina? Tu eşti? Te aud foarte prost.

— Focuri de armă. Bună, Sylvie, care-i treaba?

— Nu folosim fotografiile tale, spuse Sylvie. N-are rost să o dau după cireş. Nu sunt destul de bune.

Nu-i venea să creadă ce auzea.

— Pe dracu'. Cred că faci mişto de mine. În cea mai proastă zi a mea, sunt mai bună decât majoritatea idioţilor cu care lucrezi tu.

Nina îşi dădu părul din ochi. Nu se mai tunsese de câteva săptămâni şi avea părul atât de murdar, că atunci când îl dădu în lături, rămase băţ. În hotelul în care stătea, ca de altfel în tot cartierul, se oprise apa de câteva zile. Odată cu escaladarea luptelor.

— Nu ştiu, Sylvie, spuse ea în cele din urmă.

— Nu ar fi trebuit să te întorci la muncă aşa de repede. Ştiu cât de mult ţi-ai iubit tatăl. Pot să te ajut cu ceva?

— Când apar pe copertă, uit de orice durere.

Tăcerea lui Sylvie era grăitoare.

— O zonă de conflict nu e locul potrivit să jeleşti, Nina. Poate ţi-ai ieşit din mână pentru că ar trebui să fii în altă parte.

— Mda. Păi...

— Baftă, Nina! Sincer.

— Mersi, spuse ea, şi închise.

Privi împrejur prin camera întunecoasă, mizeră, simţind ecoul focului de mitralieră de-a lungul şirei spinării; se săturase de toate astea. Era epuizată. Nu era foarte surprinzător că ultimele ei fotografii erau un eşec total. Era prea obosită ca să se concentreze, iar când adormea totuşi, visele cu tatăl ei o sleiau invariabil de puteri.

Ultimele lui cuvinte o bântuiau în ultima vreme, promisiunea pe care i-o smulsese. Poate că asta era problema ei. Poate că din acest motiv nu se putea concentra.

Nu îşi respectase promisiunea.

Nu era de mirare că îşi pierduse pofta de viaţă.

Se întoarse la Belîe Noci, în mâinile unei femei pe care promisese că va încerca să o cunoască.

∵

În prima săptămână din mai – doar cu câteva zile mai devreme decât plănuise –, la ora şapte şi jumătate dimineaţa, Nina intră în Wenatchee Valley. Piscurile Munţilor Cascadelor erau încă acoperite cu zăpadă, dar în rest natura era înveşmântată în straie de primăvară.

La Belîe Noci, livada era în plină floare. Acri întregi de livezi de meri îşi etalau podoabele de flori strălucitoare. Îndreptându-se spre casă, şi-l imagină pe tatăl ei acolo, plimbându-se mândru printre rândurile de pomi, cu o fetiţă cu păr negru după el, care nu mai contenea cu întrebările. *Sunt gata deja, tati? Mi-e foame?*

Sunt gata când sunt gata, Neener Beaner. Uneori, trebuie să ai răbdare.

Crescuse odată cu acei pomi, aflând rând pe rând că nu este o persoană răbdătoare şi interesată de îndeletnicirea de fermier; că nu avea să preia niciodată munca de o viaţă a tatălui ei.

Pe alee, trase în faţa garajului şi lăsă maşina acolo.

Livada forfotea de lucrători care se mişcau printre pomi, controlându-i de insecte, putregai sau de cine ştie ce alte boli.

Nina îşi puse geanta cu aparatul foto pe umăr şi se îndreptă spre casă. Curtea era de un verde aprins, atât de strălucitor, că aproape te orbea. De-a lungul gardului şi de o parte şi de alta a aleii, creşteau pâlcuri-pâlcuri de flori albe.

Nu se sinchisi să bată la uşă.

— Mamă? strigă ea după ce intră, aprinse lumina din hol şi îşi scoase

ghetele.

Nu veni niciun răspuns.

Se duse în bucătărie.

Interiorul mirosea a mucegai, a casă nelocuită. La etaj, era la fel de linişte şi de pustiu ca la parter.

Nina refuză să se simtă dezamăgită. Când se decisese să le facă o surpriză mamei şi lui Meredith, ştiuse la ce să se aştepte.

Se duse înapoi la maşina închiriată şi porni spre casa surorii ei. Acolo unde drumul se bifurca, o camionetă se îndrepta spre ea.

Trase pe dreapta şi aşteptă.

Camioneta încetini şi se opri lângă maşina ei, iar Jeff coborî geamul.

— Bună, Neens. Ce surpriză!

— Ştii cum sunt eu, Jeff. Mă mişc ca vântul. Unde-i mama?

Jeff se uită în oglinda retrovizoare, ca să vadă dacă vine ceva din spate.

— Jeff? Ce s-a întâmplat?

— Nu ţi-a spus Meredith?

— Ce să-mi spună?

În cele din urmă, se uită la ea.

— N-a avut de ales.

— Jeff, spuse Nina tăios. Nu ştiu ce dracului tot îndrugi acolo. Unde-i mama?

— Parkview.

— La azil? Glumeşti?

— Nu te pripi să tragi concluzii, Nina. Meredith s-a gândit că...

Nina porni în trombă, întoarse maşina, ieşind cu ea în decor, şi se îndepărtă. În mai puţin de douăzeci de minute, ajunse pe aleea cu pietriş a sanatoriului şi parcă. Îşi luă de pe scaunul din dreapta geanta grea de canava în care căra aparatul foto, traversă parcarea cu paşi mari şi intră în clădire.

Înăuntru, holul era sfidător de vesel şi obscen de luminos. Becuri fluorescente erau presărate ca nişte licurici pe plafonul bej. În stânga se afla o sală de aşteptare, cu scaune în culori anoste şi un televizor vechi. Chiar în faţa ei, era un birou mare de recepţie placat cu lemn. În spatele lui, o femeie cu un permanent mărunt purta o discuţie animată la telefon, pocnind cu unghiile ei vopsite cu buline în blatul din imitaţie de lemn al tejghelei.

— Vorbesc serios, Margene, s-a îngrăşat serios...

— Scuzaţi-mă, spuse Nina tare. Caut camera Aniei Whitson. Sunt fiica ei.

Recepţionera făcu o pauză atât cât să dea informaţia solicitată:

— Camera 146. La stânga.

Apoi îşi continuă convorbirea.

Nina o luă pe holul larg. De o parte şi de alta erau uşi închise; cele câteva

deschise lăsau vederii nişte camere înghesuite ca de spital, locuite de oameni în vârstă, stând în câte două paturi de o persoană. Îşi aminti de vizitele la mătuşa ei Dora, la fiecare sfârşit de săptămână, iar tata urâse fiecare secundă. *Mori încet şi sigur aici,* obişnuia el să spună.

Cum de putuse Meredith să facă una ca asta? Şi cum îndrăznise să nu-i spună despre asta?

Când ajunse la camera 146, Nina era deja în culmea furiei. Era un sentiment plăcut; era prima emoţie puternică, autentică, pe care o simţea de la moartea tatei. Ciocăni tare.

— Intră, se auzi o voce, iar ea deschise uşa.

Mama ei şedea într-un fotoliu cadrilat cu spătar reglabil absolut oribil, tricotând. Părul ei alb era nepieptănat, iar hainele nu se asortau deloc, dar ochii ei albaştri străluceau. Ridică privirea când intră Nina.

— De ce dracului eşti aici? întrebă Nina.

— Ai grijă cum vorbeşti, Nina, spuse mama ei.

— Ar trebui să fii acasă.

— Crezi? Fără tatăl tău?

Aluzia fu făcută încet, ca o picătură de acid. Nina înaintă cu mişcări rigide, simţind că mama ei o priveşte. Văzu Colţul sacru recreat pe un garderob vechi din lemn de stejar.

În spatele ei, uşa se deschise din nou şi în cămăruţă intră sora ei, cărând o sacoşă plină ochi cu recipiente din plastic.

— Nina, spuse ea, apropiindu-se.

Meredith arăta ca scoasă din cutie, ca de obicei, cu părul castaniu aranjat într-o tunsoare bob clasică. Purta pantaloni negri curaţi şi o cămaşă roz băgată în pantaloni. Chipul ei alb era fardat impecabil, dar, cu toate astea, arăta obosită. Şi slăbise prea mult.

Nina se întoarse către ea.

— Cum ai putut să faci asta? A fost *mai uşor s-o* abandonezi pur şi simplu aici?

— Glezna ei...

— Cui crezi că-i pasă de glezna ei? Ştii că tata ar fi detestat asta, spuse Nina furioasă.

— Cum îndrăzneşti? spuse Meredith, roşie în obraji de furie. *Eu* sunt aia care...

— Gata, şuieră mama printre dinţi. Ce e cu voi?

— Asta-i o idioată, răspunse Meredith. Ignorând-o pe Nina complet, se duse la masă, unde puse o sacoşă mare cu alimente. Ţi-am adus nişte piroşti cu varză şi o supă rece *okroshka*, mamă. Şi Tabitha ţi-a trimis nişte sculuri noi. Sunt în fundul sacoşei, lângă nişte modele care a crezut că o să-ţi placă.

Mă întorc după serviciu. Ca de obicei.

Mama încuviinţă din cap, fără un cuvânt.

Meredith ieşi, trântind uşa în urma ei.

Nina ezită o clipă, apoi se duse după ea. Pe hol, o văzu pe Meredith grăbindu-se; tocurile ei pocneau pe podeaua acoperită cu linoleum.

— Meredith.

Sora ei îi făcu semn cu mâna să o lase în pace şi îşi continuă drumul.

Nina se întoarse în cămăruţa jalnică, mobilată cu două paturi de o persoană, un fotoliu urât cu spătar rabatabil şi un garderob de lemn ca vai de lume. Doar icoanele ruseşti şi candela ofereau un indiciu despre ocupanta ei. Femeia pe care tata o crezuse atât de fragilă... şi pe care o iubise.

— Haide, mamă. Să plecăm dracului de aici. Te duc acasă.

— Tu?

— Da, spuse Nina ferm. Eu.

∵

— *Scorpia.* Cum de-a putut să-mi vorbească aşa? Şi mai ales în faţa mamei? Meredith era în biroul mic şi înghesuit din care soţul ei supraveghea secţiunea de muzică şi divertisment a ziarului. Nu că ar fi fost prea multă muzică sau prea mult divertisment în orăşelul lor. Un vraf de hârtii de lângă calculatorul lui îi aminti lui Meredith că muncise din greu la romanul lui. Acela pe care ea nu avusese încă timp să-l citească.

Ea continuă să se plimbe prin birou, rozându-şi unghia degetului mare până începu să o doară.

— Ar fi trebuit să-i spui adevărul. Te-am prevenit.

— Nu-i momentul să-mi faci morală.

— Dar ai vorbit cu ea, nu? De două sau de trei ori de când ai dus-o pe mama ta la Parkview. Bineînţeles că Nina e supărată. La fel ai fi şi tu în locul ei. Jeff se lăsă pe spate în scaun. Las-o pe Nina să petreacă timp cu ea. Până mâine-seară o să înţeleagă de ce ai luat decizia asta. Mama ta o să-i servească pe îndelete nebunii de-ale ei, şi Nina n-o să mai ştie cum să-ţi ceară scuze.

Meredith se opri din mers.

— Crezi?

— Ştiu sigur. Nu ai dus-o pe mama ta acolo pentru că ţi-a fost greu să ai grijă de ea, deşi nici uşor nu ţi-a fost. Ai dus-o acolo ca să fie în siguranţă. Ai uitat?

— Da, spuse ea, dorindu-şi să fi fost ferm convinsă de asta. Dar i-a mers mai bine la sanatoriu. Chiar şi Jim a remarcat asta. Nu a mai ieşit în zăpadă în picioarele goale, nu a mai jupuit tapet, nu s-a mai tăiat la degete. A păstrat ce-a fost mai bun pentru mine.

— Atunci, poate că e pregătită să revină acasă, spuse el, dar Meredith își dădu seama că el nu mai este atent la conversație.

Fie îi zburase gândul la altceva, fie auzise lucrurile astea de prea multe ori. Probabil a doua variantă era valabilă; ea petrecuse mult timp în ultima vreme făcându-și griji pentru bătrână, iar Jeff era sătul de toată situația. De fapt, nu-și amintea să fi discutat despre altceva cu el în ultima vreme.

— Trebuie să fug, spuse el. Am interviu în douăzeci de minute.

— Oh. Bine.

Îl lăsă să o conducă până la mașină, afară din biroul dezordonat, ticsit cu hârtii. Urcă la volan și porni motorul.

Abia când ajunse în biroul ei și se uită peste raportul despre altoire întocmit de pomicultori, Meredith își dădu seama că Jeff nu o sărutase la plecare.

∵

Pe drumul spre Belîe Noci, Nina se uită la mama ei, care ședea pe scaunul din dreapta al mașinii închiriate, tricotând.

Ea și mama ei erau pe teren neutru acum. Apropierea lor presupunea un fel de parteneriat, dar o astfel de legătură nu existase niciodată între ele, iar Nina nu credea neapărat că simpla apropiere fizică ar putea genera vreun nou fel de relație.

— Ar fi trebuit să rămân, spuse ea. Să mă asigur că ești bine.

— Nici nu mă așteptam la așa ceva din partea ta, spuse mama ei.

Nina nu știa dacă era o remarcă umilitoare, cu accentul pus pe sintagma *din partea ta*, sau o simplă aserțiune.

— Totuși... nu știu cum să continue firul conversației.

Era din nou copil, gravitând pe orbita mamei sale, așteptând ceva – o privire, un gest din cap, recunoștință sau tristețe. Orice în afară de zgomotul acela produs de andrele.

Acasă, își privi mama strângându-și lucrul de mână, luându-și geanta cu icoane pentru Colțul sfânt și deschizând portiera mașinii. Cu atitudinea unei regine, traversă pajiștea înverzită până la aleea pietruită, apoi intră în casă, închizând ușa după ea.

— Mersi că m-ai ajutat să evadez, Nina, bombăni Nina, scuturând din cap.

Când ajunse în casă cu bagajul, Colțul sacru era deja instalat, candela ardea, dar mama ei nu se vedea niciunde. Se duse la etaj, târând valiza după ea. Se opri în fața ușii deschise de la dormitorul mamei și ascultă, auzind țăcănitul andrelelor și o voce suavă, melodioasă: mama fie vorbea singură, fie la telefon.

În orice caz, se pare că era mai bine decât să stea de vorbă cu fiica ei. Lăsă valiza mamei pe podea, apoi își cără rucsacul și echipamentul foto în vechiul

ei dormitor, după care coborî din nou la parter. Se întinse pe patul otoman favorit al tatei, bătu toate pernele din spatele ei ca să le umfle şi să-şi sprijine capul pe ele, apoi porni televizorul.

Adormi în câteva secunde. Fu cel mai bun somn din ultimele luni, fără vise, iar când se trezi, se simţi revigorată şi pregătită să înfrunte lumea.

Se duse sus şi ciocăni la uşa dormitorului.

— Mamă?

— Intră.

Nina deschise uşa şi îşi găsi mama în balansoarul din lemn de lângă fereastră, tricotând.

— Bună, mamă. Ţi-e foame?

— Mi-a fost aseară şi azi-dimineaţă, dar mi-am făcut sandvişuri. Meredith mi-a spus să nu umblu la aragaz.

— Am dormit o zi întreagă? Fir-ar să fie. Promite-mi că nu-i spui lui Meredith.

Mama îi aruncă o privire severă.

— Eu nu fac promisiuni copiilor.

Şi zicând asta, se întoarse la tricotat.

Nina ieşi din dormitor şi făcu un duş lung, fierbinte, cum numai în America putea face. După aceea, deşi îmbrăcată în vechii ei pantaloni de doc mototoliţi, se simţi din nou o fiinţă umană.

Se duse la parter şi se învârti prin bucătărie, străduindu-se să se gândească la un meniu pentru masa de prânz.

În congelator, găsi zeci de recipiente cu mâncare, fiecare marcat şi datat cu carioca neagră. Mama ei gătise mereu cât pentru un regiment întreg, nu cât pentru o familie, şi nimic de pe masa familiei Whitson nu se arunca vreodată. Totul era ambalat, datat şi congelat pentru a fi folosit ulterior. Dacă ar fi venit vreodată Armagedonul, niciun locatar de la Belîe Noci nu ar fi murit de foame.

Privirea i se opri pe vita stroganoff cu tăiţei de casă.

Balsam pentru suflet. Exact ce aveau ele nevoie. Puse nişte apă la fiert pentru tăiţei şi băgă sosul în cuptorul cu microunde la dezgheţat. Tocmai era pe punctul de a aşeza masa, când lumina puternică a soarelui îi atrase atenţia. Se duse la fereastră şi privi livada înflorită.

Dădu fuga să-şi ia geanta cu echipament foto, alese unul dintre aparate şi ieşi din casă; afară, se pierdu imediat printre atâtea obiective de fotografiat. Imortaliză totul, pomii, florile, încălzitoarele, şi de fiecare dată când acţiona declanşatorul, se gândea la tatăl ei şi la cât de mult iubise el acest anotimp. Când termină, acoperi obiectivul şi porni agale înapoi spre casă, trecând pe lângă aşa-zisa grădină de iarnă a mamei sale.

În acea zi surprinzător de însorită, grădina era împânzită de flori albe susţinute de tulpiniţe şi frunze verzi. Plutea în aer un miros dulceag, şi acest parfum se combina cu mirosul bogat al pământului fertil. Se aşeză pe banca din fier forjat. Percepuse dintotdeauna acea grădină ca fiind teritoriul mamei sale, dar în clipa aceea, împresurată de merii înfloriţi, simţea prezenţa tatălui ei atât de puternic, încât parcă ar fi şezut alături de ea. Îşi luă din nou aparatul foto şi începu să fotografieze: două furnici pe o frunză verde, o floare sidefie de magnolie perfectă, stâlpul din cupru care fusese mereu punctul central al acelei grădini, cu patina lui verde-albăstruie...

Nina coborî aparatul.

Acum erau doi stâlpi. Cel nou era din cupru lustruit, lucios, cu o spirală elegantă imprimată pe el.

Duse din nou aparatul la ochi şi focaliză noul stâlp. În jumătatea superioară, exista o gravură ornamentală. Spirale. Frunze, iederă, flori.

Şi litera *E.*

Se întoarse uşor şi se uită la celălalt stâlp. Dădu la o parte plantele agăţătoare şi florile şi studie spiralele.

Văzuse stâlpul acela de zeci de ori până atunci, dar de data asta, îl studie pentru prima oară îndeaproape. Printre spirale se puteau distinge caractere ruseşti. Un A şi ceea ce părea să fi fost simbolul pentru P, un cerc – care ar fi putut fi un O – şi ceva care arăta ca un păianjen. Mai erau câteva pe care nu le recunoscu.

Tocmai era pe punctul de a le studia, când îşi aduse aminte că pusese apă la fiert.

— La dracu'.

Îşi înşfacă aparatul foto şi fugi în casă.

Capitolul 9

Meredith făcu un plan şi nu se abătu de la el. Decisese că două după-amiezi şi o seară petrecute cu mama erau de ajuns pentru ca Nina să înţeleagă decizia ei de a o duce la sanatoriu. Într-adevăr, starea mamei se ameliorase în ultimele săptămâni, dar Meredith nu credea nicio secundă că era suficient de bine pentru a avea grijă de ea însăşi.

Şi era important – chiar crucial – ca Nina să înţeleagă situaţia. Meredith nu mai dorea să poarte povara acestei decizii de una singură. Mama stătuse în sanatoriu aproape şase săptămâni, şi glezna îi era complet vindecată. Curând, trebuia luată o decizie permanentă, iar Meredith refuza să îşi asume asta singură.

La ora patru şi jumătate după-amiază, plecă de la birou către sanatoriu. Ajunsă acolo, îi făcu cu mâna lui Sue Ellen, recepţionera, şi îşi văzu de drum, cu capul sus, ţinând cheile într-o mână şi geanta în cealaltă. La camera mamei făcu o pauză, cât să se convingă pe sine că nu o durea cu adevărat capul, apoi deschise uşa.

Înăuntru, doi bărbaţi în salopete albastre făceau curăţenie: unul ştergea podeaua cu un mop, celălalt spăla geamurile. Nici urmă de obiectele personale ale mamei. Pe pat, în locul lenjeriei noi-nouţe aduse de Meredith, era doar o saltea albastră simplă.

— Unde-i doamna Whitson?

— A plecat, informă unul din bărbaţi fără să ridice privirea. Nu ne-a anunţat din timp.

Meredith clipi.

— Cum aţi spus?

— A plecat.

Meredith se răsuci pe călcâie şi se întoarse la recepţie.

— Sue Ellen, spuse ea, presându-şi tâmpla stângă cu două degete. Unde este mama mea?

— A plecat cu Nina. S-a externat, pur şi simplu. Fără preaviz, fără nimic.

— Păi, trebuie să fie o greşeală. Mama se va întoarce...

— Acum nu mai avem camere, Meredith. Doamna McGutcheon i-a luat locul. Nu se ştie niciodată sigur, bineînţeles, dar nu cred să se elibereze vreo cameră decât din august încolo.

Meredith era prea furioasă pentru a mai menţine aparenţa de politeţe. Fără să spună nimic, ieşi cu paşi mari din clădire şi se urcă în maşină. Pentru

prima oară în viaţa ei, nu îi mai păsă de limita de viteză impusă de indicatoare, şi în douăsprezece minute ajunse la Belîe Noci şi coborî din maşină.

Când intră, toată casa mirosea a fum. În bucătărie, găsi un teanc de farfurii murdare în chiuvetă şi o cutie de pizza deschisă pe blat. Mai mult de jumătate din pizza zăcea încă în cutie.

Dar asta nu era tot.

O oală deformată stătea strâmbă pe arzătorul din faţă al aragazului. Meredith nu trebui să o cerceteze îndeaproape pentru a şti că se topise pe foc.

Era pe punctul să se ducă la scări, când se uită afară, în curtea laterală. Le văzu prin geamul glasvandului: mama şi Nina şedeau una lângă alta pe banca din fier forjat.

Meredith deschise una din uşile glasvandului cu atâta forţă că aceasta se izbi de perete.

Traversând curtea, auzi vocea obişnuită cu care mama ei spunea poveşti şi ştiu numaidecât că acele episoade de rătăcire nu luaseră sfârşit.

— ... jeleşte pierderea tatălui ei, care e întemniţat în Turnul Roşu de către Cavalerul Negru, dar viaţa merge mai departe. Aceasta e o lecţie cumplită, cumplită, pe care fiecare fată trebuie să o înveţe. Mai există încă lebede, care trebuie hrănite pe lacurile din grădina castelului, şi nopţi albe de vară, când cavalerii şi domniţele se întâlnesc la orele două ale dimineţii ca să se plimbe pe malurile râului. Ea nu ştie cât de grea poate fi o iarnă, cum pot degera şi cădea rozele într-o clipită, cum pot învăţa fetele să ţină focul în mâinile lor albe ca ceara...

— Gata cu povestitul, mamă, spuse Meredith, încercând să îşi ţină în frâu furia. Să mergem înăuntru.

— Nu o opri... spuse Nina.

— Eşti o idioată, i se adresă Meredith Ninei, ajutând-o pe mama să se ridice în picioare, conducând-o în casă şi urcând cu ea scările, unde o instală în balansoar şi îi dădu andrelele şi lucrul de mână.

La parter, o găsi pe Nina în bucătărie.

— Ce *dracului* a fost în mintea ta?

— Ai auzit povestea?

— Ce?

— Povestea. Era cea cu fiica de ţăran şi prinţul? Mai ţii min...

Meredith o apucă pe sora ei de încheietura mâinii şi o trase în sufragerie, unde aprinse luminile.

Arăta exact la fel ca în ziua în care mama căzuse de pe scaun. Fâşii de tapet fuseseră smulse de pe pereţi; locurile devastate arătau ca nişte răni

vechi alături de culorile aprinse ale tapetului rămas intact. Din loc în loc, tapetul şi porţiunile de perete goale erau mânjite cu pete negre-roşietice.

Afară, undeva pe câmp, se auzea bubuiturile unui camion ce dădea rateuri.

Meredith se întoarse spre Nina, dar înainte să poată spune ceva, auzi nişte paşi coborând în grabă scările.

Mama intră în fugă în bucătărie, ducând cu sine un palton imens.

— Aţi auzit focurile? Jos! Acum!

Meredith îşi luă mama de braţ, sperând că atingerea ei o va linişti.

— A fost doar un camion, mamă. E totul în regulă.

— Leul meu plânge, spuse mama, cu o privire sticloasă, confuză. E hămesit.

— Nu e niciun leu hămesit aici, mamă, spuse Meredith cu o voce egală, liniştitoare. Vrei nişte supă? întrebă încet.

Mama se uită la ea.

— Avem supă?

— Foarte multă. Şi pâine, şi unt, şi caşă. Nu e nimeni hămesit aici.

Meredith luă cu grijă paltonul de la mama ei. Găsi îndesate în buzunare patru sticle cu aracet.

Mama îşi reveni imediat în fire. Se îndreptă, se uită la fiicele ei, apoi ieşi din bucătărie.

Nina se întoarse către Meredith.

— Ce dracului mai e şi asta?

— Vezi? spuse Meredith. Uneori... o ia razna. De-aia trebuie să stea într-un loc sigur.

— Greşeşti, spuse Nina, continuând să se holbeze la uşa bucătăriei pe care mama tocmai ieşise.

— Tu eşti mult mai deşteaptă decât mine, Nina. Aşa că spune-mi, cu ce anume greşesc?

— Asta nu a fost nebunie.

— Oh, pe bune? Şi cam ce-a fost, mă rog?

Nina se uită în sfârşit la ea.

— Spaimă.

∵

Nina nu fu surprinsă când Meredith se apucă de curăţenie în bucătărie cu zelul unui martir. Ştia că sora ei este supărată. Ar fi trebuit să îi pese, dar nu era în stare de asemenea sentimente.

În schimb, se gândi la promisiunea făcută tatălui ei.

Convinge-o să-ţi spună povestea cu fata de ţăran şi prinţul

La momentul acela, păruse ceva fără rost; imposibil. Speranţa disperată a

unui muribund de a face trei femei să se împace.

Dar mama chiar era distrusă fără el. În această privință, tata avusese dreptate. Se gândise că basmul ar putea să o ajute să îndure suferința.

Meredith trânti o oală pe unul dintre ochiurile funcționale ale aragazului și pe urmă trase o înjurătură.

— Nu putem folosi nenorocitul ăsta de aragaz până nu scăpăm de oala asta pe care-ai topit-o tu.

— Folosește microundele, spuse Nina distrată.

Meredith se întoarse către ea.

— Ăsta-i răspunsul tău? Folosește microundele. Asta e tot ce-ai de zis?

— Tata mi-a smuls promisiunea...

Meredith își șterse mâinile pe un șervet pe care îl azvârli pe bufet.

— Oh, pentru numele lui Dumnezeu! N-o s-o ajutăm convingând-o să ne spună basme. O s-o ajutăm dacă o ținem în siguranță.

— Vrei s-o duci la azil din nou. De ce? Ca să poți ieși la prânz cu fetele?

— Cum îndrăznești să-mi spui una ca asta? *Tu.* Meredith veni mai aproape, coborându-și vocea. Tata studia toate revistele, căutând fotografiile „fetiței lui”. Știai asta? Și verifica corespondența și mesajele în fiecare zi, așteptând telefoane care veneau doar arareori. Așa că să nu îndrăznești să mă faci tu pe mine egoistă.

— Ajunge.

Mama stătea în cadrul ușii, îmbrăcată în cămașă de noapte, cu părul neobișnuit de răvășit. Clavicula îi ieșea proeminentă pe sub pielea plină de vene; o cruciuliță ortodoxă rusească cu trei brațe îi atârna la gât de un lănțișor subțire din aur. În ciuda acelei palori – păr alb, piele lipsită de culoare, cămașă de noapte albă –, avea o înfățișare aproape translucidă. Cu excepția acelor uluitori ochi albaștri, care acum scoteau văpăi de furie.

— Așa îi cinstiți voi memoria, certându-vă?

— Nu ne certam, spuse Meredith cu un oftat. Ne facem griji pentru tine.

— Credeți că am înnebunit, spuse mama.

— Eu, nu, spuse Nina, privind în sus. Am observat un stâlp nou în grădina de iarnă, mamă. Am remarcat literele.

— Ce litere? întrebă Meredith.

— Nu e nimic, spuse mama.

— Ba e *ceva*, o contrazise Nina.

Mama ei nu dădu niciun semn că ar fi auzit: nu oftă, nu tresări, nu își feri privirea. Merse pur și simplu la masa din bucătărie și se așeză.

— Nu știm nimic despre tine, insistă Nina.

— Trecutul nu contează.

— Așa ai spus mereu, și noi te-am lăsat. Sau poate nu ne-a păsat. Dar

acum îmi pasă, replică Nina.

Mama ridică încet privirea, iar de data asta luciditatea și tristețea din ochii ei nu erau evidente.

— O să mă tot întrebați, nu-i așa? Bineînțeles că da. Meredith va încerca să te oprească pentru că îi e teamă, dar tu nu te oprești.

— Tata m-a făcut să promit. A vrut să ascultăm una dintre poveștile tale până la capăt. Nu-l pot dezamăgi.

— Eu am mai multă minte încât să nu fac promisiuni celor pe patul de moarte. Acum ai învățat și lecția asta. Se ridică în picioare, adusă puțin de umeri. Pe tatăl vostru l-ar durea sufletul să știe că vă certați. Sunteți norocoase să vă aveți una pe alta. Bucurați-vă de asta.

Apoi ieși din încăpere.

Auziră ușa camerei ei trântindu-se la etaj.

— Uite ce e, Nina, spuse Meredith după o lungă tăcere. Eu nu dau nicio ceapă degerată pe poveștile ei. O să am grijă de ea pentru că i-am promis tatei și pentru că așa se cuvine. Dar ce vrei tu să faci – să încerci să o cunoști – este o misiune imposibilă, iar eu am eșuat de prea multe ori. Nu conta pe mine.

— Tu crezi că eu nu știu asta? întrebă Nina. Sunt sora ta. Știu cât ți-ai dat silința cu ea.

Meredith se întoarse brusc la aragaz, năpustindu-se asupra oalei topite ca și cum sub ea s-ar fi găsit o comoară.

Nina se ridică și se duse la sora ei.

— Înțeleg de ce-ai dus-o în locul ăla oribil.

Meredith se întoarse.

— Înțelegi?

— Sigur. Ai crezut că s-a smintit.

— *Este* smintită.

Nina nu știu ce să zică, nici măcar cum să încadreze părerea surorii ei într-un raționament logic. Tot ce știa era că în ultima vreme pierduse o parte esențială din ea însăși, și poate că, dacă și-ar fi ținut promisiunea față de tatăl ei, ar fi reușit să se regăsească pe sine.

— Ori o fac să-mi spună povestea aia – pe toată –, ori mor încercând.

— Fă ce vrei, zise Meredith într-un final, oftând. Oricum, așa faci mereu.

∵

La serviciu, Meredith încercă să se cufunde în măruntișurile cotidiene ale administrării livezii și depozitului, dar nimic nu părea să funcționeze. Ceva în piept o strângea cu fiecare respirație. Presiunea care se acumula în acea zonă putea exploda în orice clipă. După ce țipă pentru a treia oară la un angajat, renunță și plecă înainte să mai aibă și alte reacții deplasate. Aruncă

un teanc de acte pe biroul lui Daisy şi spuse încordată:

— Îndosariază-le, te rog, şi ieşi înainte ca Daisy să apuce să mai întrebe ceva.

Se urcă în maşină şi porni. Iniţial, nu avu nici cea mai vagă idee încotro se îndreaptă; la un moment dat, îşi dădu seama că o luase pe un drum vechi, uitat. Acesta ducea oarecum înapoi în copilărie.

Parcă în faţa magazinului de suvenire de la Belîe Noci. Era o clădire mică adorabilă, la distanţă de şosea şi mărginită de nişte meri bătrâni înfloriţi.

Cu mult timp în urmă, fusese un aprozar de pe marginea drumului; aici, Meredith petrecuse câteva dintre cele mai frumoase veri din viaţa ei, vânzând turiştilor merele lor coapte, perfecte.

Se uită prin parbriz la clădirea albă din şindrile, cu streşinile mărginite cu luminiţe albe. Vara, locul era o puzderie de flori – în ghivecele de lângă uşă, în coşurile de pe prispă, înfăşurate pe gard.

Fusese ideea ei să transforme acest aprozar în magazin de suvenire. Îşi amintea şi acum ziua în care se dusese la tatăl cu acest plan. Era o tânără mamă a doi copii.

O *să fie grozav, tată. Turiştii o să fie încântaţi de el.*

E o idee trăsnet, Meredoodle. Tu o să fii steaua mea sclipitoare...

Îşi pusese tot sufletul în acest loc, alegând cu deosebită grijă fiecare articol pe care îl vindeau. Şi fusese un succes incredibil, atât de mare, că extinseseră spaţiul de două ori, şi tot neîncăpător era ca să vândă toate acele splendide suvenire şi obiecte artizanale produse în partea locului.

Când plecase de la magazinul de suvenire şi se mutase la depozit, procedase astfel pentru a-şi face tatăl fericit.

Privind retrospectiv, atunci începuse viaţa aceasta a ei, dedicată tuturor celorlalţi...

Băgă maneta de viteze în marşarier şi plecă, dorindu-şi cumva să nu fi trecut pe acolo. Următoarea oră, nu făcu decât să conducă, observând schimbările pe care primăvara le adusese peisajului. Când intră pe aleea proprietăţii ei, soarele era la asfinţit şi se însera.

În casă, hrăni câinii, se apucă de gătit, apoi făcu o baie, rămânând în cadă până o luă cu frig.

Era încă tulburată şi necăjită de evenimentele zilei, încât nu ştia ce să facă sau ce să-şi dorească. Tot ce ştia sigur era certitudinea din mintea ei că totul avea să se transforme într-un imens haos pe care Meredith trebuia să îl gestioneze.

Se săturase până peste cap să fie responsabilă pentru toate.

Se şterse şi se îmbrăcă într-un trening confortabil, apoi ieşi din baie. În timp ce îşi ştergea părul cu prosopul, se uită la patul dublu mare de lângă

peretele îndepărtat.

Își aminti, cu mare durere în suflet, ziua în care ea și Jeff cumpăraseră patul acela. Fusese prea scump, dar făcuseră haz de acea cheltuială și îl plătiseră cu cardul de credit. Când patul fusese livrat, veniseră acasă mai devreme de la serviciu și se trântiseră pe el, râzând, sărutându-se și botezându-l cu pasiunea lor.

De asta avea nevoie acum: de pasiune.

Avea nevoie să-și smulgă hainele de pe ea și să se arunce în pat, uitând de Nina, de mama, de aziluri și de povești.

Imediat ce îi încolți acest gând, începu să urzească un plan. Simțindu-se excitată pentru prima oară după luni de zile, se schimbă într-o cămașă de noapte sexy și se duse la parter, unde făcu focul și își turnă un pahar cu vin, așteptându-l pe Jeff să se întoarcă de la serviciu.

La ora unsprezece noaptea, încă aștepta. Iar excitarea i se transformase treptat în furie.

Pe unde naiba umbla?

Când, în cele din urmă, Jeff intră în bucătărie, ea băuse deja trei pahare cu vin și mâncarea se răcise de-a binelea.

— Unde naiba ai fost? spuse ea, ridicându-se în picioare.

El se încruntă.

— Poftim?

— Am pregătit o cină romantică. S-a dus naibii acum.

— Ești nervoasă c-am venit acasă târziu? Cred că glumești.

— Unde-ai fost?

— M-am documentat pentru carte.

— La miezul nopții?

— Mai e mult până la miezul nopții. Dar, da. Fac asta încă din ianuarie, Mere. Doar că tu n-ai observat. Nici nu ți-a păsat.

Ieși și se duse în biroul lui, trântind ușa.

Ea se duse după el, dând ușa de perete.

— Te-am *dorit* în seara asta, spuse ea.

— Ei bine, să dea naiba dacă îmi pasă vreun pic. Tu mă ignori de luni întregi. Zici că trăiesc cu o fantomă, nu alta, dar acum, așa, deodată, pentru că ție ți s-a făcut de sex, eu ar trebui să fac pe dracu-n patru și să mă prezint la datorie? Nu merge așa.

— Bine. Sper că vei dormi confortabil în noaptea asta aici.

— Să fiu al dracului dacă n-o să fie mult mai cald decât patul *tău*.

Ea ieși din birou și trânti ușa, dar odată cu acea bufnitură a ușii, furia i se spulberă și, fără ea, se simți pierdută. Singură.

Ar fi trebuit să îi ceară scuze, să îi povestească prin câte trecuse în acea

zi...

Tocmai era pe punctul de a da curs acelui gând, când văzu lumina slabă albăstruie ieşind pe sub uşă. El îşi pornise calculatorul şi începuse să scrie.

Plecă de lângă uşă, se duse sus şi se băgă în patul lor. În douăzeci de ani de căsnicie, era pentru prima oară când el dormea pe canapea după o ceartă, şi, fără el, pe ea nu o lua somnul.

La ora cinci dimineaţă, renunţă să mai încerce şi se duse jos să-i ceară scuze.

El plecase deja.

∵

În dimineaţa aceea, Meredith ieşi să alerge (zece kilometri de data asta; era extrem de stresată), îşi sună ambele fiice şi tot ajunse la serviciu înainte de ora nouă. Imediat ce se aşeză la masa de lucru, sună la Parkview şi vorbi cu directorul, care nu era prea încântat de plecarea inopinată a mamei sale. I se reiteră ideea că nu erau şanse să se elibereze vreun loc în viitorul apropiat. Situaţia se putea schimba, desigur (ceea ce însemna că cineva ar putea muri; familia altcuiva putea fi devastată), dar nu putea primi nicio garanţie.

Nina nu avea cum să rămână prea mult ca să o ajute. În ultimii cincisprezece ani, Meredith nu-şi amintea ca sora ei să fi stat la Belîe Noci mai mult de o săptămână, cel mult zece zile. Nina era, poate, faimoasă în toată lumea şi renumită în domeniul ei, dar nu era o persoană în care să îţi pui nădejdea. Renunţase chiar şi la rolul de domnişoară de onoare a lui Meredith – în ultima secundă, când nu mai fusese destul timp pentru fi găsită o înlocuitoare – din cauza unui asasinat din America Centrală. Sau Mexic. Meredith tot nu ştia nimic sigur; ştia doar că acum Nina era lângă ea, probând rochia de domnişoară de onoare, iar în secunda următoare, dispăruse.

Cineva ciocăni la uşă. Meredith ridică privirea exact când Daisy intră aducând un dosar.

— Am aici rapoartele din teren şi livadă.

— Perfect, spuse Meredith. Lasă-le pe masa mea.

Daisy ezită, şi Meredith îşi zise: *Oh, nu. Acum începe.* O ştia pe Daisy din copilărie, şi nu era vreo timidă.

— Am auzit, spuse Daisy, închizând uşa. De Nina, că a răpit-o pe mama ta.

Meredith îi aruncă un zâmbet obosit.

— E puţin cam exagerat. Mă descurc.

— Bineînţeles, dar, scumpo, crezi că e bine? Daisy puse dosarul pe masă. Să ştii că aş putea gestiona şi eu lucrurile aici foarte bine, se oferi ea. M-a pregătit tatăl tău. Nu trebuie decât să-mi ceri ajutorul.

Meredith încuviinţă din cap. Era adevărat, deşi nu se gândise niciodată serios la asta. Daisy chiar cunoştea livada şi cum funcţiona aceasta mai bine decât oricine, cu excepţia lui Meredith înseşi. Lucra acolo de douăzeci de ani.

— Mulţumesc.

— Dar nu prea ştii cum să faci asta, nu-i aşa, Meredith?

Meredith se abţinu cu greu să nu-şi dea ochii peste cap. Asta îi reproşa şi Jeff tot timpul. Era oare un defect chiar atât de mare? Că făcea ce trebuia făcut?

— Poţi să mi-l dai pe dr. Burns la telefon, Daisy?

— Desigur.

Daisy se duse la uşă. O clipă mai târziu, îi transferă apelul, şi Jim răspunse.

— Bună, Jim, spuse ea. Meredith la telefon.

— Aşteptam telefonul tău. M-au sunat de la Parkview azi. Făcu o pauză. Nina?

— Bineînţeles. A văzut *Marea evadare* de prea multe ori. Nu ştiu când vor avea o cameră liberă şi nu ne permitem să aducem pe cineva care să stea cu ea. Ne poţi recomanda un alt sanatoriu?

Jim tăcu o clipă, apoi zise:

— Am vorbit cu doctorul ei de la Parkview şi cu fizioterapeutul care a făcut recuperarea cu ea. Am şi vizitat-o o dată pe Ania, săptămâna asta.

Meredith simţi cum se tensionează.

— Şi?

— Niciunul dintre noi nu a observat semne de confuzie sau demenţă. Singura dată când a fost puţin neliniştită a fost în timpul furtunii de luna trecută. Se pare că s-a speriat de tunete şi le-a cerut tuturor să se culce la podea. Dar mulţi ocupanţi ai azilului au fost tulburaţi de zgomot. Trase adânc aer în piept. Tatăl tău mi-a spus că Ania se lupta cu depresia în fiecare iarnă. Avea legătură cu frigul şi zăpada care nu-i plăceau. Asta, la care se adaugă acum suferinţa... oricum, în concluzie: eu nu cred că suferă de Alzheimer şi nici de demenţă severă. Nu pot diagnostica ceea ce nu constat cu ochii mei, Meredith.

Meredith simţi deodată apăsarea unei imense poveri pe umerii ei.

— Şi ce e de făcut acum? Cum să am grijă de ea şi să o ştiu în siguranţă? Nu pot să administrez Belîe Noci şi să am grijă şi de propria casă, şi să fiu şi lângă mama tot timpul. Şi-a provocat singură răni, pentru numele lui Dumnezeu!

— Ştiu, spuse el blând. Am dat câteva telefoane. Există un complex rezidenţial pentru persoane în vârstă în Wenatchee, care este foarte drăguţ. Se numeşte Riverton. Ar putea primi un apartament cu o curte destul de mare pentru o grădină. Poate să-şi gătească singură sau să se ducă la cantina

complexului. Se eliberează un apartament cu un dormitor la mijlocul lui iunie. L-am rugat pe director să îl rezerve pentru tine, dar trebuie achitat repede un avans. Cere să vorbeşti cu Junie.

Meredith notă tot.

— Îţi mulţumesc, Jim. Apreciez mult ajutorul tău.

— Cu plăcere. Făcu o pauză. *Tu* ce mai faci, Meredith? Nu arătai prea bine ultima oară când te-am văzut.

— Mulţumesc, doctore. Încercă să râdă. Sunt obosită, dar nu e de mirare.

— Faci prea multe.

— Povestea vieţii mele. Mulţumesc încă o dată.

Închise înainte ca el să mai poată spune ceva. Se aplecă şi îşi luă geanta de pe podea, apoi ieşi din birou.

La Belîe Noci, o găsi pe Nina în bucătărie, încălzind o oală plină cu gulaş.

Nina îi zâmbi.

— O supraveghez, vezi? Nu arde nimic încă.

— Trebuie să vorbesc cu tine şi cu mama. Unde e?

Nina făcu semn cu capul înspre sufragerie.

— Ghici.

— Grădina de iarnă.

— Bineînţeles.

— La naiba, Neens!

Meredith traversă sufrageria devastată şi ieşi în grădină, unde mama ei şedea pe banca de fier. Măcar de data asta era îmbrăcată adecvat pentru vremea rece.

— Mamă? spuse Meredith. Trebuie să-ţi vorbesc. Putem să intrăm?

Mama se îndreptă de spate; abia atunci Meredith îşi dădu seama cât de delicată şi de echilibrată păruse înainte.

Intrară împreună în casă, fără să se atingă şi fără să-şi vorbească, în camera de zi, Meredith o aşeză pe mama într-un fotoliu, apoi făcu focul. Când termină, Nina apăru şi ea, se trânti pe sofa şi îşi ridică pe măsuţa de cafea picioarele încălţate cu şosete lungi.

— Care-i treaba, Mere? întrebă ea, răsfoind un număr vechi din *National Geographic.* Hei, uite o fotografie a mea! Aia care-a câştigat Pulitzerul, spuse ea, zâmbind şi arătându-le şi lor fotografia întinsă pe două pagini.

— Am vorbit azi cu dr. Burns.

Nina lăsă revista deoparte.

— El... este de acord cu mine că un sanatoriu nu este un loc tocmai potrivit pentru mama.

— Ca să vezi! o ironiză Nina.

Meredith nu se lăsă intimidată şi, fără să-şi ia ochii de la mama ei,

continuă:

— Dar suntem amândoi de părere că nu poţi locui singură în această casă. Jim a găsit un loc drăguţ în Wenatchee. Un complex rezidenţial pentru seniori. Zice că ai putea primi acolo un apartament cu un dormitor şi bucătărie proprie. Dar dacă nu ai chef să găteşti, există şi o cantină. E chiar în centrul complexului. Ai putea colinda pe la magazinele universale sau pe la cele cu accesorii pentru tricotat.

— Şi grădina mea de iarnă? întrebă mama.

— Apartamentul are o curte. Ai putea amenaja acolo o grădină de iarnă. Băncuţa, gărduleţul, stâlpii, tot.

— Nu e nevoie să se mute, spuse Nina. Asta e casa ei, şi eu sunt aici ca să o ajut.

Meredith răbufni în cele din urmă.

— Pe bune, Nina? Cam cât timp am putea conta pe tine? Sau o să fie ca la nunta mea?

— Avusese loc un asasinat în săptămâna aia, spuse Nina, brusc stânjenită.

— Sau ca la a şaptezecea aniversare a tatei? Atunci ce s-a mai întâmplat? O inundaţie, nu? Sau a fost cutremurul?

— N-am de gând să-ţi cer scuze pentru munca mea.

— Nici nu-ţi cer asta. Spun doar că poţi avea cele mai bune intenţii din lume, dar dacă se întâmplă vreo nenorocire în India mâine, tu ne-ai întors spatele şi pe-aci ţi-e drumul. Eu nu pot fi cu mama în fiecare secundă, iar ea nu poate locui singură tot timpul.

— Şi aşa îţi va fi ţie mai uşor, spuse mama.

Meredith căută pe chipul mamei ei vreun semn de sarcasm sau de critică, ori chiar confuzie, dar nu văzu decât resemnare. Fusese o constatare, nu o acuzaţie.

— Da, spuse ea, întrebându-se de ce oare acea afirmaţie o făcea să se simtă ca şi când şi-ar fi dezamăgit tatăl.

— Atunci, merg. Nu-mi mai pasă unde locuiesc, spuse mama.

— Am să împachetez eu tot ce-ţi trebuie, spuse Meredith. Deci, eşti gata de plecare luna viitoare. Tu nu trebuie să faci nimic.

Mama se ridică în picioare. Se uită la Meredith, cu o privire îmblânzită de emoţie în ochii aceia albaştri. O privire care dură cât o bătaie de inimă, după care dispăru. Se răsuci pe călcâie şi plecă la etaj, unde trânti uşa dormitorului.

— Locul ei nu este în nu ştiu ce azil de lux, spuse Nina.

Meredith îşi ura sincer sora pentru asta.

— Şi ce-ai să faci?

— Adică?

— O să plăteşti tu pentru un ajutor la domiciliu, pe cineva care să meargă la cumpărături, să facă curăţenie prin casă şi să achite facturile? Sau te pomeneşti că ai de gând să promiţi că rămâi aici următorii câţiva ani? Oh, era să uit. Promisiunile tale nu fac doi bani.

Nina se ridică încet în picioare şi o privi pe Meredith.

— Nu sunt eu singura din familia asta care îşi încalcă promisiunile. Tu i-ai promis tatei că vei avea grijă de mama.

— Şi exact asta fac.

— Zău? Dac-ar fi tata aici, acum, să te audă vorbind despre mutarea grădinii de iarnă, despre bagajele pentru mama şi mutarea ei la oraş? Ar fi *mândru* de tine, Meredith? Ar spune: Bravo. Mersi că ţi-ai ţinut cuvântul? Nu prea cred.

— Ar înţelege, spuse Meredith, dorindu-şi să aibă mai multă forţă în glas.

— Ba nu. N-ar înţelege, şi ştii prea bine asta.

— Mai du-te dracului, spuse Meredith. Habar n-ai cât m-am străduit... cât mi-am dorit... Vocea i se frânse şi lacrimile i se adunară în gât. Mai du-te dracului, spuse din nou, şoptit de data asta. Se răsuci şi o luă la fugă spre uşa de la intrare, observând că gulaşul ardea când deschise uşa cu o smucitură şi ieşi.

În maşină, trânti portiera şi trase de volan.

— Ce uşor e să ai convingerea că deţii adevărul când eşti tot timpul *plecat,* bombăni ea, pornind motorul.

Ajunse acasă în mai puţin de două minute.

Câinii o întâmpinară entuziasmaţi, şi ea îngenunche şi îi mângâie pe amândoi, lăsându-i să îi calmeze nervii zdruncinaţi, asemenea unui balsam.

— Jeff? strigă ea. Cum nu primi niciun răspuns, îşi scoase haina şi îşi turnă un pahar cu vin. În camera de zi, porni focul în şemineu şi se aşeză pe poliţa din marmură, lăsând căldura focului să-i încălzească spatele.

Ani la rând încercase să îşi iubească mama la fel de necondiţionat cum îşi iubise tatăl. Dorinţa aceea de a iubi – şi de a fi iubită – era piatra de temelie a tinereţii ei, şi primul eşec adevărat.

Nimic din ceea ce făcuse nu fusese cu adevărat corect în ochii mamei, iar pentru o fată care se dădea peste cap să le fie pe plac celorlalţi, acest eşec lăsase în urmă traume. Cea mai cumplită dintre toate – pe lângă seara cu piesa de teatru de Crăciun – fusese provocată într-o zi însorită de primăvară.

Meredith nu îşi amintea exact ce vârstă avea, dar Nina tocmai începuse lecţiile de înot, deci, vreo zece ani să fi avut, iar tata o dusese pe sora ei la bazin, aşa că ea era acasă doar cu mama, în casa aceea imensă, întortocheată. Se furişase afară după masa de prânz, cu ustensile în mână şi nişte seminţe în buzunar. Singură în grădina de iarnă, îngânând voioasă un cântecel,

smulsese toată iedera care se împânzea peste tot şi scosese de acolo vechiul stâlp coclit de cupru ce conferea grădinii un aspect neîngrijit, dezordonat. Atacă pământul negru noroios cu o săpăligă şi plantă cu grijă seminţe de flori în straturi ordonate, îngrijite. Îşi şi imagina cum aveau să răsară şi să înflorească şi cum aveau să înveselească şi să înfrumuseţeze aşa-zisa grădină, în acel talmeş-balmeş de verde şi alb.

Fusese încântată de ea însăşi că îi dăduse prin cap o asemenea idee şi că o pusese în practică aşa de bine. În timp ce săpa în pământ şi împrăştia cu grijă seminţele în gropiţe, şi-o imagina pe mama venind acolo, văzând acel dar şi – în sfârşit – îmbrăţişând-o.

Era atât de cufundată în visul ei, că nu auzi uşa casei trântindu-se şi nişte paşi apropiindu-se pe dalele de piatră. Îşi dăduse seama că nu era singură abia când mama o trăsese în picioare atât de brutal şi de iute, că Meredith se dezechilibrase şi căzuse într-o parte.

Ce-ai făcut cu grădina mea?

Am vrut să o fac frumoasă pentru tine. Eu...

Meredith nu putea uita privirea de pe chipul mamei sale când o târâse prin curte şi pe scările verandei. Tot drumul până în casă, Meredith plânsese, cerându-şi scuze, întrebând cu ce greşise atât de rău, dar mama ei nu spusese nimic, o împinsese doar în casă şi trântise uşa.

Meredith stătuse după aceea la fereastra sufrageriei, plângând, uitându-se la mama ei cum scormonea pământul şi arunca seminţele de parcă ar fi avut cine ştie ce otravă în ele. Mama muncise ca o nebună, cu înverşunare; adusese toată iedera înapoi, purtând-o pe braţe atât de drăgăstos cum nu se comportase niciodată cu copiii ei, şi, după ce o văzuse pe toată la locul ei, se dusese după stâlpul de cupru, târându-l înapoi, înfigându-l cu forţă la locul lui. Când grădina de iarnă arăta din nou ca înainte, mama căzuse în genunchi în faţa stâlpului şi rămăsese acolo toată după-amiaza, cu capul plecat de parcă s-ar fi rugat. Tot acolo rămăsese şi după ce se lăsase seara şi începuse să plouă.

Când, în sfârşit, intrase din nou în casă, avea mâinile murdare de pământ, degetele îi sângerau şi faţa îi era mânjită de noroi şi ploaie. Nu se uitase la Meredith, ci se dusese glonţ la etaj şi se închisese în dormitor.

Nu mai vorbiseră niciodată despre acea zi. Iar când tata se întorsese acasă, Meredith se aruncase în braţele lui şi plânsese până când el întrebase: *Ce s-a întâmplat, Meredoodle?*

Poate că dacă ar fi spus ceva, dacă i-ar fi mărturisit adevărul, lucrurile s-ar fi schimbat, ea s-ar fi schimbat, dar nu putuse face asta. *Te iubesc, tati,* spusese ea, iar hohotele lui de râs se abătură asupra ei ca o a doua pedeapsă.

Şi eu te iubesc pe tine, spusese el. Meredith şi-ar fi dorit să fi fost de ajuns,

se rugase să fie de ajuns, dar nu fusese așa, și sentimentul acela de eșec personal înflori și puse stăpânire pe ea, până când nu mai putu face altceva decât să încerce să nu își mai iubească mama.

Închise ochii, clătinându-se doar puțin. Nina nu avea dreptate. Tata *ar înțelege*...

Se auzi o bufnitură undeva în apropiere, și ea se aşteptă să îl vadă pe Luke sau pe Leila intrând în cameră, dând din coadă în semn de salut mut, cerşind puţină atenţie.

Jeff stătea în cadrul uşii, îmbrăcat încă în blugii Levi's uzaţi şi puloverul albastru la baza gâtului cu care era îmbrăcat şi în dimineaţa zilei precedente.

— Oh. Ai venit.

— Plec, spuse el încet.

Ea nu ştiu dacă să se simtă uşurată sau dezamăgită că nu îşi petreceau împreună acea seară.

— Vrei să-ţi păstrez ceva de mâncare?

El inspiră adânc şi spuse.

— Plec.

— Te-am auzit. Eu nu... Atunci îşi dădu brusc seama de sensul vorbelor lui şi ridică privirea. Pleci? Adică mă părăseşti? Din cauza serii trecute? Îmi pare rău pentru ce s-a întâmplat. Zău. Nu ar fi trebuit să...

— Trebuie să ne despărţim o vreme, Mere.

— Nu face asta, şopti ea, clătinând din cap. Nu acum.

— Nu e niciodată momentul potrivit. Am aşteptat din cauza tatălui tău, apoi din cauza mamei tale. Mi-am spus că încă mă iubeşti, că eşti doar ocupată şi copleşită, dar... Pur şi simplu nu mai cred. În jurul tău e un zid, Mere, iar eu am obosit să tot încerc să sar peste el.

— Va fi mai bine acum. În iunie...

— Gata cu aşteptarea, spuse el. Avem doar câteva săptămâni la dispoziţie până se întorc fetele. Hai să profităm de acest răgaz ca să ne dăm seama ce dracului vrem.

Meredith simţi cum se prăbuşeşte, dar gândul de a se da bătută într-o atare situaţie o speria de moarte. Încerca de luni bune să îşi îngroape emoţiile, şi Dumnezeu îi era martor ce s-ar fi întâmplat dacă n-ar mai fi făcut asta. Dacă îşi îngăduia să plângă, probabil că ar ajunge să jelească la nesfârşit şi s-ar transforma în stană de piatră, ca unul dintre personajele din poveştile mamei sale. Aşa că se ţinu cu firea şi dădu aprobator din cap.

— În regulă, spuse cu cea mai neutră voce de care era capabilă.

Observă felul în care el o privi, dezamăgirea, resemnarea. În privirea lui citea: „Ştiam că asta ai să spui". O răni aproape mai mult decât putea suporta faptul de a-l lăsa să plece, dar nu ştia cum să îl oprească, ce să spună, aşa că

se ridică în picioare şi trecu pe lângă el, pe lângă valiza de la intrare (bufnitura pe care o auzise mai devreme) şi intră în bucătărie.

Inima îi bătea neregulat când se opri lângă chiuvetă şi privi în gol. Respira greu. În toţi anii lor de căsnicie, nu îi trecuse niciodată prin minte că Jeff o va părăsi. Nici măcar cu o seară în urmă, când el o lăsase să doarmă singură. Era conştientă că nu este fericită – şi chiar nu era –, dar asta părea a fi oarecum altceva, o perioadă dificilă ca oricare alta.

Dar asta...

El veni în spatele ei.

— Mă mai iubeşti, Mere? întrebă el încet, prinzând-o de umeri şi răsucind-o cu faţa către el.

Ea şi-ar fi dorit să i se fi adresat această întrebare în urmă cu o oră, sau cu o zi înainte, sau cu o săptămână înainte. Oricând, numai nu acum, când simţea cum îi fuge pământul de sub picioare. Crezuse că dragostea lui era un stăvilar capabil să înfrunte orice furtună, dar la fel ca toate celelalte aspecte din viaţa ei, şi dragostea lui era condiţionată. Redeveni brusc fetiţa de zece ani, târâtă din grădină, care se întreba cu ce greşise.

El îi dădu drumul şi porni spre uşă.

Meredith aproape că strigă după el, aproape că spuse: *Bineînţeles că te iubesc. Tu mă iubeşti pe mine?* Dar nu putu deschide gura. Ştia că ar fi trebuit să-i smulgă valiza din mână şi să se arunce de gâtul lui. Să facă ceva, orice. Dar rămase acolo, incapabilă să plângă şi să înţeleagă, uitându-se fix la spatele lui.

În ultima secundă, el se întoarse spre ea.

— Eşti la fel ca ea, ştii asta, nu?

— Nu spune asta.

Jeff se uită la ea încă o clipă, iar ea ştiu că era o oportunitate, o şansă pe care el i-o oferea, dar nu putu profita de ea, nu reuşi să îşi impună să se mişte, ori să întindă mâna, ori să plângă.

— La revedere, Mere, spuse el în cele din urmă.

Ea rămase acolo mult timp. Era tot acolo, lângă chiuvetă, privind în gol în neantul întunecat din curtea ei, mult după ce maşina lui dispăruse.

Eşti la fel ca ea, spusese el.

Durerea era de nesuportat, iar el sigur ştia asta.

— O să se întoarcă, spuse ea pentru sine, nu pentru altcineva. Cuplurile mai iau câte o pauză din când în când. O să fie bine.

Trebuia să găsească o cale de a îndrepta lucrurile, să se gândească ce e de făcut. Se duse în debara, luă aspiratorul şi îl târî în camera de zi. Îl porni. Sunetul acestuia acoperi vocile din capul ei şi bătăile inegale ale inimii.

Capitolul 10

După ce își făcu duș și despachetă, Nina coborî la parter. În bucătărie, o găsi pe mama deja așezată la masă, cu un decantor de cristal în față.

— Mă gândeam că n-ar fi rău să bem ceva. Votcă, spuse mama ei.

Nina se uită la ea. Era ca atunci când vezi ceva neașteptat, precum un chip în întuneric. În cei treizeci și șapte de ani ai ei, mama nu îi oferise niciodată Ninei ceva de băut. Ezită.

— Dacă nu vrei...

— Nu. Adică, ba da, spuse Nina, privindu-și mama umplând două păhărele cu votcă.

Încercă să vadă *ceva* pe chipul frumos al mamei, o încruntare, un zâmbet; orice. Dar ochii ei albaștri erau inexpresivi.

— Miroase a fum în bucătărie, spuse mama.

— Am ars prima mâncare. Păcat că nu m-ai învățat să gătesc, spuse Nina.

— Se numește încălzit, nu gătit.

— Mama ta te-a învățat să gătești?

— Fierbe apa. Pune pastele la fiert.

Nina se duse la aragaz și turnă în apa clocotindă tăiței de casă făcuți de mama ei. Alături, într-o cratiță, fierbea în clocote mici un sos stroganoff.

— Hei, gătesc, spuse ea, luând o lingură de lemn. Danny s-ar prăpădi de râs dacă m-ar vedea acum. Ar spune: *Ai grijă, iubire. Oamenii vor mânca ce gătești.* Se aștepta să o întrebe mama ei cine e Danny, dar nu-i răspunse decât tăcerea bătrânei și un pocnet ușor, ritmic.

Se întoarse și o văzu pe mama ei bătând cu furculița în masă. Se întoarse la masă și se așeză în fața mamei.

— Noroc! închină ea paharul.

Mama ridică și ea păhărelul, îl ciocni de cel al Ninei și dădu votca pe gât.

Nina făcu la fel. Trecură câteva minute de tăcere.

— Deci, acum ce facem?

— Tăiței, răspunse mama.

Nina dădu fuga la aragaz.

— Plutesc, spuse.

— Sunt gata.

— Încă o lecție de gătit. E grozav! spuse Nina, turnând tăițeii și apa într-o strecurătoare din chiuvetă.

Apoi puse mâncarea pe două farfurii, luă salata și se întoarse la masă,

aducând şi o sticlă de vin.

— Mulţumesc, spuse mama.

Închise ochii, făcând o scurtă rugăciune, apoi luă furculiţa.

— Mereu ai făcut asta? întrebă Nina. Te rugai înainte de masă?

— Încetează să mă mai studiezi, Nina.

— Pentru că ăsta-i genul de lucru pe care un părinte i-l transmite copilului. Eu nu-mi aduc aminte să fi făcut rugăciuni înainte de masă, cu excepţia sărbătorilor mari.

Mama începu să mănânce.

Nina vru să continue cu întrebările, dar mirosul apetisant al vitei stroganoff – bucăţi mari de carne de vită, perfect rumenite şi apoi lăsate câteva ore într-un sos *sherry,* cu cimbru proaspăt, smântână grasă şi ciuperci – îi gâdilă nările şi stomacul începu să dea semne de nerăbdare. Înfulecă, nu alta, mâncarea, emblematică pentru copilăria ei.

— Slavă Domnului că ai destulă mâncare în congelator cât pentru a hrăni un popor întreg de flămânzi, spuse ea, turnând vin în două pahare. Cum nu primi nicio replică, adăugă: Mulţumesc, Nina, pentru compliment.

Nina încercă să se concentreze asupra mâncării, dar tăcerea o stânjenea. Printre calităţile ei nu se numărase niciodată răbdarea. Era ciudat: putea sta liniştită ore întregi, aşteptând cadrul perfect, dar fără aparatul foto în mână, trebuia să îşi găsească o preocupare. În cele din urmă, nu mai suportă.

— Destul, spuse ea pe un ton răstit, iar mama ridică privirea. Eu nu sunt Meredith.

— Ştiu.

— Ai fost prea dură cu noi când eram mici, iar Mere, ei bine, ea a rămas aici şi nu s-a schimbat prea mult. Eu am plecat. Şi ştii ce? Nu mă mai sperii şi nu mă mai faci să sufăr ca înainte. Sunt aici acum ca să am grijă de tine. Dacă Mere se ţine de plan, am să rămân aici până te muţi la azil, şi să fiu a naibii dacă am de gând să iau toate mesele în tăcerea asta mormântală.

— Tăcerea cum?

— Sigur vorbeam la masă când eram mică. Îmi amintesc că vorbeam. Râdeam chiar.

— Voi trei făceaţi asta.

— Cum se face că tu nu te uiţi niciodată la mine sau la Meredith?

— Vorbeşti prostii acum. Mama luă o înghiţitură de vin. Mănâncă.

— Bine, am să mănânc. Dar o să vorbim, şi cu asta, basta. Cum tu eşti o interlocutoare jalnică, am să încep eu. Filmul meu preferat e *Departe de Africa.* Îmi place să privesc girafele la asfinţit în Serengeti şi mă surprinde să recunosc să uneori mi-e dor de zăpadă.

Mama mai luă o înghiţitură de vin.

— Aş putea acum să te întreb despre poveşti, spuse Nina. Te-aş putea întreba cum se face că ştii poveştile cuvânt cu cuvânt sau de ce ni le spuneai doar cu lumina stinsă, sau de ce tata...

— Autorul meu preferat este Puşkin. Deşi Anna Ahmatova zici că-mi citeşte gândurile. Mi-e dor de... adevăratele *nopţi albe,* iar filmul meu preferat este *Doctor Jivago.* Accentul ei se domoli când rosti cuvintele ruseşti, pe care le prefăcu într-un fel de muzică.

— Deci, avem totuşi ceva în comun, spuse Nina, luându-şi paharul de vin şi privindu-şi mama.

— Şi anume?

— Ne plac poveştile de dragoste adevărată cu deznodământ trist.

Mama ei împinse deodată în masă şi se ridică de pe scaun.

— Mulţumesc pentru masă. Acum sunt obosită. Noapte bună.

— Am să te sâcâi din nou cu întrebările, să ştii, spuse Nina când mama trecu pe lângă ea. Despre poveste.

Mama se opri, încetini un pas, apoi îşi văzu de drum, coti şi urcă scările. După ce uşa dormitorului ei se închise cu un bufnet, Nina privi în tavan.

— Ţi-e frică, nu-i aşa? spuse cu voce tare. De ce anume?

∵

Înfăşurată în vechiul ei halat de casă din prosop, Meredith ieşise pe terasă şi se legăna într-un scaun de răchită. Câinii erau culcaţi la picioarele ei, grămadă unul peste celălalt. Părea că dorm, dar din când în când unul din ei scheuna şi ridica privirea. Simţeau că ceva nu este în regulă. Jeff plecase.

Ei nu-i venea să creadă că îi făcuse una ca asta tocmai *acum,* când tatăl ei abia murise, iar sănătatea mamei sale se degrada văzând cu ochii. Ar fi vrut să se poată concentra asupra acelei furii, dar era efemeră şi greu de reţinut. Îşi tot imagina o scenă, iar şi iar.

Erau ei patru, ea, Jeff şi fetele, la masa din sufragerie...

Jillian stătea cu nasul într-o carte; Maddy se juca în mâncarea din farfurie, întrebând când puteau să plece. Toată acea nerăbdare adolescentină dispărea când Jeff spunea: „Ne despărţim”.

Poate nu ar fi spus-o chiar aşa, sau poate că ar fi fost laş şi ar fi lăsat-o pe Meredith să rostească acele cuvinte otrăvite. Aşa fuseseră ei mereu ca părinţi. Jeff era responsabil cu asigurarea bunei dispoziţii în familie, Meredith, cu ordinea şi disciplina.

Maddy avea să izbucnească în hohote isterice de plâns.

Jillian avea să îşi reţină lacrimile, inspirând compasiune.

Meredith trase adânc aer în piept, înfiorându-se. Ştia acum de ce femeile nefericite în căsnicie rămâneau captive în mariaj. Din cauza scenelor precum cea pe care tocmai şi-o imaginase şi a durerii provocate de acestea.

În depărtare, se vedeau primele licăriri arămii ale răsăritului. Stătuse acolo toată noaptea. Își strânse halatul pe lângă ea, intră în casă, se învârti fără rost, luând diverse obiecte dintr-un loc şi mutându-le altundeva. Trofeul de cristal primit de Jeff cu un an în urmă pentru rezultate deosebite în jurnalismul de investigaţie... ochelarii de citit pe care începuse de curând să-i poarte... fotografia cu ei doi la lacul Chelan vara trecută. Înainte, când se uita la fotografia aceea, nu vedea decât că îmbătrânea; acum, observă felul în care el o ţinea în braţe şi zâmbetul lui senin.

Puse fotografia la loc şi se duse la etaj. Deşi patul o îmbia, nici măcar nu se apropie de el, de salteaua aceea imensă în care se imprimase conturul trupului lui şi pe care persista încă parfumul lui. Se îmbrăcă în schimb în hainele sport şi alergă până când respiraţia îi deveni dureroasă şi îşi simţi plămânii ca două mase gelatinoase.

Acasă, intră direct sub duş, unde rămase până se răci apa.

După ce se îmbrăcă, ştia că nimeni nu o va putea privi şi ghici că soţul ei o părăsise în miez de noapte.

Stătea în bucătărie, cu cheile de la maşină în mână, când îşi dădu seama că era sâmbătă.

În depozit era întuneric şi foarte rece. Era închis. Oh, ar fi putut totuşi să se ducă la muncă, să încerce să se cufunde în detaliile rapoartelor despre insecte şi altoiri, despre estimările recoltelor şi cotele de vânzări. Dar ar fi singură, într-o linişte sumbră, auzindu-şi doar propriile gânduri.

— Nici gând.

Se urcă în maşină şi porni motorul, dar în loc să o ia spre oraş, parcă la Belîe Noci.

Lumina era aprinsă în camera de zi. Din horn se înălţa un fuior de fum. Bineînţeles că Nina era trează. Ea funcţiona încă după ora Africii.

Meredith simţi un val de autocompătimire. Îşi dorea din toată inima să fi putut vorbi cu sora ei despre asta, să fi putut împărtăşi suferinţa ei cu altcineva care ar fi găsit poate cuvintele potrivite ca să i-o aline.

Dar Nina nu era persoana potrivită pentru asta. Meredith nu şi-ar fi vărsat năduful nici în faţa prietenelor ei. Era şi aşa destul de umilitor şi de dureros şi fără să mai devină subiect de bârfa în oraş. În plus, nu era genul de femeie care vorbeşte despre problemele personale; nu acesta era, în parte, motivul pentru care era singură acum?

Deschise energic portiera maşinii şi coborî.

În casă, sesiză miros persistent de fum. Apoi văzu maldărul de vase murdare din chiuvetă şi decantorul de votcă deschis pe bufet.

Se enervă. Brusc. Din cale-afară. O reacţie instinctivă, disproporţionată. Dar această furie îi dădea o stare de bine. Se putea agăţa de ea, o putea lăsa

să o devoreze. Se năpusti asupra vaselor atât de zgomotos, că tigăile se ciocniră între ele când le aruncă în apa cu detergent.

— Uau! exclamă Nina, intrând în bucătărie. Era îmbrăcată cu nişte boxeri bărbăteşti şi un tricou vechi cu Nirvana. Avea părul ridicat în toate părţile şi un zâmbet pe faţă. Arăta ca Demi Moore în *Fantoma mea iubită;* aproape imposibil de drăguţă. N-am ştiut că aruncatul cu tigăile e un sport.

— Tu crezi că eu n-am altceva mai bun de făcut decât să strâng după tine?

— E un pic cam devreme pentru drame.

— Cum să nu. Ia-mă la mişto. Ce-ţi pasă?

— Meredith, ce s-a-ntâmplat? întrebă Nina. Eşti bine?

Meredith aproape că cedă nervos. Blândeţea din vocea surorii ei, întrebarea neaşteptată... fu pe punctul de a spune: *Jeff m-a părăsit.*

Şi ce-ar fi urmat?

Inspiră adânc şi împături şervetul pentru mâini, cu precizie, în trei înainte să îl aşeze pe mâner.

— Sunt bine.

— Felul în care te comporţi îmi spune altceva.

— Sincer, Nina, nu mă cunoşti destul de bine ca să afirmi asta. Cum a fost mama aseară? A mâncat?

— Am băut votcă împreună. Şi vin. Îţi vine să crezi?

Meredith simţi un junghi la auzul acestor cuvinte; îşi dădu seama numaidecât că e geloasă.

— Votcă?

— Ştiu. A fost un şoc şi pentru mine. Şi am aflat că filmul ei preferat este *Doctor Jivago.*

— Nu cred că alcoolul e tocmai potrivit pentru ea zilele astea, tu nu? Adică, în mare parte din timp habar n-are pe ce lume e.

— Dar chiar ştie *cine* e. Asta vreau eu să aflu. Dac-aş reuşi s-o conving să ne spună poveştile...

— Mai dă-le dracului de poveşti! izbucni Meredith, mai aspru decât ar fi fost cazul. După privirea surprinsă a Ninei, îşi dădu seama că probabil chiar ţipase. Am să încep să-i fac bagajul pentru mutarea de luna viitoare. Cred că o să se simtă mai confortabil acolo, dacă are toate lucrurile personale cu ea.

— N-o să se simtă mai confortabil, spuse Nina, de data asta ieşindu-şi din fire. Nu contează cât de îngrijită, curată şi ordonată eşti. Tot o sileşti să plece din casa ei.

— Ai de gând să rămâi, Nina? Pentru totdeauna? Pentru că, în cazul ăsta, anulez rezervarea.

— Ştii că nu pot face asta.

— Da. În regulă. Poţi critica, dar nu poţi rezolva problema.

— Sunt aici acum.

Meredith se uită la chiuveta plină cu apă şi detergent şi la vasele acum curate din scurgător.

— M-ai ajutat, sigur, n-am ce zice. Acum, dacă nu te superi, mă duc să aduc nişte cutii din garaj. Am să încep din bucătărie. Mi-ar prinde foarte bine să mă ajuţi.

— Nici prin cap nu-mi trece să-i împachetez viaţa în cutii, Mere. Eu vreau să o fac să se deschidă, nu să o închid undeva, departe de casă. Nu pricepi? Nu-ţi pasă?

— Nu, spuse Meredith, dând-o la o parte şi trecând pe lângă ea. Ieşi din casă şi se duse în garaj. În timp ce aştepta deschiderea uşii automate, îşi dădu seama că respira greu. Un sentiment nedefinit se amplifică înăuntrul ei până când începu să simtă durere în piept şi îi înţepeni braţul. Se gândi: *Am un atac de cord.*

Se chirci de durere şi trase aer în piept. Inspiră şi expiră, inspiră şi expiră, până când îşi reveni. Intră în garajul întunecat, bucuroasă că se controlase şi că nu se pierduse cu firea în faţa Ninei, dar când aprinse lumina, dădu cu ochii de Cadillac-ul tatei. Modelul decapotabil din 1956, care fusese mândria şi bucuria lui.

I-am spus Frankie, după Sinatra. Primul sărut l-am furat pe scaunul din faţă al lui Frankie...

Merseseră în zeci de excursii de familie cu bătrânul Frankie. Călătoriseră în nord, în Columbia Britanică, în est, în Idaho, şi în sud, în Oregon, veşnic în căutarea aventurii. În toate acele lungi călătorii prăfuite, în timp ce tata şi Nina cântau pe muzica lui John Denver, Meredith se simţise de fiecare dată invizibilă. Ei nu îi plăcea că exploreze itinerarii, să se rătăcească sau să rămână fără benzină. Şi de fiecare dată se întâmpla aşa, iar tata şi Nina râdeau ca nişte piraţi în fiecare asemenea escapade.

Cine are nevoie de hartă? întreba tata.

Noi nu, răspundea Nina, sărind în scaunul ei, veselă nevoie mare.

Meredith li s-ar fi putut alătura, s-ar fi putut preface, dar nu o făcuse. Stătea în spate, citind câte o carte şi încercând să nu-i pese când mai sărea câte un capac din motorul supra-încins. Şi de câte ori se opreau să înnopteze şi instalau tabăra, tata venea mereu la ea; trăgea din pipă şi spunea: *M-am gândit că poate cea mai bună fată a mea ar dori să facă o plimbare...*

Acele plimbări de zece minute meritau un milion de kilometri de drum prost.

Atinse capota lucioasă de culoarea cireşei, simţindu-i netezimea. Nimeni nu mai condusese maşina aceea de ani de zile.

— Fata ta cea mai bună ar dori să facă o plimbare, şopti Meredith.

El era singura persoană căreia i-ar fi spus ce se întâmplase cu o seară înainte...

Oftă şi se duse la bancul lui de lucru, unde căută până găsi trei cutii mari de carton. Le duse în bucătărie, se puse pe jos, pe parchet, şi deschise dulapul cel mai apropiat. Ştia că era prea devreme să înceapă împachetatul, dar orice era mai bine decât să stea singură într-o casă goală.

— V-am auzit pe tine şi pe Nina certându-vă.

Meredith închise încet uşa dulapului şi se întoarse.

Mama ei stătea în prag, îmbrăcată în cămaşa ei de noapte albă, cu o pătură neagră de lână pe umeri, ca o pelerină. Lumina din hol trecea prin ţesătura de bumbac, conturându-i picioarele subţiri.

— Îmi cer scuze, spuse Meredith.

— Tu şi sora ta nu sunteţi apropiate.

Era mai degrabă o afirmaţie decât o întrebare, aşa cum cu siguranţă ar fi trebuit să fie, dar Meredith percepu o notă de duritate în vocea mamei sale, o critică, poate. De data asta, mama nu se uita nici pe lângă Meredith, nici dincolo de ea; se uita fix în ochii ei, ca şi cum ar fi văzut-o pentru prima oară.

— Nu, mamă. Nu suntem apropiate. Abia dacă ne vedem.

— Veţi regreta.

Mulţumesc, Yoda.

— E-n regulă, mamă. Să-ţi fac un ceai?

— După ce eu nu voi mai fi, n-o să vă mai aveţi decât una pe cealaltă.

Meredith se ridică în picioare şi se duse la samovar. Acesta era ultimul lucru la care dorea să se gândească azi – la moartea mamei ei.

— Se încinge imediat, spuse ea fără să se întoarcă.

După un timp, o auzi pe mama plecând, şi Meredith rămase din nou singură.

∵

Nina îşi propuse să îşi învingă mama. Dacă spectacolul de mai devreme, din bucătărie, al lui Meredith-martira dovedise ceva, aceea era că timpul este esenţial. Cu fiecare fâşie de ziar sau clinchet de oală, Nina ştia că încă o bucată din viaţa mamei era împachetată şi pusă deoparte. Dacă Meredith făcea după cum o tăia capul, curând nu mai rămânea nimic.

Tata dorise altceva însă, şi acum Nina era mânată de aceeaşi dorinţă. Dorea să asculte întreaga poveste cu fata de ţăran şi prinţul; de fapt, nu îşi amintea să-şi fi dorit ceva mai mult vreodată.

La micul dejun, se dusese în bucătărie, călcând cu grijă pe lângă sora ei, care afişa o atitudine glacială. Ignorând-o pe Meredith, îi pregăti mamei o cană de ceai îndulcit şi o felie de pâine prăjită, pe care le duse sus. În dormitorul mamei, o găsi pe aceasta în pat, cu mâinile-i noduroase

împreunate elegant peste pătură, pe abdomen, cu părul alb foarte ciufulit, semn că avusese o noapte agitată. Ţinând uşa deschisă, o puteau auzi amândouă pe Meredith împachetând în bucătărie.

— Ai putea s-o ajuţi pe soră-ta.

— Aş putea. Dacă aş crede că e bine să te muţi. Dar nu cred. Îi dădu mamei ceaiul cu pâine prăjită. Ştii ce mi-am dat seama când îţi pregăteam micul dejun?

Mama sorbi ceai din ceaşca fină de ceai, placată cu argint.

— Presupun că ai să-mi spui.

— Nu ştiu dacă îţi place miere, gem sau scorţişoară.

— Sunt bune toate.

— Ideea e că nu ştiu.

— Aha. Asta-i ideea, spuse mama, oftând.

Bătrâna tăcu, luând încă o gură de ceai.

— Vreau să aud povestea. Fata de ţăran şi prinţul. Pe toată. Te rog.

Mama puse ceaiul jos, pe noptieră, şi se dădu jos din pat. Trecu pe lângă Nina ca şi cum ar fi fost invizibilă, ieşi din cameră, traversă holul şi intră în baie, închizând uşa.

∵

La prânz, Nina făcu o nouă încercare. De data asta, mama îşi luă sandvişul şi ieşi din casă.

Nina se duse după ea afară, în grădina de iarnă, şi se aşeză lângă ea.

— Vorbesc serios, mamă.

— Da, Nina. Ştiu. Te rog, lasă-mă.

Nina mai rămase acolo zece minute, doar ca să îi dea de înţeles că nu se lasă păgubaşă, apoi se ridică şi intră în casă.

În bucătărie, o găsi pe Meredith continuând să aşeze oale şi cratiţe într-o cutie.

— N-o să-ţi spună niciodată, o auzi Nina când intră.

— Mersi frumos, spuse Nina, luându-şi aparatul foto. Tu continuă să îi pui viaţa în cutii. Ştiu cât de mult îţi place să fie totul ordonat şi etichetat. Eşti tare haioasă, n-am ce zice. Sincer, Meredith, cum te suportă copiii şi Jeff?

*

Nina reveni în casă imediat după ora şase şi jumătate seara. În ultimele momente de lumină arămie a crepusculului, florile de măr căpătară minunate irizaţii de opal, care dădeau văii un aspect ireal.

Nu era nimeni în bucătărie, cu excepţia cutiilor atent stivuite şi etichetate, depozitate cu grijă în spaţiul dintre cămară şi frigider.

Se uită pe fereastră şi văzu că maşina surorii ei era tot acolo. Meredith era probabil în altă cameră, băgată până la gât în cutii şi ziare.

Nina deschise congelatorul şi scotoci printre şirurile nesfârşite de recipiente. Supă cu perişoare, tocăniţă de pui cu găluşti, piroşti, musaca de miel cu legume, antricoate de porc în cidru, clătite de cartofi, papricaş de ardei roşu, pui Kiev, vită stroganoff, ştrudele, rulouri cu brânză şi şuncă, tăiţei de casă şi zeci de pâini savuroase. În garaj mai era un congelator, plin şi acela până la refuz, iar cămara din beci era plină ochi cu conserve de fructe şi legume făcute în casă.

Nina alese una dintre preferatele ei: o delicioasă friptură înăbuşită de vacă umplută cu bacon şi hrean. Decongelă friptura în cuptorul cu microunde, cu toate rădăcinoasele şi bulionul consistent de vită, apoi puse cu polonicul mâncarea într-o tavă şi o dădu la cuptor. Reglă cuptorul la 180° C, gândindu-se că nu avea cum să greşească, apoi puse o oală cu apă la fiert pentru tăiţeii de casă. Existau câteva lucruri pe planeta asta mai bune decât tăiţeii mamei.

Cât mâncarea stătu în cuptor, Nina aşeză masa pentru două persoane şi apoi îşi turnă un pahar cu vin. Aroma mâncării avea să o aducă pe mama la ea.

Desigur, la şase patruzeci şi cinci, mama coborî scările.

— Ai pregătit cina?

— Am încălzit-o, spuse Nina, conducând-o în sufragerie.

Femeia se uită de jur-împrejur la tapetul sfâşiat, mânjit încă de sânge uscat, înnegrit.

— Hai să mâncăm la masa din bucătărie, ceru ea.

Nina nici măcar nu se gândise la asta.

— Oh. Sigur. Luă tot aranjamentul de pe masă şi îl transferă pe mica masă din lemn de stejar, înghesuită într-un ungher din bucătărie. Poftim, mamă.

În acel moment, intră Meredith; observă masa pregătită pentru două persoane şi se strâmbă nervoasă. Sau poate era uşurată. În privinţa lui Meredith era greu de spus.

— Vrei să mănânci cu noi? întrebă Nina. Am crezut că trebuie să te duci acasă, dar e destulă mâncare. Ştii cum e mama. A gătit mereu cât pentru o armată.

Meredith aruncă un ochi pe fereastră, în direcţia casei sale.

— Sigur, spuse ea în cele din urmă. Jeff nu vine acasă în seara asta... decât târziu.

— Bun, spuse Nina, privindu-şi atent sora. Era ciudat că rămânea la cină. De obicei, cum prindea ocazia, fugea acasă. Grozav! Uite-aici. Ia loc. Cum se aşeză sora ei, Nina puse numaidecât tacâmuri pe masă, apoi aduse decantorul de cristal. Să începem cu o duşcă de votcă.

— Ce? făcu Meredith, ridicând privirea.

Mama luă decantorul şi turnă votcă în trei păhărele.

— N-are rost să o contrazici.

Nina se aşeză, îşi luă paharul şi îl ridică. Mama ciocni cu ea. Meredith făcu şi ea la fel, fără tragere de inimă. Apoi băură.

— Suntem rusoaice, spuse Nina brusc, uitându-se la Meredith. Cum de nu m-am gândit la asta până acum?

Meredith ridică din umeri, vădit dezinteresată.

— Servesc eu, spuse ea, ridicându-se.

Reveni în numai câteva clipe cu farfuriile.

Mama închise ochii şi îşi făcu rugăciunea.

— Tu îţi aminteşti de asta? o întrebă Nina pe Meredith. Pe mama rugându-se?

Meredith dădu ochii peste cap de data asta şi îşi luă furculiţa.

— Bine, spuse Nina, ignorând tăcerea stânjenitoare de la masă. Meredith, de vreme ce eşti şi tu aici, trebuie să te alături unei noi tradiţii inventate de mine şi de mama. Este revoluţionară, crede-mă. Se numeşte conversaţie la masă.

— Deci, stăm de vorbă, nu? spuse Meredith. Despre ce?

— Încep eu, ca să vezi cum funcţionează: melodia mea preferată este „Born to Be Wild”, cea mai frumoasă amintire din copilărie pe care o am e excursia la Yellowstone, unde tata m-a învăţat să pescuiesc. Se uită la sora ei. Şi îmi pare rău dacă i-am făcut viaţa surorii mele un calvar.

Mama lăsă furculiţa din mână.

— Melodia mea preferată e „Somewhere Over the Rainbow”, amintirea mea preferată este o zi în care i-am privit pe copii făcând îngeraşi în zăpadă într-un parc şi îmi pare rău că voi două nu sunteţi prietene.

— Suntem prietene, o contrazise Nina.

— Asta-i stupid, spuse Meredith.

— Ba nu, spuse Nina. Să ne zgâim una la alta de parcă ne-am fi înghiţit limba, asta-i stupid. Hai, dă-i drumul.

Meredith scoase un oftat patetic, prelung, tipic pentru ea.

— Bine. Melodia mea preferată este „Candle in the Wind” – versiunea compusă pentru Prinţesa Di, nu originalul; amintirea mea preferată din copilărie este când tata m-a dus la patinaj pe Miller’s Pond... şi îmi pare rău că am spus că nu suntem apropiate, Nina. Dar nu suntem. Aşa că, poate, îmi pare rău şi pentru asta.

Încuviinţă din cap, ca şi cum mărturisirea aceasta era o obligaţie bifată pe o listă. Acum, haideţi să mâncăm. Sunt lihnită.

Capitolul 11

Nina nici măcar nu terminase de mâncat când Meredith se ridică în picioare şi începu să strângă masa. Imediat ce sora ei se ridică, mama ei o urmă.

— Presupun că cina s-a încheiat, spuse Nina, luând untul şi gemul înainte să le înhaţe Meredith.

— Mulţumesc pentru masă, spuse mama şi dispăru.

Pentru o femeie de vârsta ei, urca scările într-un ritm alert. Practic, parcă alerga.

Nina nu o putea învinui cu adevărat pe Meredith. Imediat după încercarea timidă de a crea o conexiune prin scurta lor conversaţie – aşa-numita tradiţie –, se cufundară în obişnuita lor tăcere. Doar Nina mai flecărise, iar anecdotele ei amuzante despre Africa fuseseră primite cu o reacţie plăcută din partea lui Meredith şi cu indiferenţă de mama.

Nina se ridică de la masă doar cât să ia decantorul de votcă. Îl puse pe masă şi spuse:

— Hai să ne-mbătăm.

Cu mâinile până la coate în apa cu detergent, Meredith spuse:

— Bine.

Ninei i se păru că nu aude bine.

— Ai spus cumva...

— Hai, nu face atâta caz.

Meredith se duse la masă, luă farfuria şi tacâmurile Ninei şi se întoarse la chiuvetă.

— Uau! făcu Nina. Nu ne-am mai îmbătat împreună de când... Ne-am îmbătat vreodată împreună?

Meredith îşi şterse mâinile pe prosopul roz, atârnat de uşa cuptorului.

— Tu te-ai îmbătat în timp ce eu eram în cameră, se pune?

Nina râse.

— Pe naiba, cum să se pună? Bineînţeles că nu. Ia-ţi un scaun.

— Da să ştii că eu nu beau votcă.

— Atunci, să fie tequila, spuse Nina, ridicându-se înainte ca Meredith să se răzgândească; dădu fuga în salon, luă o sticlă de tequila din bar, sare, limete şi un cuţit, apoi reveni în bucătărie.

— Nu o amesteci cu ceva?

— Fără supărare, Meredith, dar nu-i prima oară când te văd că bei. Dacă o

amestec cu ceva, tu o să tragi de pahar toată noaptea, iar eu am să mă îmbăt criţă în timp ce tu o să rămâi aceeași de când te știu, sobră și lucidă.

Turnă două păhărele, felie o limetă şi împinse un pahar către sora ei.

Meredith strâmbă din nas.

— Nu-i heroină, Mere. E doar un păhărel de tequila. Fă şi tu ceva nebunesc.

Meredith păru că se decide brusc. Luă păhărelul şi îl dădu pe gât.

Când văzu că îi ies ochii din orbite, Nina îi dădu repede o felie de limetă.

— Ia aici. Mănânc-o pe toată.

Meredith scutură din cap.

— Încă unul.

Nina îşi bău porţia şi mai turnă câte un păhărel şi băură împreună.

După aceea, Meredith se lăsă pe spate în scaun, trecându-şi mâinile prin părul ei perfect drept.

— Nu simt nimic.

— Ai să simţi. Doamne, cum reuşeşti să arăţi mereu aşa de... impecabil tot timpul? Ai împachetat la cutii toată ziua, dar tot arăţi de parcă ai ieşi la masă în oraș. Cum reușești?

— Doar tu ești în stare să faci un compliment să sune ca o insultă.

— N-a fost o insultă. Vorbesc serios. Mă mir doar cum de rămâi aşa de... nici nu ştiu. Las-o baltă.

— E un zid în jurul meu, spuse Meredith, întinzând mâna după sticla de tequila şi turnându-şi încă un păhărel.

— Da. Ca un câmp de forţe. Nimic nu-ţi atinge părul.

Nina râse spunând asta. Râdea încă atunci când Meredith bău al treilea păhărel, dar în acel moment, când se uită într-o parte, Nina văzu ceva care o făcu să se oprească din râs. Nu ştia ce anume, o privire în ochii lui Meredith poate, sau felul în care colţurile gurii ei se lăsaseră în jos.

— S-a-ntâmplat ceva? întrebă Nina.

Meredith clipi uşor.

— Adică, pe lângă faptul că tata a murit de Crăciun, mama o ia razna, sora mea pretinde că mă ajută, iar soţul meu... e plecat în seara asta?

Nina îşi dădu seama că nu este amuzant, dar nu îşi putu reţine hohotul de râs.

— Da, în afară de asta. Şi, oricum, ştii că ai o viaţă beton. Ești una dintre femeile alea straşnice care fac totul ca la carte. De-aia s-a bazat tata mereu pe tine.

— Da, presupun, spuse Meredith.

— Aşa e, întări Nina oftând, gândindu-se brusc la tatăl ei, din nou, şi la faptul că îl dezamăgise.

Se întrebă când avea oare să i se vindece acea durere sufletească pe care o simţea. Avea să dispară pur şi simplu la un moment dat?

— Poţi să faci totul ca la carte, spuse Meredith încet, şi tot s-o dai în bară. Şi să rămâi şi singură.

— Ar fi trebuit să-l sun mai des pe tata din Africa, spuse Nina. Ştiam cât înseamnă telefoanele mele pentru el. Am crezut întotdeauna că mai e timp...

— Uneori, uşa ţi se trânteşte pur şi simplu în nas, ştii? Şi rămâi singură cuc.

— E ceva ce-am putea face acum ca să-l ajutăm, spuse ea.

Meredith tresări.

— Pe cine să ajutăm?

— Pe tata, spuse Nina nerăbdătoare. Nu despre asta vorbim?

— Oh. Da?

— El a vrut să o cunoaştem pe mama. A spus că ea...

— Nu începe iar cu poveştile ei, spuse Meredith. Acum înţeleg de ce ai tu atâta succes. Eşti obsesivă.

— Şi tu nu eşti, nu? spuse Nina, râzând. Haide, haide. O putem face să ne spună povestea. Ai auzit-o în seara asta: a spus că n-are rost să mă contrazici. Asta înseamnă că va renunţa la luptă.

Meredith se ridică în picioare. Se clătină puţin, aşa că se prinse de spătarul scaunului pentru a-şi ţine echilibrul.

— Am ştiut eu de ce nu vorbesc cu tine.

— Cu mine vorbeai? întrebă Nina, încruntându-se.

— De câte ori să repet: eu nu îi ascult poveştile. Nu dau doi bani pe Cavalerul Negru sau pe oamenii care se transformă în fum, şi nici pe chipeşul prinţ. *Tu* i-ai promis asta tatei. Eu i-am promis să am grijă de mama, ceea ce am să fac chiar acum. Dacă ai nevoie de mine, mă găseşti la baie, unde îi împachetez lucrurile.

Nina se uită după Meredith care ieşea din bucătărie. Nu putea spune că e surprinsă – sora ei era consecventă –, dar era dezamăgită. Era sigură că tata şi-ar fi dorit să ducă împreună sarcina aceasta la bun sfârşit. Asta era şi ideea, nu? Să fie solidare. Ce altceva în afară de poveştile mamei reuşise să le aducă împreună vreodată?

— Am încercat, tată, spuse ea. N-am reuşit nici măcar îmbătând-o.

Se ridică în picioare, fără să se dezechilibreze vreun pic. Puse decantorul de votcă sub braţ, luă păhărelul mamei într-o mână şi se duse sus. Se opri în faţa uşii întredeschise a băii, ascultând foşniturile care însemnau că Meredith se reapucase de treabă.

— Las uşa mamei deschisă, spuse ea, în caz că vrei să tragi cu urechea.

Nu primi niciun răspuns din baie, nici măcar foşnetul hârtiei de ziar nu se

întrerupse.

Nina străbătu holul până la camera mamei. Ciocăni, dar nu aşteptă să fie invitată înăuntru. Intră pur şi simplu.

Mama şedea pe pat, sprijinită de un morman de perne albe, având cuvertura albă trasă până la talie. Tot acel alb – părul ei, cămaşa de noapte, lenjeria patului, pielea ei – contrastau puternic cu negrul lemnului de nuc al lăzii şi tăbliei patului. Pe acel fundal, ea arăta diafană, supranaturală; o regină elfa în etate, cu ochi de un albastru intens.

— Nu te-am invitat să intri, spuse ea.

— Nu. Dar iată-mă. Magie.

— Şi ai crezut că vreau votcă?

— Ştiu că vrei.

— De ce?

Nina se apropie de marginea patului.

— I-am făcut o promisiune tatei pe patul de moarte. Nina observă efectul cuvintelor ei. Mama tresări ca trăsnită. L-ai iubit. Ştiu asta. Iar el a vrut ca eu să ascult povestea ta despre fata de ţăran şi prinţul. Pe toată. Mi-a cerut asta cu limbă de moarte. Probabil că ţi-a cerut-o şi ţie.

Mama ei îşi coborî privirea pe mâinile pline de vene albastre proeminente, împreunate peste pătură.

— Nu-mi dai deloc pace.

— Deloc.

— E o poveste pentru copii. De ce te interesează aşa de mult?

— Dar pe el?

Mama nu răspunse.

Nina rămase acolo, aşteptând.

În cele din urmă, mama spuse:

— Toarnă-mi un păhărel.

Nina turnă foarte calm un păhărel de votcă şi i-l întinse mamei, care îl bău.

— Am să fac aşa cum vreau eu, spuse ea, punând paharul gol deoparte. Dacă mă întrerupi, mă opresc. Am s-o spun pe bucăţi şi numai noaptea. Nu vom discuta despre ea în timpul zilei. E clar?

— Da.

— Pe întuneric.

— De ce întotdeauna...

Mama îi aruncă o privire atât de tăioasă, că Nina se opri brusc.

— Scuze.

Se duse şi stinse lumina.

Era o noapte fără lună, aşa că prin fereastră nu pătrundea nicio lumină

albastră-argintie. Singurul fir de lumină intra prin crăpătura uşii deschise.

Nina se aşeză pe podea, aşteptând.

În cameră se auzi un foşnet; era mama ei care se aşeza mai confortabil în pat.

— De unde să încep?

— În decembrie, te-ai oprit când Vera urma să se furişeze din casă pentru a se întâlni cu prinţul.

Se auzi un oftat, apoi vocea de povestitor a mamei, suavă şi melodioasă:

— După ce ajunge acasă din parc, Vera petrece restul zilei în bucătărie cu mama ei, dar mintea nu îi stă la ceea ce face. Ea ştie că mama ei vede asta, că o urmăreşte cu atenţie, dar cum poate o fată să se concentreze

la îndesatul unturii de gâscă în borcane când clocotul iubirii îi zvârcolește inima?

— Veronika, fii cu băgare de seamă, o atenţionează mama ei.

Vera vede că a vărsat multă untură pe masă. O șterge cu mâna și o aruncă în chiuvetă. Urăște untura de gâscă. Ar prefera oricând untul cremos, făcut în casă.

— O arunci? Ce-i cu tine?

Sora ei chicotește.

— Poate că e cu mintea la băieţi. La un băiat.

— Bineînțeles că e cu mintea la băieţi, spune mama, ștergându-și sudoarea de pe frunte cum stă, așa, la plită, amestecând în conţinutul oalei cu merișor care clocotește. Doar are cincisprezece ani.

— Aproape șaisprezece.

Mama ei se oprește din treabă și se întoarce spre ele.

Sunt tustrele în bucătărie, în ultima zi de vară, preparând conserve pentru iarnă. Mesele sunt încărcate de merişor pentru gem; ceapă, ciuperci, cartofi și usturoi pentru depozitat în beci; castraveţi de pus la murat; și fasole de conservat în saramură. Mama a promis să le înveţe mai târziu cum se fac bliniile cu umplutură dulce de cireșe.

— Ai aproape șaisprezece ani, spune mama, ca și cum nu s-ar fi gândit la asta până acum. Cu doi ani mai mică decât eram eu când l-am cunoscut pe Piotr.

Vera lasă jos ulcica unsuroasă de untură de gâscă.

— Ce-ai simțit când l-ai întâlnit prima dată?

Mama zâmbește.

— Am spus povestea asta de multe ori.

— De fiecare dată spui că te-a fermecat. Dar cum?

Mama își șterge din nou fruntea de sudoare și întinde mâna după scaunul

de lemn din fața ei. Îl trage puțin îndărăt și se așază.

Vera aproape că scoate un icnet; atât de șocată e de acest moment. Mama ei nu este genul de femeie care se oprește din trebăluit ca să clevetească. Vera și Olga au crescut cu pilde despre responsabilitate și datorie. Ca țărani recunoscători regelui întemnițat, fuseseră învățați care le este locul. Trebuie să își țină fruntea plecate și mâinile ocupate, pentru că umbra Cavalerului Negru cade cu iuțeala unei săbii de oțel. Cel mai bine este să nu atragi niciodată atenția asupra ta.

Și totuși, mama ei se așază pe scaun.

— Era institutor pe atunci și atât de chipeș, că mi-a tăiat răsuflarea. Când i-am spus asta bunei voastre, ea a spus: „Zoia, fii cu băgare de seamă. Vei avea nevoie să respiri".

— A fost dragoste la prima vedere? întreabă Vera.

— Am știut, când s-a uitat la mine, că îl voi lua de mână și îl voi urma. Eu zic că a fost miedul pe care l-am băut, dar n-a fost asta. A fost doar... Piotr. Piotr al meu. Pasiunea lui pentru cunoaștere și viață m-a fermecat și, până să mă dezmeticesc, eram căsătoriți. Părinții mei au fost îngroziți, căci mare *tumult mai era în regatul nostru. Regele era în exil pe atunci, iar nouă ne era teamă. Ambiția tatălui vostru i-a speriat. El era un biet institutor de țară, dar visa să devină poet.*

Vera suspină la auzul unei idile. Acum știe că trebuie să plece pe furiș la noapte ca să-și întâlnească prințul. Știa chiar și că mama ei va înțelege dacă va afla.

— În regulă, spune mama ei, cu glas ostenit din nou. Înapoi la treabă, și, Veronika, ai grijă cu untura aia de gâscă. E prețioasă.

Orele trec, iar Vera este tot mai absentă. Când prepară castraveții și fasolea, își imaginează o întreagă poveste de dragoste cu ea și Sașa. Se vor plimba pe malul râului fermecat, unde îți poți vedea uneori viitorul în undele albastre, și vor poposi sub unul dintre felinare, așa cum i-a văzut ea adesea pe îndrăgostiți că fac. Nu va conta că el e prinț, și ea, o biată fiică de institutor.

— Vera.

Își aude numele strigat, iar după nerăbdarea din vocea tatei, poate intui că nu era prima oară când i se adresa. Acesta stă în fața ei, privind-o încruntat.

— Papa, spune ea. Arată obosit și puțin nervos. Părul lui negru, de obicei atât de îngrijit pieptănat, este acum ciufulit, ca și cum și-ar fi trecut de mai multe ori mâinile prin el, iar vesta lui de piele e încheiată strâmb. Degetele lui, mânjite cu cerneală albastră, se mișcă neliniștite.

— Unde e Zoia? întreabă el, privind în jur.

— S-a dus cu Olga să mai cumpere oțet.

— Singure?

Tatăl ei încuviințează din cap tulburat și își mușcă buza.

— Papa? S-a-ntâmplat ceva?

— Nu. Nu. Nimic, spune el, luând-o pe Vera în brațe și strângând-o atât de tare, că ea începe să se zvârcolească pentru a se elibera și a-și recăpăta suflul.

Dar adevărul este că nu se gândește decât la dragoste și cum să se furișeze de acasă, așa că nu-i spune nimic tatei și se întoarce la treburile ei.

∵

În noaptea aceea, Vera nu-și găsește liniștea.

Simte că tot corpul îi freamătă de emoție. Prin fereastra deschisă a camerei pătrund plutind sunetele străzii: oameni care vorbesc, tropotul îndepărtat al potcoavelor pe caldarâm, muzica din parc. Cineva cântă la vioară în această seară caldă și luminoasă, probabil pentru a ademeni vreo iubită, iar sus, cineva se tot mișcă de colo colo – dansând, poate. Dușumeaua trosnește sub fiece pas.

— Ți-e frică? întreabă Olga pentru cel puțin a cincea oară.

Vera se întoarce pe o parte. Olga face la fel. În patul lor îngust, ajung acum față în față.

— Când vei fi mai mare, vei înțelege, Olga. E un sentiment în inima ta când întâlnești băiatul pe care îl vei iubi. E ca și cum... te-ai îneca și ieși la suprafață ca să iei o gură de aer.

Vera își îmbrățișează sora și o sărută pe obrazul rotofei. Apoi aruncă pătura deoparte și se dă jos din pat. Într-o oglinjoară de mână, încearcă să vadă cum arată, dar nu își poate vedea decât unele părți ale corpului – păr negru lung prins la spate cu șnururi din piele, piele sidefie, buze trandafirii. Poată o rochie albastră simplă cu gulereș din dantelă – haine de fetișcană, dar asta e tot ce are mai bun. Dacă ar fi avut și ea o beretă, o broșă sau, cel mai bine, niște parfum.

— Ei bine, spune ea și se întoarce spre soră-sa. Cum arăt?

— Perfect.

Vera zâmbește larg. Știe că e adevărat. Este o fată drăgălașă, unii spun chiar că-i frumoasă.

Se duce la ușa odăii și ascultă. Nu se aude nimic.

— S-au culcat, spune ea.

Se duce tiptil la fereastră, care stă mereu deschisă vara. Îi trimite soră-sii o bezea și iese, cocoțându-se pe grilajul subțire din fier forjat. Cu fiecare pas atent, este convinsă că cineva de pe strada de dedesubt va privi înspre ea, va arăta cu degetul și va striga, alarmând pe toată lumea că fata aceea fuge pe

furiş să se vadă cu un băiat.

Dar oamenii de pe stradă sunt beţi de atâta mied, nebăgând de seamă că ea coboară pe fereastră de la etajul doi al clădirii. Când mai are puţin până jos şi sare, aterizând pe un mic petic de iarbă, nu-şi mai încape în piele de emoţie, izbucnind într-un chicotit pe care şi-l înăbuşe cu mâna în timp ce aleargă pe strada pietruită.

Iată-l. Aşteaptă lângă felinarul de la acest capăt al podului Fontanka. De aici, el pare cu totul şi cu totul plăsmuit din aur: părul, vesta, pielea lui.

— Nu am crezut c-ai să vii, spune el.

Se pare că ea nu poate scoate o vorbă. Cuvintele, asemenea suflării, îi sunt captive în piept. Priveşte la frumoasele lui buze, o greşeală. Închide ochii într-o clipită, aplecându-se spre el, şi tot surprinsă este când el o sărută. Fata icneşte uşor, simte că-i vine să plângi şi, deşi lacrimile ei se preschimbă în mici steluţe de care se jenează, nu le poate împiedica nicicum să cadă.

Acum, el va şti că ea este o ţărăncuţă naivă, care s-a îndrăgostit ca o prostuţă şi plânge la prima sărutare.

Încearcă să se scuze – nici măcar nu este sigură ce va fi, dar înainte de a putea vorbi, Saşa o trage lângă el.

— Taci, îi spune el cu o voce atât de fermă, că ea simte că o răneşte. Priveşte.

O caleaşcă neagră lucioasă, trasă de şase dragoni negri, înaintează încet pe stradă. Se aşterne deodată liniştea. Oamenii îngheaţă pe loc, ascunzându-se în umbră. Este Cavalerul Negru...

Caleaşca se mişcă precum un animal de pradă, dragonii scuipând foc. Când se opreşte, Vera simte un fior rece prin tot trupul.

— Acolo locuiesc eu, spune ea.

Trei troli mătăhăloşi cu cape negre coboară din caleaşcă şi se adună pe trotuar, discutând o clipă înainte să se ducă la uşa casei.

— Ce fac? şopteşte ea când ei intră în clădire. Ce anume vor?

Minutele se scurg agale până când uşa se deschide iar.

Vera vede totul desfăşurându-se cu încetinitorul. Trolii l-au luat pe tatăl ei. El nu se opune, nu protestează, nici măcar nu vorbeşte.

Mama ei coboară poticnit scările în urma lor, plângând în hohote, implorând. Ferestrele clădirii de deasupra ei se închid cu o bufnitură.

— Papa! strigă Vera.

Peste drum, tatăl ei ridică privirea şi o zăreşte. Ai fi zis că numai el i-a auzit strigătul.

El clatină din cap şi întinde mâna ca şi cum ar vrea să zică „Rămâi acolo", apoi este înghesuit în caleaşcă şi dus e.

Se smuceşte încă o dată din strânsoarea lui Saşa, iar el îi dă drumul. Fără

să privească în urmă, ea traversează strada.

— Mamă, unde l-au dus?

Mama ei ridică încet privirea. O secundă, pare să nu-și recunoască propria fiică.

— Ar trebui să fii în pat, Vera.

— Trolii. Unde îl duc pe Papa?

Cum mama ei nu răspunde, ea aude vocea lui Sașa în spatele ei.

— Este Cavalerul Negru, Vera. Ei fac ce vor.

— Nu înțeleg, strigă Vera. Tu ești un prinț...

— Familia mea nu mai are deloc putere. Cavalerul Negru mi-a întemnițat tatăl și unchii. Trebuie să știi asta. Este periculos să faci parte din familia regală din Regatul Zăpezii în zilele astea. Nimeni nu te poate ajuta, spune el. Îmi pare rău.

Ea începe să plângă, iar de data asta lacrimile nu îi mai sunt precum niște steluțe; sunt niște pietricele negre care îi lovesc obrazul.

— Veronika, spune mama ei. Trebuie să intrăm. Acum. O ia pe Vera de mână și o trage de lângă Sașa, care rămâne acolo, privind-o. Are cincisprezece ani, îi spune mama, cuprinzând-o pe Vera cu brațul, strângând-o lângă ea în timp ce urcă scările către ușă.

Când Vera privește înapoi pe stradă, prințul a dispărut.

∵

Din acea seară, familia Verei s-a schimbat. Nimeni nu mai zâmbește, nimeni nu mai râde. Ea cu mama și cu sora ei încearcă să pretindă că va fi mai bine, dar niciuna dintre ele nu crede asta.

Regatul tot frumos este, tot înveșmântat în alb, un oraș fortificat plin de poduri, turle și râuri magice, dar Vera îl vede altfel acum. Vede întuneric acolo unde a fost lumină, teamă acolo unde a dăinuit dragoste. Înainte, râsetele elevilor într-o noapte albă, caldă o puteau face să plângă de alean. Acum știe pentru ce merită să plângă.

Zilele se prefac în săptămâni, și Vera începe să își piardă orice speranță că tatăl ei se va întoarce. Împlinește șaisprezece ani fără să sărbătorească.

— Am auzit că se caută oameni pentru palat, spune mama ei într-o zi, în timpul cinei. Pentru bibliotecă și pentru brutărie.

— Da, spune Vera.

— Știu că tu voiai să mergi la universitate, spune mama ei.

Visul acela și-a pierdut deja miezul. Asta visase tatăl ei pentru ea, ca într-o zi să fie și ea poetă. Acum, ea este în sfârșit adultul care și-a dorit cu atâta ardoare să devină, și nu are de ales. O fată de teapa ei nu are de ales. Înțelege asta, în sfârșit.

Viitorul ei a fost schimbat în momentul în care tatăl ei a fost ridicat de

acasă; pecetluit. Ea n-o să aibă parte de educaţie superioară, nici de flăcăi frumoşi care să-i care cărţile sau să o sărute sub felinare. Nici de Saşa nu o să aibă parte.

— Nu vreau să miros toată ziua a pâine.

Simte gestul mamei sale de a încuviinţa din cap. În felul ăsta funcţionează acum legătura dintre ele trei. Când una se mişcă, simt toate. Ca undele unei ape.

— Am să mă duc la biblioteca regală mâine, spune Vera.

Are şaisprezece ani. Cum oare poate înţelege ea greşeala pe care tocmai a făcut-o? Cine ar fi putut şti că oamenii pe care i-a iubit vor muri din pricina asta?

Capitolul 12

— Cum adică, oamenii vor muri? Ce greșeală a făcut? întrebă Nina după ce mama ei tăcu. Nu am mai auzit niciodată partea asta a poveștii.

— Ba da. O speria pe Meredith, așa că uneori săream peste ea.

Nina se ridică în picioare și se apropie de pat, aprinzând veioza. În lumina caldă, mama ei arăta ca o nălucă, nemișcată, cu ochii închiși.

— Sunt obosită. Lasă-mă acum.

Nina dădu să protesteze. Ar fi putut sta ore în șir pe întuneric, ascultând vocea mamei. În privința aceasta, tatăl ei avusese dreptate. Poveștile acestea creau un soi de legătură între ele trei. Și probabil că mama ei simțea și ea acest lucru; Nina era sigură că mama spunea povestea cu lux de amănunte, cum nu o făcuse niciodată. Oare dorea și ea, la fel ca Nina, să nu se sfârșească? Să-i fi cerut oare tata asta?

— Ai nevoie de ceva înainte să plec? întrebă Nina.

— De lucrul de mână.

Nina se uită împrejur și văzu geanta burdușită de lângă balansoar. O luă și se întoarse lângă pat. Cât ai clipi, mâinile mamei se mișcau pe sculul de mohair verde-albăstrui. Nina ieși din cameră, auzind țăcănitul andrelelor când închise ușa.

Se opri la baie și împinse ușa. Nu mai era nimeni acolo.

Coborî scările singură și puse un lemn în focul aproape stins. Își turnă un pahar cu vin și se așeză pe marginea șemineului.

— Uau! exclamă ea. Uau!

Ce mai poveste! Merita ascultată, dacă nu pentru altceva, atunci măcar pentru a-și auzi mama vorbind cu atâta pasiune și forță. Femeia care depăna acea poveste era cu totul și cu totul alta, nu acea Ania Whitson rece și distantă din copilăria Ninei.

Să fi fost acela secretul pe care tatăl ei dorise să i se releve ei? Că undeva, adânc îngropată sub aparența muțeniei, trăia o altă femeie? Să fi fost oare acesta darul tatălui său? O fărâmă – în sfârșit – din femeia de care el se îndrăgostise?

Sau mai era ceva? Povestea avea cu mult mai multă sevă și abunda în detalii pe care ea nu și le amintea. Sau poate că ea nu ascultase cum se cuvine până atunci. Luase mereu povestea de bună, așa cum era; ca o fotografie pe care o vezi atât de des că nu te mai întrebi cine a făcut-o sau cine sunt cei din fundal. Dar odată ce îți sar în ochi aspectele stranii, pui

totul sub semnul îndoielii.

Ei bine, ei începuseră acum să îi sară în ochi... şi era avidă după răspunsuri.

∵

Meredith nu intenţionase să asculte povestea mamei, dar cum stătea în baia aceea supraaglomerată, în mod ridicol, căutând prin sertare pline de medicamente cu sau fără reţetă, ce datau de prin 1980, auzi Vocea.

Aşa o percepuse mereu, chiar şi în copilărie.

Fără a lua o decizie conştientă, termină de umplut cutia, scrise pe ea BAIE şi o târî în hol. Acolo auzi cuvintele copilăriei sale plutind prin uşa întredeschisă.

Poate că îi stă mintea la băieţi. La un băiat...

Meredith simţi un fior. Îşi recunoscu propriul alean; era ceva familiar, sentimentul acela al dorinţei de a primi ceva în dar de la mama ei. Îl ştia de o viaţă.

Ştia că trebuia să plece din baie, să străbată holul şi să iasă din casă, dar nu putu. Vocea mamei, dulce şi mieroasă ca a unei vrăjitoare din oricare dintre poveştile ei, o prinse în mreje ca întotdeauna, şi înainte să-şi dea seama, ajunse lângă uşa pe jumătate deschisă şi ascultă.

Abia când auzi vocea stridentă a Ninei întrebând „Cum adică, oamenii vor muri?", vraja se rupse. Meredith se îndepărtă degrabă de uşă – în mod cert nu ar fi vrut să fie prinsă trăgând cu urechea; Nina ar fi crezut-o interesată şi ar fi profitat de asta.

Coborî scările în fugă şi ajunse acasă cât ai bate din palme.

Câinii o întâmpinară cu un entuziasm de zile mari. Se simţi atât de uşurată că cineva îi simţise lipsa, că după ce îi aduse în casă, căzu în genunchi şi îi îmbrăţişă pe amândoi, lăsându-i să o împungă cu botul şi să o lingă pe faţă, ca să nu o mai doară lipsa vocii soţului ei.

— Bravo, căţeluşii mei, murmură ea, scărpinând blăniţa moale din spatele urechilor acestora.

Ridicându-se ostenită în picioare, se duse la debaraua din spatele maşinii de spălat cu uscător şi scoase sacul imens cu mâncare pentru câini...

Treaba lui Jeff.

...şi turnă câte o porţie în fiecare din holurile argintii. După ce verifică dacă au apă proaspătă îndeajuns, se duse în bucătărie.

Încăperea era goală, cufundată în linişte, fără niciun miros persistent. Rămase acolo în întuneric, paralizată la gândul nopţii ce o aştepta. Nu era de mirare că rămăsese să asculte povestea. Orice era mai bun decât patul ei gol.

Îşi sună pe rând fiicele, le lăsă mesaje drăgăstoase, apoi îşi făcu un ceai. Luă o pătură groasă şi ieşi pe verandă.

Măcar tăcerea de afară era naturală.

Se putea pierde în nesfârşitul cerului înstelat, în mirosul pământului negru fertil, în parfumul dulce al naturii proaspete. Luna aceasta, care oferea un răgaz între primăvară şi vară, în pomi apăruseră primele mere mititele. În scurt timp, livada avea să fie încărcată de fructe, fremătând de muncitori şi culegători...

Era anotimpul preferat al tatei, momentul acesta când totul este posibil şi el putea spera încă la cea mai bună recoltă dintre toate. Ea încercase să iubească Belîe Noci la fel ca tatăl ei. Îşi iubea tatăl, aşa că încerca să iubească şi ceea ce iubise el, dar nu se alesese decât cu o replică palidă a vieţii lui, lipsită de pasiunea pe care o pusese el în toate.

Închise ochii şi se lăsă pe spate. Spătarul balansoarului de răchită i se înfipse în carne, dar nu-i păsă. Vechile lanţuri ruginite de o parte şi de alta scârţâiră când începu să se împingă în picioare.

Eşti la fel ca ea.

Asta îi spusese Jeff.

Strânse pătura mai bine în jurul ei, îşi termină ceaiul şi se duse sus, lăsând câinii să vină cu ea. Ajunsă în dormitor, luă un somnifer şi se băgă în pat, trăgând plapuma până sub bărbie. Se ghemui în poziţie fetală, încercând să se concentreze la pufăitul respiraţiei câinilor.

În cele din urmă, cândva după miezul nopţii, căzu într-un somn agitat, până când o trezi deşteptătorul, la ora 5.47.

Lovi butonul de oprire şi încercă să adoarmă la loc, zadarnic însă, aşa că se dădu jos din pat, se îmbrăcă în hainele sport şi alergă zece kilometri. Când reveni acasă, era destul de extenuată pentru a se băga înapoi în pat, dar nu îndrăzni să facă asta.

Munca era rezolvarea tuturor problemelor. Programul încărcat.

Se gândi să se ducă la birou, deşi într-o astfel de duminică însorită era posibil să-i vadă cineva maşina, şi dacă Daisy afla că Meredith venise la biroul într-o duminică, urma interogatoriul.

Decise să se ducă la Belîe Noci şi să se asigure că Nina are grijă de mama aşa cum se cuvine. În plus, mai avea încă atâtea de împachetat.

O oră mai târziu, îmbrăcată într-o pereche veche de blugi şi un pulover bleumarin, apăru la uşa mamei.

— Alo, e cineva? strigă ea intrând în bucătărie.

Nina era la masa din bucătărie, îmbrăcată la fel cum fusese cu o zi înainte, cu părul ei negru scurt ciufulit în toate direcţiile. Pe masă erau deschise câteva cărţi, şi câteva foi de hârtie erau împrăştiate pe lângă ele, scrisul dezordonat şi apăsat al Ninei acoperindu-le pe majoritatea.

— Zici că eşti un terorist în acţiune, ca Unabomber, remarcă Meredith.

— Bună dimineaţa şi ţie.
— Ai dormit vreun pic?
— Un pic.
— Care-i treaba?
— Ştiu că nu te interesează, dar e vorba de poveste. Nu mi-o pot scoate din minte. Nina ridică privirea. Seara trecută, a zis ceva de podul Fontanka. De fiecare dată era Podul Fermecat, nu? Ţie nu ţi se pare ciudat?
— Povestea, spuse Meredith. Ar fi trebuit să-mi dau seama.
— Fii atentă aici: „Fontanka este un braţ al râului Neva, care curge prin oraşul Leningrad".
Meredith îşi turnă o ceaşcă de cafea.
— Este rusoaică. Povestea are loc în Rusia. Nu mai fi atât de iscoditoare.
— Ar fi trebuit să fii acolo, Mere. A fost uluitor. Seara trecută a fost totul nou.
Ba nu, nu a fost.
— Poate că tu erai prea mică pentru a ţine minte. Eu nu mă las prinsă în capcana asta.
— Cum poate să nu te intereseze? Nu am auzit niciodată finalul poveştii.
Meredith se întoarse încet, privindu-şi sora.
— Sunt obosită, Neens. Nu ştiu dacă tu cunoşti acest sentiment cu adevărat. Tu eşti mereu atât de pasionată de tot ce faci. Dar eu mi-am petrecut cea mai mare parte a vieţii pe fâşia asta de proprietate, şi am încercat să ajung să o cunosc pe mama. Dar nu mi-a dat voie. Ăsta e răspunsul, punct. O să te ademenească, te va face să crezi că mai e ceva – uneori vei vedea tristeţe în ochii ei sau o blândeţe a gurii şi te vei agăţa de toate astea şi vei crede în ele pentru că tu îţi doreşti atât de mult. Dar totul nu e decât o minciună. Ea pur şi simplu nu... ne iubeşte. Şi sincer, am şi eu problemele mele acum, aşa că sunt nevoită să îţi mulţumesc politicos pentru invitaţia ta de a mă alătura cercetării poveştii mamei şi să refuz.
— Ce probleme?
Meredith coborî privirea la ceaşca de cafea. Uitase pentru o fracţiune de secundă că vorbea cu Nina, pe care o caracteriza instinctul jurnalistic de a pătrunde instantaneu în miezul lucrurilor şi de a pune întrebări fără înconjur.
— Nimic. E doar un fel de-a spune.
— Minţi.
Meredith îi aruncă un zâmbet obosit şi se duse la masă, unde se aşeză în faţa surorii ei.
— Nu vreau să mă cert cu tine, Neens.
— Atunci, vorbeşte cu mine.

— Ai fi ultima persoană care ar înţelege, şi nu sunt o scorpie. Ăsta-i adevărul.

— De ce spui asta?

— Danny Flynn. Eşti cu el de mai bine de patru ani, dar nimeni din familie nu a auzit vreodată de el. Ştiu de locurile în care ai fost şi de fotografiile pe care le-ai făcut, ştiu chiar şi ce plaje îţi plac, dar nu ştiu nimic despre bărbatul pe care îl iubeşti.

— Cine-a zis că îl iubesc?

— Exact. Nici măcar nu ştiu dacă eşti îndrăgostită. Pe tine te interesează poveştile. Cum e şi asta cu mama. Bineînţeles că eşti prinsă. Făcu un gest din mână, indicând cărţile întinse pe masă. Nu te aştepta ca toate astea să însemne ceva, pentru că nu înseamnă nimic. Ea nu va permite asta, şi te rog, *te rog,* încetează să mă mai convingi să mă intereseze. Nu pot. Nu aşa, şi în niciun caz de ea. Să nu o luăm de la capăt. Bine?

Nina se uita fix la ea; compasiunea din ochii ei era aproape de neîndurat.

— Bine.

Meredith dădu aprobator din cap şi se ridică în picioare.

— Bun. Acum dau o fugă până la magazinul alimentar, după care mă întorc să mai împachetez câte ceva.

— Trebuie să te ţii ocupată tot timpul cu ceva, spuse Nina.

Meredith ignoră tonul atotştiutor din vocea surorii ei.

— Se pare că nu sunt singura. Ne vedem în câteva ore. Ai grijă ca mama să mănânce bine.

Zâmbi crispat şi se duse la maşină.

∵

Nina petrecu restul zilei făcând fotografii cu livada şi făcând cercetări pe internet. Din păcate, conexiunea la Belîe Noci era groaznic de lentă, aşa că dura o veşnicie să găsească informaţii. Nu că ar fi fost prea multe. Aflase că ruşii aveau o bogată tradiţie a poveştilor şi basmelor, diferită din multe puncte de vedere de poveştile de genul celor scrise de Fraţii Grimm, populare în America. Erau realmente zeci de poveşti cu fete de ţăran şi prinţi, adesea cu deznodământ trist, pentru a constitui pilde de viaţă.

Niciuna dintre informaţii nu făcu lumină asupra poveştii care i se spunea Ninei.

În cele din urmă, când afară se înseră, Meredith deschise uşa biroului şi anunţă:

— Cina e gata.

Nina tresări. Intenţionase să dea şi ea o mână de ajutor la pregătirea cinei. Dar, ca de obicei, odată ce se cufunda în activitatea de documentare, pierdea noţiunea timpului.

— Mersi, spuse ea, şi închise calculatorul. Apoi se duse în bucătărie, unde îşi găsi mama la masă. Masa era aşezată pentru trei persoane. Se uită la sora ei. Rămâi din nou la cină? Să-l sunăm pe Jeff să vină şi el?

— Lucrează până târziu, spuse Meredith, scoţând o cratiţă din cuptor.

— Iar?

— Ştii cum e în presă. Evenimentele nu se sfârşesc niciodată.

Nina luă decantorul de votcă şi trei păhărele şi le aduse la masă. Se aşeză lângă mama şi turnă în pahare.

Cu mâinile protejate de mănuşi pentru cuptor, Meredith aduse cratiţa fierbinte la masă.

— *Ceanahi*[3], spuse Nina, aplecându-se peste vas şi inhalând aroma savuroasă de miel şi legume. Mâncarea fusese scoasă din congelatorul mamei, aşa că precis avea un gust desăvârşit, chiar şi reîncălzită. Legumele sigur erau perfect fragede, aromele se întrepătrunseseră într-un sos cu textură fină, făcut din tomate, ardei dulci, fasole fideluţă şi rondele de ceapă; totul plutind într-un bulion consistent de carne de miel aromat cu usturoi şi lămâie, cu bucăţi mari şi suculente de carne. Era una dintre mâncărurile preferate ale Ninei.

— Perfectă alegere, Meredith.

Meredith trase un scaun şi se aşeză între ele.

Nina îi dădu un păhărel cu votcă.

— Iar? spuse Meredith, încruntându-se. N-a fost de ajuns seara trecută?

— E o tradiţie nouă.

— Miroase a ace de pin, spuse Meredith, strâmbând din nas când o mirosi.

— Gustul e diferit, spuse mama.

Nina râse şi ridică paharul. Ciocniră toate trei şi băură. Apoi Nina întinse mâna după lingura pentru servit.

— Pun eu în farfurii. Meredith, de ce nu începi tu?

— Iar chestia cu cele trei lucruri?

— Pot fi câte vrei tu. Noi ne luăm după tine.

Mama tăcu, doar încuviinţând din cap.

— Bine, se învoi Meredith în timp ce Nina puse mâncare în bolul alb din porţelan al surorii ei. Perioada mea preferată din zi este dimineaţa. Îmi place să stau pe verandă vara, iar Jeff... crede că alerg prea mult.

În timp ce Nina se gândea la o replică potrivită, mama o surprinse spunând:

— Perioada mea preferată din zi este noaptea. *Belîe noci.* Îmi place mult

[3] Preparat specific bucătăriei georgiene, pregătit din legume şi carne, în vase de lut.

să gătesc. Iar tatăl vostru crede că ar trebui să învăţ să cânt la pian.

Nina auzi cuvântul *crede* şi ridică privirea. Pentru o clipă, se priviră toate, unele pe altele.

Mama fu prima care îşi feri privirea.

— *Credea* asta. Nu te grăbi să mă duci la doctor, Meredith, spuse ea. Ştiu că nu este aici.

Meredith dădu aprobator din cap, dar nu spuse nimic.

Nina sparse tăcerea stânjenitoare.

— Perioada mea favorită din zi este asfinţitul. De preferat în Botswana. În sezonul secetos. Ador răspunsurile. Şi cred că există un motiv pentru care mama aproape că nu se uită la noi.

— Vrei un motiv? întrebă mama. Vei fi dezamăgită. Acum mănâncă. Urăsc mâncarea asta când e rece.

Nina recunoscu tonul vocii mamei sale. Însemna că mica lor tradiţie frivolă se încheiase. Restul mesei se desfăşură în linişte; singurele sunete erau cele ale lingurilor frecându-se de porţelanul delicat şi cele ale paharelor de vin aşezate pe masa din lemn, iar când cina se încheie, Meredith se ridică şi se duse la chiuvetă. Mama ieşi din bucătărie cu mersul ei graţios.

— Am să mai ascult un fragment de poveste în seara asta, îi spuse Nina lui Meredith, care ştergea tacâmurile.

Sora ei nu se întoarse, nici nu răspunse.

— Ai putea...

— Trebuie să caut ceva în biroul tatei, spuse Meredith. Am nevoie de nişte dosare de-ale lui la serviciu.

— Eşti sigură?

— Sunt sigură. Am tot amânat.

∵

În fiecare casă, există locuri care aparţin unei anume persoane. Indiferent câţi membri ai familiei ar folosi spaţiul sau ar trece prin el, există o singură persoană, dintre toţi, căreia locul îi aparţine. În casa lui Meredith, veranda era a ei. Jeff şi fetele o foloseau ocazional, oricum rar, la petrecerile din timpul verii şi în alte asemenea prilejuri. Lui Meredith îi plăcea nespus veranda aceea şi şedea în balansoarul de răchită tot timpul anului.

La Belîe Noci, aproape fiecare încăpere aparţinea mamei sale. Efectele afecţiunii ei oculare se reflectau în toate elementele decorative şi în mobilier, de la bucătăria cu pereţii deschişi la culoare şi blaturile placate cu faianţă albă şi până la masa şi scaunele din lemn vechi. Petice de culoare se iţeau doar ici şi colo prin casă – păpuşile înghesuite pe pervazul ferestrei, icoanele aurite din Colţul sacru, tabloul cu troica.

Din toate camerele de la Belîe Noci, doar una putea fi cu adevărat considerată a tatălui ei, iar aceasta era biroul lui.

Meredith se opri în uşă. Nu trebui să închidă ochii pentru a şi-l imagina la masa de lucru, râzând, vorbind cu cele două fetiţe ale lui, care se jucau pe podea, la picioarele lui.

Ecoul vocii lui răzbătea puternic aici. Aproape că putea simţi mirosul dulceag, pregnant al fumului de pipă.

Să nu mă pârâţi mamei, ştiţi cât detestă să mă vadă fumând.

Se duse în mijlocul încăperii şi îngenunche pe mocheta groasă de un verde intens. Două scaune tapiţate cu stofa ecosez, într-o combinaţie de verde cu negru şi bleumarin, stăteau înclinate unul spre celălalt în faţa unui birou masiv din mahon care domina încăperea. Pereţii erau de un albastru cobalt intens cu chenar negru, iar oriunde ai fi îndreptat privirea vedeai fotografii de familie în rame din piele verde.

Se sprijini pe călcâie, copleşită pentru o clipă de ceea ce avea de făcut acolo. Doar să umble prin hainele lui, şi era mai greu decât această misiune.

Dar trebuia să facă asta, ea, şi nu altcineva. Era de aşteptat ca ea şi mama ei să aibă nevoie de documentele din această încăpere în lunile şi anii următori. Informaţii despre asigurări, facturile vechi, evidenţe fiscale şi informaţii bancare, pentru a trece în revistă doar câteva.

Astfel, Meredith inspiră adânc şi deschise fişetul. În ora ce urmă, pe când afară se însera, trie cu grijă documentele care marcau parcursul vieţii părinţilor ei, împărţindu-le în trei categorii: *De păstrat, Poate* şi *De ars.*

Era mulţumită că această operaţiune de sortare necesita multă concentrare. Doar rareori mintea îi zbură la problemele căsniciei sale năruite.

Ca şi în acest moment, când se uita la fotografia care nu se ştie cum ajunsese în dosarul cu impozitul pe proprietate. În fotografie, tata, Nina, Jeff, Jillian şi Maddy se jucau de-a prinselea în curtea din faţă. Fetele erau mici – abia dacă depăşeau înălţimea cutiei poştale – şi îmbrăcate în salopete de zăpadă roz asortate. Luminiţele de Crăciun şi rămurelele de ilex decorau gardurile, toată lumea râdea.

Dar unde era ea? Probabil în sufragerie, punând masa cu o obsesie demnă de Martha Stewart, sau împachetând cadouri, sau rearanjând decoraţiunile.

Nu fusese acolo unde conta, creând amintiri alături de soţul şi copiii ei. Crezuse poate că timpul este mai blând cu ea, ori dragostea, mai îngăduitoare. Puse fotografia pe dosar şi deschise alt sertar. Când băgă mâna înăuntru, auzi paşi, bufnitura uşii de la intrare şi vocea Ninei în salon.

Bineînţeles. Se înnoptase, şi Nina intrase în casă, unde urma să înlocuiască o obsesie – aparatul foto – cu alta. Povestea mamei.

Meredith luă un dosar şi îl scoase din sertar, observând că eticheta fusese parţial ruptă. Pe bucata rămasă scria: ВераПеТроВНа. Era destul de sigură că literele erau ruseşti.

În dosar, găsi o singură scrisoare din urmă cu douăzeci de ani, expediată din Anchorage, Alaska, şi adresată doamnei Evan Whitson.

Dragă doamnă Whitson,

Vă mulţumesc pentru răspunsul recent la solicitarea mea. Deşi sunt sigur că aţi putea oferi informaţii preţioase pentru studiul meu despre Leningrad, înţeleg pe deplin decizia dumneavoastră. Totuşi, dacă vă veţi răzgândi vreodată, consideraţi participarea dumneavoastră mai mult decât bine-venită.

Cu sinceritate,
Vasili Adamovici
Profesor de Cultură şi civilizaţie rusă
Universitatea din Alaska

În spatele ei, prin uşa deschisă, se auzi vocea Ninei spunându-i ceva mamei; urmă o tăcere prelungă. Într-un sfârşit, mama ei spuse ceva, Nina răspunse, apoi mama ei începu să vorbească.

Povestea. Sunetul acesteia era inconfundabil.

Meredith ezită, impunându-şi să rămână în locul în care era, că nimic din toate acestea nu contau pentru ea, că nu puteau conta, că mama nu ar fi permis asta, dar când auzi cuvântul Vera, împături scrisoarea ciudată, o băgă la loc în plic şi o puse în teancul *De păstrat.*

Apoi se ridică în picioare.

Capitolul 13

Nina își puse aparatul foto pe măsuța de cafea și se duse la mama ei, care ședea în fotoliul preferat al tatei, tricotând. Chiar și în acea seară caldă de mai, în salon era răcoare, așa că Nina aprinse focul.

— Ești pregătită? își întrebă ea mama.

Bătrâna ridică privirea. Era palidă, puțin trasă la față, dar ochii îi erau la fel de luminoși și de lucizi ca-ntotdeauna.

— Unde-am rămas?

— Haide, mamă. Îți amintești.

Femeia se uită la ea îndelung, apoi spuse:

— Luminile.

Nina stinse toate luminile din salon și de la intrare. Focul arunca sclipiri în întuneric, iar ea se așeză pe podea, în fața canapelei. Pentru o clipă, casa rămase cufundată într-o liniște aproape nefirească, de parcă și ea ar fi așteptat. Apoi focul pocni și undeva trosni o dușumea; casa se pregătea pentru poveste.

Mama ei începu încet:

— În anul ce a urmat întemnițării tatălui ei în Turnul Roșu, Vera devine cineva, iar în Regatul Zăpezii, în aceste vremuri sumbre, acesta este un lucru periculos. Ea nu mai este doar o simplă fată de țăran,

fiică a unui biet institutor de țară. Este fiica mai mare a unui poet surghiunit, rudă a unui inamic al ținutului. Trebuie să fie cu băgare de seamă. Pururea.

Primele săptămâni fără Papa sunt ciudate. Vecinii lor n-o vor mai privi în ochi pe Vera. Când urcă scările seara, ușile se închid trântite, ca niște cărți de joc ce cad pe rând.

Caleștile cernite sunt pretutindeni zilele astea, la fel ca și zvonurile șoptite despre întemnițări, oameni transformați în fum și duși pe vecie. La împlinirea vârstei de șaptesprezece ani, Vera poate recunoaște alte familii de criminali. Se mișcă precum niște victime, aduși de umeri și cu privirile plecate, încercând să se facă mai mici, ca să nu atragă atenția, ca să treacă neobservați.

Așa umblă și Vera acum. Nu mai petrece vremea în fața oglinzii, încercând să se facă frumoasă pentru flăcăi.

Încearcă doar să supraviețuiască. Se trezește devreme în fiecare

dimineață și se îmbracă într-o rochie neagră, fără nicio formă. Hainele nu mai contează pentru ea; nu mai contează nici că are pantofi urâți și că șosetele nu se asortează. Astfel îmbrăcată, pregătește casă de dimineață pentru sora ei, care a devenit o umbră palidă a Verei, și pentru mama ei, care rareori mai scoate o vorbă. Plânsul ei se poate auzi în mai toate nopțile. Luni bune, Vera a încercat să își liniștească mama, în zadar însă. Mama ei nu poate fi liniștită. Niciuna dintre ele nu poate.

Așa se face că își continuă viețile, procedând cum trebuie pentru a supraviețui. Vera muncește cât e ziua de lungă la biblioteca din castel, în încăperi cu miros de praf, piele și piatră, ea abandonează ultimul vis al tatălui ei pentru ea – acela de a deveni scriitoare –, îl predă ca pe o carte ce trebuie returnată și se bucură de cuvintele altora. De câte ori are timp, dispare într-un ungher și se pierde în povești și poeme, dar nu poate face asta deseori sau prea mult timp. Vera nu poate uita nicio clipă că este urmărită, mereu. În ultima vreme, până și copiii sunt arestați. În acest fel, părinții sunt siliți să mărturisească. Vera este îngrozită că într-o zi caleștile negre cu cei trei troli vor descinde din nou la casa ei, de data asta după ea. Sau și mai rău – după Olga și mama. Doar atunci când este cu adevărat singură – în patul ei, noaptea, când Olga sforăie încetișor lângă ea –, își permite să își amintească măcar de fata care a visat cândva să devină.

Doar atunci, în liniștea întunericului, când vântul rece al iernii se strecoară prin geamul subțire al ferestrei închise, se gândește la Sașa și cum a făcut-o sărutul lui să plângă.

Încearcă să îl uite, dar chiar și după atâtea luni scurse fără vreun semn de la el, ea nu poate uita.

— Vera? șoptește sora ei în întuneric.

— Sunt trează, răspunde ea.

Olga se cuibărește numaidecât mai aproape de ea.

— Mi-e frig.

Vera o ia în brațe pe sora ei mai mică și o strânge lângă ea. Știe că ar trebui să spună ceva care să o liniștească. Ca soră mai mare, e de datoria ei să o înveselească pe Olga, și este o datorie pe care o ia în serios, dar este atât de obosită. Nu mai are atâta energie cât să dea și altora.

În cele din urmă, Vera se dă jos din pat și se îmbracă degrabă. Își ascunde părul lung sub un batic și merge în bucătăria rece, unde o oală cu cașă îndoită cu apă așteaptă pe plită.

Mama a plecat deja. Chiar mai devreme ca de obicei. Pleacă în fiecare dimineață, cu mult înainte de ivirea zorilor, la muncă, la depozitul de alimente al castelului; când vine acasă, seara târziu, este prea ostenită ca să mai facă altceva decât să își sărute fetele și să se culce.

Vera încălzește cașă pentru sora ei, îndulcind-o cu o porție generoasă de miere, și i-o duce în cameră. Stau amândouă în pat și își mănâncă micul dejun în liniște.

— Azi, din nou? spune Olga în cele din urmă, răcâind cu lingura ultimele urme de cașă din castron.

— Azi, confirmă Vera.

Este același lucru pe care i-l spune surorii ei în fiecare vineri de când a fost luat tatăl lor. Nu are ce altceva să adauge; Olga știe asta. Speranța este un lucru fragil, ușor de distrus dacă te joci prea mult cu el. Astfel, fără să mai spună altceva, se îmbracă amândouă ca să meargă la muncă și ies împreună din clădire.

Afară, iarna scrâșnește din dinți.

Vera își ridică gulerul și pornește cu pas vioi, înclinându-și trupul contra vântului. Fulgii de nea i se depun pe obraji. Pe râul înghețat, vede numeroși pescari aplecați în jurul copcilor din gheață. La colț, ea și Olga se despart.

Câteva clipe mai târziu, Vera aude răgetul îndepărtat al unui dragon și vede o caleașcă neagră cotind pe strada aceea, într-un puternic contrast cu neaua ce cade și cu zidul alb din piatră al regatului lor fortificat. Se ascunde la adăpostul mormanului de zăpadă de sub un copac de cristal.

Cineva este arestat; familia cuiva este devastată, iar Vera se gândește doar că, slavă Domnului, de data asta nu este familia ei. Așteaptă până ce caleașca dispare și se ridică în picioare. În zăpada brăzdată, Vera ia troleul până la capătul celălalt al orașului, la un loc pe care îl cunoaște acum ca pe propriul buzunar.

La intrarea în Marele Palat de Justiție, se oprește cât să își îndrepte umerii. Deschide ușa imensă din piatră și intră. Primul lucru pe care îl vede este o coadă de femei înfofolite în haine de lână, cu șoșoni de pâslă, bătând din palmele înmănușate pentru a și le încălzi. Înaintează, pas cu pas; oameni la coadă, așteptând să le vină rândul.

Următoarele două ore trec într-o negură cenușie, până când Vera ajunge, în sfârșit, prima. Își face curaj și își îndreaptă postura în timp ce urcă la masa lucioasă din marmură, unde un elf șade pe un scaun înalt, cu un chip alb și diform ca un boț de ceară topită, cu ochi aurii ce se deschid și se închid precum cei ai unui șarpe.

— Numele, spune el.

Ea răspunde cât mai neutru posibil.

— Soțul dumitale? întreabă el, vocea sunându-i ca un sâsâit în liniștea dimprejur.

— Tata.

— Dă-mi actele.

Ea împinge actele personale pe suprafața rece a mesei, privind mâna uscată, păroasă a elfului luându-le. E nevoie de ceva curaj să stai acolo în timp ce creatura verifică actele. Dacă numele ei se află pe vreo listă? Sau dacă au așteptat-o? Este periculos să tot vii aici, cel puțin așa îi spune mama ei. Dar Vera nu se poate abține. Să meargă acolo este singura speranță pe care o mai are acum.

Elful îi returnează actele.

— Cazul este în studiu, spune el, apoi strigă: Următorul.

Ea se îndepărtează repede de fereastră, împiedicându-se, auzind o bătrână venind lângă ea și întrebând de bărbatul ei.

Sunt vești bune. Tatăl ei trăiește. Nu a fost condamnat și trimis la Barrens... sau mai rău de atât. Curând, Cavalerul Negru își va da seama că a făcut o greșeală. Va afla că tatăl ei nu este un trădător.

Își ridică gulerul și iese din nou în ger. Dacă se grăbește, poate ajunge la muncă până la prânz.

∵

Vineri de vineri, Vera merge să îl vadă pe elf. De fiecare dată, răspunsul este același.

— Cazul este în studiu. Următorul.

Apoi mama ei îi spune că trebuie să se mute.

— Nu putem face nimic, Vera, spune mama ei, stând gheboșată pe un scaun de la masa din bucătărie. Ultimul an a marcat-o profund, acum e ridată toată. Fumează țigări ieftine și abia dacă îi pasă că scrumul zboară și cade pe dușumeaua de lemn. Mi-au tăiat salariul de la depozit. Nu mai putem plăti facturile de aici.

Vera ar vrea să se certe cu mama ei, așa cum o făcea odinioară, dar nu au destui bani pentru lemne pentru a face focul peste noapte și trăiesc în frig.

— Unde plecăm? întreabă Vera.

Alături de ea stă Olga, care plânge.

— S-a oferit mama mea să ne primească.

Vera este surprinsă. Până și Olga ridică privirea.

— Nici măcar nu o cunoaștem, spune Vera.

Mama ei trage din nou prelung din țigară și scoate un nor străveziu de fum albăstrui.

— Părinții mei nu au fost de acord cu tatăl vostru. Acum, că s-a dus...

— Nu s-a dus, spune Vera, decizând pe loc că n-o să-i placă de bunica ei, ca să nu mai vorbim să o aibă la inimă.

Deși mama nu spune nimic, privirea din ochii ei negri este ușor de deslușit: tatăl lor s-a dus.

Olga se agață de Vera, care nu știe dacă sora ei face asta ca să se sprijine

sau ca să găsească alinare.

— Când ne mutăm?

— În seara asta. Înainte să vină proprietarul să ceară chiria.

Altădată, Vera s-ar fi opus sau s-ar fi luat la harţă cu mama ei. Acum oftează încet şi se duce în camera ei. Are puţine de strâns. Câteva haine, nişte pături, o perie de păr şi vechii ei pâslari, care aproape că i-au rămas mici.

În foarte scurt timp, sunt afară, îmbrăcate cu aproape toate hainele, în straturi; înaintează anevoie prin zăpadă până la noua lor casă.

În cele din urmă, ajung. Clădirea este mică şi arată neîngrijit. O faţadă de piatră strâmbă se scorojeşte. Perdele din pânză ieftină atârnă în toate direcţiile la câteva dintre ferestre.

Urcă scările până la ultimul apartament de la etajul al doilea.

Femeia care le deschide este greoaie şi posomorâtă, îmbrăcată într-un halat de casă înflorat care avusese şi zile mai bune. Părul ei alb este acoperit cu un batic de un verde spălăcit. Fumează o ţigară, iar degetele între care o ţine îi sunt decolorate.

— Zoia, spune femeia. Iar ele sunt nepoatele mele. Veronika şi Olga. Care e care?

— Eu sunt Vera, spune ea, stând dreaptă sub privirea cercetătoare a bunicii.

Femeia încuviinţează din cap.

— N-ai să ne faci probleme, da? Nu avem nevoie de necazurile pe care le-ai avut.

— Nu, n-o să fie probleme, spune mama încet, apoi sunt invitate să intre.

Vera se opreşte ca împietrită. Olga se izbeşte de ea şi chicoteşte. Dar râsul i se curmă brusc.

Apartamentul are o singură cameră cu o sobiţă cu lemne şi o chiuvetă, o masă de lemn cu patru scaune diferite şi un pat îngust lipit de perete. O fereastră fără perdele dă înspre zidul din cărămidă de peste alee. În colţ, o uşă pe jumătate deschisă lasă să se întrevadă o debara goală. Nu există baie; probabil că există una comună pentru toată clădirea.

Cum vor putea să stea cu toţii aici, înghesuiţi ca şobolanii într-o cutie de pantofi?

— Haideţi, spune bunica ei, strivind mucul de ţigară într-o farfurioară plină ochi cu scrum. Am să vă arăt unde să vă puneţi lucrurile.

Câteva ore mai târziu, în această primă noapte a lor în noua locuinţă, în camera care miroase a varză fiartă şi a prea mulţi oameni, Vera încropeşte un pat din pături pe duşumea şi se cuibăreşte lângă sora ei.

— Un om de la serviciu o să ne aducă mobila mâine, spune mama obosită.

Olga începe să plângă. Știu tustrele că mobila nu va conta prea mult.

Vera își ia sora de mână. Afară, o căruță se izbește de ceva, un bărbat urlă o înjurătură, iar pe Vera nu o părăsește gândul că acestea sunt sunetele unui vis care moare.

∵

După mutare, Vera este nervoasă tot timpul, și deși încearcă să își ascundă nemulțumirea față de viață, știe că nu reușește. Este iute la mânie și sare numaidecât cu critica. Ea, mama ei și Olga dorm împreună în patul lor îngust, atât de înghesuite, că trebuie fie să se întoarcă toate trei odată, fie să nu se întoarcă deloc.

Ea muncește din zori și până la lăsarea întunericului, iar când se întoarce în apartament, munca nu se termină. Gătește cina alături de mama și de bunica ei, apoi aduce lemne pentru focul de peste noapte și spală vasele. Muncă, muncă, muncă. Doar vinerea este altfel.

— Ar trebui să nu te mai duci acolo, spune mama ei când pleacă de acasă.

Este ora cinci dimineața și întuneric beznă pe străzi.

Când trec pe lângă o cafenea, un grup de tineri nobili chercheliți ies pe șapte cărări, râzând și îmbrățișându-se, iar Vera simte un junghi în piept văzându-i. Sunt atât de tineri, de liberi, și totuși sunt mai în vârstă decât ea, care merge târându-și picioarele alături de mama și de sora ei, îndreptându-se spre muncă în loc să bea cafea și să discute politică sau să aștearnă pe hârtie cuvinte care rămân pentru veșnicie.

Mama ei o ia pe Vera de mână.

— Îmi pare rău, spune ea încet.

Vorbesc rareori despre realitatea vieții lor sau despre ce-au pierdut. Vera o strânge pe mama de mână. Ar vrea să spună că o înțelege sau că este în regulă, dar se teme că va izbucni în lacrimi, așa că încuviințează doar din cap.

— Păi, mergeți cu bine, spune în cele din urmă mama ei și pleacă în stația de troleu.

— Ne vedem diseară.

Fiecare o ia acum în altă direcție către muncă.

Rămasă singură, Vera străbate pe jos ultimele străzi până la Marele Palat de Justiție. Intră, se așază la coada lungă și își așteaptă rândul.

— Numele, spune elful de la ghișeu când ajunge în față.

După ce primește răspunsul ei, ia actele și le citește. Se ridică brusc de pe scaun și pleacă. La capătul culoarului, într-o încăpere cu pereți din sticlă, îl poate vedea vorbind cu alți elfi și apoi cu un bărbat cu robă lungă, neagră.

În cele din urmă, elful revine, se așază și îi înapoiază actele.

— Nu avem pe nimeni cu numele ăsta în regatul nostru. Ați greșit.

Următorul.

— Dar e aici, la dumneavoastră, stimate domn. Vin aici de mai bine de un an. Vă rog să mai verificați o dată.

— Nu cunoaștem pe nimeni cu numele ăsta aici.

— Dar...

— Nu este aici, spune elful batjocoritor. S-a dus. Pricepi? Acum, pleacă. Își întinde gâtul și se uită în jurul ei. Următorul.

Verei îi vine să cadă în genunchi și să plângă, dar nu e bine să atragă atenția asupra ei, așa că își șterge lacrimile, își îndreaptă umerii și pornește spre muncă.

∵

Tatăl ei nu mai e.

Acum era acolo, și numaidecât a dispărut. Adevărul este că a murit, că ăștia l-au omorât; cine-or mai fi și ăștia. Trolii în caleștile lor negre lustruite și Cavalerul Negru, pentru care muncesc aceștia. Dar nu se pot pune întrebări, nici măcar întrebările obișnuite ale unei familii îndoliate. Nu pot implora să le lase să-l înmormânteze sau să se ducă la mormântul lui, nici să îl primenească pentru înmormântare. Toate astea ar atrage atenția asupra lor și a acestei execuții pe care Cavalerul Negru vrea să o nege. La bibliotecă, Vera își vede de treabă, fără să scoată o vorbă despre tatăl ei.

Pe drum spre casă – azi nu merge cu troleul, vrea să dureze cât mai mult drumul spre casă –, i se pare că iarna răsare din pământ. Frunze negre fragile cad din copaci și plutesc suspendate în aerul înghețat. De la depărtare, sunt atât de multe, că par un stol de ciori care zboară prea jos. Sub cerul plumburiu, clădirile arată triste și gheboșate. Chiar și castelul verde ca menta arată jalnic pe o asemenea vreme.

Când ajunge acasă, zăpada începe să fie troienită pe strada pietruită și pe crengile dezgolite ale pomilor.

La ușă, se oprește cât să-și tragă sufletul. În clipa aceea, își imaginează discuția pe care o va purta și se simte sleită de puteri. Cu toate astea, își îndreaptă spatele și intră.

Camera e ticsită de mobila din fosta lor viață. Patul bunicii ei este împins la perete, plin cu o stivă de macaturi. Patul lor îngust se învecinează cu debaraua. Când vor să deschidă ușa debaralei, trebuie să mute patul. Un birou pictat de mână de mama ei și două veioze mărginesc peretele de sub fereastră, care nu se deschide. Singura piesă de mobilier frumoasă din încăpere – o superbă masă de scris din mahon, care a aparținut tatălui ei – este acoperită cu borcane de murături și cu ceapă.

O găsește pe mama la plită. Olga este la masă, curăță cartofi.

Mama se uită la ea și ia oala de pe foc, apoi se șterge pe mâini de șorțul

legat în jurul taliei. Deși rochia ei este lăbărțată și veche, iar părul, nepieptănat după o zi în depozitul alimentar, ochii ei sunt curioși, purtând o privire știutoare.

— Este vineri, spune ea în cele din urmă.

Olga se ridică de pe scaun. Arată ca o floare răsărită dintr-o sămânță, în rochia prea strâmtă pe care o poartă. Vera se gândește că sora ei e un copil la cincisprezece ani, și totuși, își amintește că la acea vârstă l-a cunoscut ea pe Sașa. Crezuse atunci că e femeie în toată firea. O femeie pe un pod, cu bărbatul pe care intenționa să-l iubească.

— Ai aflat ceva? întreabă Olga.

Vera simte cum i se scurge sângele din obraji.

— Haide, Olga, spune mama brusc. Pune-ți haina și pâslarii. Mergem la plimbare.

— Dar botinele mi-au rămas mici, se smiorcăie Olga. Și ninge.

— Fără discuții, spune mama ei, ducându-se la comoda mare din lemn și piele de lângă patul lor. Numaidecât vine bunica voastră de la muncă.

Vera se dă în lături, fără să scoată o vorbă, cât timp mama și sora ei se îmbracă gros ca să iasă în ger. Când toată lumea e gata, ies din clădire, în lumea albă înnegurată. Foșnetul fulgilor ce cad acoperă totul în jurul lor. Chiar și scârțâitul și troncănitul troleului pare îndepărtat, în acest univers al șoaptelor, ele par izolate, separate. Sunt chiar mai singure când intră în Parcul Mare. Ajunse acolo, felinarele stradale se aprind în piață. Nu e nici țipenie de om afară, pe înserat, pe așa o vreme, doar șirul aurit de case nobile din depărtare.

Ajung la monumentul din centrul parcului: o statuie uriașă din bronz înfățișând un cal înaripat. Se înalță sfidător din zăpadă, făcându-l pe privitor să se simtă mărunt.

— Trăim vremuri periculoase, spune mama când ajung în fața monumentului. Există lucruri... oameni despre care nu se poate vorbi în intimitatea unui apartament și nici măcar în cadrul unei prietenii. Vom vorbi despre asta... Face o pauză, trage aer în piept și își coboară vocea. Despre el... acum și atât. Da?

Olga bate pasul pe loc în zăpadă.

— Ce se petrece?

Mama se uită la Vera în căutarea unui răspuns.

— Am fost azi la Marele Palat, ca să întreb de Papa, spune ea, simțind cum o podidesc lacrimile. S-a dus.

— Ce înseamnă asta? întreabă Olga. Dus? Crezi că a evadat?

Mama este cea care are tăria de a clătina din cap.

— Nu, nu a evadat. Se uită din nou împrejur și vine mai aproape, astfel

încât acum toate trei se ating, cum stau așa, înghesuite una într-alta, în umbra monumentului. L-au omorât.

Olga scoate un sunet cumplit, ca și cum s-ar fi înecat, iar Vera și mama o strâng tare în brațe. Când se retrag, toate plâng.

— Tu ai știut; spune Vera, fără să se mai sinchisească să-și șteargă ochii, deși lacrimile îi îngheață pe loc, lipindu-i genele între ele, de abia mai vede.

Mama dă aprobator din cap.

— Când l-au luat?

Ea încuviințează din nou din cap.

— M-ai lăsat să mă duc vineri de vineri, spune Vera. Dac-aș fi știut...

— Trebuia să afli în felul tău, spune mama ei. Și am sperat... desigur...

— Nu știu ce să fac acum, spune Vera.

Se simte ruptă de propria ființă, de viața ei.

— Am așteptat să mă întrebi asta, spune mama. Amândouă ați așteptat. Ați sperat. Acum știți: asta e viața noastră. Piotr al nostru nu se mai întoarce. Astea suntem acum.

— Cum adică? întreabă Olga.

— Trăiește, spune mama încet.

Și Vera înțelege. A sosit vremea ca ea să nu mai bată pasul pe loc și să facă ceva cu viața ei.

— Nu știu la ce să visez, spune Vera. Totul pare atât de imposibil.

— Visurile sunt pentru oameni ca tatăl vostru. Ele sunt motivul pentru care îl jelim acum, în secret, pe ascuns, ca și cum am fi niște criminale. El v-a băgat în cap tot felul de fantezii. Dați-le uitării. Încetați să mai fiți copiii lui și deveniți femei ale acestui regat. Sunt atâtea lucruri de făcut pe lumea asta; vă promit.

Mama le strânge tare în brațe și le sărută pe ambii obraji. Când sunt aproape, le șoptește:

— V-a iubit pe amândouă mai mult decât și-a iubit cuvintele, mai mult decât propriul suflet. Asta nu va pieri niciodată.

— Mi-e dor de el, spune Olga, începând să plângă.

— Da, spune mama cu voce gâtuită de emoție. Pe vecie. Atâta vom avea un loc gol la masă. Se trage în sfârșit înapoi. Dar nu vom mai vorbi de el vreodată. Niciodată. Nici măcar între noi.

— Dar... nu-ți poți opri pur și simplu sentimentele, spune Vera.

— Așa o fi, spune mama ei, dar poți refuza să le exprimi, și asta vom face noi. Bagă mâna în buzunarul mare al paltonului ei de lână și scoate un fluturaș de cloissoné.

Vera nu a mai văzut niciodată ceva mai frumos. Acesta nu e genul de obiect pe care familia ei să îl poată poseda – este ceva specific regilor sau cel

puţin vrăjitorilor.

— Tatăl lui Piotr a făcut asta, explică mama ei, dezvăluind o poveste de familie de care ele nu au avut habar. Trebuia să aparţină micii prinţese, dar regele a considerat-o o lucrare de calitate proastă, aşa că bunicul vostru a fost concediat şi a învăţat să modeleze cărămizi din lut în loc de obiecte de artă. I l-a dat tatălui vostru în ziua nunţii noastre. Şi acum ne ajută să ne aducem aminte de un membru din familia noastră pe care l-am pierdut. Uneori, dacă închid ochii când ţin acest fluturaş în mână, îl pot auzi pe Petia al nostru râzând.

— Este doar un fluture, spune Vera, gândindu-se că nu e aşa de frumos pe cât crezuse; cu certitudine, nu poate înlocui râsul tatei.

— Este tot ce ne-a rămas, spune mama ei cu blândeţe.

∵

Vera rămâne învăluită în tristeţe cum numai o adolescentă e capabilă de asta, dar pe măsură ce iarna se duce şi primăvara înfloreşte în tot regatul, începe să se simtă apăsată de melancolie.

— Nu e cinstit să nu pot merge la universitate, se lamentează ea mamei într-o zi caldă de vară, la multe luni după înmormântarea improvizată din parc.

Stau în genunchi pe pământul negru, plivind micuţul petic de grădină. Amândouă au muncit deja toată ziua în oraş; acesta le e programul pe timpul verii. O zi de muncă în regat, apoi două ore drumul cu căruţa în afara oraşului fortificat, până la ţară, unde ţin cu chirie o bucăţică de pământ.

— Eşti prea mare ca să te smiorcăi despre ce e cinstit şi ce nu, şi e clar că ştii bine asta, spune mama ei.

— Vreau să studiez marii scriitori şi artişti.

Mama ei se lasă pe călcâie şi se uită la Vera. În lumina aurie, siropoasă, ce cade la ora zece seara, aproape că e din nou frumoasă. Doar ochii ei căprui se încăpăţânează să rămână bătrâni.

— Trăieşti în Regatul Zăpezii, spune ea.

— Cred că ştiu asta.

— Oare? Lucrezi în cea mai mare bibliotecă din lume – ai la dispoziţie trei milioane de cărţi în fiecare zi. Muzeul Regal este în drumul tău spre casă. Iar sora ta lucrează acolo. Oricând doreşti, poţi vedea operele marilor pictori. Galina Ulanova dansează sezonul ăsta, şi să nu uităm Opera. Nu-mi spune că o tânără din acest regat trebuie să meargă la universitate ca să înveţe. Dacă crezi aşa ceva înseamnă că nu eşti – îşi coboară vocea – fiica lui. Este pentru prima oară când mama ei l-a pomenit pe Tată, obţinând efectul scontat.

Vera se înclină într-o parte din poziţia în care stă pe călcâie şi se aşază pe pământul cald, privind la rozeta verde a unei verze tinere de lângă ea.

„Eu sunt fiica lui Piotr Andreevici", își zice în sinea ei, amintindu-și de cărțile pe care tatăl ei i le citise seara și de visurile pe care el o încurajase să le aibă.

Tot restul săptămânii, Vera se gândește la discuția din grădină. La serviciu, se plimbă prin bibliotecă, printre stivele de cărți, având alături năluca tatălui ei. Știe că nu are nevoie decât de cineva care să o ajute să priceapă cuvintele pe care le citește. E asemenea unui răsad, cu o tulpiniță verde firavă ce răzbește din pământul care opune rezistență mișcării ei. Și totuși, soarele este acolo, sus, trebuie doar să continui să crești către el.

Apoi, într-o zi, Vera stă la tejghea aranjând sulurile de pergament, când apare o figură cunoscută. Este un bărbat în vârstă, care calcă, cu ajutorul unui baston, pe podeaua din marmură, haina lui maro ferfenițită de preot târându-se în urma lui. Se așază la o masă de lângă perete și deschide o carte.

Vera se apropie încet de el, știind că mama nu ar fi de acord cu planul la care ea tocmai s-a gândit.

— Mă scuzați, i se adresează ea cu voce mieroasă bărbatului, care ridică privirea spre ea.

— Veronika? spune el după un îndelungat moment.

— Da, spune ea. Bărbatul acesta obișnuia să vină la ei acasă odinioară, în vremuri mai bune. Ea nu se gândește să pomenească de tatăl ei, dar el este acolo, cu ei, la fel de sigur ca praful. Mă scuzați că vă deranjez, dar caut un tutore. Nu am prea mulți bani.

Preotul își scoate ochelarii. Îi ia ceva timp până începe să vorbească, iar când o face, vocea lui este puțin mai tare ca o șoaptă.

— Eu nu te pot ajuta. Astea sunt vremurile pe care le trăim. Ar trebui să nu mai scriu. Suspină. Ca și cum aș putea... dar cunosc niște studenți cărora poate nu le este așa teamă ca unui bătrân. Voi întreba.

— Mulțumesc.

— Ai grijă, tânără Veronika, spune el, punându-și ochelarii la ochi. Și nu spune nimănui despre această conversație.

— Acest secret este în siguranță la mine.

Preotul nu zâmbește.

— Niciun secret nu e în siguranță.

Capitolul 14

Era aproape miezul nopţii când Meredith ajunse în sfârşit acasă. Obosită după ziua aceea lungă şi încă sub efectul poveştii pe care tocmai o auzise, hrăni câinii, se jucă puţin cu ei, apoi se schimbă într-un trening lejer. Îşi făcea un ceai în bucătărie când auzi o maşină apropiindu-se.

Jeff. Cine altcineva ar putea veni la douăsprezece şi jumătate noaptea?

Rămase locului, cu mâinile încleştate pe marginea de porţelan a chiuvetei, inima bătându-i nebuneşte când auzi uşa de la intrare deschizându-se.

În bucătărie intră Nina, oarecum nervoasă.

Meredith fu dezamăgită.

— E trecut de miezul nopţii. Ce-i cu tine aici?

Nina veni lângă bufet, luă o sticlă de vin, găsi două căni de cafea în chiuvetă, le clăti şi le umplu cu vin.

— Ei bine, aş vrea să discutăm despre poveste, care are prea multe detalii pentru un basm, dar cum ţie ţi-e teamă de asta, am să spun pentru ce-am venit. Trebuie să vorbim.

— Mâine este...

— Acum. Mâine o să ai din nou armura pe tine, iar eu o să fiu intimidată de competenţa ta. Haide.

O înşfacă pe Meredith de braţ şi o conduse în camera de zi, unde porni focul printr-o apăsare de buton. Gazul se aprinse cu un şuierat, făcându-se deodată căldură şi lumină.

— Poftim, spuse ea, întinzându-i lui Meredith o cană cu vin.

— Nu crezi că-i un pic cam târziu pentru vin?

— Nici măcar nu am de gând să răspund la această întrebare. Ai noroc că nu e tequila, la cum mă simt.

Nina. Mereu dramatică.

Meredith se aşeză la un capăt al sofalei, cu spatele sprijinit de braţul acesteia. Nina se aşeză la capătul opus. În mijloc, degetele picioarelor li se atingeau.

— Ce vrei, Nina? întrebă Meredith.

— Pe sora mea.

— Nu înţeleg.

— Tu erai cea cu care mergeam la colindat când tata era la serviciu, mai ştii? Tu îmi făceai de fiecare dată costumul. Şi mai ţii minte când am dat probă ca să devin majoretă, m-ai ajutat cu exerciţiile săptămâni în şir, iar

când am reuşit, te-ai bucurat pentru mine, chiar dacă tu n-ai fost acceptată în echipă când ai dat probă? Şi când Sean Bowers m-a invitat la balul de absolvire, tu ai fost cea care mi-a spus să nu am încredere în el. Poate nu am avut multe în comun, dar am fost *surori.*

Meredith uitase toate astea, sau cel puţin nu se mai gândise la ele de ani buni.

— Asta a fost de mult.

— Eu am plecat şi te-am părăsit. Iar mama nu e cea mai agreabilă persoană care să îţi ţină companie. Şi nu ne cunoaştem foarte bine, dar eu sunt acum aici, Mere.

— Te văd.

— Oare? Pentru că, sincer, ai fost tare afurisită în ultimele zile. Sau poate că nu nesuferită, doar posacă, iar pe mine mă cam scoate din sărite o femeie care nu-mi vorbeşte. Nina se aplecă înainte. Sunt aici şi mi-e dor de tine, Mere. Te porţi de parcă n-ai vrea să mă priveşti sau să vorbeşti cu mine deloc, eu cred...

— Jeff m-a părăsit.

Nina se lăsă brusc pe spate.

— Ce?

Meredith nu putu să repete cuvintele. Clătină din cap, simţind că-i dau lacrimile.

— Locuieşte la motelul de lângă biroul lui.

— Ce cretin! spuse Nina.

Meredith râse.

— Mersi că n-ai presupus că eu aş fi de vină.

Privirea Ninei era plină de îngrijorare şi compasiune, iar Meredith înţelese numaidecât motivul pentru care atâţia străini i se confesau surorii ei. Privirea aceea a ei era cea în care găseau promisiunea unei alinări, niciodată dispusă să judece.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Nina încet.

— M-a întrebat dacă îl mai iubesc.

— Şi?

— Eu n-am răspuns, a spus Meredith. Eu n-am răspuns. Nici nu l-am sunat până acum, nu m-am dus după el, nu i-am scris vreo scrisoare pasională, nici măcar nu l-am implorat să se întoarcă. Nu-i de mirare că m-a părăsit. A spus chiar...

— Ce?

— Că semăn cu mama.

— Deci, acum cred că e şi cretin, şi jigodie.

— Mă iubeşte, spuse Meredith. Şi l-am făcut să sufere. De-aia a spus-o.

— Cine dă o ceapă degerată pe sentimentele lui? Asta este problema ta, Mere, ţie îţi pasă prea mult de toţi ceilalţi. *Tu* ce vrei?

Ea nu-şi mai pusese această întrebare de mulţi ani. Studiase la facultatea pe care şi-o permiseseră, nu la cea pe care şi-o dorise; se măritase mai devreme decât plănuise pentru că rămăsese însărcinată; se întorsese acasă la Belîe Noci pentru că tata avea nevoie de ea. Când vreodată făcuse şi ea ce îşi dorise?

În mod ciudat, îşi aminti de vremurile de odinioară de la livadă, când deschisese magazinul de suvenire, pe care îl umpluse cu obiecte care îi plăcuseră.

— Ai să-ţi dai tu seama, Mere. Promit.

Nina se apropie şi o luă în braţe.

— Mersi. Sincer. Mi-ai fost de ajutor.

Nina se lăsă pe spate.

— Să-ţi aduci aminte asta data viitoare când fac ravagii în bucătărie.

— Am să-ncerc, spuse Meredith, întinzându-se să dea noroc cu Nina. Pentru noi începuturi.

— Am să beau pentru asta, spuse Nina.

— Tu ai bea pentru orice.

— Corect. E una din cele mai bune trăsături ale mele.

∵

Următoarele două zile, mama se închise în sine, deveni ca de piatră, refuzând chiar să coboare la masă. Nina ar fi fost enervată, poate chiar ar fi luat măsuri, dar motivul era evident. Toate simţeau acelaşi lucru. Zilele treceau una după alta, Nina constatând că nici măcar nu îi stătea gândul la poveste.

Se apropia ziua de naştere a tatei.

Ziua cu pricina se anunţa senină şi însorită, cu un cer limpede.

Nina dădu plapuma la o parte şi se dădu jos din pat. Pentru acea zi anume se întorsese acasă. Nimeni nu pomenise asta, desigur, fiind genul de femei care nu discutau despre durerea lor, dar aceasta se simţea plutind în aer.

Se duse la fereastră şi privi afară. Merii parcă dansau; milioane de frunze verzi şi flori albe străluceau în lumină.

Îşi luă hainele dintr-un maldăr de pe podea, se îmbrăcă degrabă şi ieşi din dormitor. Nu era pe deplin sigură ce urma să îi spună mamei în această zi extrem de dificilă; ştia doar că nu vrea să fie singură cu gândurile ei. Cu amintirile ei.

Traversă holul şi bătu la uşa mamei.

— Te-ai trezit?

— La asfinţit, spuse mama. Ne vedem atunci, cu tine şi cu Meredith.

Dezamăgită, Nina coborî în bucătărie. După un mic dejun frugal, porni spre casa lui Meredith, dar acolo nu-i găsi decât pe căţei, dormind la soare pe verandă. Desigur, Meredith plecase la birou.

— Fir-ar să fie!

Cum ultimul lucru pe care ar fi vrut să-l facă era să bântuie prin casa aceea tăcută, de ziua tatei, se întoarse la Belîe Noci, luă cheile de la maşină din bolul de pe măsuţa de la intrare şi porni spre oraş, în căutarea oricărei activităţi care să-i umple timpul până la asfinţit. Pe drum, se opri din când în când ca să facă fotografii, iar la prânz mâncă un preparat plin de grăsimi la localul de pe Main Street.

La ora opt şi un sfert, se întoarse la Belîe Noci. Îşi puse pe umăr geanta cu aparatul foto şi intră în casă, unde o găsi pe Meredith în bucătărie, băgând ceva în cuptor.

— Bună, salută Nina.

Meredith se întoarse către ea.

— Am pregătit cina. Şi am pus masa. Mi-am zis... după aceea...

— Sigur, spuse Nina, ducându-se la fereastră şi privind afară. Cum facem asta?

Meredith veni lângă ea şi o cuprinse cu braţul pe după umeri.

— Presupun că deschidem pur şi simplu urna şi lăsăm cenuşa să curgă. Poate zici tu ceva.

— Tu eşti cea care ar trebui să spună ceva, Mere. Eu l-am dezamăgit.

— Te-a iubit foarte mult, spuse Meredith. Şi a fost mândru de tine.

Nina simţi că îi dau lacrimile. Afară, cerul părea să se întindă peste livadă în panglici în diverse nuanţe diafane de roz şi lavandă.

— Mersi, spuse ea, lipindu-se de sora ei.

Nu ştia cât rămaseră aşa, alături, fără să spună nimic.

— E timpul, spuse la un moment dat mama în spatele lor.

Nina se dezlipi de Meredith, făcându-şi curaj pentru momentul următor. Se întoarseră amândouă în acelaşi timp.

Mama stătea în uşă, cu o cutie din lemn de trandafir încrustată cu fildeş. Era practic de nerecunoscut, îmbrăcată într-o bluză de seară din şifon purpuriu şi pantaloni din in de un galben aprins. La gât avea înfăşurată o eşarfă roşu cu albastru.

— Lui îi plăceau culorile, spuse mama. Ar fi trebuit să port haine mai colorate... Îşi dădu părul de pe faţă şi se uită pe fereastră la soarele ce apunea. Apoi inspiră adânc şi veni înspre ele. Poftim, spuse ea, întinzându-i cutia Ninei.

Era o prostie. O simplă cutie plină cu cenuşă, nu neapărat tatăl ei, nici măcar ce-i rămăsese ei de la tata, şi totuşi, când luă cutia de la mama ei,

toată durerea pe care şi-o reprimase o copleşi.

Nu fu în stare să se mişte. Le auzi pe mama şi pe Meredith ieşind din bucătărie şi traversând sufrageria. Le urmă cu pas lent.

Un vânticel răcoros intră prin uşile franţuzeşti, mângâindu-i obrajii, aducând cu el parfumul merilor.

— Haide, Nina, strigă Meredith de afară.

Nina aranjă cureaua aparatului foto în jurul gâtului şi porni spre grădină.

Meredith şi mama erau deja acolo, încremenite lângă băncuţa de fier forjat de sub magnolie. Ultimele raze de soare luminau noul stâlp de cupru, transformându-l într-o flacără vie.

Nina traversă repede peticul de iarbă, observând o secundă prea târziu că era alunecos. Totul se petrecu într-o clipită: se împiedică de o piatră şi căzu; încercă să oprească acea cădere, dar brusc cutia zbură în aer. Se izbi de unul din stâlpii de cupru şi se sparse.

Nina se izbi atât de puternic de pământ că îi dădu sângele. Rămase întinsă, ameţită, auzind-o pe Meredith repetând de câteva ori *Oh, nu.*

Apoi mama ei o trăgea în picioare, spunând ceva în ruseşte. Era cea mai blândă voce pe care o auzise vreodată la ea.

— Am scăpat-o, spuse Nina, ştergându-şi faţa, mânjindu-se de praf, şi începu să plângă.

— Nu plânge, spuse mama. Gândeşte-te doar dacă ar fi fost el aici. Ar fi spus: *La ce naiba te-ai gândit, Ania, de-ai aşteptat până s-a întunecat?*

Mama ei chiar zâmbi.

— O să zicem că am azvârlit cenuşa, spuse Meredith, colţurile gurii arcuindu-i-se în sus.

— Unele familii o împrăştie. Noi o aruncăm, spuse Nina.

Mama fu prima care se puse pe râs. Sunetul acela era atât de străin, că Nina icni, apoi începu şi ea să râdă.

Rămaseră acolo, toate trei, râzând împreună în mijlocul grădinii de iarnă, înconjurate de meri; era cel mai frumos tribut pe care i l-ar fi putut aduce tatei. Iar mai târziu, după ce mama şi Meredith intrară în casă, Nina rămase acolo singură, în linişte, privind florile albe catifelate ale magnoliei presărate cu cenuşă.

— Ne-ai auzit râzând? N-am mai făcut asta până acum, nu toate trei, împreună. Am râs pentru tine, tată...

Putea să jure că l-a simţit lângă ea atunci, că l-a auzit respirând odată cu vântul. Ştia ce i-ar fi spus el astă-seară. *Ce-ai căutat pe jos, Neener Beaner? Ziua de ieri*?

— Te iubesc, tată, şopti ea, în timp ce o floare de măr purtată de vânt căzu la picioarele ei.

∵

Meredith scoase puiul Kiev din cuptor şi puse cratiţa pe plita rece, ca să se răcească.

Îşi şterse mâinile cu un prosop cadrilat, inspiră adânc şi merse în sufragerie, aşezându-se lângă mama pe canapea.

— Hei, spuse ea.

Privirea mamei era tulburător de tristă.

Asta le uni pentru o clipă, îndeajuns ca Meredith să întindă mâna şi să o atingă pe a mamei.

De data asta, bătrâna nu îşi retrase mâna.

Meredith vru să spună ceva – cuvintele potrivite care să le aline durerea, dar desigur că nu existau astfel de cuvinte.

— Ar trebui să mâncăm acum, spuse mama în cele din urmă. Cheam-o pe sora ta.

Meredith încuviinţă din cap şi ieşi în grădina de iarnă, unde Nina fotografia florile de magnolie pudrate cu cenuşă.

Meredith se aşeză pe bancă lângă ea. Cerul din bronz se întunecase într-atât că tot ce mai puteau vedea cu adevărat erau florile albe, care păreau argintii în lumina tot mai slabă.

— Cum te simţi? întrebă Nina.

— Ca dracu'. Tu?

Nina puse capacul pe obiectiv.

— Mi-a fost şi mai bine. Cum e mama?

Meredith ridică din umeri.

— Cine ştie?

— Îi e mai bine în ultima vreme. Cred că datorită poveştii.

— Aşa crezi tu. Meredith oftă. De unde naiba să ştim? Îmi doresc să putem vorbi cu ea de-adevăratelea.

— Eu nu cred că a vorbit *vreodată* cu noi de-adevăratelea. Nici măcar nu ştim ce vârstă are.

— Cum de nu credeam că asta e bizar, când eram mici?

— Presupun că te obişnuieşti cu felul în care eşti crescut. Precum copiii crescuţi de jivine în sălbăticie, care se cred şi ei animale.

— Numai tu puteai aduce vorba, într-o astfel de discuţie, de copiii crescuţi de jivine în sălbăticie. Haide, spuse Meredith.

Intrară în casă şi o găsiră pe mama la masă; mâncarea era pusă în farfurii. Pui Kiev cu cartofi gratinaţi şi salată verde. În mijlocul mesei era decantorul de votcă şi trei păhărele.

— Chestia asta din centru e pe gustul meu, spuse Nina, aşezându-se în timp ce mama umplu păhărelele cu votcă.

Meredith se aşeză lângă sora ei.

— Un toast, propuse mama ei cu voce scăzută, ridicând paharul.

Urmă un moment de tăcere stânjenitoare, când se uitară una la alta. Meredith ştia că fiecare dintre ele se gândea ce să spună, cum să-i cinstească memoria tatălui fără să sufere prea mult sau momentul să fie încărcat de prea multă tristeţe. El nu ar fi vrut asta.

— Pentru Evan al nostru, spuse mama în cele din urmă, ciocnind paharul de celelalte. Dădu votca pe gât dintr-o mişcare. Tatălui vostru îi plăcea când beam.

— Nici că se poate o seară potrivită să bei alcool, spuse Meredith. Îşi bău votca şi întinse paharul să mai primească o porţie. A doua votcă o arse pe gâtlej. Mi-e dor de vocea lui când intru în casă, spuse ea.

Mama îşi turnă imediat încă o votcă.

— Mi-e dor de sărutul lui în fiecare dimineaţă.

— Eu m-am obişnuit să-mi fie dor de el, spuse Nina încet. Mai toarnă-mi una.

Când îşi termină a treia votcă, Meredith simţi că-i zvâcneşte sângele în vene.

— Nu i-ar fi plăcut să ne audă vorbind aşa despre el, spuse mama. Ar fi vrut...

În liniştea ce urmă, se uitară una la alta. Meredith ştiu că se gândeau toate trei la acelaşi lucru: cum să meargă mai departe?

Pur şi simplu, gândi ea, aşa că spuse:

— Sărbătoarea mea preferată este Ziua Recunoştinţei. Îmi place totul la acea zi – nerăbdarea cu care o aşteaptă copiii mei, decoraţiunile, faptul că ascultăm primele cântece de Crăciun, mâncarea. Şi am s-o spun acum: am urât afurisitele alea de excursii cu familia, pe care obişnuiam să le facem. Estul Oregonului a fost cea mai nasoală. Mai ţineţi minte când am stat la cort? Erau o sută de grade afară, şi Nina a cântat „Cred că m-am îndrăgostit de tine” preţ de mai bine de şase sute de kilometri.

Nina râse.

— Eu am *adorat* acele excursii cu cortul pentru că nu ştiam niciodată încotro mergeam. Crăciunul este sărbătoarea mea preferată pentru că îmi pot aminti data din calendar. Iar lucrul de care mi-e cel mai dor este că tata mă aştepta mereu.

Meredith nu bănuise niciodată că Nina se simţise uneori singură, că, în ciuda peregrinărilor ei prin toată lumea, îi plăcea să ştie că o aştepta cineva.

— Mie mi-a plăcut spiritul aventuros al tatălui vostru, spuse mama. Deşi excursiile alea cu cortul au fost iadul pe pământ. Nina, n-ar trebui să cânţi niciodată în faţa oamenilor dacă bieţii de ei n-au unde fugi.

— Ha! făcu Meredith. Am ştiut eu că nu sunt nebună. Cântatul tău îmi făcea pe creieri ca o freză la stomatolog.

— Da? Ei bine, David Cassidy mi-a scris o scrisoare.

— Semnătura lui era ştampilată.

Meredith zâmbi după această lovitură de graţie.

Mama lor oftă ca şi cum nici nu le-ar mai fi ascultat.

— Mi-a tot promis că mă duce în Alaska. Ştiaţi asta? Să revăd nopţile albe şi aurora boreală. Ăsta e lucrul pe care îl ţin cel mai bine minte despre Evan. El m-a salvat.

Ridică brusc privirea, ca şi cum şi-ar fi dat seama că făcuse o dezvăluire despre propria persoană. Se împinse în masă şi se ridică.

— Şi eu mi-am dorit mereu să merg în Alaska, spuse Meredith.

Şi-ar fi dorit ca mama ei să nu plece de la masă, nu în acel moment.

— Mă duc în camera mea, anunţă mama.

Meredith se grăbi să o ia de braţ.

— Haide, mamă...

Mama îşi retrase braţul.

— Nu sunt invalidă.

Meredith rămase locului, urmărindu-şi mama cum iese din bucătărie şi dispare.

— Mă dă peste cap complet femeia asta.

— Că bine spui, surioară.

∵

În noaptea aceea, Meredith şi Nina rămaseră treze până târziu, discutând despre tata şi depănând amintiri din copilărie. Fiecare încerca în felul ei să prelungească acea zi cât mai mult, să sărbătorească aşa cum se cuvenea aniversarea lui, iar după aceea, stând întinsă singură în patul ei, Meredith începu să stea de vorbă cu tatăl ei; ştia că asta avea să devină un nou obicei de viaţă, în clipele ei de linişte. Poate că nu putea obţine sfaturi de la el, dar, cumva, simplul fapt de a rosti cu voce tare cuvintele o ajuta. Îi povesti despre Jeff, despre faptul că era confuză şi incapabilă să spună ceea ce ar fi vrut să audă soţul ei. Şi ştia ce ar fi întrebat-o tatăl ei. Era aceeaşi întrebarea pe care i-o adresase şi Nina.

Tu ce doreşti?

Nu se mai gândise serios la asta de ani de zile. Petrecuse ultimul deceniu gândindu-se la ce va găti pentru cină, unde ar trebui să studieze fetele, cum să ambaleze merele pentru export. Se gândise la producţia de fructe şi la eseuri pentru admiterea la facultate, la reparaţii casnice şi cum să economisească bani pentru taxele de şcolarizare.

Toate aceste detalii mărunte îi consumaseră tot timpul.

Dar a doua zi, deşi încercă să se concentreze asupra muncii, întrebarea aceasta îi tot reveni în minte, până când, în cele din urmă, găsi oarecum un răspuns.

Nu ştia exact ce dorea, dar deodată ştia ce *nu* doreşte. Obosise să tot alerge de colo colo şi să se ascundă după un program prea încărcat, obosise să pretindă că nu are probleme.

După serviciu, traversă oraşul şi parcă în faţa clădirii publicaţiei *Wenatchee World.*

— Bună, salută ea din uşa biroului lui Jeff.

El săltă privirea din hârtiile de pe biroul lui. Ea îşi dădu seama că nu dormise bine, iar cămaşa lui avea nevoie disperată să fie spălată. Obrazul neras îl făcea să arate altfel, mai tânăr, mai rebel; o persoană pe care nu o cunoştea.

Se ridică încet în picioare şi îşi trecu mâna prin părul blond nisipiu.

— Meredith.

— Ar fi trebuit să vin mai curând.

— Te-am aşteptat.

Ea privi pe fereastră, la maşinile care treceau pe lângă clădire.

— Ai avut dreptate să pleci. Trebuie să vedem încotro o apucăm acum.

— Ai venit să-mi spui asta?

Aşa era oare? Nici acum nu era sigură.

El veni către ea. Meredith îi simţi privirea scrutătoare.

— Pentru că nu asta e ceea ce mă aştept să aud.

— Ştiu. Ura să îl dezamăgească, dar nu-i putea da ce dorea el, deşi ar fi fost mai uşor să rostească acele cuvinte, să îşi recupereze viaţa şi să se gândească mai târziu la consecinţe. Îmi pare rău, Jeff. Dar tu ai schimbat lucrurile şi m-ai pus pe gânduri. De data asta, nu vreau să procedez astfel încât să-ţi confirm aşteptările. Nu vreau să pun fericirea tuturor înaintea fericirii mele. Chiar în acest moment nu ştiu ce să-ţi spun.

— Poţi spune că *nu* mă iubeşti?

— Nu.

El se gândi la asta, fără să se încrunte.

— Bine. Se aşeză pe marginea biroului, iar ea simţi deodată distanţa dintre ei într-un fel în care nu o mai simţise până atunci. Maddy mi-a spus că i-ai trimis un pachet cu alimente săptămâna trecută.

— Jillian a primit şi ea unul cu o săptămână înainte.

El încuviinţă din cap, privind-o.

— Şi aniversarea tatălui tău?

— Am trecut cu bine peste ea. Am să-ţi povestesc cândva. Nina a fost o mare figură.

Cândva.

Tocmai era pe punctul să îl întrebe despre cartea lui când se auzi un ciocănit la uşă. O tânără splendidă cu un păr blond ciufulit băgă capul pe uşă.

— Mai mergem la pizza şi bere, Jeff? întrebă ea, prinzându-se cu degetele de cadrul uşii.

Jeff se uită la Meredith, care ridică din umeri.

Pentru prima oară, ea se întrebă ce făcuse oare el de când erau despărţiţi. Nu îi trecuse niciodată prin minte că şi-ar putea clădi o nouă viaţă, că şi-ar putea face noi prieteni. Zâmbi puţin prea larg şi îşi luă rămas-bun cu o voce hotărâtă. Dădu din cap către Miss Jurnalism SUA., în blugii ei strâmţi şi pulover cu anchior, ieşi din birou şi plecă spre casă. Acolo, hrăni câinii, achită nişte facturi şi băgă rufe la spălat. La cină, mâncă un bol de cereale integrale cu stafide, stând în picioare în faţa chiuvetei. După aceea, le sună pe fete şi le ascultă poveştile despre cursurile la care mergeau şi despre băieţii pe care îi considerau drăguţi.

Jillian fu cea care întrebă despre Jeff.

— Cum adică ce face tata? întrebă Meredith, bâlbâindu-se şi dându-şi seama, prea târziu, că fusese o întrebare inocentă.

— Ştii tu, cu alergiile lui. A tuşit îngrozitor noaptea trecută.

— Ah, asta. E bine. Ai o voce ciudată.

Meredith râse nervos.

— Sunt doar ocupată, scumpo. Ştii cum stă treaba cu merele în perioada asta a anului.

— Ce legătură are asta cu tata?

— Niciuna.

— Bine. Spune-i că îl iubesc, da?

Meredith remarcă ironia.

— Sigur.

Închise şi rămase privind pe fereastra bucătăriei, în întuneric. Pe peretele de lângă ea, ceasul din bucătărie ticăia marcând scurgerea minutelor. Pentru prima oară, simţi realitatea situaţiei în care se afla: ea şi Jeff se despărţiseră. Se despărţiseră. Se separaseră. Ar fi trebuit să îşi dea seama de asta mai devreme, desigur, dar cumva nu recunoscuse cu adevărat situaţia până acum. Se întâmplaseră atâtea la Belîe Noci, că problemele propriei căsnicii fuseseră puse pe un plan secund.

Şi deodată, îşi dori să nu fie acolo singură, îşi dori să nu vizioneze o telenovelă şi să încerce să se distreze.

— Haideţi, căţeluşilor, spuse ea, luându-şi haina, mergem la plimbare.

Zece minute mai târziu, era la Belîe Noci. Lăsă câinii pe verandă şi intră în casă, strigând-o pe Nina.

O găsi pe mama în camera de zi, tricotând.
— Bună, mamă.
Mama ei dădu din cap, fără să ridice privirea.
— Bună.
Meredith încercă să nu se simtă dezamăgită.
— Am să mai împachetez nişte lucruri. Ai nevoie de ceva? Ai mâncat?
— Sunt bine. Nina mi-a pregătit cina. Mulţumesc.
— Ea unde e?
— A ieşit.
Meredith aşteptă ca mama ei să mai spună ceva, în zadar însă, aşa că zise:
— Sunt sus, dacă ai nevoie de mine.
Cără nişte cutii la etaj şi intră în debaraua părinţilor ei. Partea din stânga era a tatălui: un şir de pulovere viu colorate şi tricouri de golf. Le atinse uşor, mângâind cu degetele mânecile moi. Curând, hainele lui trebuiau împachetate şi date de pomană, dar acest gând era greu de îndurat de Meredith acum.
Aşa că se uită la lucrurile mamei. *De acolo* avea să înceapă.
Se duse la teancul de pulovere de pe raftul de deasupra rochiilor. Le ridică şi le puse pe podeaua mochetată. Îngenunche şi începu munca migăloasă a sortării, trierii şi împăturirii. Era aşa de concentrată la ceea ce făcea, că pierdu noţiunea timpului, fiind surprinsă când auzi vocea Ninei.
— Te simţi confortabil, mamă? întrebă Nina.
Meredith se duse la uşa debaralei, crăpând-o puţin.
Mama era în pat, cu veioza de pe noptieră aprinsă. Părul ei alb era despletit, dat după urechi.
— Sunt obosită.
— Ţi-am lăsat timp, spuse Nina, aşezându-se pe podea în faţa şemineului negru, rece.
Meredith nu se mişcă; în schimb, stinse lumina din debara şi rămase locului.
Mama oftă.
— Bine, spuse ea, stingând lumina.
— *Belîe noci,* spuse mama, transformând vorbele în magie fluidă, încărcate deodată de pasiune şi mister. Este un anotimp al luminii în Regatul Zăpezii, când zânele sclipesc pe frunze viu colorate în verde, iar curcubeiele se învolburează pe cerul nopţii. Felinarele stradale se aprind,

dar sunt doar de decor, nişte oaze aurii ce mărginesc străzile sclipitoare de sub ele, iar în puţinele zile când plouă, totul se oglindeşte în lumină.
Într-o astfel de zi, Vera spală vitrinele de sticlă în Sala Marelui Manuscris

pierdut al spiridușilor. Ea a cerut să facă asta. Se zvonește că uneori spiridușii se fac văzuți celor care cred în ei, iar Vera vrea să creadă din nou.

Singură în Sala Manuscrisului (în aceste primejdioase vremuri noi, puţini erudiţi îndrăznesc să mai întrebe despre trecut), ea îngână un cântecel învăţat de la tatăl ei.

— În bibliotecă ar trebui să fie liniște.

Vera tresare atât de tare la auzul vocii, că scapă din mână otreapa. Femeia din faţa ei seamănă cu un cocor: înaltă și subţire ca o stinghie, cu un nas ca un plisc.

— Îmi cer scuze, madam. Aici nu intră nimeni niciodată. Am crezut că...

— Nu mai crede. Nu știi niciodată cine ascultă.

Vera nu își poate da seama dacă vorbele sunt un avertisment sau o dojană. Este dificil să recunoască astfel de nuanţe în vremurile astea.

— Îmi cer scuze încă o dată, madam.

— Bravo. Madam Dufours îmi spune că un student de la facultate are nevoie de ajutorul tău. Preotul Nevin l-a trimis. Ajută-l, dar nu-ţi neglija îndatoririle.

— Da, madam, spune Vera.

În exterior este calmă, dar în interior este ca un căţeluș care ţopăie de zor ca să i se dea drumul afară. Preotul a găsit un student care o va învăţa! Așteaptă să plece bibliotecara, apoi pune la locul lor ustensilele pentru curăţenie.

Merge repede (încearcă să încetinească pasul, dar nu poate; de mult nu a mai fost așa de emoţionată), abia dacă atinge balustrada din lemn în timp ce coboară în fugă scările somptuoase din marmură. La parter, holul principal al bibliotecii este plin de mese, și oamenii se vânzolesc peste tot. În faţa bibliotecarului-șef s-a format o coadă șerpuită.

— Veronika, își aude ea numele strigat și se întoarce.

El arată exact așa cum și-l amintește: cu părul de un blond orbitor, prea lung și cârlionţat. Maxilarul lui puternic este proaspăt ras; o mică tăietură roșiatică de pe gât arată că s-a grăbit. Dar ochii lui verzi sunt cei care îi captează din nou toată atenţia.

— Maiestate, spune ea, încercând să pară indiferentă. Mă bucur să vă văd. Cât a trecut?

— Te rog, nu.

— Nu ce?

— Știi ce s-a întâmplat pe podul Fontanka.

Zâmbetul Veronikăi pălește; încearcă să și-l regăsească. Nu se va arăta naivă și prostuţă.

— A fost doar o seară. Acum mulţi ani.

— Nu a fost o seară ca oricare, Vera.

— Vă rog. Nu mă tachinaţi, Maiestate. Își dă seama, îngrozită, că vocea îi tremură puţin. Nu v-aţi mai întors niciodată.

— Aveai cincisprezece ani, spune el. Eu aveam optsprezece.

— Da, spune ea, încruntându-se.

Totuşi, nu înţelege ce încearcă el să spună.

— Te-am aşteptat.

*

Pentru prima oară în viaţa ei, Vera se preface că este bolnavă. Se duce la bibliotecar şi se plânge că o doare cumplit stomacul implorând să fie învoită şi să plece acasă.

Este un lucru groaznic şi periculos. Dacă ar şti mama, Vera ar da de necaz, atât din pricina minciunii, cât şi a consecinţelor minciunii. Dacă Vera este văzută pe străzi când se presupune că ar fi bolnavă?

Dar o fată de vârsta ei nu poate acţiona fără teamă când dragostea e prin preajmă.

Totuşi ea este destul de isteaţă să se ducă direct acasă când primeşte învoire de la serviciu. În troleu, se ţine bine de bara de alamă când vehiculul se înclină şi se hurducăie. Ajunsă la apartament, deschide uşa şi cercetează încăperea.

Bunica ei este în faţa plitei, amestecând ceva într-un cazan negru mare.

— Ai venit devreme acasă, spune ea, dându-şi din ochi părul sur, jilav cu dosul mâinii dolofane.

Mirosul dulce al căpşunelor care fierb în clocote mici umple încăperea. Pe masă, cel puţin douăsprezece borcane aşteaptă să fie umplute, cu capacele metalice înşirate alături.

— Nu era multă lume la bibliotecă, spune Vera, simţind cum minciuna o face să roşească.

— Atunci poţi...

— Plec la grădină, spune Vera. Bunica îi aruncă o privire severă, aşa că ea adaugă: Am să culeg nişte castraveţi şi varză.

— Oh. Foarte bine, atunci.

Vera mai zăboveşte o clipă, uitându-se la profilul grav al bunicii ei. Rochia ei lăbărţată are tivul rupt, iar ciorapii sunt şi ei rupţi. Un batic de un albastru spălăcit îi acoperă părul alb creţ.

— Spune-i mamei că mă întorc târziu. Nu ajung la cină, sunt sigură de asta.

— Fii cu băgare de seamă, spune bunica ei. Eşti tânără... şi eşti fiica lui. Nu e bine să atragi atenţia.

Vera încuviinţează din cap pentru a-şi ascunde îmbujorarea din obraji –

din nou. Se duce în colţul încăperii, unde se află bicicleta lor veche, ruginită sprijinită de perete. Duce bicicleta la uşă şi iese.

Nu a mai zburat niciodată în felul acesta pe bicicleta ei beteagă, pe străzile îndrăgitului ei Regat al Zăpezii. Lacrimile îi înceţoşează vederea şi dispar în părul fluturând. Când oamenii se mişcă în faţa ei, claxonează din clopoţelul de pe ghidon şi îi ocoleşte. Pe tot drumul prin oraş, de-a lungul râului şi peste pod, simte cum inima îi bate nebuneşte şi repetă neîncetat numele lui în minte.

Saşa. Saşa. Saşa.

A aşteptat-o, la fel cum şi ea l-a aşteptat pe el. Pare un noroc imposibil, o fărâmă de aur rătăcită în mocirla vieţii ei. La poarta neagră cu complicate ornamente de la intrarea în Grădina de Vară, se opreşte şi descalecă de pe bicicletă.

Frumuseţea domeniilor castelului o farmecă. Mărginit pe trei laturi de apă, parcul este un fascinant paradis de smarald în oraşul fortificat. Aerul miroase a tei şi a piatră încinsă. Statui desăvârşite din marmură străjuiesc aleile îngrijite.

Ea face aşa cum au plănuit: înaintează pe lângă bicicletă pe alee, încercând să pară calmă, ca şi cum ar face o plimbare obişnuită pe înserat, printr-un loc unde ţăranii ajung rareori. Dar pulsul îi accelerează şi îşi simte încordate toate terminaţiile nervoase.

Apoi apare el, de după un tei, zâmbindu-i.

Ea nu mai vede pe unde calcă şi se împiedică, lovindu-se de bicicletă. El e lângă ea într-o clipită şi o apucă de braţ.

— Pe aici, spune el, conducând-o într-un loc ferit printre copaci, unde vede că el a întins o pătură pe care se află un coş.

La început, stau turceşte pe pătura călduroasă de lână, umerii atingându-li-se. Prin bolta de verdeaţă, ea poate vedea razele soarelui pistruind apa şi poleind statuia de marmură. Curând, ştie ea bine, cărările vor fi inundate de domni, de doamne şi de îndrăgostiţi dornici să se plimbe în lumina caldă a unei seri de iunie.

— Ce-ai mai făcut de când... te-am văzut ultima oară? întreabă ea, neîndrăznind să îl privească.

El a dăinuit în inima ei atâta vreme, de parcă l-ar cunoaşte deja, dar nu-l cunoaşte. Nu ştie ce să spună sau cum să spună şi se teme deodată că e nepotrivit să continue această poveste, că face o greşeală care, odată comisă, nu mai poate fi îndreptată.

— Studiez la colegiul teologic, ca să devin poet.

— Dar tu eşti un prinţ. Iar poezia e interzisă.

— Nu-ţi fie teamă. Vera. Eu nu sunt ca tatăl tău. Sunt precaut.

— Așa i-a spus și tata mamei.

— Uită-te la mine, spune Sașa încet, iar Vera se întoarce către el.

Este un sărut care, odată început, nu se sfârșește niciodată cu adevărat. Se întrerupe, da. O pauză, desigur. Dar începând cu acel moment, Vera își vede întreaga viață la numai o respirație distanță de încă o sărutare a lui. În seara aceea, în parc, ei încep delicata trudă a îngemănării sufletelor lor, creând un întreg din cele două jumătăți.

Vera îi spune tot ce este de știut despre ea și ascultă cu nesaț povestea vieții lui – cum i-a fost dat să fie născut în sălbăticiile nordului și să fie abandonat într-un orfelinat, unde a fost mai apoi găsit de părinții lui cu sânge albastru. Povestea lui despre privațiuni și singurătate o face pe Vera să îl strângă și mai tare în brațe și să îl sărute cu și mai mare foc și cu promisiunea să îl iubească veșnic.

Auzind asta, el se întoarce puțin, până când se întinde lângă ea, fețele lor fiind acum foarte aproape una de alta.

— Atât am să te iubesc și eu, Vera.

Ce mai poate fi de zis după asta?

Se plimbă de mână prin palida lumină purpurie a zorilor. Statuile de alabastru par roz în această lumină. În oraș, sunt iarăși printre oameni, străini care se simt ca prieteni în această noapte albă, când vântul ce adie dinspre râu foșnește printre frunze. Luminile nordului dansează pe cer în culori nebănuite.

La capătul podului, sub felinar, se opresc și se privesc.

— Vino mâine-seară. La cină, spune ea. Vreau să-mi cunoști familia.

— Și dacă nu mă plac?

Vocea lui e sigură, corpul nu-i trădează nicicum emoțiile, dar Vera îi vede inima mai limpede decât dacă ar fi pulsat în căușul dalb al mâinilor ei. Ea aude în el suferința unui băiat care a fost abandonat și regăsit atât de târziu, că răul a fost deja făcut.

— O să te iubească, Sașa, spune ea, simțind de data asta că ea este cea mai mare din ei doi. Crede-mă.

— Mai lasă-mă o zi, spune el. Nu spune nimănui despre noi. Te rog.

— Dar te iubesc.

— Doar o zi, spune el din nou.

Ea presupune că nu e mare scofală să fie de acord cu el, deși îl consideră un pic absurd. Și totuși, ea zâmbește la gândul unei alte nopți magice ca aceasta, în care nu mai e nimic altceva decât ei doi. Sigur se va mai putea preface bolnavă încă o dată.

— Ne întâlnim mâine la ora unu. Dar să nu intri în bibliotecă. Am nevoie de slujba aia.

— Am să te aștept pe podul de peste șanțul castelului. Vreau să-ți arăt ceva deosebit.

Vera se desparte în cele din urmă de el și traversează strada, bicicleta zdrăngănind pe lângă ea. Cărând-o pe scări, încearcă să nu facă zgomot când ajunge la etajul al doilea și deschide ușa. Balamalele vechi scârțâie; bicicleta zdrăngăne.

Primul lucru pe care îl observă este mirosul de fum. Apoi o vede pe mama, șezând la masă, fumând o țigară. Lângă cotul ei e o scrumieră care dă pe dinafară de mucuri.

— Mamă! strigă Vera.

Bicicleta se lovește de perete.

— Șșșșt, spune mama ei tăios, uitându-se spre patul unde sforăie bunica.

Vera pune bicicleta la locul ei și vine spre masă. Luminile sunt toate stinse, doar o lumină slabă pătrunde prin fereastră, îmblânzind fiecare suprafață dură din încăpere; mai ales chipul mamei, crispat de supărare.

— Unde sunt legumele de la grădină?

— Oh. M-am lovit cu bicicleta de o bancă și am căzut pe stradă. Am pierdut tot. Aproape crede și ea minciuna pe care o rostește. Și m-am rănit. Oh, mă doare șoldul de mor. De-aia am întârziat atât. A trebuit să vin tot drumul pe jos.

Mama ei o privește fără să zâmbească.

— Șaptesprezece ani este o vârstă foarte fragedă, Vera. Nu ești pregătită încă pentru viață... nici pentru dragoste... așa cum crezi. Și vremurile pe care le trăim sunt primejdioase.

— Șaptesprezece ani aveai și tu când l-ai cunoscut pe Papa.

— Da, spune mama ei, suspinând.

Este sunetul înfrângerii, ca și cum ar ști deja tot ce s-a întâmplat.

— Ai face-o din nou, nu-i așa? Adică, l-ai iubi pe Papa.

Mama ei tresare auzind acest cuvânt – a iubi.

— Nu, spune mama ei încet. Nu l-aș iubi din nou, în niciun caz un poet căruia i-a păsat mai mult de prețioasele lui cuvinte decât de siguranța familiei lui. Nu dacă aș fi știut cum va fi să trăiești cu o inimă zdrobită. Stinge țigara. Nu. Ăsta e răspunsul meu.

— Dar...

— Știu că nu înțelegi, spune mama ei, întorcând privirea. Sper să n-o faci niciodată. Acum du-te la culcare, Vera. Lasă-mă să cred că ești încă fetița mea inocentă.

— Dar sunt, protestează Vera.

Mama ei o privește pentru ultima oară și spune:

— Dar nu pentru mult timp, cred. Căci tu vrei să fii îndrăgostită.

— Vorbești de parcă a te îndrăgosti e ca și cum te-ai îmbolnăvi.

Mama ei tace. Se bagă în patul îngust lângă Olga, care sforăie și pune un braț peste ea.

Vera vrea să mai pună întrebări, să-și explice sentimentele, dar vede că pe mama ei nu o interesează. Să fie oare acesta motivul pentru care Sașa a avut nevoie de încă o zi? A știut că mama ei se va opune?

Se spală pe dinți și se îmbracă de culcare, apoi își piaptănă părul lung. Se întinde lângă mama, lipindu-se de ea, în brațele ei găsind căldură.

— Fii cu băgare de seamă, șoptește mama la urechea Verei. Și să nu mă mai minți.

Capitolul 15

A doua zi dimineață, Vera se trezește destul de devreme pentru a-și spăla părul în chiuveta din bucătărie, periindu-l apoi îndelung ca să se usuce.

— Unde pleci? întreabă Olga somnoroasă din pat

Vera își duce degetul la buze și îi face semn să tacă.

Mama ei se ridică și se sprijină într-un cot.

— Nu-i nevoie să-i spui soră-tii să tacă, Veronika. Simt mirosul apei de trandafiri cu care ți-ai parfumat părul.

Vera se gândește să-și mintă mama, să-i spună, eventual, că o persoană importantă urmează să viziteze în acea zi biblioteca, dar decide până la urmă să nu spună nimic.

Mama ei trase deoparte cuvertura subțire și se dă jos din patul îngust. Ea și Olga se întorc pe o parte, concomitent, și se ridică în picioare în cămășile lor albe de noapte ponosite.

— Adu-ți tânărul aici duminică, spune mama. Bunica ta va fi plecată.

Vera se aruncă de gâtul ei și o strânge tare în brațe. Apoi, așa cum fac în fiecare zi de mai bine de un an, iau toate trei micul dejun și pleacă împreună de acasă.

Când mama se îndreaptă către depozit și se îndepărtează, Olga se duce șovăielnic către Vera.

— Spune-mi.

Vera își ia sora de braț.

— Este prințul Aleksandr. Sașa. M-a așteptat să cresc, iar acum că sunt mare, este îndrăgostit de mine.

— Prințul spune Olga cu venerație.

— Mă întâlnesc din nou cu el astă-seară. Așa că spune-i tu mamei că sunt bine și că am să vin acasă când am să pot. Nu vreau să se îngrijoreze.

— O să se supere.

— Știu, spune Vera. Dar ce pot să fac? Îl iubesc, Olga.

La colț, Olga se oprește.

— Dar vii acasă, nu?

— Promit.

— Bine, atunci.

Olga își sărută sora pe ambii obraji și pleacă spre serviciul ei de la muzeu.

Vera prinde un troleu pe următoarea stradă și merge cu el câteva stații. Se tot gândește cum să fugă de la muncă mai devreme, pe când intră în

bibliotecă.

Bibliotecara stă în foaierul magnific, cu brațele încrucișate și bătând nervoasă din piciorul drept în podeaua de marmură.

Vera se oprește brusc.

— Madam Plotkin. Îmi pare nespus de rău că am întârziat.

Bibliotecara se uită la ceasul de pe perete.

— Șapte minute, mai precis.

— Da, doamnă. Vera încearcă să pară chinuită de remușcări.

— Ai fost văzută ieri în parc.

— Oh, nu. Madam Plotkin, vă rog...

— Prețuiești acest loc de muncă?

— Da, doamnă. Foarte mult. Și am nevoie de el. Pentru familia mea.

— Dacă eu aș fi copilul unui delincvent al regatului, aș fi atentă.

— Da, doamnă. Desigur.

Bibliotecara își freacă mâinile între ele, ca și cum s-ar fi murdărit cumva în timpul acestei conversații și vrea să se curețe.

— În regulă. Acum du-te în depozit și desfă pachetele de acolo.

— Da, doamnă.

— Sper că nu vei fi din nou bolnavă.

*

Prinsă toată ziua, ca într-o capcană, în depozitul întunecos și prăfuit, Vera se simte ca o pasăre izbindu-se de geamul unei ferestre. Și-l imaginează pe Sașa pe pod, așteptând mai întâi cu un zâmbet, apoi încruntat.

Dorește cu disperare să fugă de această liniște apăsătoare, dar se pare că teama este mai puternică decât dragostea pe care o simte, iar asta o face să-i fie și mai rușine. Este fiica unui delincvent și nu poate atrage atenția asupra sa. Familia ei abia își duce zilele în situația dată. Dacă și-ar pierde acest loc de muncă, ar fi ruinate. Așa că rămâne, mișcându-se uneori atât de haotic încât colegii de serviciu îi atrag atenția să revină cu picioarele pe pământ și să-și vadă de lucru.

Se uită la ceas din oră în oră, implorând limbile lui negre să se miște... să se miște... să ticăie mai repede, și când, în sfârșit, i se încheie tura, lasă totul vraiște și dă năvală pe ușă afară, în lumina strălucitoare de pe casa scărilor. Coboară în fugă scara mare de marmură. În hol, se forțează să încetinească pasul și pășește cât poate de relaxată pe marmura podelei.

Afară, o rupe la fugă: coboară scările și traversează strada până în stația de troleu. Când troleul se oprește zgâlțâindu-se în fața ei, se înghesuie în mulțime; e așa de aglomerat, că nici nu are nevoie să se țină de bara de alamă.

La stația ei, coboară cu o săritură și fuge spre colțul străzii.

Strada este goală.

Apoi vede caleștile negre. Două dintre ele trase în fața podului de peste șanț.

Vera rămâne încremenită. Genunchii ei par să fi uitat cum să flexeze și îi trebuie curaj până să și respire. Ei știu că ea e o fată de țăran care se întâlnește pe furiș cu un prinț, așa că au venit să o ia. Sau poate că au venit să-l ia pe el. Nici măcar un prinț nu este în siguranță când e vorba de Cavalerul Negru.

— Nu ar trebui să fii aici.

Vera aude cuvintele de parcă ar veni de departe, apoi cineva o prinde de braț, forțând-o să se întoarcă.

Lângă ea stă un bărbat.

— L-au luat. N-ar trebui să fii aici.

— Dar...

— Fără niciun dar. Indiferent ce-a însemnat el pentru tine, ar trebui să-l uiți și să te duci acasă.

— Dar îl iubesc.

Chipul rotofei al bărbatului se îmbunează.

— Uită-l pe acest tânăr; spune el. Pleacă.

O împinge cu un gest ferm care o face să se împiedice. Cândva, un astfel de gest ar fi fost considerat mitocănesc, dar în aceste circumstanțe este unul amabil, care să-ți aducă aminte că acela nu este un loc unde să stai și să jelești.

— Mulțumesc, domnule, spune ea încet și se îndepărtează.

Lacrimile îi șiroiesc, iar ea le șterge fără tragere de inimă. O ard ochii când privește în sus și vede imaginea șovăitoare a unui tânăr stând sub un felinar stins.

De acolo, pare a fi Sașa, cu părul acela zburlit și zâmbetul larg pe chipul cu maxilar puternic. Mărește pasul, deși se dojenește în sinea ei că e o proastă, că el e dus și că de acum înainte toți tinerii blonzi, chipeși îi vor aminti de Sașa; și totuși, la doar un metru distanță, începe să alerge. O fracțiune de secundă mai târziu, el începe să înainteze spre ea, și ea știe că nu se înșală. Este Sașa al ei, care aleargă acum spre ea.

— Vera, spune el, luând-o în brațe, sărutând-o cu atâta patimă, că ea trebuie să îl împingă ca să poată respira.

— Ai așteptat toată ziua?

— O zi? Tu crezi că doar atât aș aștepta?

El o trage mai aproape. Traversează împreună strada. Teatrul Regal se ridică din beton ca o bezea verde cu alb, cu acoperișul decorat cu o liră și o coroană. Pe trotuar începe să se formeze o coadă. Vera observă ce frumos

sunt îmbrăcați oamenii – în blănuri, cu bijuterii și mănuși albe.

Sașa o duce la o ușă din spatele teatrului. Ea îl urmează pe coridorul întunecat, până la niște scări.

Trec pe lângă holul principal și intră într-o lojă.

Vera privește uluită prin sala întunecoasă, admirând decorul aurit și candelabrul de cristal. În această lojă, care, în mod evident, este în reparație – nici măcar uneltele și dezordinea nu pot ascunde detaliile desăvârșite. Scaune tapițate cu catifea stau aliniate în primul rând al lojii; în spate, ascuns în umbră, este un pat otoman acoperit cu catifea prăfuită. Cum stă întinsă pe el, Vera aude ușa de sub ea deschizându-se, iar spectatorii bine îmbrăcați năvălesc în sala de teatru. Zumzetul conversației ajunge până la grinzi.

Ea se întoarce către Sașa.

— Trebuie să plecăm. Locul meu nu e aici.

El o trage în umbră. Draperii din catifea albastră le învăluie trupurile când se lipesc de perete.

— Loja asta nu va fi folosită în seara aceasta. Dacă intră cineva, vom spune că suntem de la curățenie. Uite acolo, măturile noastre.

Luminile pâlpâie, și în public se așterne liniștea. Pe scenă, cortina din catifea aurie cu albastru se deschide.

Muzica pornește într-o notă înaltă, pură, apoi alunecă într-o simfonie de sunete încântătoare. Vera nu a mai auzit niciodată ceva atât de sublim ca această muzică, apoi, Galina Ulanova – marea balerină – face un salt pe scenă ca o rază de lumină.

Vera se apleacă în față, apropiindu-se cât poate de mult de draperiile din catifea.

Mai bine de două ore, nici nu se clintește în timp ce povestea romantică a prințesei răpite de un magician malefic se desfășoară în decorul complicat de pe scenă. Iar când magicianul este îngenuncheat de iubire, Vera își dă seama că plânge pentru el, pentru ea, pentru întreaga idilă...

— Tatălui mei i-ar fi plăcut enorm, îi spune ea lui Sașa.

El îi șterge lacrimile cu sărutări și o conduce spre patul otoman.

Ea știe ce se va întâmpla acum; simte pasiunea stârnită între ei întețindu-se.

Nu încape îndoială că ea îl dorește; îl dorește așa cum dorește o femeie un bărbat, dar nu știe mai mult de atât. El se întinde pe perna moale, trăgând-o deasupra lui, și când își strecoară mâna pe sub rochia ei, ea începe să tremure puțin. Ca și cum trupul ei ar prelua conducerea.

— Ești sigură că vrei să faci asta, Verușka? șoptește el, iar numele de alint o face să zâmbească, îi amintește că cel de sub ea este Sașa.

Va fi în siguranță.

— Sunt sigură.

∵

Duminică, Vera este o cu totul altă fată. Sau poate că este femeie. Ea și Sașa s-au întâlnit în secret, după muncă, în fiecare zi după seara de balet, iar Vera s-a îndrăgostit iremediabil de el; știe că nu mai există cale de scăpare. El este jumătatea ei.

— Ești sigură de asta, Verușka? o întreabă el acum, când urcă scările către ușa locuinței sale.

Ea îl ia de mână. Este destul de sigură pentru amândoi.

— Da.

Dar când ajunge la ușă, el o prinde de mână.

— Mărită-te cu mine, spune el, iar ea începe să râdă.

— Bineînțeles că mă mărit cu tine.

Apoi ea îl sărută și îl invită înăuntru.

Holul este întunecos și ticsit de cutii. Ei urcă pe scara îngustă din lemn până la etajul al doilea. La ușa apartamentului, Vera se oprește pentru a-l săruta pe Sașa, apoi deschide ușa teatral.

Micul apartament este sărăcăcios, dar impecabil de curat. Mama ei a gătit toată ziua, iar mirosul dulceag, apetisant al tocăniței de mistreț inundă încăperea.

— El este prințul meu, mamă.

Mama ei și Olga stau la capătul celălalt al mesei, lipite una de cealaltă, cu mâinile pe scaunele din fața lor. Ambele sunt îmbrăcate cu bluze înflorate și fuste simple de pânză. Pentru întâlnire, mama și-a pus o pereche de ciorapi uzați și pantofi cu toc; Olga poartă ciorapi lungi.

Vera le vede prin ochii lui Sașa: mama ei obosită, cândva frumoasă, și Olga, la un pas să devină femeie. Sora ei zâmbește atât de larg că dinții ei mari, strâmbi, nu mai par atât de mari acum.

Mama ei ocolește masa și vine la ei.

— Am auzit multe despre dumneata, înălțimea Voastră. Bine ai venit în casa noastră!

Olga chicotește.

— Eu chiar am auzit multe despre dumneata. Vera nu-și poate ține gura.

Sașa zâmbește.

— Și ea vorbește despre tine cu mine.

— Așa e Veronika noastră, spune mama. O vorbăreață. Dă ferm mâna cu Sașa, studiindu-l din priviri. Când pare mulțumită, îi dă drumul și se duce la samovar. Dorești un ceai?

— Da. Mulțumesc, spune el.

— Ești student la colegiul clerical, am auzit, îi spune mama. Trebuie să fie tare interesant.

— Da. Și sunt un student bun. Voi fi un soț bun.

Mama ei tresare puțin, dar toarnă ceaiul în cești.

— Și ce anume studiezi?

— Sper să fiu poet într-o zi, ca soțul dumneavoastră.

Vera vede totul cu încetinitorul: mama ei aude cumplitele cuvinte rostite laolaltă – poet și soț – și se împiedică. Delicata ceașcă de sticlă din mâna ei cade lent, făcându-se țăndări pe podea. Ceaiul fierbinte sare pe gleznele goale ale Verei, care țipă de durere.

— Poet? spune mama ei încet, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ca și cum o prețioasă moștenire de familie nu zace prefăcută în cioburi la picioarele ei. Am crezut că statutul de prinț este oricum foarte periculos, dar asta...

Verei nu-i vine a crede că a uitat să-l avertizeze pe Sașa despre asta.

— Nu-ți face griji, mamă. Nu trebuie să...

— Spui că o iubești, continuă mama, ignorând-o pe Vera, iar eu văd în ochii dumitale că așa e, și cu toate astea îi vei face așa ceva, lucrul ăsta periculos care a fost deja făcut în familia noastră.

— N-am s-o pun nicicum în pericol pe Vera, afirmă el solemn.

— Tatăl ei mi-a promis același lucru mie, spune mama cu amărăciune.

Simplul fapt de a rosti cuvântul tată denotă furia mamei.

— Nu ne poți împiedica să ne căsătorim, spune Vera.

De data asta, mama se uită la ea, iar în ochii aceia pe care ea îi iubește vede o dezamăgire aproape de neîndurat.

Vera simte că încrederea o părăsește. Cu zece minute în urmă, ar fi fost de neconceput să fie nevoită să aleagă între Sașa și familia ei... și totuși nu tocmai în situația asta o punea mama ei? Mama îl alesese pe poetul ei și fugise cu el, doar pentru a se întoarce acasă acoperită de rușine. Și acum, deși mama ei o acceptă, între ele nu prea mai există multă dragoste.

Vera își pune o mână pe stomac, mângâindu-l absentă. În lunile ce vor veni, își va aminti acest moment și va înțelege că în pântecul ei crește deja copilul lui, dar tot ce știe atunci este că se teme de

— Stop, Meredith împinse ușa debaralei și ieși din ascunzătoare, în dormitor lumina lunii învăluia totul în albastru și ea văzu chipul ostenit al mamei ei. Umerii începuseră să i se lase, iar degetele lungi, albe începuseră să îi tremure. Totuși, cel mai rău era că devenise brusc lividă. Meredith se duse la pat. Ești bine?

— Ascultai, spuse mama.

— Ascultam, recunoscu ea.

— De ce? întrebă mama.

Meredith ridică din umeri. Sincer, nu ştia ce să răspundă.

— Ei bine, ai dreptate, spuse mama, lăsându-se pe spate în perne. *Sunt* obosită.

Era pentru prima oară în viaţa ei când mama îi spunea lui Meredith că are dreptate.

— Eu şi Nina o să avem grijă de tine. Nu te îngrijora.

Aproape că îi veni să întindă mâna şi să mângâie părul mamei, aşa cum ar fi făcut cu un copil care ar fi arătat atât de vlăguit ca mama ei. Aproape.

Nina veni şi ea la marginea patului şi se opri lângă Meredith.

— Dar de voi două cine-o să aibă grijă? întrebă mama.

Meredith avu de gând să răspundă, dar se opri. Le era amândurora clar că acesta era cel mai sensibil lucru pe care mama li-l spusese vreodată şi că era îndreptăţită să pună o asemenea întrebare.

Într-o bună zi, mama nu va mai fi, iar ele vor rămâne singure. Vor avea oare grijă una de alta?

∵

— Deci, spuse Nina când ieşiră în hol, cât ai ascultat din poveste pe furiş?

Meredith nu se opri din mers.

— Pe toată.

Nina coborî scările împreună cu ea.

— Atunci, de ce naiba ai oprit-o?

În bucătărie, Meredith puse apă la fiert.

— Nu te înţeleg, îi spuse ea surorii ei. Când priveşti printr-o bucată de sticlă de mărimea unghiei degetului meu mare, vezi tot.

— Da. Şi?

— În seara asta ai stat în cameră cu mama atâta timp şi n-ai observat că pălea toată în faţa ta.

— Zici tu.

Lui Meredith aproape că îi veni să râdă de această reacţie puerilă.

— Uite ce e. A fost o zi grea şi îmi dau seama că ai chef de ceartă, iar eu nu vreau să mă cert. Aşa că am să plec acasă, în patul meu gol, şi am să încerc să dorm buştean toată noaptea. Mâine putem discuta despre poveste, bine?

Mult timp după plecarea lui Meredith, Nina rămase singură în bucătărie, gândindu-se la vorbele surorii ei.

N-ai observat că pălea toată în faţa ta.

Aşa era.

Nina nu observase această schimbare la mama. Putea da vina pe faptul că era foarte absorbită de cuvinte, sau pe întunericul din cameră, dar niciuna

din variante nu era adevărată.

Odinioară, Nina deprinsese o tehnică simplă de supravieţuire: învăţase cum să se uite la mama ei fără să o vadă cu adevărat. Îşi amintea şi acum ziua în care începuse să facă asta.

Avea unsprezece ani şi încerca să-şi iubească mama necondiţionat. Echipa ei de softball câştigase un loc în turneul statal, care se ţinea în Spokane.

Se bucurase atât de mult, că nu mai vorbise despre altceva săptămâni în şir. Se gândise – prosteşte – *Acum va fi mândră de mine.*

Nina fu surprinsă cât de dureroasă era amintirea acelei zile. Tata plecase la serviciu, aşa că mama trebuia să o ducă la tren. Plecase împreună cu mama şi cu Mary Kay, cu care discutase entuziast tot drumul până la gară. Acolo, îşi aminti Nina, îşi pusese rucsacul pe umăr şi se alăturase unui grup de fete, chicotind tot timpul şi strigând: „Pa, mamă. Îţi fac cu mâna din tren”.

Odată urcate în tren, toate fetele se strânseră ciorchine la geamuri să îşi ia rămas-bun de la părinţii lor, rămaşi pe peron.

Nina căută cu privirea prin mulţime, dar mama ei nu era nicăieri, nu era cu ceilalţi părinţi.

Nici măcar nu îi păsase îndeajuns pentru a-i face Ninei cu mâna la plecare.

Din acel moment, Nina deveni ca Meredith, fata tatei, care vorbea rareori cu mama şi nu aştepta nimic de la ea.

Fusese singura modalitate de a se proteja de suferinţă.

Acum, trebuia să reconsidere acel obicei. Ani de zile se uitase la mama ei fără să o vadă cu adevărat, la fel cum ea şi Meredith auziseră povestea fără să o asculte cu adevărat. Luaseră de bun faptul că era o frântură adorabilă de ficţiune; ascultaseră doar pentru a auzi vocea mamei lor.

Dar acum totul era diferit.

Pentru a respecta promisiunea făcută tatei, Nina trebuia să se străduiască: trebuia să-şi vadă cu adevărat şi să-şi asculte cu adevărat mama. Cuvânt cu cuvânt.

Capitolul 16

Nina avu o noapte agitată, visând despre regi întemniţaţi, căleşti negre trase de dragoni şi fete care îşi tăiau degetele din dragoste.

Până la urmă, renunţă la somn şi aprinse veioza de la capul patului. Îşi frecă ochii şi scoase un carneţel şi un stilou.

Povestea se schimba.

Sau poate *se schimba* nu era cuvântul potrivit; ajunseseră într-un punct al poveştii nou pentru Nina. Nu mai auzise niciodată această parte a întâmplării cu fata de ţăran şi prinţul. Era sigură.

Şi era plină de detalii. Nu semăna deloc cu un basm. Dar ce semnificaţie avea toată această poveste?

Scrise: PODUL FONTANKA *(real).*

Începu să bată uşor cu stiloul în carneţel, recapitulând povestea punct cu punct.

ŢIGĂRI *(de când fumează mamele din basme? Şi de ce nu fumase mama în capitolele de început?)*

GALINA NU ŞTIU CUM. Nici în ruptul capului nu-şi putea aminti numele balerinei, dar fusese unul rusesc.

Cu asta, Nina coborî în biroul tatălui ei şi porni computerul. Conexiunea la internet fu foarte greoaie, dar când se pierduse, începu să caute după toate numele care îi trecură prin cap. Se cufundă atât de adânc în cercetare, că atunci când Meredith o atinse pe umăr, sări speriată.

— Arăţi de parcă n-ai fi dormit, spuse Meredith.

Nina se împinse în scaun şi ridică privirea.

— Povestea asta. Seara trecută, totul a fost nou, corect? N-am mai auzit partea asta până acum, nu?

— A fost nouă, spuse Meredith.

— Ai observat modificările? Mama Verei fumează şi poartă ciorapi ponosiţi, iar Vera este gravidă înainte să se mărite. Când ai mai auzit tu porcării de genul ăsta într-un basm? Şi fii atentă la asta: Galina Ulanova a fost o mare balerină rusoaică; a dansat pe scena Teatrului Mariinski din Leningrad până în 1944, după care a fost în trupa de la Bolşoi, din Moscova. Şi uită-te la poza asta: clădirea teatrului are o liră şi o coroană pe cupolă.

Meredith se aplecă şi se uită mai de aproape.

— Exact cum l-a descris mama.

Nina apăsă câteva taste, şi pe ecran apăru o fotografie a Grădinii de Vară.

— Real. În Sankt-Petersburg, care s-a numit cândva Leningrad. Şi Petrograd înainte de asta. Ruşii ăştia schimbă toate denumirile odată cu schimbarea preşedintelui. Vezi statuile de marmură şi teii? Şi uite şi Călăreţul de bronz; este faimos în parc. Nu e un cal înaripat, ci un bărbat călare.

Meredith se încruntă.

— Am găsit o scrisoare printre actele tatei. De la un profesor din Alaska. O întreba pe mama despre Leningrad.

— Serios? Nina se apropie mai mult de computer, degetele zburându-i pe taste în timp ce căuta din nou biografia Galinei Ulanova. A fost foarte renumită în Leningrad în anii treizeci. Ne-ar fi de folos să ştim vârsta mamei... Tastă LENINGRAD 1930.

Pe ecran, apăru în sfârşit o listă de linkuri. Unul dintre ele – MAREA TEROARE – îi atrase atenţia Ninei, aşa că îl accesă.

— Ascultă asta, spuse ea când se deschise pagina. „Anii treizeci s-au caracterizat prin Marea Epurare a Partidului Comunist, în timpul căreia poliţia secretă a lui Stalin i-a arestat pe ţărani, pe cei percepuţi drept extremişti politici, pe membrii minorităţilor şi pe artişti. A fost *o* perioadă de supraveghere poliţienească de amploare, arestări în miez de noapte, «procese» secrete, ani de închisoare şi execuţii".

— Dube negre, spuse Meredith, aplecându-se peste umărul Ninei pentru a citi restul materialului. Poliţia secretă venea să îi ridice pe oameni în dube negre.

— Cavalerul Negru este Stalin, spuse Nina. Este o poveste într-o poveste.

Se îndepărtă de computer. Ea şi Meredith se priviră, iar în acea privire, Nina simţi prima conexiune reală între vieţile lor. O parte din poveste este reală, spuse Nina încet, simţind un fior prin tot corpul.

— Şi ai observat că nu a mai dat semne de nebunie sau confuzie în ultima vreme? întrebă Meredith.

— Nu, de când a început să spună povestea. Crezi că tata a ştiut că asta o va ajuta?

— Nu ştiu, spuse Meredith. Nimic din toate astea nu ştiu ce înseamnă.

— Nici eu nu ştiu, dar vom afla.

∵

La serviciu, Meredith nu reuşi să se concentreze la detaliile activităţii ei. Nu credea să fi observat cineva, dar în timpul întâlnirilor, când asculta pe cineva vorbind la telefon sau citind un raport, atenţia ei se întorcea la mama şi la povestea acesteia.

La finalul zilei, deveni la fel de obsedată ca sora ei. După orele de program, se duse direct acasă, hrăni câinii, apoi la Belîe Noci, în biroul

tatălui ei.

Îngenunche pe covorul gros din faţa cutiilor şi găsi una pe care scria DOSARE, DIVERSE 1970-1980, pe care o deschise.

De aici avea să înceapă. Nina era, poate, o maestră a investigaţiilor, dar Meredith ştia unde să caute în casă. Dacă exista o scrisoare despre trecutul mamei, atunci trebuiau să mai existe şi altele. Sau poate că existau alte documente, ascunse în dosare eronat etichetate, ori fotografii rătăcite printre alte amintiri.

Găsi dosarul etichetat Вера ПеТроВНа şi îl scoase. Reciti scrisoarea de la profesorul Adamovici şi se duse la computer. Singurul link care apăru o conduse către pagina de web a Universităţii din Alaska.

Ridică receptorul telefonului şi formă numărul. Încercă de câteva ori, dar până la urmă fu direcţionată către Departamentul pentru Studii Ruse, unde îi răspunse o femeie cu accent puternic.

— Pot să vă ajut cu ceva?

— Sper, spuse Meredith. Încerc să dau de profesorul Vasili Adamovici.

— Of, Doamne, oftă femeia, n-am mai auzit numele ăsta de mult timp. Dr. Adamovici s-a pensionat acum aproape doisprezece ani. A avut însă câţiva succesori valoroşi, şi mi-ar face o deosebită plăcere să vă pun în legătură cu altcineva.

— Eu aş dori să vorbesc cu dr. Adamovici personal. Am câteva întrebări despre unul dintre studiile de cercetare întreprinse de dumnealui.

— Oh, înţeleg, în cazul ăsta presupun că nu vă pot ajuta.

— Cum aş putea lua legătura direct cu profesorul?

— Mă tem că nu am un răspuns pentru dumneavoastră în acest sens.

— Vă mulţumesc, spuse Meredith, dezamăgită.

Închise şi se duse la fereastra biroului. În această seară caldă, banca era goală, dar în vreme ce Meredith stătea acolo, o văzu pe mama traversând curtea, înfăşurată într-o pătură mare pe care o târâia prin iarbă. În grădină, atinse fiecare din stâlpii de cupru, apoi se aşeză şi îşi scoase lucrul de mână dintr-o geantă.

Din acel unghi, Meredith putea vedea cum îşi ţinea mama bărbia în piept, felul în care stătea adusă de umeri. Pe cât de mult se străduia să stea dreaptă şi semeaţă în preajma copiilor ei, pe atât de relaxată era acum, stând singură acolo. Arăta de parcă ar fi vorbit singură, ori cu florile, sau poate... cu tata. Stătuse oare mereu singură acolo, vorbind, sau era ceva nou, încă o consecinţă a iubirii pierdute?

— Iar e afară? întrebă Nina, intrând în birou.

Avea părul ud şi era îmbrăcată într-un halat de casă cadrilat, mare, şi o pereche de papuci din blană de oaie.

— Bineînţeles. Meredith luă scrisoarea şi i-o întinse Ninei. Am sunat la universitate. Profesorul s-a pensionat, iar femeia cu care am vorbit nu ştia mai multe.

Nina citi scrisoarea.

— Deci, ştim sigur că mama are o legătură cu Leningrad, că povestea are loc acolo şi că cel puţin o parte din ea este probabil adevărată. Aşadar, întrebarea ce se impune e: Ea este Vera?

Era o întrebare de o mie de puncte.

— Dacă mama este Vera, atunci s-a măritat cu cineva la şaptesprezece ani şi a rămas imediat gravidă. Prin urmare a suferit un avort sau...

— Avem un frate pe undeva.

Meredith se uită pe geam la femeia veşnic solitară. Era posibil oare să mai aibă şi alţi copii, şi de ce nu şi nepoţi, pe undeva prin lume? Să îi fi părăsit oare şi să nu se fi mai întors niciodată la ei?

Nu. Nici măcar Ania Whitson nu putea fi atât de crudă.

Meredith suferise două avorturi în ultima perioadă a sarcinii în anii de după naşterea fiicelor ei. Gestionase foarte greu aceste pierderi. Mersese la un psihoterapeut o perioadă scurtă şi discutase cu Jeff până când devenise clar că acesta suferea prea mult să tot asculte, într-un final, nu mai avusese pe nimeni – prieten sau membru de familie – căruia să i se confeseze. În cele câteva ocazii când vorbise despre asta, oamenii o sfătuiseră numaidecât „să vadă pe cineva”, neînţelegând că ea nu-şi dorea altceva decât să îşi aducă aminte de băieţii ei.

Singura persoană căreia nu i se destăinuise niciodată fusese mama ei.

Desigur că nicio femeie care trecuse prin drama pierderii unui copil, fie în pântec, fie născut, nu ar fi putut asista nepăsătoare la suferinţa similară a unei ale femei. „Nu cred aşa ceva”, spusese ea în cele din urmă. „Şi e clar că Vera vede culori”. Copil fiind, Meredith căutase în enciclopedie informaţii despre maladia congenitală a mamei sale. Acromatopsie era denumirea acesteia, şi un lucru era cert: mama ei nu văzuse niciodată un cer de culoarea lavandei.

— Poate că mama este Olga.

— Sau poate că Vera este mama mamei, dar cum nu ştim ce vârstă are, orice este posibil. Este tipic pentru mama, să ne spună povestea ei într-un fel în care să nu reuşim niciodată să o cunoaştem. De unde să ştim?

— Tu continuă s-o faci să vorbească, eu am să scotocesc casa asta dintr-un capăt în altul. Dacă e ceva de găsit, am să găsesc.

— Mersi, Mere, spuse Nina. Mă bucur să colaborăm.

∵

În timpul cinei din seara aceea, Nina se strădui să se comporte normal. Îşi

bău votca, își mâncă porția de mâncare și se prefăcu a face conversație, dar în tot acest timp își urmări îndeaproape mama, întrebându-se: *Cine ești?* Avu nevoie de multă voință să nu rostească întrebarea cu voce tare. Ca jurnalist, știa cât de importantă este coordonarea, o întrebare nefiind niciodată adresată înainte de a avea o idee foarte sigură în privința răspunsului. Își dădea seama că și în Meredith se dădea aceeași luptă.

Așadar, Nina fu aproape ușurată când mama se ridică după masă și spuse:

— Sunt prea obosită ca să povestesc în seara asta.

Își ajută sora cu vasele (e drept, Meredith făcu cea mai mare parte din treabă), apoi o sărută de noapte bună și se retrase în biroul tatei, unde accesă internetul. Căută tot ce putea găsi despre Leningradul anilor douăzeci și treizeci. Descoperi o mulțime de informații, dar niciun răspuns concret.

În cele din urmă, aproape de ora două dimineața, se ridică dezamăgită de la computer. Avea pagini întregi de diverse informații, dar *nimic fondat* – în plus față de ceea ce deja aflase. Povestea se desfășură în Leningradul lui Stalin.

Începu să lovească ușor cu stiloul în masă și să vorbească tare, recapitulând ceea ce știa. Din nou. Parcurgând încă o dată totul, se uită la notițele făcute.

Un colț al plicului de la profesor ieșea de sub carnețelul ei. Luă scrisoarea și o citi încă o dată, studiind cu atenție fiecare cuvânt. *Leningrad. Participare. Studiu. Înțeleg.*

Mama ei știa ceva, văzuse sau trăise ceva destul de important pentru a putea fi subiectul unui studiu academic de cercetare.

Dar ce anume?

Marea Teroare? Represaliile lui Stalin? Sau poate ea fusese prim-balerina...

— Oprește-te, spuse Nina cu voce tare, îndreptându-și atenția către dosarul verde prăfuit, etichetat Вера ПеТроВНа. Apoi, se uită atentă la litere. Ce anume ai vrut să afli de la ea, Vasili Adamovici?

Atunci văzu, când rosti cu voce tare numele profesorului.

Nina își îndreptă spatele.

Era semnătura lui.

Când își semnase numele, Vasili, făcuse prima literă ca pe un B.

Inima Ninei începu să bată accelerat când luă dosarul. Era oare un spațiu după litera a? Să fi fost un prenume și un nume? Despărți cuvântul la a doua majusculă și rămase cu *Bepa.*

Vepa.

Căută pe internet alfabetul rusesc și compară literele.

Bepa era Vera.

Vera.

Traduse apoi restul literelor. ПеТроВНа.

Petrovna.

Încă o căutare, şi înţelese numele ruseşti. Primul era numele de botez, apoi venea patronimul – identificarea unui băiat sau a unei fete după tată –, urmat de numele de familie. Aşadar, acest dosar conţinea două din cele trei nume – *ovna* era sufixul pentru fiică. Vera Petrovna însemna *Vera, fiica lui Piotr.*

Nina se lăsă pe spate în scaun, simţind prin tot trupul adrenalina ca de fiecare dată când descifra o parte-cheie a poveştii. Vera era o persoană reală. Destul de reală pentru a-şi pune numele pe un dosar, şi destul de importantă pentru a păstra acel dosar timp de douăzeci de ani.

Nu era un răspuns complet; nu era dezlegarea la marea întrebare despre identitatea mamei şi, din păcate, fără un nume de familie, nu mai putea localiza nimic on-line. Studiul de cercetare putea fi despre Vera, iar posibil ca mama să o fi cunoscut sau să fi ştiu ceva despre ea. Ori, desigur, Vera putea fi chiar ea. Sau Olga. Răspunsurile acelea trebuiau găsite de Nina în altă parte.

Acest Vasili Adamovici – Vasili, fiul lui Adam – ştia care este legătura dintre mama şi Vera, iar acea legătură era destul de importantă pentru a fi inclusă într-un studiu de cercetare.

Acestea fiind spuse, Nina urzi un plan.

Capitolul 17

La ora 5.47 în zori, Meredith ieşi la alergat. Câinii o însoţiră, întrecându-se zeloşi pentru a capta atenţia.

La ora şapte, era deja în livadă, mergând printre şirurile de pomi împreună cu maistrul, verificând etapa timpurie de dezvoltare a noilor fructe, observând semne de daune ale îngheţului şi evaluând ambalarea manuală a merelor, iar la ora zece se aşeză la masa de lucru, pentru a citi planurile recoltelor.

Dar de fapt nu se putea gândi la altceva în afară de poveste.

O să întreb pur şi simplu: Ea este Vera?

Ideea aceasta era ca un măr în devenire; înflorea, creştea şi câştiga în greutate. Părea posibil ca un lucru pe care îl auzise toată viaţa şi păruse irelevant să fie de fapt valoros; era ca atunci când afli că pictura de deasupra şemineului este un Van Gogh din anii de început.

Dar era adevărat; auzise cuvintele ani la rând şi le acceptase pur şi simplu, fără să-şi pună vreodată întrebări, fără să cerceteze vreodată în profunzime. Poate că toţi copiii făceau la fel cu poveştile de familie. Cu cât auzi ceva de mai multe ori, cu atât îţi pui mai puţine întrebări despre veridicitatea lucrului respectiv.

Puse deoparte rapoartele despre recolte şi porni computerul. Timp de o oră, căută fără o ţintă anume. Leningrad, Stalin, Vera, Olga (dacă ar fi căutat mirese de pe matrimoniale, numele ar fi fost mină de aur), podul Fontanka, Marea Teroare. Statuie cu călăreţ din bronz.

Nu găsi nimic cu adevărat valoros, doar tot mai multe dovezi că fundalul poveştii era în mare măsură real.

Descoperi o listă lungă de lucrări publicate ale lui Vasili Adamovici. Scrisese despre aproape toate aspectele Rusiei şi ale vieţii sovietice, de la începuturile revoluţiei bolşevice la asasinarea Romanovilor şi ridicarea lui Stalin şi teroarea regimului său, până la atacul lui Hitler din al Doilea Război Mondial şi tragedia de la Cernobîl. Orice se petrecuse cu poporul rus în secolul douăzeci, academicianul studiase.

— Ce mai ajutor, murmură Meredith, bătând uşor cu stiloul în masă. Când adăugă PENSIONARE la motorul de căutare, obţinu un link surprinzător către un articol de ziar.

Dr. Vasili Adamovici, fost profesor de studii ruse la Universitatea din

Anchorage, Alaska, a suferit ieri un accident vascular cerebral, la reşedinţa sa din Juneau. Dr. Adamovici este bine cunoscut în cercurile academice pentru prolifica sa activitate publicistică, dar prietenii afirmă că este un grădinar priceput şi că poate spune o poveste cu fantome îngrozitoare. S-a pensionat din învăţământ în 1989, după care a făcut frecvent voluntariat la biblioteca din localitatea sa. Este internat pentru recuperare la un spital local.

Meredith ridică receptorul telefonului şi formă numărul de la informaţii. Operatoarea nu avea pe listă numele Vasili Adamovici din Juneau. Dezamăgită, Meredith solicită numărul bibliotecii.

— Există mai multe numere, doamnă.

— Daţi-mi-le pe toate, răspunse Meredith, notându-le pe rând.

La al patrulea apel, avu noroc.

— Alo, spuse ea. Încerc să dau de dr. Vasili Adamovici.

— Oh, Vania! răspunse femeia. Îmi pare rău să vă spun că nu l-a mai sunat nimeni de ceva vreme.

— Sunteţi la biblioteca unde a făcut voluntariat?

— Două zile pe săptămână, ani la rând. Elevii de liceu îl iubeau.

— Încerc să dau de dumnealui...

— Ultima oară am auzit că era într-un azil.

— Ştiţi în care?

— Nu. Îmi pare rău. Nu ştiu, dar... sunteţi prietenă cu Vania?

— Mama mea este. Nu a mai vorbit cu dumnealui de multă vreme, însă.

— Aţi aflat de comoţie, nu?

— Da.

— Am auzit că a fost într-o stare destul de gravă. Nu poate vorbi.

— Am înţeles. Atunci, vă mulţumesc pentru ajutor.

Meredith închise. Aproape simultan, Daisy intră în biroul ei.

— Avem o problemă la depozit. Nimic urgent, dar Hector vrea să treci pe acolo azi, dacă poţi. Dacă eşti prea ocupată, sunt sigură că mă pot ocupa eu în locul tău.

— Da, spuse Meredith, cu ochii în notiţele făcute. De ce nu te ocupi tu?

— Şi pe urmă plec în Tahiti.

— Ăăă. OK.

— Pe banii companiei.

— Îhî. Mersi, Daisy.

Daisy traversă încăperea într-o explozie de energie şi se aşeză pe scaunul din faţa lui Meredith.

— Gata, spuse ea, încrucişându-şi braţele. Vorbeşte.

Meredith ridică privirea. Era sincer surprinsă. Ce spusese Daisy?

— Ce?

— Tocmai ţi-am spus că plec în Tahiti pe banii firmei.

Meredith râse.

— Vrei să spui că nu eram atentă.

— Ce se petrece?

Meredith se gândi că Daisy era în familia Whitson dintotdeauna.

— Tu când ai cunoscut-o pe mama?

Sprâncenele pensate excesiv ale lui Daisy se ridicară a mirare.

— Păi, stai să mă gândesc. Cred că aveam vreo zece ani. Poate chiar mai mică. A fost agitaţie mare. Îmi amintesc asta. Pentru că tatăl tău era iubitul lui Sally Herman când a plecat la război, iar când a venit acasă, era însurat.

— Aşadar, abia dacă o cunoştea.

— Nu ştiu asta. Era îndrăgostit de ea, însă. Mama mea spunea că nu mai văzuse niciodată un bărbat atât de îndrăgostit. A avut grijă de Ania.

— Cine?

— Mama mea. În primul an, tot anul, aproape.

Meredith se încruntă.

— Adică?

— Era bolnavă. Ştiai, nu? Cred că a zăcut la pat cam un an, apoi, într-o zi, pur şi simplu s-a făcut bine. Mama a crezut că vor fi prietene, dar ştii cum e Ania.

Erau veşti uluitoare. De-a dreptul uluitoare. Ea nu-şi amintea ca mama ei să fi suferit vreodată de altceva decât de vreo tuse uşoară.

— Cum adică bolnavă? Ce avea? Ce o poate răpune pe o femeie la pat un an? Şi cum de s-a însănătoşit brusc?

— Nu ştiu. Mama nu a povestit niciodată prea multe despre asta, pe cuvânt.

— Mersi, Daisy.

Se uită după Daisy cum părăseşte biroul şi închide uşa.

În orele următoare, Meredith reuşi să lucreze câte ceva, dar în cea mai mare parte a timpului gândul îi fugi la mama ei.

La ora cinci după-amiază, renunţă la acest chin şi plecă de la birou, nu înainte de a-i da indicaţii lui Daisy.

— Daisy, te duci tu să vezi ce-i la depozit? Dacă e vreo problemă serioasă, mă găseşti pe mobil. Dacă nu, eu nu mai vin azi.

— S-a făcut, Meredith.

Zece minute mai târziu, când intră în casa mamei sale, fu întâmpinată de miros de pâine caldă. Îşi găsi mama în bucătărie, cu un şorţ mare şi lăbărţat pe ea, cu mâinile albe, lipicioase de aluat. Ca de obicei, făcea pâine cât pentru

o armată. Congelatorul din garaj era plin de pâine.

— Bună, mamă.

— Ai venit devreme.

— N-a prea fost de lucru, aşa că m-am gândit să vin să mai împachetez una, alta. După ce le organizez pe toate, probabil că va trebui să facem împreună o triere, să vedem ce dăm.

— Dacă vrei.

— Îţi pasă ce păstrez şi ce dau?

— Nu.

Meredith nici măcar nu ştiu ce replică să dea. Cum de nu era *nimic* important pentru mama ei?

— Unde-i Nina?

— A spus ceva de nişte drumuri şi a plecat acum o oră. Şi-a luat aparatul foto cu ea, aşa că...

— Cine ştie când se întoarce.

— Exact.

Mama se întoarse la aluatul ei.

Meredith mai rămase acolo un minut, apoi îşi scoase jacheta şi o agăţă în cârligul de lângă uşă. Porni prin hol către biroul tatei, dar apropiindu-se de uşa deschisă, se opri. Ultima oară când împachetase lucrurile mamei, nu căutase nimic anume, nu scotocise prin buzunare sau prin fundurile sertarelor.

Aruncă o privire îndărăt spre bucătărie, unde o văzu pe mama frământând aluat, aşa că se îndreptă spre scări şi urcă în dormitorul matrimonial.

În debaraua spaţioasă, hainele negre şi gri ale mamei erau aliniate pe peretele din dreapta. Aproape toate articolele de vestimentaţie erau fie din lână moale de merinos, fie din bumbac. Malete, cardigane, fuste lungi şi pantaloni vaporoşi. Nimic la modă, extravagant sau scump.

Haine în care să te ascunzi.

Gândul acesta răsări din neant, surprinzând-o. Era genul de detaliu pe care l-ar fi observat până atunci, dacă ar fi privit cu adevărat.

Povestea aceasta îi schimba percepţia tuturor lucrurilor, dar mai ales asupra relaţiei lor. Consecutiv acestui gând mai apăru unul: ce anume o supărase pe mama atât de rău la piesa de teatru – şi la poveste – cu ani de zile în urmă? Înainte, Meredith presupusese mereu că furia mamei declanşată de piesa de teatru de Crăciun fusese îndreptată către Meredith, pentru că, alegând să dramatizeze povestea, Meredith făcuse o greşeală.

Dar dacă nu avusese deloc legătură cu Meredith şi cu Nina? Dacă fusese o reacţie la cuvintele transpuse în gesturi?

Se afundă în debara şi se opri în faţa comodei mamei sale. Exista ceva în acea comodă care avea să îi dezvăluie ceva despre mama ei. Trebuia să existe. Ce femeie nu ţinea o amintire ascunsă departe de ochii iscoditori?

Închise uşa până când prin ea nu se mai vedea decât foarte puţin din interiorul dormitorului, apoi se întoarse la comodă şi trase primul sertar de sus. Lenjerie de corp, ordonat împăturită în trei teancuri: albă, gri, neagră. Şosetele erau organizate pe perechi şi pe game de culori. Câteva sutiene umpleau colţul sertarului. Îşi trecu degetele pe dedesubtul lor, pipăind placajul neted de pe fundul sertarului. Sentimentul de vinovăţie îi aduse o grimasă pe chip, dar continuă cu al doilea şi al treilea sertar, unde găsi, frumos împăturite, pulovere şi tricouri. Îngenunche şi deschise sertarul de jos. Înăuntru găsi pijamale, cămăşi de noapte şi un costum de baie demodat.

Nimic ascuns. Niciun alt obiect mai personal decât lenjeria de corp.

Dezamăgită şi oarecum jenată, închise la loc sertarul. Oftând, se ridică în picioare şi rămase acolo, uitându-se la haine. Totul era perfect organizat, la locul lui; singurul articol care nu se potrivea în acel cadru era un palton din lână de un albastru-safir, plasat tocmai în fundul debaralei.

Meredith îşi aminti acel palton. O văzuse pe mama ei purtându-l cândva – la un spectacol cu *Spărgătorul de nuci*, pe când ea şi Nina erau mici. Tata insistase, îi tot dăduse târcoale mamei şi o dezmierdase cu sărutări, încercând să o convingă să îl poarte: „Haide, Ania, doar de data asta...”

Întinse mâna şi îl scoase de la locul lui. Paltonul era dintr-un caşmir de un albastru intens, în stilul clasic al anilor patruzeci, cu umeri laţi, cambrat pe talie şi cu mâneci largi cu manşete. Paltonul se încheia de la gât până în talie cu nasturi din răşină acrilică foarte eleganţi. Meredith îl îmbrăcă; căptuşeala din mătase era extrem de moale. În mod surprinzător, i se potrivea destul de bine; purtându-l, şi-o imagină pe mama ei tânără, nu bătrână, ca o fetişcană cu chip zâmbitor, care adora atingerea caşmirului.

Dar ei nu-i plăcuse, îl purtase doar rareori. Însă nici nu renunţase la el, iar pentru o femeie care nu e înclinată să păstreze suvenire, era ciudat că păstrase acel palton. Asta, dacă nu cumva nu dorise să rănească sentimentele tatei. Costase, probabil, o avere.

Îşi băgă mâinile în buzunare şi se roti, privindu-se în oglinda cât un stat de om din spatele uşii.

Atunci simţi ceva ascuns în căptuşeala buzunarului.

Căută marginea destrămată a compartimentului secret, trase de ea puţin, apoi extrase o fotografie alb-negru ferfeniţită, mototolită, înfăţişând doi copii.

Meredith se uită la ea. Imaginea era uşor neclară, iar hârtia atât de şifonată şi plină de dungi, că era dificil să distingi clar, dar erau doi copii, de

vreo trei sau patru ani, ţinându-se de mână. La început, crezu că erau ea şi Nina, dar pe urmă observă paltonaşele şi bocancii grei şi demodaţi pe care le purtau copiii respectivi. Întoarse fotografia şi găsi un cuvânt scris pe spate. În rusă.

— Meredith!

Roşi stânjenită, apoi îşi dădu seama că era Nina, care tropăia pe scări ca un elefant.

Meredith deschise uşa debaralei.

— Sunt aici, Nina.

Îmbrăcată în nişte pantaloni kaki şi un tricou asortat, purtând bocanci de drumeţie, Nina părea pregătită să pornească într-un safari.

— Aici erai. Te-am cău...

Meredith o prinse de braţ şi o trase în debara.

— Mama tot în bucătărie e?

— Coace pâine cât pentru o ţară din lumea a treia? Da. De ce?

Meredith băgă mâna în buzunarul paltonului.

— Uite ce-am găsit.

— Te-ai apucat de scotocit? Bravo. N-aş fi zis că eşti în stare de aşa ceva.

— Uită-te.

Nina luă fotografia şi se uită la ea mult timp, apoi o întoarse. După o privire scurtă, o întoarse iar cu faţa.

— Vera şi Olga?

Meredith simţi că-i stă inima.

— Crezi?

— Nu-mi dau seama dacă sunt băieţi sau fete. Dar asta ar cam semăna cu mama, nu crezi?

— Sincer? Habar n-am. Ce facem cu ea?

Nina cumpăni.

— Las-o aici deocamdată. O s-o luăm cu noi. Mai devreme sau mai târziu, o s-o întrebăm pe mama.

— O să ştie că i-am umblat prin lucruri.

— Ba nu. O să ştie că eu i-am umblat prin lucruri. Eu sunt jurnalist, ai uitat? Face parte din profesia mea să-mi bag nasul peste tot.

— Şi am aflat de la Daisy că mama a fost bolnavă când s-a măritat cu tata. Au crezut că o să moară.

— Mama? Bolnavă? Ea nici măcar n-a răcit vreodată.

— Ştiu. Bizar, nu?

— Acum sunt sigură de planul meu, spuse Nina.

— Ce plan?

— Îţi povestesc la cină. Mama trebuie să audă şi ea asta. Hai să mergem.

Nina aşteptă vizibil nerăbdătoare în timp ce Meredith puse fotografia la loc în ascunzătoarea ei şi agăţă paltonul unde îl găsise. Coborâră apoi împreună.

Mama lor şedea la masa din bucătărie. Pe blatul bufetului erau zeci de pâini şi câteva pungi de la restaurantul chinezesc din localitate.

Nina aduse mâncarea chinezească la masă, aranjând cutiile albe în jurul sticlei de votcă şi al paharelor.

— Aş putea să beau vin în loc de votcă? întrebă Meredith.

— Sigur, spuse Nina absentă, turnând votcă în doar două păhărele.

— Pari... vioaie, remarcă mama.

— Ca un pechinez când vine poştaşul, adăugă Meredith când Nina se aşeză în faţa ei.

— Am o surpriză, spuse Nina, ridicându-şi păhărelul. Noroc!

— Ce este? întrebă Meredith.

— Mai întâi, stăm de vorbă, spuse Nina, luând cutia cu vită şi broccoli şi punându-şi o porţie în farfurie. Să vedem. Cel mai mult îmi place să călătoresc. Iubesc pasiunea în toate formele ei. Iar iubitul meu vrea să mă aşez la casa mea.

Meredith fu şocată de ultima destăinuire. Era ceva foarte intim. Spre surprinderea ei, decise să facă întocmai.

— Îmi place foarte mult să cumpăr lucruri frumoase. Visam cândva să deschid un lanţ de magazine cu suvenire de la Belîe Noci şi... soţul meu m-a părăsit.

Mama ridică brusc privirea, dar nu spuse nimic.

— Nu ştiu ce-o să se întâmple, adăugă în cele din urmă Meredith. Cred că dragostea se poate... dizolva pur şi simplu.

— Ba nu, o contrazise mama ei.

— Şi cum...

— Ţii cu dinţii de ea, continuă mama ei. Până când simţi că nu mai poţi, şi tot nu-i dai drumul.

— Aşa aţi rămas tu şi tata fericiţi atâta timp? întrebă Nina.

Mama întinse mâna după porţia de tăiţei prăjiţi.

— Tocmai asta spuneam.

— E rândul tău, i se adresă Nina mamei.

Lui Meredith îi veni să-şi pocnească sora. În sfârşit *vorbeau* şi ele, iar Nina găsise de cuviinţă să revină la acel joc.

Mama rămase cu privirea în mâncarea din farfurie.

— Cel mai mult îmi place să gătesc. Îmi place căldura focului în miezul iernii. Şi...

Se opri.

Meredith se aplecă în faţă.

— Şi... Mă tem de multe lucruri.

Îşi luă furculiţa şi începu să mănânce.

Meredith se lăsă pe spate, uimită. Era imposibil să şi-o imagineze pe mama temându-se de ceva, şi totuşi, chiar ea le mărturisise asta, aşa că probabil era adevărat. Vru să întrebe: *Ce te sperie*?, dar nu avu curaj.

— A sosit momentul pentru surpriza mea, anunţă Nina, zâmbind. Plecăm în Alaska.

Meredith se încruntă.

— Adică cine?

— Tu, eu şi mama. Scoase biletele şi le arătă. Pe o navă de croazieră.

Meredith rămase cu gura căscată. Ştia că ar fi trebuit să protesteze, să invoce faptul că avea de lucru, că nu putea lăsa câinii singuri – orice –, dar adevărul era că îşi *dorea* să meargă. Dorea să plece departe de livadă şi de serviciu, şi de discuţia pe care trebuia să o aibă cu Jeff. Daisy era în stare să se ocupe de depozit.

Mama ridică încet privirea. Avea chipul palid; ochii ei albaştri parcă ardeau.

— Mă duci în Alaska? De ce?

— Ai spus că era visul tău, răspunse Nina simplu. Lui Meredith îi venea să îi sară de gât. Era atâta blândeţe în vocea surorii ei. Şi la fel ai spus şi tu, Mere.

— Dar... spuse mama, scuturând din cap.

— Avem nevoie de asta, spuse Nina. Toate trei. Trebuie să fim împreună şi doresc ca mama să vadă Alaska.

— În schimbul restului poveştii, spuse mama.

O tăcere stânjenitoare se aşternu la masă.

— Da. Dorim să ascultăm tot... basmul, mamă, dar nu are nicio legătură cu asta. Ţi-am văzut chipul când ai spus că ai visat dintotdeauna să mergi în Alaska. *Ai visat* această călătorie. Lasă-ne, pe mine şi pe Meredith, să te ducem acolo.

Mama se ridică şi se duse la uşile franţuzeşti din sufragerie. Acolo, privi la grădina de iarnă, care era acum plină cu flori de toată frumuseţea.

— Când plecăm?

∵

A doua zi dimineaţă, Nina era lângă gard, cu aparatul foto în mână, privindu-i pe muncitori mişunând pe proprietate. Femeile se îndreptau spre şopron, unde urmau să ambaleze merele ţinute la rece pentru a fi exportate în toată lumea; în câteva luni, Nina ştia asta, urmau să se ocupe de trierea recoltei după calitate. De-a lungul şirurilor de pomi, muncitori în blugi

spălăciţi, majoritatea cu păr negru ca pana corbului, urcau şi coborau scări fixate sub coroanele pomilor, ambalând cu grijă, manual, merele noi pentru a le proteja de insecte şi de intemperii.

Tocmai era pe punctul să se întoarcă în casă, când o maşină albastră, murdară opri în faţa garajului şi parcă. Portiera şoferului se deschise. Nina văzu doar o claie de păr negru grizonant şi începu să alerge spre el.

— Danny! strigă ea, aruncându-se în braţele lui cu atâta forţă, că el dădu câţiva paşi înapoi şi se lovi de maşină, dar nu-i dădu drumul.

— Nu eşti o femeie uşor de găsit, Nina Whitson.

Zâmbind, ea îl luă de mână.

— Te-ai descurcat de minune. Hai. Vino să-ţi prezint locul.

Cu o mândrie nebănuită, îi prezentă livada atât de iubită de tatăl ei. Din când în când, depăna câte o amintire din trecut; cel mai mult îi relată despre povestea pe care o spunea mama ei.

În cele din urmă, Nina întrebă:

— Ce cauţi aici?

El îi zâmbi.

— S-o luăm pe rând, iubire. Unde e dormitorul tău?

— La etajul doi.

— Fir-ar să fie, spuse el. Mă pui la muncă.

— O să merite efortul. Promit, spuse ea, sărutându-i lobul urechii.

El urcă scările cu ea în braţe, până în camera ei de copil.

— Majoretă, ha? spuse el, uitându-se la pampoanele roşu cu alb agăţate într-un colţ. Cum de n-am ştiut niciodată asta?

Ea începu să îi descheie cămaşa. Mâinile ei îl dezbrăcau cu mişcări frenetice. Anticiparea atingerii lui era o tortură insuportabilă, iar când fură amândoi dezbrăcaţi în pat, el începu să o mângâie cu o pasiune la fel de mare ca a ei. Focul pasiunii pentru el o mistuia; era singurul mod în care putea exprima ce simţea. Iar când ajunse la orgasm, climaxul fu atât de intens, încât simţi că se sfâşie în bucăţi.

După aceea, el se răsuci şi se sprijini într-un cot, privind-o. Avea chipul foarte bronzat şi ridat, cutele din jurul ochilor semănând cu mici cicatrici albe de cuţit. Părul i se răvăşise complet în timpul partidei de amor, ca un noian de aripi negre cârlionţate. Zâmbea, dar nu din tot sufletul, iar privirea din ochii lui purta o notă de tristeţe.

— Ai întrebat ce caut aici.

— Dă-i fetei răgazul să respire, nu vrei?

— Văd că respiri, spuse el încet.

Cu aceste cuvinte şi din privirea aceea din ochi, ea înţelese tot.

— În regulă, se învoi ea, iar de data asta trebui să se forţeze să se uite la

el. Ce cauţi aici?

— Am fost în Atlanta. De acolo, a fost o nimica toată să ajung aici.

— Atlanta? spuse ea, ştiind însă ce era în Atlanta, orice jurnalist ştia.

— CNN. Mi-au oferit propria emisiune. Documentare detaliate despre naţiunile lumii, spuse el zâmbind. Am obosit, Neens. Umblu haihui de zeci de ani, iar piciorul ăsta beteag mă doare tot timpul şi am obosit să tot încerc să ţin pasul cu tinerii de douăzeci de ani. Dar cel mai mult... am obosit să fiu singur atât de mult timp. Nu m-ar deranja să fiu globe-trotter, dacă aş avea o casă unde să mă întorc.

— Felicitări! spuse ea pe un ton egal.

— Mărită-te cu mine, îi propuse el, iar seriozitatea din ochii lui albaştri o aduse pe Nina în pragul lacrimilor.

Se gândi, absurd: *Ar fi trebuit să-i fac mai multe fotografii.*

— Dacă aş spune da, răspunse ea, atingându-i faţa, simţind netezimea neobişnuită a obrazului său, ai uita de CNN şi ai rămâne cu mine în Africa? Sau poate în Orientul Mijlociu, ori în Malaezia? Aş putea spune vinerea: „Aş mânca o mâncare thailandeză bună”, şi am sări într-un avion?

— Am făcut toate astea, iubire.

— Şi eu ce-aş face în Atlanta? Aş învăţa să fac plăcinta cu piersici perfectă şi te-aş aştepta acasă cu un pahar de scotch?

— Haide, Neens. Ştiu prea bine cine eşti.

— Oare?

Nina simţi deodată că se prăbuşeşte. O durea stomacul, o înţepau ochii. Cum putea să spună da... cum putea să spună nu? Îl iubea pe bărbatul acela. Era sigură de asta. Dar consecinţele? Să se statornicească? Într-o casă la oraş sau în suburbii? O adresă permanentă? Cum ar fi putut face faţă unei astfel de situaţii? Singura viaţă pe care şi-o dorise vreodată fusese cea pe care o avea acum. Pur şi simplu nu putea prinde rădăcini – asta era pentru bărbaţi ca tatăl ei şi pentru femei ca sora ei, cărora le plăcea ca pământul de sub picioarele lor să fie drept. Şi dacă Danny o iubea cu adevărat pe Nina, ar fi ştiut asta.

— Vino cu mine în Atlanta la sfârşit de săptămână. Vom sta de vorbă cu oamenii, vom vedea dacă găsim ceva de făcut pentru tine. La dracu’, eşti un fotojurnalist de renume mondial. S-ar da peste cap ca să-ţi găsească ceva de lucru. Haide, iubire, dă-ne o şansă.

— Plec în Alaska împreună cu mama şi cu Meredith.

— Te aduc înapoi la timp. Jur.

— Dar... povestea... Am multe de căutat. Nu pot lăsa pur şi simplu povestea. Poate peste două săptămâni, când terminăm...

Danny se îndepărtă de ea.

— Întotdeauna va exista o altă poveste de urmărit, nu-i aşa, Neens?

— Nu e cinstit. Asta e istoria familiei mele, promisiunea pe care i-am făcut-o tatălui meu. Nu-mi poţi cere să renunţ.

— Asta am cerut eu?

— Ştii la ce mă refer.

— Pentru că mie mi s-a părut că te-am cerut în căsătorie şi nu am primit un răspuns.

— Mai dă-mi timp.

El se aplecă şi o sărută; de data asta fu un sărut lent, delicat şi trist. Iar când o luă în braţe şi făcu din nou dragoste cu ea, ea află ceva nou, ceva ce nu ştiuse până atunci: partidele de sex puteau însemna multe lucruri; una dintre aceste semnificaţii avea valenţele unui rămas-bun.

∵

Meredith nu mai plecase într-o vacanţă fără Jeff şi fetele ei de ani de zile. Pe măsură ce făcea şi desfăcea valiza, îşi dădea seama că entuziasmul ei faţă de această călătorie creştea cu rapiditate. Îşi dorise dintotdeauna să meargă în Alaska.

Şi atunci, de ce nu se dusese niciodată?

Când îşi puse această întrebare, se opri din împachetat. Se uită în valiza deschisă de pe patul ei, dar în loc să vadă puloverul alb frumos împăturit, văzu peisajul pustiu al propriei vieţi.

În general vorbind, ea fusese cea care planificase vacanţele familiei, lăsând mereu pe altcineva să aleagă destinaţia. Jillian dorise să vadă Marele Canion, aşa că merseseră cu cortul vara; lui Maddy îi plăcuse dintotdeauna cultura din spaţiul Oceanului Pacific, iar două vacanţe cu familia în Hawaii îi atrăseseră porecla de Fetiţa-Tiki[4], iar lui Jeff îi plăcea să schieze, aşa că mergeau în Sun Valley, Idaho, în fiecare an.

Dar nu merseseră niciodată în nord, în Alaska.

De ce oare? De ce fusese Meredith atât de dispusă să calce pe fericirea ei? Se gândise că avea timp să se oprească din a face astfel de alegeri, că dacă îşi punea copiii pe primul plan timp de nouăsprezece ani, putea schimba apoi macazul şi să fie ea cea mai importantă. Simplu, precum schimbatul benzilor pe şosea. Dar nu fusese aşa, nu pentru ea, în orice caz. Pierduse prea mult din ea însăşi jucând rolul de părinte pentru a se mai întoarce la cea care fusese.

Se uită împrejur prin cameră. Erau amintiri peste tot, fragmente ale vieţii pe care o trăise – fotografii cu familia, proiecte de artă ale fetelor de-a lungul

[4] În mitologia maori, Tiki este primul om de pe pământ. Prin extensie, un tiki este o sculptură în lemn sau piatră, mare sau mică, în formă umanoidă.

anilor, suvenire cumpărate împreună cu Jeff. Acolo, chiar lângă pat, era o fotografie la care se uitase în fiecare zi a vieţii ei şi pe care totuşi nu o văzuse cu adevărat de câţiva ani. În acea fotografie, ea şi Jeff erau tineri – de-a dreptul copii –, o pereche de tineri proaspăt căsătoriţi, ţinând între ei o fetiţă fără păr şi cu nişte ochi mari. Părul lui Jeff era lung şi blond ca spicul, suflat de vânt peste obrajii arşi de soare. Iar zâmbetul de pe chipul lui îţi tăia respiraţia prin sinceritatea debordantă.

Ea este noi, îi spusese el lui Meredith în ziua aceea, cu foarte mulţi ani în urmă, când îşi ţinuseră în braţe, între ei, fiica, pe Jillian. *Tot ce e mai bun din noi.*

Şi deodată, gândul pierderii lui deveni insuportabil. Îşi luă cheile de la maşină şi porni spre biroul lui, dar odată ajunsă acolo, când îl privi, îşi dădu seama că la fel de frică îi era să nu se piardă pe ea însăşi.

— Am vrut să-ţi reamintesc că noi plecăm mâine, spuse ea după, probabil, cea mai lungă tăcere din lume.

— Ştiu.

— Mergi să stai acasă, da? Mă gândesc că fetele o să te sune în fiecare zi. Sunt sigure că tu nu poţi pleca fără mine.

— Şi crezi că se înșală cumva?

El era aproape, atât de aproape, că ea l-ar fi putut atinge fără a depune nici cel mai mic efort. Îşi dori brusc să facă asta, dar se abţinu.

— Oare?

— Când revii acasă, stăm de vorbă.

— Dacă... cuvântul îi ieşi pe gură înainte să îşi dea seama măcar că avea de gând să spună ceva.

— Dacă ce?

— Dacă nu ştiu încă ce să spun? întrebă ea în cele din urmă.

— După douăzeci de ani?

— Au trecut repede.

— E doar o întrebare, Mere. Eşti îndrăgostită de mine?

O întrebare.

Cum era posibil ca o viaţă întreagă de om să se rezume doar la atât?

Cum liniştea nu fusese curmată, el luă o fotografie înrămată de pe birou.

— Asta e pentru tine, spuse.

Ea se uită la fotografie, simţind că îi dau lacrimile. Era fotografia lor de nuntă. El o ţinuse pe biroul lui în toţi acei ani.

— Nu mai vrei să o ţii pe birou?

— Nu ăsta e motivul pentru care ţi-o dau.

Jeff o atinse pe obraz cu o delicateţe care comunica oarecum mai mult decât cei douăzeci de ani de căsnicie, de când se cunoşteau unul pe celălalt,

de pasiune şi dragoste, şi de dezamăgiri, şi Meredith ştia că el îi dăduse fotografia pentru ca ea să îşi amintească de ei doi.

Ea ridică privirea spre el.

— Nu ţi-am spus niciodată că mi-am dorit să merg în Alaska. Cred că au fost multe lucruri pe care nu le-am spus.

Îşi dădu seama, din felul în care el o privea, că înţelege, şi asta îi aduse brusc aminte cât de bine o cunoştea Jeff. Îi fusese alături la absolvire, la naşterea copiilor, la moartea tatălui ei. El fusese principalul martor al aproape întregii ei vieţi. Când încetase ea să-i mai povestească despre visurile ei? Şi de ce?

— Îmi doresc să-mi fi spus.

— Da. Şi eu.

— Cuvintele contează, cred, spuse el în cele din urmă. Poate că tatăl tău a ştiut asta tot timpul.

Meredith încuviinţă din cap. Cum se putea ca viaţa ei să fie diluată până la acel adevăr simplu? Cuvintele contau. Viaţa ei fusese definită de lucruri rostite şi nerostite, iar acum, căsnicia ei era subminată de tăcere.

— Ea nu este cine am crezut noi că e, Jeff. Mă refer la mama mea. Uneori, când ne spune povestea, este ca şi cum... nu ştiu. Se transformă în cealaltă femeie. Aproape că mi-e teamă să aflu adevărul, dar nu mă pot opri. Trebuie să aflu cine este. Poate că atunci am să ştiu şi cine sunt eu.

El dădu aprobator din cap şi veni mai aproape. Se aplecă şi o sărută pe obraz.

— Drum bun, Mere! Sper să găseşti ce cauţi.

Capitolul 18

Era una dintre acele rare zile cu cerul de un albastru limpede precum cristalul în centrul orașului Seattle, când muntele Rainier domina linia orizontului. Ţărmul era gol la începutul sezonului; curând însă, magazinele de suvenire şi restaurantele pescăreşti de pe strada aceasta aveau să fie înţesate de turişti. Dar acum, oraşul aparţinea localnicilor.

Meredith se uita la imensa navă de croazieră andocată la Debarcaderul 66. Zeci de pasageri mişunau în jurul terminalului şi se aşezau la rând pentru îmbarcare.

— Sunteţi gata, fetelor? întrebă Nina, punându-şi rucsacul pe umăr.

— Nu ştiu cum poţi călători cu un bagaj atât de mic, spuse Meredith, trăgând după ea valiza în timp ce îşi croiau drum către hamalul care aştepta lângă uşile de ieşire.

Îşi predară bagajele şi se îndreptară către pasarelă. Ajunse acolo, mama se opri brusc.

Meredith aproape se ciocni de ea.

— Mamă? Eşti bine?

Mama îşi strânse în jurul trupului paltonul negru de lână cu guler înalt, privind în sus la navă.

— Mamă? spuse Meredith din nou.

Nina atinse umărul mamei.

— Ai traversat Atlanticul cu vaporul, nu-i aşa? spuse ea blând.

— Cu tatăl vostru, spuse mama. Nu-mi amintesc mare lucru, cu excepţia câtorva detalii. Îmbarcarea. Plecarea.

— Ţi-a fost rău, spuse Meredith.

Mama se miră.

— Da.

— De ce? întrebă Nina. Ce aveai?

— Nu acum, Nina. Mama îşi rearanjă cureaua poşetei pe umăr. Ei bine, haideţi să ne găsim camerele.

În capătul pasarelei, un bărbat în uniformă le verifică documentele şi le conduse la cabinele lor alăturate.

— Aveţi locuri în prima tură de la cină. Iată numărul mesei dumneavoastră. Bagajele vă vor fi aduse în cabine. Servim cocktailuri la prova imediat după ce ieşim din port.

— Cocktailuri? spuse Nina. Contaţi pe noi. Să mergem, doamnelor.

— Ne vedem acolo, spuse mama. Am nevoie de puţin timp ca să mă organizez.

— Bine, se învoi Nina, dar nu aştepta prea mult. Trebuie să sărbătorim.

Meredith o urmă pe Nina, prin interiorul sclipitor de burgund şi albastru, către prova proeminentă, rotunjită a navei. Erau sute de oameni pe punte, adunaţi în jurul piscinei şi de-a lungul balustradei. Ospătari în uniforme alb cu negru duceau pahare cu băuturi decorate cu umbreluţe viu colorate pe tăvi argintii lucioase. În zona bufetului, cânta o formaţie de mariachi.

Meredith se sprijini de balustradă şi sorbi din băutură.

— Ai de gând să-mi povesteşti vreodată despre el?

— Despre cine?

— Danny.

— Ah.

— E absolut sexy şi a zburat atâta drum să te vadă. De ce n-a mai rămas?

În spatele lor, se auzi sirena vaporului. Toţi oamenii din jurul lor începură să aplaude şi să ovaţioneze când vasul imens se depărtă de ţărm. Mama nu era nicăieri. Mare surpriză.

— Vrea să mă mut în Atlanta şi să mă aşez la casa mea.

— Nu pari prea fericită.

— Să mă aşez la casa mea. Eu? Nu doar că îmi iubesc cariera, dar trăiesc pentru ea. Şi, sincer, măritişul nu e pe gustul meu. De ce nu putem să spunem pur şi simplu că vom continua să ne iubim şi că vom călători până vom ajunge în scaun cu rotile?

Cu numai o lună în urmă, Meredith i-ar fi spus Ninei în replică tot soiul de banalităţi, i-ar fi spus că dragostea este singurul lucru care contează în viaţă şi că Nina se apropie de vârsta la care ar trebui să îşi întemeieze o familie, dar învăţase câte ceva în lunile de când murise tatăl ei. Fiecare alegere schimbă drumul pe care o apuci şi e atât de uşor să o iei în direcţia greşită. Uneori, faptul de a te aşeza la casa ta denotă pur şi simplu resemnare.

— Admir asta la tine, Neens. Ai o pasiune pe care ţi-o urmezi. Nu faci concesii.

— E de ajuns oare iubirea? Dacă îl iubesc, dar nu-mi pot întemeia o familie? Dacă nu vreau curte cu gărduleţ alb şi o liotă de copii care să alerge prin ea?

— E doar o chestiune de alegere, Neens. Nimeni nu-ţi poate spune ce e bine pentru tine.

— Dacă ai putea să o iei de la capăt, l-ai mai alege pe Jeff, în ciuda a tot ceea ce s-a întâmplat?

Meredith nu-şi pusese niciodată această întrebare, dar răspunsul veni fără efort. Cumva, era mai uşor să răspundă afirmativ în acel cadru,

înconjurată doar de străini şi de apă.

— M-aş mărita din nou cu el.

Nina o cuprinse cu braţul pe după umeri.

— Da, spuse, dar tot crezi că nu ştii ce vrei.

— Te urăsc, spuse Meredith.

Nina îi strânse umărul.

— Ba nu. Mă iubeşti.

Meredith zâmbi.

— Cred că da.

∵

Amfitrioana le conduse la o masă de lângă fereastra imensă prin care se vedea întinderea nesfârşită a o oceanului. Valurile aduceau înăuntru sclipirile soarelui la apus. Când se aşezară, mama îi zâmbi amfitrioanei şi îi mulţumi.

Meredith fu atât de surprinsă de căldura zâmbetului mamei că făcu o pauză. Avusese grijă de mama ei ani la rând, strecurând această îndatorire printre atâtea altele ale programului ei încărcat. Din cauza asta, rareori îşi rezervase timp să îşi privească mama cu adevărat; trecuse pe lângă ea sau o ocolise, ducându-se la tatăl ei. Chiar şi în ultimele luni, când fuseseră singure, doar ele două de atâtea ori, existaseră puţine momente de reală conexiune. O cunoştea pe mama ei drept o persoană distantă şi rece, şi aşa o percepuse.

Dar femeia care tocmai zâmbise era o cu totul şi cu totul altă persoană. Secrete în interiorul altor secrete. Asta aveau să descopere oare în această călătorie? Că mama lor era ca una dintre preţioasele ei păpuşi ruseşti Matrioşca, şi în acest caz, oare chiar aveau să o vadă pe cea mai mică dintre păpuşi, ascunsă cel mai bine în interiorul celorlalte?

Amfitrioana le aduse meniurile.

— Vă doresc poftă bună, le spuse, apoi plecă.

Câteva minute mai târziu, când veni ospătarul lor, niciuna dintre ele nu scosese un cuvânt.

— Vom bea toate trei, spuse Nina. Votcă. Rusească. Cea mai bună pe care o aveţi.

— Nici să nu te gândeşti, spuse Meredith. Eu n-am să beau votcă în vacanţă. Îi zâmbi apoi ospătarului. Eu aş dori un Daiquiri de căpşune, vă rog.

Nina zâmbi.

— În regulă. Eu am să beau o votcă simplă şi o Margarita cu multă gheaţă. Şi multă sare.

— Votcă şi un pahar cu vin, comandă mama.

— Şi asta a fost comanda Alcoolicelor Anonime, spuse Meredith.

În mod surprinzător, mama zâmbi.

— În cinstea noastră, închină Nina după ce primiră băuturile. Să bem pentru Meredith, Nina şi Ania Whitson. Împreună poate pentru prima oară.

Mama tresări, iar Meredith observă că nu le privi, nici măcar când ciocniră.

Meredith îşi dădu seama că îşi studia atent mama; observă o uşoară crispare în colţurile gurii ei când privi către întinderea vastă a oceanului. Tensiunea aceea de pe chipul ei păru să dispară doar odată cu lăsarea serii. Urmări conversaţia, adăugând propriile trei noi răspunsuri. Bău un al doilea pahar de vin, dar dădea impresia că devine mai degrabă agitată decât mai relaxată ca efect al alcoolului, iar când termină desertul, se ridică aproape imediat.

— Eu mă duc în camera mea, spuse ea. Veniţi şi voi?

Nina se ridică instantaneu în picioare, dar Meredith avu o reacţie întârziată.

— Eşti sigură, mamă? Poate că ar trebui să te odihneşti astă-seară. Povestea poate aştepta până mâine.

— Mulţumesc, spuse mama ei. Dar nu. Veniţi.

Se răsuci hotărâtă pe călcâie şi plecă.

Meredith şi Nina trebuiră să se grăbească să o ajungă din urmă pe coridoarele aglomerate.

Se duseră în camera lor şi se schimbară în treninguri. Meredith tocmai terminase să se spele pe dinţi când Nina veni lângă ea, punându-i mâna pe umăr.

— Am să-i arăt fotografia şi am s-o întreb cine sunt copiii ăia.

— Nu cred că este o idee bună.

— Asta, pentru că tu eşti o fată drăguţă, care respectă regulile şi încearcă să fie politicoasă. Zâmbi larg. Eu sunt cealaltă soră. Tu poţi spune că habar n-ai despre ce e vorba. Ai încredere în mine?

— Desigur, spuse Meredith în cele din urmă.

Ieşiră din cameră şi se duseră la uşa alăturată.

Mama deschise uşa şi le conduse în apartamentul ei spaţios. Cum era de aşteptat, cabina era curată lună; nu se vedea nicio haină împrăştiată şi nici urmă de vreun obiect personal. Singurul lucru neaşteptat erau o carafă cu ceai şi trei ceşti pe măsuţa de cafea.

Mama îşi turnă o ceaşcă de ceai, apoi se duse la fotoliul plasat în colţul camerei. Se aşeză şi îşi puse o pătură peste picioare.

Meredith se aşeză pe fotoliul dublu din faţa ei.

— Înainte să stingi lumina, spuse Nina, vreau să-ţi arăt ceva, mamă.

Mama ridică privirea.

— Da?

Nina se apropie. Cu mişcări care lui Meredith i se părură redate cu încetinitorul, Nina scoase fotografia din buzunar şi i-o întinse mamei.

Mama inspiră adânc. Culoarea din obraji îi dispăru complet.

— Mi-ai umblat prin lucruri?

— Ştim că povestea se desfăşoară în Leningrad şi că este parţial adevărată. Cine este Vera, mamă? întrebă Nina. Şi cine sunt copiii ăştia?

Mama scutură din cap.

— Nu mă întreba.

— Suntem fiicele tale, spuse Meredith cu blândeţe, încercând să amelioreze efectul întrebării adresate de sora ei. Vrem doar să te cunoaştem.

— Asta a dorit şi tata, spuse Nina.

Mama se uită la fotografie, care tremura în mâinile ei. În cameră se lăsă o linişte mormântală, doar valurile lovind carena vasului se auzeau.

— Aveţi dreptate. Asta nu e o poveste. Dar dacă vreţi să auziţi şi restul, îmi veţi da voie să o spun aşa cum pot eu.

— Dar cine...

— Fără întrebări, Nina. Doar ascultaţi.

Poate că mama arăta palidă şi obosită, dar vocea ei era dură ca oţelul.

Nina se aşeză lângă Meredith şi o luă de mână.

— În regulă, atunci. Mama se lăsă pe spate în fotoliu. Îşi trecu degetele peste fotografie, pipăindu-i suprafaţa lucioasă. De data asta, luminile rămaseră aprinse când începu să vorbească. Vera s-a îndrăgostit de Saşa în ziua aceea din Grădina de Vară, şi pentru ea, aceasta e o decizie ce nu se va schimba niciodată. Deşi mama ei nu este de acord, se teme de pasiunea lui Saşa pentru poezie, Vera este tânără şi îşi iubeşte cu pasiune soţul, iar când se naşte primul lor copil, pare a fi un miracol. O botează Anastasia, şi este lumina ochilor Verei. Anul următor, când se naşte Lev, Vera nu-şi poate imagina fericire mai mare, chiar dacă vremurile sunt grele în Uniunea Sovietică. Lumea ştie asta, ei ştiu cât de malefic este Stalin. Oamenii dispar şi mor. Nimeni nu ştie asta mai bine ca Vera şi Olga, care încă nu se simt în siguranţă pentru a pronunţa numele tatălui lor. Dar în iunie 1941, e imposibil să îţi faci griji, sau cel puţin aşa i se pare Verei când stă în genunchi în

pământul negru mănos şi îşi îngrijeşte grădina. Aici, la periferia oraşului, ea şi Saşa au un petic de pământ pe care cultivă legume ca să aibă ce consuma pe timpul lungii ierni albe din Leningrad. Vera continuă să lucreze la bibliotecă, în vreme ce Saşa studiază la universitate, unde învaţă doar

ceea ce permite Stalin. Ei devin buni sovietici, sau cel puţin nişte sovietici care îşi ţin gura, pentru că dubele negre sunt omniprezente în aceste vremuri. Saşa mai are doar un an şi termină facultatea, sperând să găsească un post de profesor la una dintre universităţi.

— Mamă, uite! strigă Lev, ţinând în mânuţă un morcovel portocaliu, mai mult rădăcină decât legumă.

Vera ştie că ar trebui să-l dojenească, dar zâmbetul lui este atât de molipsitor, că se pierde. *La patru ani, are buclele aurii ale tatălui şi uşurinţa acestuia de a râde.*

— Pune morcovul la loc, Lev, mai trebuie să crească.

— Eu i-am spus să nu-l smulgă, intervine Ania, care are cinci ani şi este pe atât de serioasă pe cât este fratele ei de voios.

— Şi ai avut dreptate, spune Vera, forţându-se să nu zâmbească.

Deşi are doar douăzeci şi doi de ani, copiii au transformat-o într-un adult; numai când e singură cu Saşa sunt amândoi încă *tineri.*

Când Vera termină de grădinărit, îi cheamă pe copii, îl ia pe fiecare de mână şi porneşte pe lungul drum către casă.

Când ajung în Leningrad, este după-amiază târziu, iar străzile sunt înţesate de oameni care aleargă şi strigă. La început, Vera crede că de vină sunt nopţile albe care le dau tuturor energie, dar când ajunge la podul Fontanka, începe să audă frânturi de conversaţie, începutul a zeci de polemici, un freamăt de îngrijorare.

Aude un ţiuit ascuţit venind dintr-un megafon şi cuvântul – Atenţie – *azvârlit precum un cuţit într-o bucată de lemn. Îşi strânge copiii de mânuţe şi îşi face cu greu loc prin mulţime tocmai când începe anunţul. „Cetăţeni ai Uniunii Sovietice… la ora patru dimineaţa, fără a declara război… trupele germane ne-au atacat ţara…"*

Anunţul continuă fără întrerupere, îndemnându-i pe oameni să fie buni sovietici, să se înroleze în Armata Roşie, dar Vera nu mai poate asculta. Nu se gândeşte decât că trebuie să ajungă acasă.

∵

Copiii încep să plângă mult înainte ca Vera să ajungă acasă, la apartamentul de lângă cheiul Moika. Ea nici nu-i aude. Deşi este mamă, care îşi ţine de mână cei doi copii, este şi fiică, şi soţie, iar acum vrea să-şi vadă mama şi soţul. Urcă scara murdară împreună cu copilaşii ei. Pe holuri este o linişte înspăimântătoare. *În apartamentul lor, luminile sunt stinse, aşa că ochii ei au nevoie de o clipă ca să se adapteze la întuneric.*

Mama şi Olga, îmbrăcate încă în hainele de lucru, sunt la una dintre ferestre, lipind ziare pe geam. La întoarcerea Verei, mama se dă înapoi cu paşi împleticiţi de la fereastra pe care o acoperea.

— Slavă Domnului! spune, apoi o îmbrățișează pe Vera. Trebuie să facem ceva repede, spune mama, iar Olga termină de acoperit fereastra și li se alătură.

Vera vede că Olga e plânsă, obrajii ei pistruiați sunt brăzdați de lacrimi, iar părul ei blond-rozaliu este răvășit. Olga are ticul nervos de a se trage de păr când îi este frică.

— Vera, spune mama agitată. Ia-o pe Olga și mergeți la magazin. Cumpărați orice alimente puteți care să nu se strice. Hrișcă, miere, zahăr, untură. Orice. Eu dau o fugă la bancă și scot toți banii pe care îi avem. Apoi îngenunchează în fața lui Lev și a Aniei. Voi rămâneți aici singurei și așteptați să ne întoarcem.

Ania începe numaidecât să plângă.

— Eu vreau să merg cu tine, Baba.

Mama mângâie obrăjorul Aniei.

— Lucrurile sunt altfel acum, chiar și pentru copii. Se ridică în picioare și își ia poșeta din cealaltă cameră, verificând dacă are libretul albastru de bancă în ea.

Pleacă toate trei de acasă, închizând ușa și ascultând yala încuindu-se. De partea cealaltă se aud aproape instantaneu plânsete.

Vera se uită la mama ei.

— Nu-i pot lăsa așa, acolo, încuiați...

— De acum încolo, vei face multe lucruri inimaginabile, spune mama ei ostenită. Acum haideți să mergem până nu e prea târziu.

Afară, cerul este de un albastru splendid, fără nori, iar liliacul care crește sub ferestrele de la primul etaj înmiresmează aerul. Pare imposibil ca războiul să plutească deasupra Leningradului într-o astfel de zi... până când cotesc și ajung la bancă, unde oamenii se învălmășesc în fața ușii închise, fluturându-și libretele de bancă și urlând; femeile plâng.

— Am întârziat deja, spune mama.

— Ce se întâmplă? întreabă Olga, trăgându-se nervos de păr, privind împrejur.

Lângă ea, o femeie mai în vârstă scoate un fel de geamăt și se prăvălește grămadă în praf. În câteva secunde, se pierde în mulțime.

— Băncile sunt închise acum. Prea mulți oameni au încercat să-și scoată economiile.

Mama își mușcă buza inferioară până îi dă sângele și merge cu ele la băcănie. Aici, oamenii ies cu orice pot căra. Rafturile sunt practic goale. Prețurile se dublează sau chiar se triplează deja.

Vera nu înțelege ce se petrece. Războiul abia s-a anunțat și totuși proviziile au dispărut deja, iar oamenii din jurul ei sunt derutați și disperați.

— Am mai trecut prin asta, spune mama simplu.

În magazin, au bani doar pentru hrișcă, făină, linte uscată și untură. Cărându-și puținele alimente pe străzile înțesate de oameni, reușesc să ajungă acasă puțin după ora șase seara.

Vera își aude copiii plângând și i se rupe inima. Deschide ușa și îi ia pe amândoi în brațe. Lev se agață cu brațele de gâtul ei.

— Mi-a fost dor de tine, mami, spune el.

Vera își zice atunci că nu se va mai lua niciodată după mama ei într-o singură privință: nu-și va mai lăsa niciodată copiii singuri.

— Unde e tatăl vostru? o întreabă ea pe Ania, care ridică din umerii ei mititei.

Ar fi trebuit să fie deja acasă.

— Sunt sigură că e bine, spune mama ei. Va fi dificil să înainteze pe străzi.

Dar îngrijorarea o torturează pe Vera, devenind tot mai chinuitoare cu fiecare minut care trece. În cele din urmă, la ora opt, el intră în casă. E murdar pe un obraz și are părul leoarcă de sudoare.

— Verușka, spune el, luând-o în brațe și strângând-o atât de tare, că ei i se taie respirația. Troleele au fost pline. Am alergat până aici. Sunteți bine?

— Acum suntem, spune ea.

Și chiar crede asta.

∵

În noaptea aceea, în timp ce bunica ei sforăie în bezna încinsă, Vera stă în capul oaselor pe patul ei. Banda adezivă și ziarele din ferestre lasă să pătrundă doar foarte puțină lumină. Dincolo de el, în oraș dăinuie o liniște stranie. Este ca și cum Leningradul însuși ar fi inspirat adânc și acum își ține răsuflarea, temându-se să mai expire.

În acest întuneric nelămurit, apartamentul lor pare și mai mic, și mai înghesuit. Cu trei paturi înguste în zona de zi și pătuțurile copiilor în bucătărie, abia dacă mai e loc să mai pui piciorul în acel spațiu. Nici chiar la orele mesei nu pot sta toți împreună. Nu încap la masă și nici nu au destule scaune.

Puțin mai încolo, mama și Olga sunt și ele treze, și stau în fund pe pat. Lângă Vera, Sașa este tăcut cum ea nu l-a mai văzut niciodată.

— Nu știu ce ar trebui să facem, spune Olga. La nouăsprezece ani, ea ar trebui să se gândească la dragoste și la romantism, și la viitorul ei, nu la război. Poate că nemții ne vor salva. Tovarășul Stalin...

— Șșșșt, spune mama cu severitate, uitându-se la mama ei care doarme. Unele lucruri nu pot fi rostite niciodată cu voce tare. Olga ar trebui să știe asta deja. Mâine vom merge la muncă, adaugă mama. Și poimâine vom face la fel, și răspoimâine, și tot așa. Acum trebuie să ne culcăm. Haide, Olga,

întoarce-te pe partea cealaltă. Te iau în braţe.

Vera aude scârţâitul patului obosit când mama şi sora ei se întind să se culce. Se întinde şi ea lângă soţul ei, încercând să se simtă în siguranţă în braţele lui. E prea puţină lumină ca să-i poată vedea bine chipul; vede doar un amestec de petice cenuşii şi negre, dar respiraţia lui este uniformă şi sigură, iar sunetul ei, în ritm cu bătăile inimii, o calmează, îi atinge obrazul, pipăind tuleiele moi ale bărbii abia crescute, la fel de familiară acum precum verigheta pe care o poartă pe deget. Se apleacă şi îl sărută, şi pentru o clipă, când buzele lui sunt lipite de ale ei, nimic altceva nu mai există, dar apoi el se retrage şi spune:

— Va trebui să fii puternică, Veruşka.

— Vom fi puternici, spune ea, strângându-l în braţe.

∵

Două nopţi mai târziu, sunt treziţi de focuri de armă.

Vera sare din pat, inima bătându-i să-i spargă pieptul. Se împiedică de patul mamei în încercarea de a ajunge la copii. Focurile de armă fac să zăngăne geamurile subţiri ale ferestrelor, iar ea aude paşi pe hol şi oameni ţipând.

— Repede, spune Saşa, surprinzător de calm.

Le adună pe toate, în timp ce mama ia câtă mâncare poate căra. Abia când sunt afară, în stradă, înghesuiţi în mulţimea de vecini sub un cer albastru clar, înţeleg: sunt tunurile antiaeriene ruseşti, antrenându-se pentru ce va să vină.

Pe strada lor nu există adăposturi. Mama este cea care îi organizează pe oamenii din clădire: mâine vor merge în zona depozitului, în subsol, şi vor amenaja un adăpost.

În cele din urmă, în mijlocul zgomotelor de tun şi al tăcerii supranaturale dintre detunături, Saşa se uită la Vera. Lev doarme în braţele ei (băiatul poate dormi în orice condiţii), iar Ania este lângă el, sugându-şi speriată degetul mare şi mângâind un colţ al păturicii ei. Este un obicei de pe vremea când era bebeluş, care dispăruse cu mult înainte să înceapă războiul şi care acum revenise.

— Ştii că trebuie să plec, îi spune Saşa Verei.

Ea scutură din cap, gândindu-se deodată că focurile acestea de armă nu înseamnă nimic; expresia de pe chipul soţului ei este mult mai înspăimântătoare.

— Sunt student şi poet, spune el. Iar tu eşti fiica unui criminal al statului.

— Tu nu ai publicat niciuna dintre poeziile tale...

— Sunt suspect, Vera, şi ştii bine asta. La fel eşti şi tu.

— Nu poţi pleca. N-am să te las.

— Numai e cale de întoarcere, Vera, spune el M-am înrolat voluntar în Armata Eliberării Poporului.

Mama vine atunci lângă ea, prinzând-o de braț.

— Bineînțeles că ai să pleci, Sașa, spune ea pe un ton egal, iar Vera percepe avertismentul din vocea mamei sale.

Întotdeauna totul se reduce la aparențe. Chiar și acum, când se aud focuri de armă în jurul lor, o dubă neagră a ieșit la vânătoare pe străzi.

— E de datoria mea, spune Sașa. Noi suntem Armata Sovietică. Cea mai bună din lume. Îi vom cotonogi pe nemți cât ai bate din palme și mă voi întoarce acasă.

Vera o simte pe micuța Ania lângă ea, luând-o de mână, sorbind fiecare cuvânt, la fel cum fac și vecinii lor, și chiar străinii. Ea știe ce ar trebui să simtă și să spună, dar nu știe dacă are puterea să o facă. Tatăl ei îi spusese cândva cam același lucru: Nu te îngrijora, Veronika Petrovna, îți voi fi mereu alături.

— Promite-mi că te vei întoarce la mine, spusese ea.

— Promit, spusese el calm.

Dar Vera știe: există unele promisiuni pe care nu are rost să le ceri și nici să le primești. Când se întoarce către mama ei, își împărtășesc acest adevăr, și Vera își înțelege propria copilărie. Va trebui să fie puternică pentru copiii ei.

— Este o promisiune pe care vreau să o respecți, Aleksandr Ivanovici.

Dimineață, Vera se trezește devreme; în întunericul liniștit, caută acea fotografie cu ei doi, făcută în ziua căsătoriei.

Se uită la chipurile lor senine și zâmbitoare. Lacrimile îi încețoșează ochii când scoate fotografia din ramă, o împătureşte în două și-apoi încă în două și o strecoară în buzunarul hainei lui. Aude pași în spatele ei, simte mâinile lui pe umerii ei.

— Te iubesc Verușka, spune el suav, sărutând-o pe obraz.

Ea se bucură că el este în spatele ei. Nu este sigură că are puterea să îl privească în ochi când îi vorbește.

— Și eu te iubesc, Sașa.

Întoarce-te la mine.

Și cât ai clipi, dus este el.

Capitolul 19

Vera și Olga au noroc cu locurile lor de muncă. Olga lucrează la muzeul Ermitaj, și Vera la Biblioteca publică din Leningrad. Ambele își petrec acum zilele în încăperile întunecoase, liniștite, depozitând capodopere al artei și literaturii astfel încât istoria statului sovietic să nu se piardă vreodată. Când se încheie ziua de lucru, Vera se duce acasă pe jos, singură. Uneori, se abate de la drum ca să meargă în Grădina de Vară și să își amintească ziua în care l-a cunoscut pe Sașa, dar devine tot mai greu să-și amintească. Chipul orașului Leningrad se schimbă deja. Călărețul de bronz este acoperit cu saci cu nisip și scânduri de lemn. Plase de camuflaj atârnă peste Institutul Smolnîi; turlele aurite ale amiralității au fost acoperite cu vopsea gri. Oriîncotro privește, oamenii se grăbesc – construind adăposturi contra atacurilor aeriene, stând la cozi pentru alimente, săpând tranșee. Cerul de deasupra tot albastru și senin este, și încă nu au căzut bombe peste oraș, dar se apropie și acest moment, și ei știu asta. Zi de zi, în megafoane se urlă relatări despre înaintarea trupelor germane. Nimeni nu crede că nemții vor ajunge la Leningrad – nu în orașul lor magic, ridicat pe noroi și oase –, dar bombe vor cădea aici. Nu se îndoiesc de asta.

Pe drum spre casă, Vera se oprește la bancă și retrage cele două sute de ruble la care are dreptul lunar, iar când obține banii, se așază la coadă pentru trei pâini și o felie de brânză. Azi are noroc; la capătul îndelungii ei așteptări mai prinde alimente. Uneori, ajunge în față exact când magazinul se închide.

Când ajunge, în sfârșit, acasă, la ora opt seara, îi găsește pe Ania și pe Lev jucându-se de-a războiul în camera de zi, sărind de pe un pat pe altul, imitând sunetul împușcăturilor unul către celălalt.

— Mamă! strigă Lev când o vede.

Chipul i se luminează de un zâmbet știrb și vine în fugă la ea, aruncându-i-se în brațe. Ania vine imediat după el, dar nu o strânge la fel de tare în brațe pe Vera. Ania este mâhnită de toată povestea cu războiul și vrea să știe toată lumea asta. Nu-i place să-și petreacă zilele la grădiniță și să vină acasă abia la ora șase seara, după care să stea la „împuțita de madam Nevschi de alături”.

— Ce fac puișorii mei? întreabă Vera, luând-o totuși pe Ania în brațe. Ce-ați făcut voi la școală azi?

— Eu sunt prea mare ca să mai merg la școala de bebeluși, o informează

Ania, schimonosindu-și fața de atâta concentrare.

Vera își mângâie fiica pe creștet și se duce în bucătărie. Este la aragaz, unde pune niște apă la fiert, când Olga intră în casă.

— Ai auzit? spune ea gâfâind.

Vera se întoarce spre ea.

— Ce anume?

Olga se uită agitată la Ania și la Lev, care se joacă cu niște bețe.

— Copiii din Leningrad, spune ea, coborându-și vocea. Sunt evacuați.

∵

În dimineața evacuării, Vera se trezește cu greață. Nu o poate face, nu-și poate sui copiii într-un tren cu o destinație îndepărtată, după care să își continue viața. Stă întinsă în pat, singură, atât cât poate fi de intim un astfel de moment într-un apartament atât de aglomerat ca acesta, cu privirea fixată în tavanul pătat de igrasie și de apă. Le aude pe mama, care se foiește în pat agitată, și pe Olga, care sforăie încetișor la numai o jumătate de metru mai încolo.

— Vera? spune mama ei.

Vera se întoarce pe o parte.

Mama se uită la ea. Sunt una lângă alta, în paturile lor alăturate, aproape îndeajuns de aproape ca să se poată atinge. O pătură jerpelită alunecă de pe umărul mamei când Olga se întoarce pe cealaltă parte.

— Nu poți sta pe gânduri, spune ea, și Vera se întreabă dacă va veni ziua când ea va cunoaște gândurile copiilor ei înainte ca ei înșiși să le cunoască.

— Cum aș putea să n-o fac? spune Vera.

Toată viața ei a înțeles ce înseamnă să fie o bună sovietică, cum să respecte regulile și să stea cu capul plecat, fără să facă vreo mișcare care să atragă atenția. Dar asta... cum ar putea să se supună orbește la așa ceva?

— Tovarășul Stalin are ochi peste tot. Sigur e cu ochii pe nemți și știe unde pot merge copiii noștri pentru a fi în siguranță. Și trebuie să plece toți copiii muncitorilor. Așa stau lucrurile.

— Și dacă nu-i mai văd niciodată?

Mama trage la o parte cuvertura și se dă jos din pat, străbătând spațiul foarte mic dintre ele. Se urcă în patul Verei, pe partea lui Sașa, și o ia pe Vera în brațe, mângâindu-i părul negru ca pe vremea când fiica ei era mică.

— Noi, femeile, luăm decizii pentru alții, nu pentru noi, iar când suntem mame, noi... îndurăm orice pentru copiii noștri. Îi vei proteja. Vei suferi; vor suferi și ei. Misiunea ta este să nu arăți că ți se frânge inima și să faci ce e bine pentru ei.

— Sașa mi-a spus că va trebui să fiu puternică.

Mama încuviințează din cap.

— Totuși, eu nu cred că bărbații înțeleg. Nici măcar Sașa al tău. Ei defilează în pas de marș cu puștile și ideile lor și au impresia că știu ce înseamnă curajul.

— Vorbești despre Papa acum.

— Poate că da.

Rămân așa o vreme, fără să vorbească.

Pentru prima oară, după mult timp, ea se gândește la tatăl ei. Oricât de tare ar durea, este mai bine decât să se gândească la ceea ce urmează. Închide ochii, iar în întuneric, este pe stradă, în fața locuinței lor, privindu-și tatăl cum pleacă. Degetele de la mâini îi sunt înghețate în mănușile de lână, iar în degetele de la picioare simte furnicături din pricina gerului.

— Vreau să vin la cafenea cu tine, imploră ea, cu capul pe spate, privind în sus spre el.

O ninsoare ușoară cade în jurul lor; fulgii i se așază pe obrajii descoperiți. El îi zâmbește, mustața mare și neagră atârnându-i deasupra buzei superioare.

— Ăla nu e un loc potrivit pentru o fată, știi asta, Verușka.

— Dar ai să-ți citești poeziile. Și Anna Ahmatova va fi acolo. Ea e femeie.

— Da, spune el, încercând să pară sever. Femeie. Dar tu ești încă fată. Într-o zi, spune el, punând o mână înmănușată pe umărul ei, vei scrie propriile cuvinte frumoase. Până atunci, se va preda din nou literatură în școlile noastre, în locul acestui groaznic realism sovietic care este ideea lui Stalin de progres. Ai răbdare. Fă-mi cu mâna când traversez, și pe urmă du-te în casă.

Ea rămâne acolo, în zăpadă, uitându-se la el cum pleacă. Mici sărutări de foc alb îi coboară pe obraji, transformându-se aproape imediat în picuri de apă ce alunecă și i se strecoară precum niște degete reci pe sub guler.

Curând, ele doar o nălucă, un ghemotoc de lână cenușie mișcându-se în acea imensitate albă. Ea se gândește că poate el s-a oprit și-i face cu mâna, dar nu poate fi sigură. Vede în schimb cum se așterne noaptea peste zăpadă, cum acest fenomen schimbă culoarea și texturile, și încearcă să-și fixeze acest detaliu în memorie, ca să îl poată descrie apoi în jurnalul ei.

— Mai ții minte când visam să devin scriitoare? spune Vera încet acum.

Mama ei nu răspunde imediat.

— Îmi amintesc tot, spune în cele din urmă, încă și mai încet.

— Poate că într-o zi...

— Șșșșt, face mama ei, mângâindu-i părul. Doar va durea mai tare. Știu bine asta.

Vera percepe dezamăgirea din vocea mamei, și resemnarea. Se întreabă dacă într-o zi și vocea ei va suna la fel, dacă va fi mai ușor să se dea bătută.

Înainte să se gândească ce să spună, îl aude pe Lev în bucătărie. Nu încape îndoială că vorbește cu iepurașul de pluș care este cel mai bun prieten al lui.

Vera își zice: A început. Simte sărutul mamei sale, aude cuvintele șoptite la ureche, dar nu le poate înțelege. Vuietul din capul ei este prea zgomotos. Se ridică din pat și rămâne așezată pe marginea lui. Deși dimineața asta e caldă, la fel cum a fost și noaptea trecută, ea este îmbrăcată cu fustă și pulover. O pereche de pantofi scâlciați așteaptă la capătul patului. Acum, dorm cu toții îmbrăcați. Un atac aerian poate avea loc oricând.

Zgomotul mișcărilor umple micul apartament: Olga se vaită că îi e încă somn și că o dor brațele de la încărcatul obiectelor de artă în cutii; bunica ei își suflă nasul; Ania le spune tuturor că îi este foame.

Nimic neobișnuit.

Vera înghite nodul care i s-a format în gât, dar acesta nu dispare. În bucătărie, îl vede pe Lev – leit tatăl lui, cu bucle bălaie angelice și ochi verzi expresivi. Lev. Leuțul ei. El râde acum, spunându-i bietului iepuraș, chior de un ochi și jerpelit ca vai de el, că poate azi vor merge să hrănească lebedele din Grădina de Vară.

— E război, spune Ania, cu o expresie superioară, imposibil de conceput pentru o fetiță de cinci ani.

Buzele ei transformă afirmația într-una mai blândă, dar tot focul Aniei sălășluiește în ochii ei. Fata asta pare făcută din oțel pur; exact așa cum s-a imaginat cândva Vera însăși.

— De fapt, spune Vera, vom face o plimbare.

Se simte rău, fizic, când spune asta, dar mama vine în spatele ei; o singură atingere e de ajuns pentru ca Vera să continue. Traversează camera și le ia paltonașele. Noaptea trecută, Vera a stat trează până târziu, cosând bani și scrisori în căptușeala paltonașelor copilașilor ei.

Lev sare numaidecât în picioare, bătând vesel din palme, repetând iar și iar: „Plimbare!” Până și Ania zâmbește. Au trecut doar cinci zile de la anunțarea războiului, dar în aceste zile vechea lor viață a dispărut.

Micul dejun trece precum un cortegiu funerar, cu priviri tăcute și ochi plecați. Nimeni în afară de mama nu se poate uita la Vera. La finalul mesei, bunica ei se ridică. Când se uită la Vera, ochii îi sunt plini de lacrimi, așa că se întoarce cu spatele.

— Haide, Zoia, spune mama ei cu voce aspră. Nu dă bine să întârziem.

Vera vede că buza mamei sale sângerează în locul unde și-a mușcat-o. Se duce la nepoții ei și îngenunchează înfiata lor; luându-i în brațe și ținându-i strâns.

— Nu plânge, Baba, spune Lev. Poți veni la plimbare cu noi mâine.

La capătul celălalt al camerei, Olga izbucnește în lacrimi și încearcă

imediat să se controleze.

— Eu plec, mamă.

Mama le dă drumul încet copiilor și se ridică în picioare.

— Să fiți cuminți, este ultimul lucru pe care li-l spune nepoților ei. Îi dă Verei o sută de ruble. Atât ne-a mai rămas. Îmi pare rău...

Vera încuviințează din cap și își îmbrățișează mama pentru ultima oară. Apoi se îndreaptă de spate.

— Să mergem, copii.

Este o splendidă zi însorită. Toți șase merg împreună cât se poate de mult; mama și Baba pleacă primele, luând-o spre depozitul alimentar Badaiev, unde muncesc amândouă; urmează Olga. Își îmbrățișează cu foc nepoata și nepotul, încercând să își ascundă lacrimile, apoi o ia la fugă spre stația de troleu.

Acum au rămas doar Vera cu copiii, înaintând pe strada aglomerată. Peste tot în jurul ei, se sapă tranșee, se construiesc adăposturi. Se opresc în Grădina de Vară, dar lebedele au dispărut de pe lac, iar statuile sunt acoperite cu saci cu nisip. Nu sunt copii veniți la joacă azi, nici nu se aud claxoane de biciclete.

Cu un zâmbet prea larg pe chip, Vera își ia copiii de mânuțe și merge cu ei într-o zonă a orașului unde n-au mai fost până acum.

În clădirea în care intră e dezlănțuit iadul pe pământ. Cozi șerpuiesc în toate direcțiile, în fața ghișeelor din care se revarsă documente, manevrate de membri de partid în haine sumbre, cu figuri dure, acre.

Vera știe că ei ar trebui să se așeze direct la prima coadă și să își aștepte rândul, dar brusc nu mai e atât de puternică pe cât ar trebui să fie. Inspiră adânc și își duce copiii într-un colț. Aici nu este liniște – e forfotă peste tot –, pași, plânsete, strănuturi, implorări. Locul miroase a trupuri transpirate, a ceapă și a carne sărată. Vera îngenunchează lângă copii. Ania se încruntă.

— Aici miroase urât, mamă.

— Tovarășului Urechilă nu-i place locul ăsta, spune Lev, strângându-și în brațe iepurașul.

— Mai țineți minte că Papa ne-a spus tuturor că va trebui să fim puternici, când a plecat să se înroleze voluntar în Armata de Apărare Națională?

— Eu sunt puternic, spune Lev, strângând mândru un pumnișor grăsuț și rozaliu.

— Da, spune Ania, care a devenit suspicioasă acum.

Vera remarcă faptul că fiica ei se uită lung la paltonașele din brațele Verei și la valiza pe care a luat-o de acasă. Ia paltonașul greu din lână roșie și o îmbracă pe Ania, încheindu-i-l până la gât.

— E prea cald pentru ăsta, mamă, se vaită Ania, smucindu-se.

— O să plecați într-o excursie, spune Vera plat. Nu pentru mult timp. Doar o săptămână sau două. Și s-ar putea să ai nevoie de palton. Iar aici... aici, în valiza asta, am mai pus câteva hăinuțe și niște mâncare. Pentru orice eventualitate.

— Dar tu nu porți palton, spune Ania, încruntându-se.

— Eu... ăăă... eu trebuie să merg la muncă și să stau acasă, dar voi vă veți întoarce acasă cât ai clipi și eu am să vă aștept. Când vă întoarceți...

— Nu, spune Ania ferm. Eu nu vreau să plec fără tine.

— Nici eu, se tânguie Lev.

— Nu avem de ales. Înțelegeți ce înseamnă asta? Vine războiul, iar mărețul nostru conducător, tovarășul Stalin, vrea ca voi, copiii, să fiți la adăpost. Veți pleca într-o scurtă călătorie cu trenul către sud, până când Armata Roșie va triumfa. Și apoi vă veți întoarce acasă la Papa și la mine.

Lev plânge acum.

— Tu vrei să plecăm? întreabă Ania, cu ochii eu albaștri scăldați în lacrimi.

Nu, își zice Vera în sinea ei, chiar dacă încuviințează din cap.

— Vreau să ai grijă de fratele tău, spune ea. Tu ești atât de puternică și de isteață. Vei sta tot timpul numai cu el nu îl vei lăsa niciodată singur. Ne-am înțeles? Poți să fii puternică pentru mine?

— Da, mamă, spune Ania.

Următoarele cinci ore, stau când la o coadă, când la alta. Copiii sunt înregistrați, adunați și trimiși la alte cozi. La finalul după-amiezii, centrul de evacuare este literalmente plin ochi de copii și de mamele lor, dar locul este straniu de tăcut. Copiii se așază unde li se spune, cu fetișoarele lucind de sudoare din cauza paltoanelor de care nu ar avea nevoie, bălăbănindu-și piciorușele. Mamele nu se privesc între ele; doare îngrozitor să-ți vezi propria suferință oglindită în ochii altei femei.

În cele din urmă, sosește trenul. Roțile metalice scrâșnesc; rotocoale de fum se ridică în văzduh. La început, mulțimea rămâne la locul ei – nimeni nu vrea să se miște –, dar când fluierul străpunge liniștea, aleargă precum o turmă, mamele îmbrâncindu-se între ele, dându-și coate cu forță, încercând să ocupe locuri pentru copiii lor în trenul salvator.

Vera se îmbrâncește și ajunge în față la coadă. Trenul de lângă ea pare viu, respirând fum, cloncănind. Membrii de partid patrulează peste tot ca niște rechini, forțându-le pe mame să se despartă de copiii lor. Lev plânge în hohote, agățat de Vera. Ania plânge și ea, dar în tăcere, ceea ce e oarecum chiar mai rău.

— Aveți grijă unul de celălalt și rămâneți împreună. Să nu vă dați mâncarea nimănui. Aveți bani cusuți în căptușeala buzunarelor, dacă vă

trebuie, și tot acolo aveți numele și adresa mea.

Le prinde pe revere mici ecusoane cu numele lor.

— Unde mergem? întreabă Ania.

Încearcă să se comporte matur; ți se rupe inima să vezi asta la un copil. La cinci ani, ar trebui să se joace cu păpuși, nu să stea la coadă, așteptând să plece de acasă.

— Undeva la țară, într-o grădină de vară de lângă râul Luga. Veți fi în siguranță acolo, Ania. Și în scurt timp, voi veni după voi.

Vera se joacă cu ecusonul prins de reverul Aniei, ca și cum acel petic de identificare ar putea ajuta la ceva.

— Urcați în vagoane! urlă un tovarăș. Acum! Trenul pleacă.

Vera își strânge în brațe fiica, apoi și fiul, după care se îndreaptă încet de spate, simțind parcă oasele rupându-i-se când face asta.

Alți oameni își țin strâns copiii sau îi încredințează altora.

Toți plâng și fac cu mâna în semn de rămas-bun. Ania îl ține pe Lev de mână; îi arată mamei cât de strâns îl ține, cât de puternică este.

Apoi pleacă.

La început, Vera nu e capabilă să se clintească din loc. Oamenii o îmbrâncesc din calea lor, adresându-i înjurături disperate, înfierate. Ei nu observă că e paralizată, că nu se poate mișca? În cele din urmă, cineva o împinge atât de tare, că se prăbușește în genunchi. O ating copiii care sunt dați din mână în mână de adulți peste capul ei.

Vera se ridică încet în picioare, observând indiferentă că i s-au rupt ciorapii în genunchi. Se dă într-o parte, căutând geamul trenului, începând să alerge de la un vagon la altul, până când își dă seama că nu are cum să-și vadă copiii, pentru că sunt prea mici.

Atât de mici.

Le-a spus oare totul?

Să nu renunțați la paltonașe; iarna vine așa de repede, deși ei spun că o să vă întoarceți într-o săptămână.

Nu vă despărțiți niciodată.

Spălați-vă pe dinți.

Mâncați-vă mâncarea. Pe toată. Și fiți primii la coadă la toate mesele.

Aveți grijă unul de celălalt.

Vă iubesc.

În acest moment, Vera se împiedică, mai să cadă. Nu le-a spus că îi iubește. I-a fost frică să nu-i facă să plângă și mai tare, așa că s-a abținut să rostească prețioasele cuvinte, singurele care contau cu adevărat.

Scoate un sunet. Durerea vine de undeva din străfundul ei și erupe pur și simplu. Urlând, se afundă din nou în mulțimea de oameni, își croiește drum

dând din coate pe lângă femeile care se uită la ea cu ochi goi, disperați. Se luptă să ajungă înapoi la tren.

— Sunt o muncitoare neînsemnată, îi spune ea femeii de la capătul cozii, care arată prea obosită ca să îi pese.

— Actele?

— Le-am pierdut în tot haosul ăsta, spune ea, arătând spre mulțime. Minciuna are gust amar pe limbă și îi vine rău de la stomac. Este genul de lucru care atrage atenția, și nimic – nici măcar războiul – nu este mai înspăimântător decât atenția poliției secrete. Își îndreaptă postura. Muncitorii nu controlează evacuarea. Nu este eficient. Poate că ar trebui să raportez asta cuiva.

Critica are efect. Femeia obosită se îndreaptă, încuviințând scurt din cap.

— Da, tovarășă. Aveți dreptate. Am să fiu mai atentă.

— Așa să faceți.

Inima Verei bate cu putere când trece de ea și urcă în tren. Cu fiecare pas, este sigură că cineva va veni după ea, strigând Fraudă! *și o va ridica.*

Dar nu e nimeni pe urmele ei, și ea încetinește pasul, uitându-se la marea de chipuri de copii din jur. Stau înghesuiți ca sardelele pe niște băncile gri, înfofoliți în paltoane, cu căciuli pe cap, în această zi însorită de vară – dovadă a faptului că nimeni nu crede că se vor întoarce acasă în două săptămâni, deși nimeni n-ar îndrăzni să spună asta. Fețele lor rotunde sunt lucioase de la lacrimi sau sudoare. Sunt tăcuți. Atât de tăcuți. Nu vorbesc, nu râd, nu se joacă. Stau pur și simplu așezați acolo, sfârșiți și inerți. Sunt și câteva femei. Lucrătoarele însărcinate cu evacuarea, educatoare de la grădinițe și probabil unele ca Vera, care nu au putut nici să-și lase copiii să plece, nici să sfideze un ordin al statului.

Ea nu vrea să se gândească la ce a făcut sau la ce repercusiuni ar putea avea fapta ei asupra familiei. Au nevoie disperată de banii pe care îi câștigă ea la bibliotecă...

Trenul pare să se trezească la viață. Fluierul șuieră și ea simte că începe să se miște. Aproape fără să atingă băncile, neputându-se uita în ochii copiilor din jur, continuă să înainteze, din vagon în vagon.

— Mama!

Aude vocea Aniei răzbind prin zgomotul hurducăit al trenului. Apucându-se cu mâinile de orice îi iese în cale, Vera își croiește drum până la băncuța pe care copiii ei stau înghesuiți unul într-altul, prea scunzi pentru a ajunge cu căpșoarele la geam.

Se așază și îi ridică pe amândoi în poală, acoperindu-i cu sărutări.

Fața rotundă a lui Lev, leoarcă de sudoare și de lacrimi, este deja zoită, deși ea nu-și poate imagina cum de a reușit asta. Copilul are ochii

înlăcrimați, dar de data asta nu plânge, iar Vera se întreabă dacă despărțirea lor l-a marcat cumva, dacă acum este mai puțin inocent sau poate nu mai e la fel de mic.

— Ai spus că trebuie să plecăm.

Gâtul Verei e așa de încordat, că nu poate decât să încuviințeze din cap.

— L-am ținut de mână, mamă, spune Ania solemn. Fiecare minut.

∵

Asemenea tuturor sovieticilor destoinici, Vera nu își permite să pună la îndoială guvernarea. Dacă tovarășul Stalin vrea să îi protejeze pe copii ducându-i în sud, ea îi urcă în tren. Marele ei act de sfidare, faptul de a-i însoți pe copii, pare un lucru neînsemnat, și cu cât se îndepărtează mai mult de Leningrad, cu atât mai mult își pierde din importanță. O să se asigure că ajung în siguranță la destinație, și când va ști că totul este bine, se va întoarce la serviciul ei de la bibliotecă. Dacă are noroc, o să dureze totul o zi sau două. O să-i explice șefului ei, tovarășul Plotkin, că a fost datoria ei patriotică să fie alături de copiii ei în această evacuare dispusă de stat.

Cuvintele sunt importante în Uniunea Sovietică. Cuvinte ca patriotic, eficient, esențial. *Nimeni nu vrea să pună la îndoială un lucru greșit. Dacă Vera poate acționa sigur și cu curaj, poate că va fi bine.*

Numai de nu s-ar mai îngrijora prea mult mama ei. Sau Olga.

— Mamă, mi-e foame, spune Lev morocănos.

Este ghemuit în poala ei ca un mugur de ferigă mititel, ținând în brațe *iepurașul lui gri de pluș. Își suge degetul și mângâie interiorul moale de satin roz al uneia din urechile clăpăuge ale iepurașului.*

Sunt în tren de numai câteva ore și nimeni nu a spus nimic despre mâncare sau despre momentul când vor ajunge la destinație.

— Curând, leuțul meu, spune Vera, mângâindu-l ușor pe umăr.

Ea vede cum copiii din tren încep să își revină din amorțeală, devenind agitați. Câțiva scâncesc; unul începe să plângă. Vera vrea să ia punguța cu stafide pe care o are la ea, când aude șuieratul trenului. De data asta nu se oprește, nu pufăie o dată, ca și cum ar fi la o răscruce, ca să se oprească pe urmă. În schimb, sunetul continuă fără încetare, ca țipătul unei femei. Frânele se blochează cu un scrâșnet, făcând trenul să se zgâlțâie; încetinește.

Peste tot în jurul lor erup rafale de focuri de armă. Se aude bâzâitul unui motor de avion, apoi încep exploziile.

Vera privește afară, vede foc peste tot. În tren se declanșează panica. Toată suflarea țipă și fuge la geamuri.

— Toată lumea jos din tren, strigă o femeie într-o bluză cu însemnele partidului și pantaloni albaștri de lână șifonați, care își face loc prin vagon. Mergeți în hambarul din spatele nostru. Acum!

Vera își ia copiii și fuge. Mai târziu, când e în fața șirului, își dă seama că ea este adult, că ar trebui să îi ajute pe copiii neînsoțiți. Avionul continuă să zboare deasupra lor; bombele cad și aprind totul.

Afară, numai fum și țipete. Abia dacă poate distinge altceva decât distrugere – clădiri în flăcări, găuri negre, mocnind, în pământ, case năruite.

Au sosit nemții, înaintând cu tancurile, și mitralierele, și bombele lor.

Vera vede un bărbat venind spre ea; poartă uniformă militară.

— Unde suntem?

— La vreo patruzeci de kilometri sud de râul Luga, strigă el trecând în fugă pe lângă ea.

Ea își strânge copiii mai aproape; plâng acum, cu fețele cănite.

Aleargă laolaltă cu mulțimea către un hambar uriaș și se înghesuie cu toții înăuntru. Acolo e zăpușeală și miroase a spaimă, a foc și a sudoare. Pot auzi avioanele deasupra lor și simt cum bombele zguduie pământul.

— Ne-au dus direct în ghearele nemților, spune o femeie cu amărăciune în glas.

— Șșșșt, se aud deodată alte zeci de femei, dar e ceva ce trebuie spus.

Acest adevăr se înfige în mintea Verei ca o așchie de metal ce nu mai poate fi îndepărtată.

Toți acești oameni – majoritatea copii – așteptând o noapte, care nu vrea să mai vină, ca să aibă protecția pe care s-ar putea să nu o mai aibă deloc. Cum să ai încredere într-un conducător care îi trimite pe copiii patriei lui direct în mâinile inamicului?

Slavă Domnului că ea e cu copiii ei. Dacă ar fi fost singuri?

Știe că se va gândi la asta mai târziu și mult timp după aceea; va plânge, probabil de ușurare. Dar mai târziu. Acum trebuie să acționeze.

— Trebuie să ieșim din hambarul ăsta, spune ea, încet la început, dar când încă o bombă lovește destul de aproape cât să zguduie căpriorii și să stârnească o ploaie de praf peste ei, repetă mai tare îndemnul. Trebuie să ieșim din hambarul ăsta. Dacă ne lovește o bombă...

— Cetățeni, vorbește cineva, partidul ne vrea aici.

— Da, dar... copiii noștri. Nu spune ce gândește; nu poate. Dar mulți știu oricum. O vede în ochii lor. Eu îmi scot copiii de aici. Iau pe oricine vrea să vină cu mine.

Se aude un murmur în jurul ei, ceea ce nu o surprinde aproape deloc. Țara ei este un loc dominat de frică în aceste vremuri, nimeni neștiind cine te-ar putea omorî mai repede – nemții sau poliția secretă.

Își prinde copiii mai strâns de mânuțe și începe să se deplaseze încet prin mulțime. Până și copiii se dau în lături, lăsând-o să treacă. Ochii care o privesc sunt neîncrezători și înspăimântați.

— Eu vin cu dumneata, spune o femeie.

Este bătrână și ridată, cu părul alb ascuns sub un batic murdar.

Are patru copii strânși în jurul ei, îmbrăcați de iarnă, cu fețele palide brăzdate de funingine.

Ei sunt singurii.

Vera și femeia împreună cu cei șase copii ai lor ies din hambar, trecând pe lângă toți copiii tăcuți. Afară, peisajul rural e înnegurat de atâta fum.

— Am face bine să pornim, spune femeia.

— Cât de departe suntem de Leningrad? întreabă Vera, neștiind dacă decizia a fost înțeleaptă.

Se simte expusă acum, vulnerabilă în fața avioanelor care zboară pe deasupra. În stânga ei, cade o bombă și o clădire explodează.

— Cam la nouăzeci de kilometri, răspunde femeia. Nu ajută la nimic să stăm la taclale.

Vera îl ridică pe Lev în brațe și o apucă de mână pe Ania. Știe că n-o să-și poată căra fiul prea mult, dar vrea să înceapă astfel. Pentru orice eventualitate. Îi poate simți inimioara bătându-i puternic, ritmic în pieptul lipit de al ei.

În anii ce vor să vină, va uita greutățile acelui drum, bășicile până la sânge de pe piciorușele copiilor ei, cum au rămas fără mâncare, cum au dormit prin pătuluri pentru fân ca niște criminali, ciulind urechile cât era noaptea de lungă după avioane zburând pe deasupra și bombe căzând, cum s-au trezit panicați, crezând că au fost împușcați, pipăindu-se pe întuneric după răni inexistente. Dar își va aminti în schimb de șoferii de camioane care i-au luat cu ei și de oamenii care s-au oprit să le dea un codru de pâine și să îi întrebe ce au văzut în sud. Își va aminti cum le-a spus ceea ce nu știuse înainte: că războiul înseamnă foc și spaimă și trupuri sfârtecate în șanțurile de pe marginea drumului.

Când ajunge acasă, se prăbușește în brațele primitoare ale mamei, ostenită și sfârșită, sângerând; are pantofii găuriți pe alocuri, iar durerea de picioare nu cedează nici după ce le scufundă în cuva cu apă fierbinte. Dar nimic din toate astea nu contează. Nu acum.

Ceea ce contează este Leningradul, frumosul ei oraș alb. Nemții înaintează spre casa ei. Hitler și-a jurat să radă acest oraș de pe hartă.

Vera știe ce are de făcut.

Mâine, în zori, se va da jos din patul ei îngust și se va îmbrăca în mai multe straturi de haine. Va împacheta toți cârnații și toate fructele uscate pe care le poate căra și, asemenea altor mii de femei de vârsta ei, va pleca din nou spre sud pentru a-i proteja pe toți cei pe care îi iubește. Este datoria oricărui cetățean.

— Trebuie să îi oprim la Luga, îi spune ea mamei, a cărei față de schimonosește pricepând sensul vorbelor. Au nevoie de muncitori acolo.

Mama nu întreabă de ce, cum sau de ce tocmai tu? Toate acele răspunsuri sunt limpezi. Este abia prima săptămână încheiată de război, iar Leningradul se transformă deja într-un oraș al femeilor. Bărbații între paisprezece și șaizeci de ani au plecat la război. Acum fetele îi urmează.

— Voi avea eu grijă de copii, este tot ce poate spune mama ei, dar Vera aude că de fapt spune Să te întorci la noi, m-auzi? la fel de clar ca și cum ar fi spus-o cu voce tare.

— N-am să lipsesc mult, promite Vera. Cei de la bibliotecă o să spună că sunt patriotă. O să fie totul bine.

Mama încuviințează doar din cap. Știu amândouă că e pură ficțiune promisiunea aceasta a Verei, dar nu scot o vorbă. Amândouă vor să creadă.

Capitolul 20

— Cred că ajunge pentru astă-seară, spuse mama.

Meredith fu prima care se ridică. Cu mişcări aproape precaute, traversă micul spaţiu mochetat şi se opri lângă mama.

— Nu arăţi aşa de obosită în seara asta.

— Resemnare, spune mama, uitându-se la mâini.

Răspunsul neaşteptat o făcu pe Nina să sară în picioare. Veni alături de sora ei.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Ai avut dreptate, Nina. Tatăl vostru mi-a smuls promisiunea de a vă spune această poveste. Eu nu am vrut. Şi este obositor să te opui unui lucru.

— De aceea ai fost aşa de... înnebunită după moartea tatei? întrebă Meredith. Pentru că îi ignorai dorinţele?

— Ăsta e poate unul dintre motive, spuse mama ei, ridicând uşor din umeri, ca şi cum acel motiv nu ar fi contat prea mult.

Nina şi Meredith rămaseră acolo încă o clipă, dar dacă se crease vreo legătură intimă între ele astă-seară, oricât de fragilă, aceasta dispăruse deja. Din nou, mama abia dacă le privea în ochi.

— În regulă, spuse Meredith până la urmă. Venim mâine-dimineaţă să te luăm la micul dejun.

— Eu nu vreau...

— Noi vrem, spuse Nina cu o voce care anihilă protestul mamei. Mâine o să fim toate trei împreună. Poţi să comentezi, să te opui sau să ţipi la mine, dar ştii că nu mă voi răzgândi şi că până la urmă obţin ce vreau.

— Are dreptate, întări Meredith, zâmbind. Devine foarte nesuferită când nu obţine ce vrea.

— De unde să ştim asta? spuse mama.

— Asta a fost o glumă? spuse Nina, zâmbind.

Era ca şi cum ar fi văzut soarele pentru prima oară sau ca şi cum ar fi mers pentru prima oară pe bicicletă. Întreaga lume se lumină parcă deodată.

— Hai, plecaţi odată, spuse mama, dar Nina îşi dădu seama că făcea eforturi de a-şi reţine zâmbetul, şi această mică schimbare fu de ajuns să-i dea aripi Ninei.

— Haide, surioară, spuse ea, cuprinzând-o pe Meredith cu un braţ.

Ieşiră din cabina de lux a mamei şi intrară în camera lor.

Lungă şi îngustă, aceasta era surprinzător de spaţioasă. Exista o mică

zonă de relaxare – un fotoliu dublu care se transforma în pat – cu o măsuţă de cafea, un televizor şi două paturi de o persoană. Două uşi glisante dădeau pe o verandă privată. Nina porni televizorul, care prezenta traseul navei lor pe harta nautică. Aici, în largul apelor Columbiei Britanice, nu existau servicii de telefonie mobilă ori de internet şi nici canale de televiziune. Dacă doreau să vadă un film, trebuiau să închirieze unul de la biblioteca de la bordul navei.

— Prima la baie, spuse Meredith imediat ce închiseră uşa în urma lor, iar Nina pufni în râs.

Era o formulă de pe vremea tinereţii lor.

Meredith stă pe partea mea, tată, spune-i să se dea mai încolo.

Nina mi-a stricat roboţii boxeri înadins.

Fetelor; nu mă faceţi să opresc maşina asta.

Nina nu se putu abţine să nu râdă. După ce Meredith ieşi din baie, curată şi pregătită de culcare în pijamaua ei roz din flanel, Nina intră şi ea la baie şi se pregăti de culcare. Pentru prima oară după mulţi ani, ea şi sora ei se culcară în paturi alăturate.

— Zâmbeşti, spuse Meredith.

— Mă gândeam la excursiile noastre cu cortul.

— „Fetelor, nu mă faceţi să opresc maşina asta", spuse Meredith, şi pufniră amândouă în râs.

Preţ de o clipă magică, toţi anii aceia dispărură, şi ele redeveniră copii, certându-se pentru fiecare centimetru de spaţiu de pe bancheta din spate a Cadillac-ului roşu aprins decapotabil, John Denver cântând despre hoinăritul pe înălţimile munţilor.

— Mama nu participa niciodată, adaugă Meredith, încetând să mai zâmbească.

— Cum de reuşea să stea atât de tăcută?

— Am crezut întotdeauna că se comporta aşa pentru că nu-i păsa nici cât negru sub unghie, dar acum nu ştiu. Tata avea dreptate: povestea asta schimbă totul.

Nina încuviinţă din cap şi se întinse pe spate.

— Fotografia aia, spuse ea după un timp. Sunt Ania şi Lev, nu?

— Probabil.

Nina se întoarse cu faţa la sora ei. Întrebarea care planase deasupra lor toată seara, acumulând tensiune, era foarte aproape acum, imposibil de ignorat.

— Dacă mama este cu adevărat Vera, spuse ea rar, ce s-a întâmplat cu copiii ei?

∵

Nina colindase toată lumea, dar rareori văzuse peisaje care să rivalizeze cu măreţia canalului navigabil Inside Passage. Apa era de un albastru intens, misterios, şi erau insule peste tot – petice de uscat presărate cu coline accidentate împădurite, care arătau exact ca în urmă cu două sute de ani. Dincolo de ele, se zăreau munţi masivi, acoperiţi cu zăpadă.

Ieşise devreme în dimineaţa asta şi fusese răsplătită cu nişte cadre uluitoare oferite de revărsatul zorilor deasupra apei. Surprinse o orcă ieşind din apă la prova navei, cu uriaşul ei corp alb-negru în contrast puternic cu cerul de bronz al dimineţii.

Se opri din fotografiat abia pe la şapte şi jumătate. Îi îngheţaseră mâinile şi îi clănţăneau dinţii atât de tare că nu mai putea ţine aparatul nemişcat.

— Doriţi o ciocolată fierbinte, doamnă?

Nina se întoarse cu spatele la balustradă şi la priveliştea fantastică, şi se trezi faţă în faţă cu o stewardesă de punte, cu un chip juvenil, care ducea o tavă cu căni şi termosuri cu ciocolată fierbinte. Atât de tentantă era oferta că nici nu se mai supără pe ea pentru că i se adresase cu apelativul doamnă.

— Ar fi grozav. Mersi.

Fata zâmbi.

— Găsiţi şi pături pe şezlongurile de pe punte.

— Se face vreodată cald aici? întrebă Nina, cuprinzând cu degetele reci cana caldă.

— Poate în august. Fata zâmbi. Este frumos în Alaska, dar clima nu e prea prietenoasă.

Nina îi mulţumi şi se duse la unul dintre şezlongurile de pe punte. Luă o pătură grea de lână, şi-o puse pe umeri şi se întoarse lângă balustradă. Acolo, îşi lăsă privirea să rătăcească peste sclipirea apei azurii. Trei delfini înotau pe lângă navă, sărind şi scufundându-se într-o sincronizare perfectă.

— Ăsta e semn de noroc, spuse Meredith, venind lângă ea.

Nina desfăcu braţul, lăsând-o pe Meredith să se cuibărească sub pătură lângă ea.

— E al dracului de frig afară.

— Dar frumos.

La mare depărtare în faţă, un far singuratic trona la capătul verde stâncos al unei insule.

— Te-ai foit cam mult azi-noapte, spuse Meredith, luând cana cu ciocolată fierbinte din mâna Ninei.

— De unde ştii?

— Am insomnii în ultima vreme. Este una dintre numeroasele surprize pe care ţi le aduce o căsnicie năruită. Sunt mereu epuizată şi nu dorm niciodată. Deci, de ce te-ai tot zvârcolit peste noapte?

— Mai sunt trei zile şi ajungem la Juneau.

— Şi?

— L-am găsit.

Meredith se întoarse spre ea. Pătura alunecă dintre degetele Ninei şi căzu.

— Cum adică l-ai găsit?

— Pe profesorul de studii ruse. Dr. Adamovici. Este într-un azil de pe Franklin Street din Juneau.

— Deci, de-aia am plecat în croaziera asta. Ar fi trebuit să-mi dau seama. Ai vorbit cu el?

— Nu.

Meredith îşi muşcă buza şi privi spre apă.

— Cum ar trebui să procedăm? Putem să apărem pur şi simplu la uşa lui?

— Nu prea m-am gândit la asta. Ştiu. Ştiu. Mare surpriză. Doar că m-am entuziasmat atât de tare când l-am găsit. Ştiu că va avea răspunsuri pentru noi.

— El i-a scris *ei*. Nu nouă. Nu cred că-i putem spune mamei. Este... vulnerabilă, Neens. Tata avea dreptate în privinţa asta.

— Ştiu. De-aia n-am dormit. Nu-i putem spune că am făcut investigaţii despre viaţa ei şi nu putem să apărem pur şi simplu la azil, să ne vedem cu profesorul, nici nu ne putem furişa o zi după ce am făcut atâta tam-tam să fim împreună. Şi chiar dacă ne-am furişa, s-ar putea ca el nici să nu stea de vorbă cu noi. Pe ea a vrut să o vadă.

— Înţeleg de ce te-au ţinut toate astea trează. Mai ales ţinând cont de implicaţii.

— Implicaţii?

— Firea ta, Neens. Nu te poţi vedea cu el.

— Ştiu. Şi-atunci, ce facem?

— Vom merge toate să ne întâlnim cu profesorul.

Nina icni când auzi vocea mamei ei şi se întoarse. Când tresări, lovi marginea cănii de balustradă, şi ciocolata fierbinte de împrăştie peste tot.

— Mamă, se bâlbâi Meredith.

— Ai auzit tot? întrebă Nina, lingându-şi ciocolata de pe degete.

Ştia că părea calmă – era unul dintre numeroasele lucruri învăţate din jurnalism: cum să pari calm chiar dacă în interior fierbi –, dar vocea îi tremura. Lucrurile mergeau atât de bine în relaţia cu mama în ultima vreme; nu-i venea să creadă că stricase totul.

— Am auzit destul, spuse mama. Este profesorul din Alaska, da? Cel care mi-a scris cu mulţi ani în urmă?

Nina dădu aprobator din cap. Trase pătura de pe ea şi Meredith şi se duse cu ea la mama, punându-i-o pe umeri.

— Eu sunt de vină, mamă. Nu Meredith.

Mama strânse pătura la piept, degetele ei părând şi mai albe pe pătura roşie. Se uită la şezlongul de lângă ea şi se aşeză, acoperindu-se grijulie cu pătura.

Nina şi Meredith se aşezară şi ele pe şezlonguri, de o parte şi de alta a mamei, acoperindu-se cu pături. Un steward veni şi le oferi câte o cană cu ciocolată fierbinte.

— Îmi pare rău, mamă, spuse Nina. Ar fi trebuit să îţi spun de la început.

— Ai crezut că nu aş fi fost de acord cu călătoria.

— Da, spuse Nina. Vreau doar să ajung să te cunosc. Şi nu doar pentru că i-am promis tatei.

— Vrei răspunsuri.

— Cum pot... cum *putem,* spuse Nina, incluzând-o şi pe Meredith în discuţie, să nu vrem răspunsuri? Faci parte din ceea ce suntem, iar noi nu te cunoaştem. Poate de aceea nu ne cunoaştem nici pe noi înşine. Meredith nu-şi poate da seama dacă îşi iubeşte soţul sau care e visul ei. Iar pe mine mă aşteaptă un bărbat în Atlanta, şi eu nu mă gândesc decât la Vera.

Mama se întinse pe scaunul din lemn de tec.

— Presupun că e timpul, spuse ea încet. Cred că tatăl vostru a vorbit cu profesorul Adamovici, deşi eu nu am făcut-o niciodată. El era de părere că ar trebui să vorbim – că eu ar trebui să vorbesc. Probabil de aceea a păstrat scrisoarea toţi anii ăştia.

— Despre ce vrea să vorbească profesorul?

Meredith puse această întrebare, şi, deşi vorbi încet, privirea din ochii ei era încordată.

— Leningrad, spuse mama. Mulţi ani, guvernul a ascuns ce s-a întâmplat. Noi, sovieticii, ne pricepem la tăinuit lucruri, iar mie mi-a fost teamă să vorbesc despre asta. Dar acum nu mai am de ce mă teme. Împlinesc optzeci şi unu de ani mâine. De ce să mă mai tem?

— Mâine e ziua ta? întrebară amândouă într-un glas.

Mama aproape zâmbi.

— A fost mai uşor să ascund totul. Da, mâine este ziua mea. Sorbi din ciocolata fierbinte. Am să merg cu voi să mă întâlnesc cu acest profesor, dar voi două ar trebui să ştiţi acum: veţi regreta că aţi stârnit toată această poveste.

— De ce spui asta? întrebă Meredith. Cum am putea regreta că vom afla cine eşti?

Trecu o clipă lungă de tăcere înainte ca mama să răspundă. Se întoarse lent către Meredith şi spuse:

— Veţi regreta.

∵

Ketchikan era un oraş prosper graţie somonului: capturat, dat la sare, procesat. Pluviometrul indica umiditatea climatului.

— Priviţi! spuse Meredith, arătând înspre o zonă verde de peste drum, unde un bărbat cu păr negru, lung sculpta un stâlp totemic.

O mulţime se adunase în jurul lui, urmărindu-l.

Nina îndrăzni să o ia pe mama de braţ.

— Hai să vedem şi noi.

Fu surprinsă când mama ei încuviinţă din cap şi o lăsă pe Nina să o treacă strada până în părculeţ.

Cum stăteau acolo, începu să plouă. Majoritatea mulţimii se risipi, căutând să se adăpostească, dar mama rămase acolo, privindu-l pe bărbat muncind. În mâinile lui pricepute, unealta metalică tăia, scobea şi transforma lemnul. Văzură apărând o labă.

— Este un urs, spuse mama, iar bărbatul ridică privirea.

— Aveţi ochi buni, spuse el.

Nina îşi dădu seama că meşterul era bătrân. Pielea negricioasă îi era ridată şi tăbăcită, iar părul îi era sur la tâmple.

— Este pentru fiul meu, explică bărbatul, arătând pasărea cu cioc proeminent de la baza totemului. Ăsta e clanul nostru. Corbul. Iar această pasăre-zeu al tunetelor şi fulgerelor şi ploii a adus furtuna care a luat cu ea şoseaua. Iar ursul ăsta e fiul meu...

— Deci, este istoria unei familii, spuse Meredith.

— Un totem funerar. În amintirea lui.

— Este frumos, spuse mama, şi chiar atunci, în ploaia care cădea, Nina auzi vocea de poveste, care pentru prima oară căpăta sens. Înţelese de ce mama ei spunea povestea doar în întuneric şi de ce vocea ei era atât de diferită: era vorba despre pierdere. Aceea era vocea mamei sale când lăsa garda jos.

Rămaseră acolo până când văzură laba ursului căpătând formă. Apoi porniră, în sfârşit, către Creek Street. Aici, vechiul cartier al bordelurilor fusese transformat într-un bulevard plin de magazine şi restaurante plasate deasupra unui râu. Găsiră un mic restaurant cochet cu privelişte şi se aşezară la o masă noduroasă de pin, lângă fereastră.

Strada era plină de turişti cu pungi de cumpărături, deplasându-se ca nişte animale sălbatice în sezonul migraţiilor de la un magazin la altul, ignorând ploaia. Clopoţeii de deasupra uşilor magazinelor compuneau un cântecel improvizat.

— Bine aţi venit la Captain Hook’s! le întâmpină o chelneriţă simpatică îmbrăcată într-o salopetă de un galben aprins şi într-o cămaşă cu pătrăţele

roşii.

Peste buclele castanii îşi îndesase o şapcă pescărească. Avea numele scris pe un ecuson prins la piept: Brandi. Le dădu câte un meniu mare laminat în forma unui cârlig de undiţă. Cât ai bate din palme, chelneriţă reveni să ia comanda, care constă din trei coşuri cu peşte şi cartofi prăjiţi şi trei ceaiuri cu gheaţă. După ce plecă, Meredith spuse:

— Mă întreb cum ar arăta oare totemul familiei noastre.

Urmă un moment de pauză, răstimp în care ridicară toate privirile şi se uitară una în ochii celeilalte.

— Tata ar fi la bază, spuse Nina. De la el a început totul.

— Un urs, spuse Meredith. Nina ar fi vultur.

Un vultur. O singuratică. Gata să zboare departe. Se încruntă uşor, dorindu-şi să aibă puterea de a nu fi de acord. Munca ei îşi lăsase amprenta în toată lumea, dar aproape deloc acasă. Totemul nimănui altcuiva nu ar fi inclus-o, cu excepţia celui al familiei sale, şi, deşi asta îşi dorise mereu – să fie total liberă şi independentă –, acum se simţea singură.

— Meredith ar fi o leoaică ce se îngrijeşte de toţi şi are mândria neştirbită.

— Tu ce ai fi, mamă? întrebă Meredith.

Mama ridică din umeri.

— Eu cred că nu aş fi acolo.

— Crezi că nu ne-ai marcat în niciun fel? întrebă Nina.

— Nu într-un fel care să merite a fi ţinut minte.

— Tata te-a iubit mai bine de cincizeci de ani, spuse Meredith. Asta înseamnă ceva.

Mama sorbi din ceaiul cu gheaţă şi se uită pe fereastră la ploaia de afară.

Chelneriţa reveni cu mâncarea comandată. Nina se ridică rapid în picioare şi îi ceru ceva în şoaptă, după care îşi reluă locul pe scaun, în timp ce mâncară deliciosul halibut cu cartofi prăjiţi, discutară despre ziua petrecută în Ketchikan – despre bijuteriile de aur din vitrinele magazinelor, despre arta tribală bogat ornamentată a Primelor Naţiuni[5], despre puloverele Cowichan purtate de localnici şi despre vulturul pleşuv pe care îl văzuseră cocoţat pe un stâlp totemic din oraş. Era o conversaţie ce ar fi putut fi purtată de orice familie aflată în vacanţă în acel oraş, dar Ninei i se păru aproape magică. Când mama ei vorbea despre lucrurile care o interesau, parcă se îmblânzea. Era ca şi cum fiecare cuvânt obişnuit ar fi eliberat ceva din ea până când, la sfârşitul mesei, mama zâmbea.

Chelneriţa reveni şi debarasă. În loc să pună nota de plată pe masa din

[5] Popoarele indigene amerindiene din Canada de la sud de Cercul arctic.

lemn, puse o felie de tort aniversar în faţa mamei. Lumânarea aprinsă de pe ea pâlpâia deasupra glazurii de cremă de unt.

— La mulţi ani, mamă! îi urară într-un glas Meredith şi Nina.

Mama se uită fix la lumânare.

— Am vrut mereu să organizăm o petrecere de ziua ta, spuse Meredith.

Întinse mâna şi o aşeză peste a mamei.

— Am făcut atâtea greşeli, spuse mama calm.

— Toată lumea face greşeli, răspunse Meredith.

— Nu. Eu... Eu nu am vrut să fiu aşa... Am vrut să vă spun... dar nu am putut nici măcar să mă uit la voi, atât de ruşine mi-a fost.

— Te uiţi la noi acum, spuse Nina, deşi nu era tocmai adevărat. Mama se uita de fapt la lumânare. Vrei să ne spui povestea ta. Ai vrut dintotdeauna. De aceea ai început basmul.

Mama scutură din cap.

— Tu eşti Vera, spuse Nina încet.

— Nu, spuse mama, fata aceea nu sunt eu.

— Dar ea este cea care ai fost, spuse Nina, urându-se pentru asta, dar neputând să se oprească.

— Tu eşti un câine cu un os, Nina. Oftă. Da. Cândva, demult, eu am fost Veronika Petrovh Marcenko.

— De ce...

— Destul, o întrerupse mama tăios. Aceasta e prima mea aniversare cu fiicele mele. O să avem timp mai târziu pentru restul.

Capitolul 21

La cină, discutară despre lucruri banale. Băură vin şi închinară din nou pentru cei optzeci şi unu de ani ai mamei. După o masă delicioasă, se plimbară pe aleile luminate ca în Vegas ale uriaşului vas de croazieră şi ajunseră la un teatru, unde un bărbat într-un combinezon portocaliu cu paiete presta un număr de magie. Îşi făcu asistenta, sumar îmbrăcată, să dispară, îi dădu trandafiri de hârtie care se transformară în porumbei albi care îşi luară zborul şi o tăie în câteva bucăţi, după care o reasamblă.

Mama aplaudă cu entuziasm fiecare nou truc, zâmbind ca un copil.

Meredith nu-şi putea lua ochii de la mama ei. Radia şi era aproape fericită; pentru prima oară, Meredith înţelese cât de rece fusese până atunci frumuseţea mamei. În seara aceasta avea un alt fel de frumuseţe: mai suavă, mai caldă.

Când reprezentaţia se termină, o luară spre cabinele lor. Pe culoarele aglomerate, în mijlocul discuţiilor partenerilor de croazieră şi al soneriilor clopoţeilor de la cazinou, ele erau bizar de tăcute. Ceva se schimbase azi, odată cu acea mică lumânare aprinsă pe felia de tort de ciocolată, dar Meredith nu ştia precis *ce* anume se schimbase sau cum aveau să fie ele afectate de această schimbare. Ştia doar că îşi pierduse abilitatea de a mai fi despărţită. Timp de mai bine de douăzeci şi cinci de ani, menţinuse şi ea un zid ridicat între ele. Refuzase să îşi vadă cu adevărat mama sau să aibă nevoie de ea, şi în acea distanţă, îşi găsise forţa de a rezista. Cel puţin o falsă forţă. Acum nu mai avea aproape nimic din acea putere. Sincer, se bucura că se făcuse prea târziu pentru a mai asculta din povestea mamei în seara asta.

Ajunse la uşa lor, iar Nina se opri.

— A fost o zi grozavă, mamă. La mulţi ani! Se apropie cu mişcări stângace şi o prinse pe mama într-o îmbrăţişare care se încheie înainte ca mama să ridice măcar braţele.

Meredith vru să facă acelaşi gest, dar când privi în ochii albaştri ai mamei, se simţi prea vulnerabilă pentru a face vreo mişcare.

— Eu... ăăă... Presupun că eşti obosită, spuse Meredith, zâmbind încurcată. Ar trebui să mergem la culcare şi să ne trezim devreme. Mâine trecem prin Parcul Naţional Glacier Bay. Am auzit că este spectaculos.

— Mulţumesc pentru aniversare, spuse mama, atât de încet că abia o auziră, apoi deschise uşa camerei şi intră.

Meredith descuie uşa camerei lor şi intră.

— Prima la cadă, anunţă Nina, zâmbind ştrengăreşte.

Meredith abia observă. Luă o pătură de pe patul ei şi ieşi pe micuţa verandă. De aici, putea vedea în întuneric linia uniformă a ţărmului. Ici şi colo sclipeau luminiţe, marcând vieţile oamenilor.

Se sprijini cu spatele de uşa glisantă şi începu să se gândească la ceea ce nu se vedea. Era totul acolo – misterul, frumuseţea; ascunse vederii ei acum, dar existau totuşi acolo. Ceea ce vedem este pur şi simplu o chestiune de sincronizare şi de perspectivă. Ca şi în cazul mamei. Poate că totul fusese mereu acolo pentru a fi văzut, iar Meredith nu avusese perspectiva potrivită, sau poate destulă lumină.

— Presupun că asta eşti tu, Meredith.

Tresări la auzul vocii mamei, apărând din întunericul verandei, din dreapta ei. Era un alt şoc al realităţii: existau sute de mici verande pe această latură a navei, şi totuşi, în întuneric, fiecare părea complet separată.

— Hei, mamă, spuse ea.

Abia dacă putea distinge silueta trupului mamei sale, cu excepţia sclipirii albe a părului ei.

Semănau în acest sens, ea şi mama ei. Când le frământa ceva, amândurora le plăcea să stea afară, singure.

— Te gândeşti la căsnicia ta, spuse mama.

Meredith oftă.

— Presupun că nu ai un sfat pentru mine.

— Să pierzi dragostea este un lucru groaznic, spuse mama cu blândeţe. Dar să îi întorci spatele este insuportabil. Îţi vei petrece tot restul vieţii gândindu-te la asta? Întrebându-te dacă ai renunţat prea devreme sau prea uşor? Sau dacă vei mai iubi vreodată la fel de profund pe cineva?

Meredith auzi tonul blajin din vocea mamei. În vocea aceea percepea durerea topită.

— Tu ştii ce înseamnă pierderea.

— Cu toţii ştim.

— Când m-am îndrăgostit de Jeff a fost ca şi cum vedeam soarele pentru prima oară. Nu suportam să stau departe de el. Şi apoi... am putut. Ne-am căsătorit foarte tineri.

— Tinereţea nu are nicio legătură cu dragostea. O femeie poate fi o fetişcană şi cu toate astea să îşi cunoască inima.

— Am încetat să mai fiu fericită. Nici măcar nu ştiu de ce sau când.

— Îmi amintesc când zâmbeai mereu. Atunci când ai deschis magazinul de suvenire. Poate că nu ar fi trebuit niciodată să preiei afacerea.

Meredith fu prea surprinsă ca să facă mai mult decât să încuviinţeze din cap. Nu se gândise că mama ei observase vreodată ceva, orice.

— A fost foarte important pentru tata.

— Aşa e.

— Am făcut greşeala să trăiesc pentru alţii. Pentru tata şi livadă şi pentru copiii mei. Mai ales pentru ei, şi acum, ei sunt atât de ocupaţi cu propriile vieţi că abia dacă mai sună. Trebuie să le memorez programele şi să le urmăresc de zici că sunt Hercule Poirot. Sunt un vânător de recompense cu telefon.

— Jillian şi Maddy au zburat din cuib pentru că tu le-ai dat aripi şi le-ai învăţat să zboare.

— Mi-aş dori să am şi eu aripi, spuse Meredith încet.

— Asta e greşeala mea, spuse mama, ridicându-se în picioare.

Veranda trosni din cauza mişcării.

— De ce? întrebă Meredith, apropiindu-se de balustrada ce separa cele două verande.

Simţi că mama ei vine spre ea, până când, deodată, ajunseră faţă în faţă, la mai puţin de un pas distanţă. În cele din urmă, putu distinge ochii mamei.

— Spun povestea mea pentru a explica.

— Când se va sfârşi, voi şti ce am făcut eu atât de greşit?

În amestecul incert de lumini şi umbre, chipul mamei păru că se destramă ca un pergament vechi.

— Vei şti, când se va sfârşi totul, că nu tu eşti aceea care a făcut ceva greşit. Acum, haide înăuntru. Am să-ţi povestesc despre linia Luga în seara asta.

— Eşti sigură? E târziu.

— Sunt sigură.

Deschise uşa glisantă a cabinei sale şi dispăru înăuntru.

Meredith intră în cabina ei puternic luminată şi o găsi pe Nina pe patul ei, uscându-şi părul negru scurt cu un prosop.

— Nu se vede nimic afară, aşa-i?

— Mama vrea să continue povestea.

— În seara asta? întrebă Nina, sărind în picioare şi lăsând prosopul ud să cadă pe podea, grăbindu-se apoi către celălalt capăt al cabinei.

Meredith ridică prosopul umed şi îl duse în baie, unde îl agăţă la locul lui.

— Eşti gata? spuse Nina din uşă.

Meredith se întoarse şi se uită la sora ei.

— Tu ai aripi.

— Ce?

— Poate că eu sunt un fel de struţ sau o pasăre dodo. Am stat la sol atât de mult, că mi-am pierdut abilitatea de a zbura.

Nina râse şi o cuprinse de umeri pe Meredith, ieşind cu ea din cabină.

— *Nu* ești un struț nenorocit, care, apropo, sunt niște păsări rele, care stau tot timpul singure.

— Și-atunci, eu ce sunt? întrebă Meredith când Nina ciocăni la ușa mamei.

— Poate că ești o lebădă. Se împerechează pe viață, să știi. Nu știu dacă una poate zbura fără cealaltă.

— E ciudat să te aud pe tine spunând asta. Tu nu ești o romantică.

— Mda, făcu Nina, privind-o. Dar tu ești.

Meredith fu surprinsă de asta. Ea nu s-ar fi caracterizat niciodată drept o persoană romantică. Romantici erau oamenii precum tatăl ei, care iubea pe toată lumea necondiționat și care nu ezita niciodată să facă gesturi nobile. Sau ca Jeff, care nu uita niciodată să o sărute de noapte bună, indiferent cât de târziu ar fi fost sau cât de grea i-ar fi fost ziua.

Sau poate că era pentru fete care își găseau sufletele pereche în tinerețe, neînțelegând exact raritatea acestui lucru.

Ușa se deschise. Mama le aștepta, cu părul ei alb despletit și înfășurată într-un halat de baie albastru foarte mare, aparținând navei de croazieră. Culoarea era atât de nepotrivită pentru mama, că Meredith avu o reacție de surpriză.

Atunci își dădu seama.

— Vera vede culori, spuse ea.

Lângă ea, Nina icni.

— Așa e. Deci, *tu* vezi culori.

— Nu, spuse mama.

— Cum adică...

— Fără întrebări, spuse mama ferm. Astea au fost regulile.

Se duse lângă pat și se urcă în el, lăsându-se pe spate pe un morman de perne.

Meredith intră în cameră după Nina și se așeză lângă sora ei pe fotoliul dublu. În liniștea care se așternu, auzea valurile plesnind carena navei și respirațiile lor tăcute.

— Verei nu-i vine a crede că trebuie să-și părăsească din nou copiii, spuse mama lor încetișor, folosindu-și toată puterea vocii.

Nu mai părea delicată și bătrână. De fapt, aproape zâmbea și ținea ochii închiși.

Mai ales după ce s-a chinuit atât să îi aducă acasă, dar Leningradul este un oraș al femeilor acum, și ele trebuie să îl apere contra nemților. Astfel, într-o zi senină și însorită, Vera își sărută

copiii de rămas-bun pentru a doua oară într-o săptămână. Au patru și cinci ani, prea mici pentru a fi lăsați fără mama lor, dar războiul schimbă tot,

și, exact așa cum a prevăzut mama ei, Vera face ceea ce părea inimaginabil cu numai câteva luni în urmă. În micuța lor locuință, sub toți ochii ațintiți asupra ei, Vera îngenunchează în fața lor.

— Mătușa Olga și mama trebuie să meargă să dea o mână de ajutor pentru ca Leningradul să fie în siguranță. Va trebui să fiți foarte puternici și maturi când suntem plecate, da? Baba o să aibă nevoie de ajutorul vostru.

Ochii lui Lev se umplură numaidecât de lacrimi.

— Nu vreau să pleci.

Vera nu își poate privi fiul în ochi, așa că se întoarce ușor spre fiica ei, pe care a început deja să o considere a fi cea puternică.

— Și dacă nu te mai întorci? spune Ania încet, străduindu-se să nu plângă.

Vera bagă mâna în buzunar după comoara pe care s-a gândit să o ia cu ea. O scoate încet. Ține acum în palme frumoasa broșă-fluture.

— Poftim, îi spune ea Aniei. Vreau să ții tu asta pentru mama. Este cel mai deosebit lucru pe care îl am. Când te vei uita la el, te vei gândi la mine și vei ști că mă voi întoarce la voi și că, indiferent unde m-aș afla, mă gândesc la tine și la Lev și vă iubesc pe amândoi. Să nu te joci cu el și să nu-l strici. Fluturele ăsta suntem noi, Ania. El dovedește că mă voi întoarce la voi. Bine?

Ania ia fluturele foarte solemn și îl ține cu grijă în palma mică.

La capătul celălalt al camerei, Vera întâlnește privirea mamei. În ochii lor se citește absolut tot – despărțirea, promisiunea că va avea grijă și se va întoarce și îngrijorarea că acesta este un rămas-bun definitiv. Vera știe că ar trebui să își îmbrățișeze mama, dar, dacă va face asta, va plânge, și nu poate plânge în fața copiilor ei, așa că își ia paltonul gros de iarnă din cuierul de lângă ușă și și-l aruncă pe umeri. Cât ai clipi, ea și Olga sunt înghesuite în remorca unui camion, înconjurate de zeci de alte tinere; multe dintre ele sunt îmbrăcate în fuste înflorate de vară, cu sandale în picioare. În alte vremuri, ar arăta ca niște fete plecate în excursie, poate în Urali sau la Marea Neagră, dar nimeni nu ar presupune acest lucru acum. Niciuna dintre ele nu zâmbește.

∵

Când ajung la linia Luga, acolo sunt oameni – majoritatea fete și femei – cât vezi cu ochii; sapă tranșeele și fortificațiile imense care vor împiedica inamicul să ajungă la Leningrad. Aplecați peste pământ, răscolind glodul cu târnăcoape și cazmale, femeile acestea sunt vlăguite; au fețele mânjite de sudoare și de praf, iar rochiile lor sunt sfâșiate. Dar sunt rusoaice – sovietice –, și nimeni nu îndrăznește să se oprească ori să se plângă. Nici nu-i trece măcar prin cap cuiva să facă așa ceva. Vera stă în bătaia soarelui, la doar câțiva metri distanță de pădure, în timp ce o tovarășă îi dă indicații ce să facă.

Olga se apropie de ea și o ia de mână. Sunt supuse ca niște soldați și au înfățișare de copii, deși ele nu știu asta. Este ultima lor clipă de pace pentru multe nopți de acum încolo. După aceea, iau târnăcoapele și se îndreaptă târându-și picioarele spre linie, unde pământul a fost deja răscolit. Sar în tranșee, încă două femei dintr-un șir nesfârșit de fete, femei și bătrâni care scurmă pământul până fac bășici în palme și sângerează, până când scuipă sânge și plâng lacrimi cernite. Zi după zi, sapă.

Noaptea, se înghesuie într-un hambar alături de celelalte fete, care arată la fel de buimace, de obosite și de murdare precum se simte Vera. Tot locul miroase a praf, a noroi, a sudoare și a fum.

În cea de-a șaptea noapte, Vera găsește un cotlon liniștit în hambar, unde se înghesuie amândouă peste noapte și fac un mic foc din crenguțe. Flacăra nu va arde mult pentru că nu are din ce se alimenta, așa că ea se mișcă repede, fierbând o cană cu apă pentru sora ei și dându-i-o. După supa apoasă de varză de la cină li s-a făcut de mult foame din nou, dar nu au încotro.

Lângă ele, o femeie corpolentă mai vârstnică stă sprijinită de baloții de paie, privindu-și unghiile murdare ca și cum nu și-ar mai fi văzut niciodată mâinile. Fața ei grasă, murdară nu le este cunoscută, dar are ceva liniștitor în privire.

— Uită-te la mâinile mele, spune Olga, punând jos cana cu apă. Sângerez.

O spune cu un soi de mirare nedumerită, ca și cum durerea nu ar fi a ei și nici nu ar vedea cu adevărat sânge.

Vera ia mâna surorii ei, vede sângele închegat și bășicile sparte din palmă.

— Trebuie să le ții înfășurate. Ți-am spus.

— M-au urmărit azi, spune Olga încet. Tovarășii Slotkov și Pritkin. Știu că au cunoștință de Papa. Nu m-am putut opri să-mi aranjez fețele.

Vera se încruntă. A mai auzit asta de la sora ei și săptămâna trecută, dar acum observă că ceva nu este în regulă. Olga nu o privește în ochi. Au văzut deja fete murind în jurul lor. Nu mai departe de ieri, Olga n-a auzit bine jumătate din zi, surzită de o bombă care a căzut prea aproape.

Afară, alarma urlă. Sunetul avioanelor e un bâzâit îndepărtat la început, asemănător cu zumzetul unei albine la un picnic din miezul verii. Dar sunetul crește în intensitate, iar teama din hambar devine o realitate. Fetele se mișcă, se mută și se întind pe pământ, dar nu au cu adevărat unde fugi.

Cad bombe. Flăcările licăre roșii, galbene și negre prin crăpăturile din scândurile hambarului. Undeva, țipă cineva. Aerul devine gri și nisipos. Pe Vera o înțeapă ochii.

Olga tresare, dar nu se mișcă. Se uită însă la palma rănită și începe să rupă metodic pielea moartă, bășicată. Sângele începe să-i curgă din răni.

— Nu face asta, spune Vera, trăgând mâna surorii ei.

— Miere.

Vera aude cuvântul rostit cu voce tare. La început, nu are sens; nu poate pricepe decât bombardamentul. Lângă ea, plânge cineva.

Apoi aude din nou.

— Miere.

Bătrâna e mai aproape acum. Are riduri adânci ca niște paranteze în jurul gurii de fumătoare și pungi violacee îi atârnă sub ochii obosiți. Scoate o sticluță din buzunarul șorțului.

— Pune miere pe rănile surorii tale.

Vera este uluită de generozitatea gestului bătrânei. Mierea este mai valoroasă ca aurul pe această linie Luga. Mâncare și leac totodată.

— De ce faceți asta? întreabă Vera.

— Nu contează, spune femeia. Ai mare grijă de sora ta. Am mai văzut ochi că ai ei. Nu-i e bine.

Vera încuviințează din cap bărbătește, deși cuvintele sunt ca un vânt rece. Și-a tot spus că această schimbare la Olga se datorează doar lipsei de somn și foamei, dar acum vede ceea ce vede și bătrâna: unda de nebunie din ochii mari ai surorii ei. Olga nu poate îndura aceste zile și nopți – țipetele., munca nesfârșită, oroarea imaginilor în care o fată de vârsta ta este sfârtecată de bombe. Pericolul pândește la tot pasul; asta e cel mai rău dintre toate. Olga se destramă. Vorbește singură și abia dacă doarme. Își smulge smocuri întregi de păr.

— Vino aici, Olguțo, spune Vera, luându-și sora în brațe.

Se strecoară înapoi în patul lor de fân, care nu este nici moale și nici frumos mirositor.

— Îl văd pe Papa, spune Olga, cu voce visătoare.

E ca și cum ar fi uitat cine sunt și unde sunt și despre cine nu trebuie să vorbească.

— Șșșșt.

— Spune-mi o poveste, Vera. Despre prințese și băieți care aduc trandafiri.

Vera este sfârșită de oboseală, dar mângâie părul murdar și mătuit al surorii ei și folosește singurul lucru pe care îl are – propria voce pentru alinarea amândurora.

— Regatul Zăpezii este un oraș magic, fortificat, unde nu se face niciodată noapte și unde porumbeii albi își fac cuiburi pe stâlpii de telegraf...

Mult după ce Olga a adormit, Vera continuă să înșire cuvinte meșteșugite, transformând lumea din jurul lor în singurul mod posibil. Când și ochii ei devin prea grei ca să-i mai poată ține deschiși, sărută palma însângerată a

surorii ei, simţind gustul metalic de sânge amestecat cu dulceaţa mierii. Ar fi trebuit să pună puţină miere şi pe palma ei băşicată, dar nu s-a gândit la asta.

— Dormi acum.

— O s-o vedem pe mama mâine? întreabă Olga somnoroasă.

— Nu, mâine nu, spune Vera, strângând-o şi mai tare în braţe. Dar curând.

∵

Ziua este senină şi însorită. Dacă nu ar fi nemţii, care bombardează tot ce le iese în cale, şi tancurile lor care înaintează fără încetare, aici ar ciripi păsărele, iar pinii ar fi verzi, nu negri. Dar aşa, frumuseţea locului a dispărut de mult. Tranşeea este o cicatrice uriaşă pe faţa pământului, o rană mortală noroioasă. Fetele se târăsc în jurul ei; soldaţii aleargă de colo colo între acest loc şi linia frontului, care nu este departe. Dacă linia asta pică, dacă nemţii trec de ea, Leningradul e pierdut. Toţi sunt de aceeaşi părere, aşa că sapă în continuare, indiferent dacă le sângerează palmele şi bombele sunt la fel de prezente ca lumina soarelui.

Vera încearcă să nu se gândească la nimic altceva decât la lingura pe care o ţine în mână. Târnăcopul s-a rupt săptămâna trecută. Un timp, a avut norocul să găsească o cazma, dar nu a ascuns-o bine şi într-o dimineaţă, când s-a trezit, dispăruse, aşa că acum sapă cu o lingură.

Cât e ziulica de lungă. Înfige, împinge, răsuceşte, scoate. Până când umărul o doare, ceafa o doare şi palmele băşicate o ard. Nici toată apa cu sare din lume nu o ajută (mierea şi bătrâna s-au dus de mult). Şi acum mai are şi sângerarea lunară. Corpul parcă se răzbună pe ea, şi totuşi, singura ei grijă este Olga. Sora ei sapă fără să se plângă, dar nu poate dormi sau mânca, iar când bombele încep să cadă, Olga stă acolo, cu mâna streaşină la ochi, şi se uită în sus la avioane.

În ultimele săptămâni, Vera a învăţat că te poţi obişnui cu orice – să dormi în ţărână, să alergi să te adăposteşti, să sapi gropi, să vezi oamenii murind, să calci peste cadavre, să-ţi miroasă a carne arsă. Dar nu o poate accepta pe noua Olga, cea care se mişcă precum un orb şi chicoteşte aiurea când bombele explodează în jurul ei.

∵

Alarma aeriană sună. Fetele şi femeile se învălmăşesc să iasă din tranşee sau să intre în ele. Ţipă unele la altele, îmbrâncindu-se.

Olga stă în picioare lângă tranşee, cu rochia ruptă şi murdară. Are faţa cănită, iar părul ei lung şi blond ca spicul este năclăit, încâlcit şi legat la spate cu un batic ce-a fost cândva albastru. Deasupra, avioanele germane încep să împânzească cerul, cu motoarele zbârnâind.

Vera ţipă după sora ei în timp ce se zbate peste pământul distrus,

croindu-și drum, dând la o parte molozul.

— Vino...

— Sună ca mașina de cusut a mamei.

Vera se răsucește și privește înapoi. Olga tot acolo e, prea departe, cu mâna streașină la ochi.

— Fugi! strigă Vera concomitent cu căderea unei bombe.

Olga dispare, spulberată cât colo ca o păpușă de cârpă. E aruncată peste o movilă distrusă de pe partea cealaltă a tranșeei, peste ea căzând o ploaie de bolovani...

Vera țipă, plânge; iese din tranșee și se târăște peste pământul sfârtecat până la locul unde zace sora ei, dincolo de un maldăr de gunoaie și moloz. O cărămidă a căzut pe pieptul Olgăi – de unde-o fi venit?

Din colțul gurii, Olgăi i se prelinge sânge prin funinginea și noroiul de pe fața ei. Respirația îi este ca un horcăit bolborosit, vâscos.

— Vera, spune ea, tremurând. Am uitat să mă întind la pământ...

— Ar trebui să mă asculți, spune Vera. Își strânge sora la piept, încercând să o țină în viață dezmierdând-o. Eu sunt sora ta mai mare.

— Mereu... faci pe șefa...

Vera o sărută pe obraz, încearcă să șteargă sângele, dar are mâinile așa de murdare că îl întinde și mai rău.

— Te iubesc, Olga. Nu mă părăsi. Te rog...

Olga zâmbește și tușește. Sângele îi țâșnește pe nas și se amestecă cu murdăria.

— Mai ții minte când am fost...

Și s-a dus.

Vera rămâne așa mult timp, îngenuncheată în noroi. Până când soldații vin și o iau pe Olga de lângă ea.

Pe urmă se reapucă de săpat. Nu că nu i-ar păsa sau că nu suferă.

Dar ce altceva poate face?

Capitolul 22

În august, Vera este eliberată de la locul de muncă la linia frontului. Este una dintre miile de femei îngrozite, singure, mergând spre case în grupuri tăcute. Trenurile circulă încă, deşi majoritatea sunt tot timpul pline, doar cele mai norocoase găsind destul loc ca să stea jos sau în picioare. Sunt evacuaţi din nou copiii din Leningrad – de data asta cu mamele lor –, dar Vera nu mai are încredere în guvern și de data asta nu va mai respecta ordinul guvernamental de evacuare. Nu mai departe de săptămâna trecută a auzit de un tren plin cu copii care a fost bombardat în apropiere de Mga. Poate că este adevărat, poate că nu. Nu-i pasă. Ar putea fi adevărat, și asta e tot ce contează pentru ea.

Este mai puternică acum, după două luni petrecute săpând în pământul negru și alergând să se adăpostească. Destul de puternică pentru a merge spre casă prin sate pe care nu le-a văzut niciodată. Dacă are noroc, un vehicul sau un camion o ia și o duce până unde se poate, dar norocul este un lucru pe care ea nu a contat niciodată, așa că mare parte din distanţa până la Leningrad o străbate pe jos. Când se întâlneşte cu soldaţi pe drum, întreabă de Saşa, dar nu primeşte răspunsuri. Asta nu o miră.

Când ajunge în sfârșit la Leningrad, găseşte un oraş la fel de schimbat ca ea. Ferestrele sunt camuflate şi au bandă adezivă lipită în cruce pe ele. Parcurile sunt brăzdate de tranșee, care au distrus iarba şi florile. Oriîncotro se uită, vede mormane de ciment spart – colţi de dragon, aşa li se spune – cu rolul de a baricada traseul tancurilor. Drugi uriași de fier se încrucişează la graniţele oraşului ca zăbrelele urâte şi greşit amplasate ale unei închisori. Iar soldaţii se deplasează mărşăluind încolonaţi pe străzi. Mulţi arată deja la fel de dărâmaţi precum se simte ea; au pierdut pe un front și se deplasează spre altul, mai aproape de oraş. În ochii lor obosiţi, ea vede aceeaşi teamă care s-a cuibărit şi în ea: Leningradul nu este oraşul impenetrabil pe care şi-l imaginaseră a fi. Nemţii se apropie tot mai mult...

În cele din urmă, Vera ajunge pe strada unde locuiește și privește în sus spre casa ei. În afară de fereastra camuflată, totul e neschimbat. Copacii din faţă sunt încărcaţi de flori văratice, iar văzduhul este azuriu precum un ou de prihor.

Stă nemișcată acolo, temându-se să intre, și un fior îi cuprinde tot trupul, la fel de puternic ca foamea sau dorinţa, şi o face să tremure.

Este dorinţa de a face cale întoarsă şi de a fugi, să mai ţină puţin pentru ea

acest teribil adevăr, dar știe că fuga n-ar ajuta la nimic, așa că inspiră adânc și înaintează, pas cu pas, până când ajunge în fața ușii apartamentului.

Aceasta se deschide la atingerea ei și deodată este iar acasă, oricât de mică și de înghesuită ar fi ea. Niciodată nu au fost parcă mai frumoase mobila ponosită și varul scorojit de pe pereți.

Și iat-o pe mama, stând la plită, într-o rochie spălăcită, cu părul ei sur aproape tot acoperit cu un batic jerpelit, amestecând în ceva. La intrarea Verei, se întoarce lent. Zâmbetul ei îi frânge inima; mai rău e însă felul în care dispare și este înlocuit de suspine.

— Mamă, strigă Lev, venind spre ea ca o furtună, azvârlind cât colo jucăriile din mână.

Ania e lângă el într-o clipită și se aruncă amândoi în brațele Verei.

Miros atât de bine copiii, atât de pur... Obrăjorii lui Lev sunt moi și dulci ca prunele coapte, iar Verei îi vine să-l mănânce. Îi îmbrățișează prea mult, prea strâns, fără a-și da seama că a început să tremure și să plângă.

— Nu plânge, mamă, spune Ania, ștergându-i obrajii. Mai am fluturașul. Nu l-am rupt.

Vera le dă drumul încet și se ridică în picioare. Tremură ca frunza și încearcă să nu plângă atunci când se uită spre capătul celălalt al bucătăriei, la mama ei. În privirea aceea, Vera simte cum copilăria o părăsește în sfârșit.

— Unde-i tanti Olga? întreabă Lev, uitându-se dincolo de ea.

Vera nu poate răspunde. Stă pur și simplu acolo.

— Olga nu mai e, spune mama doar cu un ușor tremur în voce. Este erou al statului, Olga noastră, și așa trebuie să o ținem minte.

— Dar...

Mama o ia pe Vera în brațe și o strânge atât de tare că abia mai pot respira. Între ele e doar tăcere; în acea tăcere, amintirile vin și pleacă, amestecate, precum culoarea în apă, unduitoare și fluide, iar când cele două femei se desprind din îmbrățișare și se privesc, Vera înțelege.

Nu vor mai vorbi niciodată despre Olga, mult timp de acum încolo, până când durerea de nesuportat se va atenua.

— Ai nevoie de o baie, spune mama după un timp. Și bandajele de pe mâinile tale trebuie schimbate, așa că vino cu mine.

∵

Acele prime zile după întoarcerea la Leningrad îi par Verei un vis. Ziua, muncește alături de alți angajați ai bibliotecii, împachetând cele mai valoroase cărți pentru transport. Ea, care este atât de jos în ierarhie, poate ține în mână ediția princeps a romanului Anna Karenina. *Paginile au o greutate neașteptată, și ea închide ochii doar pentru o clipă. În întuneric, o vede pe Anna, cu bijuterii și blănuri, alergând prin zăpadă către contele*

Vronski.

Cineva o strigă pe nume atât de sever că aproape scapă preţiosul tom. Tresărind, roşeşte şi îşi pleacă privirea în pământ.

— Mă scuzaţi, murmură şi se întoarce la muncă.

La sfârşitul săptămânii, au împachetat peste 350.000 de capodopere şi le-au trimis din calea nenorocirii. Au umplut podul cu saci cu nisip şi au mutat alte lucrări importante în beci. Încăperile sunt golite pe rând, apoi ferecate, după ce geamurile au fost căptuşite cu tăblii de lemn; doar cea mai mică dintre săli rămâne deschisă cititorilor.

La sfârşitul turei, pe Vera o dor umerii de la ridicatul şi târâtul cutiilor, dar mai e mult până să îşi termine munca pe acea zi. În loc să se ducă acasă, străbate obosită străzile aglomerate şi camuflate şi se aşază la prima coadă pe care o găseşte.

Nu ştie ce se vinde la piaţa asta şi nici nu-i pasă. Odată cu raţionalizarea pâinii şi cu limitele impuse retragerilor din conturile bancare, cumperi ce găseşti. Ca majoritatea prietenilor şi a vecinilor ei, Vera are foarte puţini bani. Raţiile ei îi permit patru sute de grame de pâine pe zi şi şase sute de grame de unt pe lună. Pot trăi cu atât. Dar ea se gândeşte adesea la o decizie pe care a luat-o cu ani în urmă: dacă ar munci acum într-o fabrică de pâine, familia ei ar fi mai bine hrănită. Ar fi un lucrător necesar, cu raţii mai mari.

Stă la coadă ore în şir. La puţin timp după ora zece seara, ajunge în faţă. Singurul lucru rămas de vânzare sunt nişte borcane cu murături, şi cumpără trei – cantitatea pe care şi-o poate permite şi căra.

În apartament, îşi găseşte mama şi bunica la masa din bucătărie, pasând o ţigară de la una la alta.

Fără o vorbă – toţi vorbesc foarte puţin zilele astea –, trece pe lângă ele şi se duce la paturile copiilor. Se apleacă şi sărută obrajii moi ai amândurora. Istovită şi hămesită, se întoarce în bucătărie. Mama a păstrat o farfurie de caşă rece pentru ea.

— Ultimul transport a plecat azi, spune Baba când Vera se aşază.

Vera se uită la bunica ei.

— Am crezut că încă evacuează oraşul.

Mama clatină din cap.

— Noi nu ne-am putut decide, şi acum au decis alţii în locul nostru.

— Nemţii au ocupat Mga.

Vera ştie ce înseamnă asta, şi chiar dacă nu ar fi ştiut, disperarea din ochii mamei sale ar fi fost de ajuns ca să o informeze.

— Deci...

— Leningradul este o insulă acum, spune mama, trăgând un fum din ţigară şi dându-i-o din nou Babei. Izolată de continent pe toate laturile.

Lăsată fără provizii.

— Ce facem? întreabă Vera.

— Să facem? spune Baba.

— Vine iarna, se aude vocea mamei în acea liniște. Avem nevoie de mâncare și de o sobă burzhuika. Iau copiii și mă duc mâine în târg.

— Ce-ai să vinzi?

— Verigheta mea, spune mama.

— Deci, a început, spune Baba, stingând țigara.

Vera vede cum se uită una la alta, tristețea plină de înțeles dintre mamă și fiică, iar asta o sperie, dar o și liniștește în același timp. Ele au mai trecut prin asta, mama și bunica ei. Războiul nu este ceva nou pentru orașul lui Petru. Vor supraviețui așa cum au mai supraviețuit și altă dată, dacă sunt cu băgare de seamă și inteligente.

∵

Orașul devine o lungă coadă imensă. Totul dispare, mai ales politețea. Rațiile sunt drastic reduse, deseori negăsindu-se mâncare deloc, nici măcar cu cartelă. Vera, asemenea tuturor celorlalți, este obosită, înfometată și speriată. Se trezește la patru dimineața ca să se așeze la coadă la pâine, iar după muncă, parcurge kilometri întregi până la periferia orașului, făcând trocuri cu țăranii pentru alimente – un litru de votcă pentru un sac de cartofi prăpădiți; o pereche de pâslari rămași mici pentru o jumătate de kil de untură – și scormonind în pământ ca să scoată vreo legumă uitată cine știe cum îngropată.

Ce face ea nu este sigur, și știe asta, dar nu are încotro. Trebuie să caute de mâncare. Nu mai merge nimeni la bibliotecă, dar Vera trebuie să continue să muncească acolo pentru a-și păstra rația de angajată. Acum vine de la țară acasă. Merge repede, mai mult prin locuri întunecoase, cu prețiosul sac de cartofi ascuns în rochie, ca un făt.

Mai are mai puțin de un kilometru până la apartament, când alarma aeriană se pune pe urlat, umplând străzile aproape pustii. Când se oprește, aude vuietul avioanelor, apropiindu-se din ce în ce mai mult.

Aude un șuierat puternic și începe să alerge către una dintre tranșeele din parcul din stânga ei. Înainte să apuce să traverseze strada, explodează ceva. Din cer cade o ploaie de pământ și moloz. Clădirile sunt distruse una după alta.

Și apoi... liniște.

Vera se ridică încet, nesigură pe picioare.

Cartofii sunt în siguranță.

Iese târâș din tranșee. Se scutură de praf și o ia la fugă spre casă. Orașul arde și fumegă în jurul ei. Oamenii țipă și plâng.

Coteşte şi vede clădirea în care locuieşte. Este intactă.

Dar clădirea de alături este în ruine. Doar jumătate din ea mai stă în picioare; cealaltă jumătate este un maldăr de moloz zdrobit, fumegând. Apropiindu-se, vede o cameră de zi în stare intactă – tapet verde înflorat încă la locul lui, o masă încă aranjată pentru cină, un tablou pe perete. Dar fără oameni. Cum stă ea acolo, candelabrul de deasupra mesei se clatină şi se prăbuşeşte peste vesela de pe masă.

Îşi găseşte familia în subsol, înghesuită alături de ceilalţi vecini. Când alarma sună încheierea raidului, urcă înapoi în casă şi duc copiii în pat.

∵

Este doar începutul. A doua zi, Vera merge împreună cu mama şi copiii la târg, unde caută o sobă burzhuika. *Fără o astfel de sobă, spune mama ei, nu vor trece iarna.*

Găsesc una undeva la capătul târgului, la un stand administrat de un fel de oameni pe care, în mod normal, Vera nu i-ar vedea niciodată. Femei şi bărbaţi ţigănoşi şi chercheliţi, purtând bijuterii pe care cu siguranţă că nu le avuseseră cu o săptămână în urmă.

Vera îşi ţine copiii aproape, încercând să rămână placidă când simte respiraţia duhnind a votcă a unuia dintre bărbaţi.

— Asta-i ultima, spune el, privind-o chiorâş şi clătinându-se pe picioare.

Mama îşi scoate verigheta. Aurul luceşte tern în lumina dimineţii.

— Am verigheta asta de aur, spune ea.

— La ce foloseşte aurul? rânjeşte omul.

— Războiul n-o să dureze o veşnicie, spune mama. Mai am ceva.

Îşi descheie haina şi scoate un borcan mare plin cu zahăr alb.

Bărbatul se holbează la borcan; zahărul e ca pulberea de aur acum. Baba sau mama probabil că l-au furat de la depozitul unde lucrează.

Bărbatul întinde un pumn cărnos; degetele i se încleştează în jurul borcanului şi îl trage spre el.

Mamei pare să nu-i prea pese că nu mai are verigheta, că acum o posedă un om de teapa aceluia.

Ridică toţi patru soba şi pornesc înapoi spre apartament, o cară pe scări, pufnind zgomotos. Când o vede instalată în apartament, cu burlanul scos pe fereastră, mama aplaudă.

— Hai c-am reuşit, spune, tuşind.

Soba e mică şi urâtă, din fontă şi cu două sertare distanţate, care ies din ea. Un burlan metalic lung porneşte din sobă, se înalţă de-a lungul peretelui şi iese printr-o gaură nou făcută. Verei îi vine greu să creadă că a meritat verigheta unei femei.

— Ce de zahăr ai avut! remarcă ea încet când mama trece pe lângă ea.

— Da, spune mama, oprindu-se. Baba ni l-a adus.

— Ar putea da de necaz, șoptește Vera, apropiindu-se. Depozitele Badaiev sunt supravegheate. Aproape toate alimentele orașului sunt depozitate acolo. Iar voi sunteți amândouă angajate acolo. Dacă una din voi intră în bucluc...

— Da, spune mama, privind-o cu severitate. Ea tot acolo e acum, muncește până târziu. Va fi ultima care va pleca.

— Dar...

— Tu nu știi încă nimic, spune mama, tușind din nou. Este un sunet sec, gâlgâit, care o face pe Vera în mod inexplicabil să se gândească la râuri nămoloase și vreme caniculară.

— Ești bine, mamă?

— Sunt bine. E din cauza prafului din aer ridicat de bombardamente.

Înainte ca Vera să poată da vreo replică sau chiar să se poată gândi la ce să spună, se aude alarma aeriană.

— Copii! strigă ea. Veniți încoace repede.

Vera înșfacă hainele de pe perete și îi îmbracă degrabă.

— Eu nu vreau să merg în beci, se smiorcăie Lev. Pute jos acolo.

— Doamna Nevski pute, spune Ania, și încruntarea i se transformă în zâmbet.

Lev chicotește.

— Miroase a varză.

— Șșșt, spune Vera, întrebându-se cât va dura oare copilăria aceasta pentru copiii ei.

Încheie nasturii hăinuței lui Lev și îl ia de mână.

Pe coridor; vecinii se aliniază deja ca să coboare scările. Toți poartă aceeași expresie pe chip: un amestec de teamă și resemnare. Niciunul nu crede cu adevărat că în subsol sunt feriți de o bombă care ar cădea pe clădirea lor; dar în astfel de vremuri, nu există altă salvare, așa că se duc în subsol.

Vera își sărută fiecare copilaș, îl strânge pe fiecare în brațe cu ardoare, apoi îi lasă pe amândoi în grija mamei.

În vreme ce familia ei și vecinii coboară la adăpost; Vera urcă. Gâfâind, urcă în fugă scara murdară și întunecoasă până ajunge pe acoperișul plat, presărat cu gunoaie. Un clește lung de fier și câteva găleți pline cu nisip sunt aliniate de-a lungul parapetului scund. De aici, poate vedea tot Leningradul spre sud. În depărtare, se văd avioanele. Nu unu sau două, ca altă dată, ci zeci. La început, sunt doar niște mici puncte negre, strecurându-se printre baloanele uriașe ce formează un baraj, atârnate deasupra orașului, dar curând le poate vedea aripile lucioase și detaliile cozilor.

Se pornește o ploaie de bombe; în urma lor, nori de fum și vâlvătaie.

Un avion e deasupra...

Vera privește în sus, îi vede pântecul argintiu sclipitor desfăcându-se. Bombe incendiare încep să cadă. Ea privește îngrozită cum una pică la mai puțin de cinci metri de locul unde se află ea. Aleargă spre ea, auzindu-i sfârâitul. Se împiedică de o bucată de lemn și cade lată, atât de brutal că simte gust de sânge în gură. Se ridică cu chiu, cu vai, își scoate mănușile din buzunar și le pune, tremurând, încercând să se grăbească; apoi înșfacă cleștele de fier și încearcă să apuce cu el bomba. Este o misiune complicată. Îi ia prea mult timp, și căpriorul de lemn de sub bombă se aprinde. Începe să iasă fum. Ea prinde bomba cu cleștele – căldura ce-i iradiază fața este cumplită; asudă, așa că abia mai vede. Totuși, strânge mânerul și ridică bomba lungă, aruncând-o peste marginea clădirii. Aceasta aterizează cu o bufnitură pe iarba de jos, unde nu poate provoca cine știe ce daune. Aruncă cleștele și se întoarce degrabă la micul incendiu provocat de bombă. Stinge flăcările cu tălpile pantofilor, apoi toarnă nisip deasupra.

După ce focul s-a stins, Vera cade în genunchi. Inima îi bate cu o sută de kilometri pe minut și își simte obrajii pârliți de dogoare. Dacă nu ar fi fost acolo, bomba aceea ar fi ars totul sub ea și ar fi căzut în clădire., din etaj în etaj, lăsând foc și pară în urma ei.

S-ar fi oprit abia în subsol în spațiul acela mititel înțesat de oameni. Unde e familia ei...

Stă acolo, îngenuncheată pe suprafața dură a acoperișului în amurgul care se pogoară. Întregul oraș pare a fi în flăcări. Fumul se înalță în văzduh și se împrăștie peste tot. Chiar și după ce avioanele s-au dus, fumul rămâne, tot mai gros și mai roșu. Flăcări galbene aprins și portocalii pâlpâie printre clădiri, cuprinzând pântecele bulbucat al fumului.

Când., în sfârșit alarma sună încetarea raidului, Vera este prea tulburată ca să se miște. Doar gândul la copiii el care probabil plâng acum și sunt speriați o face să se miște. Traversează acoperișul pas cu pas, tremurând, apoi coboară scările către apartament, unde familia o așteaptă deja.

— Ai văzut flăcările? întreabă Ania, mușcându-și buza.

— Sunt departe de aici spune Vera, zâmbind cât poate de larg. Suntem în siguranță.

— Ne spui o poveste, mamă? întreabă Lev, băgându-și degetul mare în guriță.

Pleoapele îi sunt somnoroase.

Vera își ridică ambii copii în brațe și îl sprijină pe fiecare pe câte un șold. Nu-i mai trimite să se spele pe dinți, îi așază direct în pat și se întinde lângă ei.

La masa din camera de zi, mama se așază și își aprinde o țigară, porția pe acea zi. Mirosul acesteia se pierde în duhoarea apăsătoare a orașului care arde. Se simte ceva aproape dulceag în aer, un miros de caramel lăsat prea mult pe plita încinsă.

Vera își strânge mai tare copiii în brațe.

— A fost odată o fată de țăran, începe ea, încercând să pară calmă.

Este greu; nu îi dă pace gândul la cele ce s-ar fi putut întâmpla, la ce ar fi putut pierde. Și ar putea jura că încă aude bomba aceea îndreptată către ea, șuierând incredibil în aer și căzând cu o bubuitură puternică lângă ea.

— O cheamă Vera, completează Ania somnoroasă, lipindu-se mai bine de mama ei. Nu-i așa?

— O cheamă Vera, spune ea, recunoscătoare pentru acel imbold. Și este o fată sărmană de țărani. Un nimeni. Dar ea nu știe asta încă...

∵

— E bine că le spui povestea ta, îi zice mama Verei când aceasta revine în bucătărie.

— Nu mi-a venit altceva în minte. Se așază în fața mamei la masa beteagă, ridicând un picior pe scaunul gol de lângă ea. Deși ferestrele sunt închise și camuflate, tot simte gust de cenușă pe limbă, tot simte mirosul acela ciudat de arsură dulceagă din aer. Lumea de afară poate fi văzută doar fragmentar, prin spațiile unde ziarul atârnă într-o rână, dezlipit de geam; priveliștea nu mai este înroșită, ci mai degrabă de un portocaliu-auriu tern amestecat cu cenușiu. Papa îmi spunea niște povești minunate, mai știi?

— Prefer să nu-mi amintesc.

— Dar...

— Bunica ta ar fi trebuit să ajungă deja acasă, spune mama, fără să o privească.

Vera simte un junghi ascuțit în stomac auzind asta. În vâltoarea celor întâmplate în seara asta, a uitat complet de bunica ei.

— Sunt sigură că e bine, spune Vera.

— Da, zice mama plat.

Dar în zori, Baba tot nu s-a întors; este unul dintre miile de oameni care nu vor mai fi văzuți vreodată. Iar veștile circulă prin oraș la fel de devastatoare ca flăcările din noaptea trecută.

Depozitele Badaiev au ars; toate proviziile alimentare ale orașului s-au dus.

∵

Leningradul este izolat acum, rupt de orice sursă de ajutor. Septembrie îi face loc lui octombrie și dispare. Nopțile albe s-au dus, înlocuite de o iarnă rece, întunecoasă. Vera continuă să muncească la bibliotecă, dar numai de

ochii lumii – și pentru cartela pentru alimente. Puțini oameni mai merg la bibliotecă, la muzee sau la teatre, iar cei care merg caută de fapt un loc cald. În aceste săptămâni tot mai întunecate, când simți suflarea înghețată a iernii în ceafă, toată lumea nu caută altceva decât hrană.

Zi de zi, Vera se trezește la ora patru dimineața, își pune pâslarii în picioare, se înfofolește în paltonul de lână și își înfășoară un fular în jurul gâtului, atât de sus, că nu i se mai văd decât ochii. Se așază la orice coadă pe care o întâlnește în cale, pentru alimente; nu e ușor nici să te așezi la coadă, darămite să mai și găsești mâncare. Cei puternici îi dau la o parte pe cei slabi. Trebuie să fii mereu cu băgare de seamă, în gardă. Fata aceea drăguță de la colț ar putea fura de la tine într-o clipită; la fel și bătrânul care stă pe bordură.

După serviciu, vine acasă, în apartamentul rece, și se așază la masă la ora șase. Doar că nu prea mai au ce mânca. Un cartof, dacă au noroc, cu niște cașă, care e mai mult apă decât hrișcă. Copiii se plâng tot timpul, în vreme ce mama tușește încetișor într-un ungher...

∵

În octombrie, cade prima zăpadă. De obicei, este prilej de veselie, copiii fug în parcuri cu părinții și fac îngerași pe zăpadă sau înalță cazemate. Dar nu și pe timp de război. Acum, fărâme de moarte albă par să cadă peste orașul devastat. Splendidul strat alb acoperă toate elementele de apărare – dinții de dragon, barele de fier, tranșeele. Dintr-odată, orașul este din nou frumos, un tărâm fermecat cu poduri arcuite, ape înghețate și parcuri albe. Dacă nu te uiți la clădirile sfărâmate sau la grămezile de cărămizi arse pe locul unde a fost cândva un magazin, ai putea aproape uita... până la ora șapte. Atunci lansează nemții bombele. Seară de seară, cu precizie de ceasornic.

Și odată pornită ninsoarea, nu se mai oprește. Conductele îngheață. Troleele se opresc și rămân blocate în nămeți. Nu mai există tancuri sau camioane pe străzi, nici trupe mărșăluind. Doar femei amărâte și înfofolite, ca Vera, deplasându-se prin peisajul alb, precum refugiații, căutând orice seamănă a mâncare. Nu se vede nici urmă de animal de companie în Leningrad în aceste vremuri.

Vera înaintează anevoie. E atât de lihnită că îi este greu să mai meargă, îi este greu uneori să mai aibă și voința de a merge. Încearcă să nu se gândească la cele șapte ore petrecute la coadă azi și se concentrează la uleiul de floarea-soarelui și la turtele pe care a reușit să le obțină. În spatele ei, sania roșie pe care o trage alunecă prin troienele adânci, agățându-se din când în când de diverse obiecte ascunse în zăpadă – o creangă, o piatră, un trup înghețat.

Cadavrele au început să apară de săptămâna trecută; oameni îmbrăcaţi încă adecvat pentru vremea de afară, degeraţi pe băncile din parc sau pe verandele clădirilor.

Înveţi să nu îi vezi. Verei nu-i vine să creadă că este adevărat, dar este. Cu cât îţi este mai foame şi mai frig, cu atât privirea ţi se îndreaptă către locul unde nu mai poţi vedea pe nimeni altcineva în afară de propria familie.

Mai are patru străzi şi a ajuns acasă, şi o doare atât de tare în piept, că ar vrea să se oprească. Visează chiar să se oprească – se va aşeza pe banca aceea, se va lăsa pe spate şi va închide ochii. Poate o să treacă pe acolo cineva cu un ceai fierbinte şi dulce şi îi va oferi şi ei o cană...

Inspiră horcăit, ignorând golul din stomac. Acelea sunt vise care te omoară. Te aşezi să te odihneşti şi mori. Pur şi simplu. Aşa se întâmplă în Leningrad acum. Tuşeşti puţin... sau ţi se infectează o zgârietură... sau te simţi sleit şi vrei să stai în pat încă o oră. Şi una-două, ai murit. La bibliotecă, aproape în fiecare zi mai absentează câte cineva. Cu toţii ştiu ce înseamnă acea absenţă: n-o vor mai vedea niciodată pe persoana respectivă.

Pune un picior în faţa celuilalt, croindu-şi încet drum prin zăpadă, trăgând sania după ea. A parcurs aproape doi kilometri de la râul Neva, de unde a luat patru litri de apă dintr-o copcă. Ajunsă în faţa locuinţei, se opreşte cât să-şi tragă sufletul şi pe urmă începe urcuşul anevoios până la etajul doi. Apa pe care a avut-o pe sanie o simte rece ca gheaţa lipită de piept, iar răceala asta îi accentuează durerea de plămâni.

În casă e cald. Observă imediat că s-a mai rupt un scaun. E trântit pe o parte, fără două picioare şi cu spătarul smuls. Nu pot sta toţi odată la masă acum, dar ce mai contează? Mâncarea este oricum pe sponci.

Lev este îmbrăcat cu palton şi are botine în picioare. Este întins pe podeaua din bucătărie, jucându-se de-a războiul cu două camioane metalice. La intrarea ei, îşi înalţă căpşorul şi o priveşte. O secundă, Verei i se pare că a fost plecată o lună, nu o zi. Vede cum i s-au supt obrajii copilului, cum ochii lui par prea mari pe faţa osoasă. Nu mai are înfăţişare de băieţel.

— Ai găsit mâncare? întreabă el.

— Ai găsit? întreabă şi Ania, ridicându-se de la locul ei de pe pat, luându-şi pătura cu ea.

— Turte de şrot, spune Vera.

Ania se încruntă.

— Oh, nu, mamă.

Pe Vera o doare sufletul la propriu când îi aude. Ce n-ar da să aducă acasă cartofi sau unt, sau chiar hrişcă. Dar acum au turte de şrot. Nu contează că acestea se foloseau cândva ca hrană pentru vite, sau că au gust de rumeguş, ori că sunt prea tari, de le poţi tăia doar cu toporul. Le dau pe răzătoare şi

fac clătite, aproape necomestibile. Dar nimic din toate acestea nu contează. Ceea ce contează este că ai ce băga în gură.

Vera știe că această consolare nu-i va ajuta copiii. Aceasta e o lecție pe care a învățat-o de când a început să ningă peste Leningrad. Copiii ei au nevoie de forță și curaj acum, la fel ca toată lumea. Se duce la scaunul răsturnat și mai rupe un picior. Îl frânge în două și îl aruncă în sobă, apoi toarnă într-o oală apa adusă și o pune la fiert. Va pune drojdie, ca să umple burțile. Nu va ajuta, desigur, dar se vor simți mai bine o vreme.

Se apleacă, simțind că o ard încheieturile la fiecare mișcare, și pune o mână pe buclele lui Lev. Părul lui, la fel ca al tuturor, este bățos din cauza nespălatului. Baia este un lux zilele astea.

— Mai am poveste și pentru seara asta, spune ea, așteptând entuziasmul lui, dar el doar dă din cap puțin și ridică din umeri.

— Bine.

Frigul și foamea îi macină pe toți. Suspinând, Vera se ridică din nou în picioare, cu mișcări bătrânești. Se uită spre capătul celălalt al camerei, la mama ei, care este încă în pat.

— Cum se simte azi? o întreabă pe Ania.

Ania stă acolo, cu fața ei palidă atât de trasă, încât ochii par să-i iasă din orbite.

— Tăcută, spune ea. Am convins-o să bea apă.

Vera se duce la fetița ei serioasă și o ridică în brațe, ținând-o strâns. În ciuda grosimii paltonului, poate simți trupul scheletic al Aniei și i se rupe sufletul.

— Ești cea mai bună fată a mea, șoptește ea. Te pricepi atât de bine să ai grijă de toți.

— Încerc, spune Ania, iar seriozitatea din vocea ei aproape o face pe Vera să leșine.

Vera o strânge din nou în brațe, apoi îi dă drumul.

Traversează camera, simțind ochii mamei urmărindu-i mișcările ca un șoim. Mama este palidă, stafidită și fără culoare din cap până în picioare, cu excepția acelor ochi negri care o fixează pe Vera ca pe o țintă.

Ea se așază pe marginea patului.

— Am adus niște turte de șrot azi. Și puțin ulei de floarea-soarelui.

— Nu mi-e foame. Dă porția mea copiilor.

Asta spune mama în fiecare seară. La început, Vera a protestat, pe urmă însă a început să remarce pomeții Aniei și a auzit cum plânge fiul ei în somn după mâncare.

— Îți fac un ceai.

— Ar fi bine, spune mama, închizând ochii.

Vera știe ce efort a făcut mama ei să rămână trează cât a fost ea plecată. Mamei îi trebuie până la ultima picătură de voință și curaj doar pentru a sta întinsă și a-și supraveghea nepoții pe timpul zilei, deși nu s-a dat jos din pat mai mult de câteva minute legate în ultimele săptămâni.

— O să fie mai multă mâncare săptămâna viitoare, spune Vera. Am auzit că trimit un transport pe lacul Ladoga imediat ce apa va îngheța. Atunci o să fim cu toții bine.

Mama ei nu spune nimic, dar nici nu i se domolește respirația.

— Mai ții minte cum se plimba de colo colo tatăl tău când lucra, cum mormăia cuvinte în barbă și râdea când găsea ce dorea?

Vera întinde mâna și mângâie încet fruntea uscată a mamei.

— Când lucra, obișnuia să îmi citească din poeziile lui. Spunea: „Verușka mea, când o să fii destul de mare să scrii propriile povești, atunci vei fi pregătită. Acum ascultă asta...”

— Uneori, îl simt aici. Și pe Olga. Îi aud vorbind, mișcându-se. Cred că dansează. E foc în sobă când sunt ei aici, și e cald.

Vera încuviințează din cap fără să spună nimic. În ultima vreme, mama vede tot mai des năluci; uneori, vorbește cu ele. Se oprește numai când începe Lev să plângă.

— Am să pun puțină miere în ceaiul tău. Și azi trebuie să mănânci, bine? Doar azi.

Mama bate ușor mâna Verei și suspină încet.

∵

În fiecare zi a acelei ierni, Vera se trezește cu un gând: azi va fi mai bine sau se va termina curând. Nu știe cum e posibil să creadă concomitent că situația ei se va îmbunătăți și că va muri, dar așa stau lucrurile. În fiecare dimineață rece, se trezește tresărind și întinde mâna să își pipăie copiii, care dorm în pat cu ea. Când simte bătăile molcome, regulate ale inimilor lor, respiră din nou ușurată.

E nevoie de curaj să te dai jos din pat. Chiar și îmbrăcată cu toate hainele pe care le are și înfășurată în toate păturile lor, tot nu-i este cald, și odată ce se dă jos din pat, o să înghețe de frig. Cât timp dorm, apa îngheață în oalele din bucătărie și genele li se lipesc de piele, uneori atât de tare, că le dă sângele când deschid ochii.

Cu toate astea, trage la o parte păturile și se dă jos din pat, trecând peste copii, care gem în somn. Mama, pe partea ei, nu scoate niciun sunet, dar se întoarce aproape imperceptibil pe partea stângă. Acum, ca să le fie cald, dorm toți împreună în patul care a fost cândva al bunicii ei.

Cu ciorapi în picioare, Vera se duce la sobă. Nu e departe; și-au mutat paturile cât de aproape s-a putut de sobă. Restul mobilei este înghesuită

toată într-un loc, lipsită de orice importanţă, mai puţin lemnul din care este făcută. Ia un topor din debara şi sparge ce a mai rămas din patul care a fost cândva al ei. Apoi face focul în mica sobă şi pune apă la fiert.

Cât timp aşteaptă, îngenunchează în colţul bucătăriei şi scoate o scândură din duşumea. Face inventarul proviziilor ascunse acolo, în întuneric. Face asta în fiecare zi, uneori de patru ori pe zi. Un tic nervos deja.

Un sac de ceapă, o jumătate de sticlă de ulei de floarea-soarelui, nişte turte de şrot, un borcan cu miere aproape gol, două borcane cu murături, trei cartofi şi ultimul zahăr. Scoate cu grijă o ceapă galbenă mare şi mierea, apoi pune la loc scândura. Va fierbe o jumătate de ceapă pentru micul dejun şi va adăuga un strop de miere în ceai. Tocmai a terminat de măsurat o cantitate mică de ceai când cineva bate la uşă.

La început, abia dacă recunoaşte zgomotul, atât este de străin. În Leningrad nu se mai vorbeşte, nici nu mai vin vecini în vizită. Cel puţin, nu aici, unde se află toată familia ei.

Dar există pericol. Oamenii care ar omorî pentru un gram de unt sau o lingură de zahăr.

Apucă din nou toporul, îl strânge la piept şi se duce la uşă. Inima îi bate să-i sară din piept şi simte că o ia ameţeala. Pentru prima oară după multe luni, uită că îi este foame. Cu mâna tremurândă, apucă clanţa şi o răsuceşte.

El stă în faţa ei ca un străin.

Vera se holbează la el şi scutură din cap. A devenit ca mama ei, destul de flămândă şi de ameţită ca să vadă năluci. Toporul îi alunecă din mână şi cade cu zgomot pe podea, la picioarele ei.

— Veruşka? spune el, încruntându-se.

Auzindu-i vocea, Vera simte că leşină. Picioarele i se înmoaie. Dacă aşa arată moartea, se lasă bucuroasă în mrejele ei, iar când braţele lui o cuprind şi o ridică, ea este sigură că a murit. Simte căldura respiraţiei lui pe gâtul ei; el o ţine dreaptă. Nimeni nu a mai ţinut-o atât de mult.

— Veruşka, spune el din nou, şi ea aude îndoiala din vocea lui, îngrijorarea.

Nu ştie de ce ea nu a spus nimic.

Ea râde. Scoate un sunet dogit, subţire, ruginit.

— Saşa, spune ea. Te visez?

— Sunt aici, spune el.

Ea se agaţă de el, dar când el vrea să o sărute, ea se trage înapoi ruşinată. Respiraţia ei este cumplită; foamea a făcut-o să miroasă urât.

Dar el nu o lasă să-i scape. O sărută ca odinioară, şi preţ de o clipă minunată, perfectă, ea este din nou Vera, o fată de douăzeci şi patru de ani îndrăgostită de prinţul ei...

Când, în cele din urmă, se îndură să-i dea drumul, se uită la el încremenită. Nu mai are păr, e ras până la piele, iar pometii îi sunt mai proeminenți, iar în ochii lui a apărut ceva nou – o tristețe, crede ea – care va fi acum o pecete a generației lor.

— Nu ai scris, spune ea.

— Ba am scris. În fiecare săptămână. Nu e nimeni care să ducă scrisorile.

— Ai terminat? Te-ai întors acum?

— Of, Vera, nu. Închide ușa în urma lui. Iisuse, ce frig e aici!

— Și noi avem noroc. Avem sobă.

El își descheie mantaua zdrențuită. Ascunse sub ea are o jumătate de jambon, șase șiruri de cârnați și un borcan cu miere.

Vera simte că o ia amețeala când vede carne. Nici nu își mai amintește ultima oară când a gustat-o.

El pune alimentele pe masă. O ia de mână și o conduce la pat, pășind printre obiectele de mobilier distruse de pe podea. Lângă pat, se uită la copiii lui adormiți.

Vera vede lacrimile care îi umplu ochii și înțelege: aceștia nu mai arată ca bebelușii lui. Arată a copii înfometați.

Ania se răsucește în pat, luându-l pe fratele ei mai mic cu ea. Plesnește din buze și mestecă în somn – visând –, apoi deschide încet ochii.

— Papa? spune ea. Arată ca o vulpiță, cu năsucul ei fin, bărbia ascuțită și obrajii supți. Papa? spune ea din nou, înghiontindu-l pe Lev.

Lev se răsucește și deschide ochii. El nu pare să înțeleagă, sau nu îl recunoaște pe Sașa.

— Nu mă mai lovi, se vaită el.

— Pe cine văd eu aici, pe ciupercuțele mele? spune Sașa.

Lev se ridică în capul oaselor.

— Papa?

Sașa se apleacă și își ridică în brațe copiii, ușori ca niște fulgi. Pentru prima oară după multe luni, sunetul râsului lor umple apartamentul. Se întrec care să îi atragă atenția, zvârcolindu-se ca niște cățeluși în brațele lui. Se duce cu ei lângă sobă, iar Vera aude frânturi din conversația lor.

— Am învățat să fac focul, Papa...

— Eu pot să tai lemne...

— Jambon! Ne-ai adus jambon!

Vera se așază lângă mama ei, care zâmbește.

— S-a întors, spune mama.

— A adus mâncare, spune Vera.

Mama se chinuie să se ridice în șezut. Vera o ajută, rearanjându-i pernele la spate.

Odată ridicată în capul oaselor, respirația urât mirositoare a mamei viciază aerul dintre ele.

— Du-te să-ți petreci ziua cu familia ta, Vera. Fără cozi. Fără apă de la Neva. Fără război. Du-te.

Tușește într-o batistă gri. Amândouă se prefac că nu văd petele de sânge.

Vera mângâie fruntea mamei.

— Am să-ți fac niște ceai dulce. Și ai să mănânci niște jambon.

Mama încuviințează din cap și închide iar ochii.

Vera rămâne încă puțin, ascultând cum respirația chinuită a mamei se amestecă, straniu, cu râsetele copiilor și cu vocea soțului ei. Toate o fac să se simtă oarecum nelalocul ei. Dar învelește trupul firav al mamei și se ridică în picioare.

— Este atât de mândru de tine, spune mama suspinând.

— Sașa?

— Tatăl tău.

Vera simte brusc un nod în gât. Fără să spună nimic, înaintează, iar râsul lui Lev o încălzește mai mult decât ar putea s-o facă vreodată focul din sobă. Scoate tigaia de fontă și prăjește niște jambon într-un strop de ulei de floarea-soarelui, adăugând și niște felii de ceapă la sfârșit.

Un festin.

Întreaga încăpere miroase a șuncă grasă rumenită și a ceapă dulce, caramelizată. Adaugă chiar și puțină miere în ceai, iar când se așază cu toții pe vechea saltea ca să mănânce (nu mai au scaune), nimeni nu scoate o vorbă. Chiar și mama este pierdută în senzația stranie a acțiunii de a mânca.

— Mai pot să primesc puțin, mamă? întreabă Lev, ștergând cu degetul și ultima dâră de miere din cană.

— Nu mai e, spune Vera încet, știind că oricât de regesc ar fi acest mic dejun, nu e de ajuns pentru niciunul dintre ei.

— Eu zic să mergem în parc, propune Sașa.

— Totul e acoperit cu placaj, îi spune Ania. Ca o temniță. Nu se mai joacă nimeni acolo.

— Ne jucăm noi, spune Sașa, zâmbind ca și cum ar fi o zi ca oricare alta.

∵

Afară ninge. Un văl alb acoperă orașul, îl face mai prietenos. Colții de dragon și tranșeele sunt doar niște mormane de zăpadă și văi albe adânci. Din când în când, câte un dâmb șade pe o bancă din parc sau se află întins pe marginea drumului, dar e ușor de ignorat. Vera speră ca niciunul din copiii ei să nu știe ce se află sub pătura de zăpadă.

În parc, totul este sclipitor și alb. Călărețul de bronz acoperit de saci cu nisip se vede doar pe bucăți. Copacii sunt albi, înghețați și presărați cu

sloiuri de gheață. O uimește pe Vera să vadă că aici nu s-a tăiat niciun copac. În oraș nu mai există deloc garduri sau bănci ori balustrade din lemn, însă niciun copac nu a fost tăiat pentru lemn de foc.

Copiii o iau numaidecât la fugă, se aruncă pe spate în zăpadă și încep să facă îngerași, chicotind.

Vera se așază lângă Sașa pe o bancă din fier. Un copac tremură lângă ei, scuturând gheață și zăpadă. Ea îl ia de mână, și, deși nu-i poate simți pielea prin mănușă, sentimentul puternic al prezenței lui este mai mult decât suficient.

— Se face un drum peste gheața de pe Ladoga, spune el în cele din urmă, și ea știe că acesta este motivul pentru care a venit, ca să îi dea această veste.

— Aud că tot cad camioane prin gheață.

— Deocamdată. Dar va funcționa. Vor aduce alimente în oraș. Și vor scoate oamenii de aici.

— Da?

— E singura cale de evacuare.

— Da?

Ea își feri privirea, hotărând să nu îi spună despre cealaltă evacuare a lor, despre faptul că aproape îi pierduse pe copii.

— Am să mă ocup să ieșiți cu toții, odată ce e sigur.

Ea nu vrea să mai discute despre asta. Nu contează. Acum contează doar hrana și căldura. Și-ar dori ca el doar s-o țină de mână și să o sărute.

Poate că vor face dragoste la noapte, se gândește ea, închizând ochii. Dar cum ar putea? Uneori este prea slăbită să stea și în fund...

— Vera, spune el, silind-o să îl privească.

Ea clipește. Uneori e greu să rămâi concentrat, chiar și acum.

— Poftim?

Ea se uită în ochii lui verzi luminoși, înăspriți de teamă și îngrijorare, și își amintește brusc prima lor întâlnire. Poezia. El i-a spus ceva, un vers despre trandafiri. Iar mai târziu, în bibliotecă, i-a spus că o așteptase să crească.

— Să rămâi în viață, spune el.

Ea se încruntă, încercând să asculte cu atenție; apoi el începe să plângă, iar ea înțelege.

— Așa voi face, răspunde, plângând și ea acum.

— Și ai grijă de ei. Am să găsesc o cale să vă scot de aici. Promit. Trebuie doar să mai rezistați puțin. Promite-mi. El o scutură. Promite-mi. O să reușiți toți trei până la capăt.

Ea își linge buzele crăpate, uscate.

— Așa voi face, spune, crezând asta, chiar crezând.

El o trage mai aproape și o sărută. Are gust de piersici dulci văratice, iar

când se trage înapoi, niciunul nu mai plânge.

— Mâine e ziua ta de naștere, spune ea.

— Douăzeci și șase de ani, spune el.

Vera se sprijină de el; el o cuprinde cu brațul. Câteva ore, sunt doar o tânără familie care se joacă în parc. Oamenii îi aud pe copii râzând și vin să se uite; stau la marginea parcului ca niște pacienți nebuni, confuzi, eliberați brusc. A trecut mult de când a mai auzit cineva râsete de copii.

Este cea mai frumoasă zi din viața Verei – oricât de ciudat ar suna. Amintirea ei este neprețuită, iar pe drumul de întoarcere acasă, ținându-l pe Sașa de mână, simte cum protejează această amintire. Este o lumină de care va avea nevoie în lunile ce vor veni.

Dar când ajunge acasă, știe imediat că ceva nu este în regulă.

În apartament este întuneric și foarte frig. Își poate vedea respirația. Pe masă, apa dintr-o carafă este înghețată bocnă. Pe soba metalică lucește un strat de chiciură. Focul s-a stins.

Își aude mama tușind în pat și fuge la ea, strigând la Sașa să facă focul.

Respirația mamei este zgomotoasă și chinuită. Sună ca un fruct vechi strivit printr-o strecurătoare. Are pielea de culoarea zăpezii murdare. Pielea din jurul gurii este vineție.

— Verușka, murmură ea.

Oare chiar a vorbit sau nu? Vera nu știe.

— Mamă, spune ea.

— L-am așteptat pe Sașa, spune mama.

Vera vrea să insiste, să o contrazică, să îi spună că el nu s-a întors, că e doar în trecere și că ea are nevoie de mama ei, dar ea...

Eu nu pot spune nimic.

Tot ce pot eu să fac este să stau aici, uitându-mă la mama mea, iubind-o atât de mult că nici măcar nu mai știu cât de foame îmi este.

— Te iubesc, spune mama încet. Să nu uiți asta niciodată.

— Cum aș putea?

— Nu încerca. Asta vreau să spun.

Mama se chinuie să se aplece în față și este îngrozitor să vezi efortul de care are nevoie, așa că mă aplec eu în față și o iau în brațe. Acum e ca păpușile acelea făcute dintr-un băț. Capul îi cade pe spate.

— Te iubesc, mamă, spun eu. Nu sunt suficiente acele două cuvinte neînsemnate care înseamnă deodată rămâi cu bine, iar eu nu sunt pregătită pentru despărțire. Așa că vorbesc în continuare. O țin strâns în brațe și vorbesc. Mai ții minte când m-ai învățat să fac borș, mamă? Și ne-am certat despre cât de mărunt se toacă ceapa și de ce trebuie să o călim mai întâi? Tu ai făcut o oală și ai pus legumele crude în ea, ca să văd eu diferența? Și tu mi-

ai zâmbit atunci şi m-ai mângâiat pe obraz, şi ai spus: „Să nu uiţi câte ştiu eu, Veruşka”. Mai am încă atâtea de învăţat de la tine...

Zicând asta, mi se contractă gâtlejul şi nu mai pot vorbi.

Ea s-a dus.

— Mamă, ce are Baba? îl aud pe fiul meu zicând, şi îmi trebuie multă stăpânire de sine ca să nu plâng.

Dar la ce-ar ajuta plânsul?

Lacrimile sunt inutile acum în Leningrad.

Capitolul 23

Liniştea care urmă era atât de apăsătoare şi de sumbră că Meredith se aştepta să simtă gust de cenuşă.

Nu pot spune nimic.

Se uită la mama ei, încă în pat, cu genunchii îndoiţi şi pătura trasă până sub bărbie, ca şi cum un petic de lână ar fi putut-o proteja în vreun fel.

— Eşti bine, mamă? întrebă Nina, ridicându-se.

— Cum aş putea?

Meredith se ridică şi ea. Deşi nu spuseră nimic, nici măcar nu se priviră în ochi, Meredith simţi de data asta o perfectă armonie între ele. Îşi luă sora de mână şi se duseră lângă pat.

— Mama şi sora ta au ştiut cât de mult te-ai străduit şi cât de mult le-ai iubit, spuse Meredith.

— Nu face asta, spuse mama.

Meredith se încruntă.

— Ce anume?

— Nu-mi găsi scuze.

— Asta nu e o scuză, mamă. Doar o constatare. Sigur au ştiut cât de mult le-ai iubit, spuse Meredith cu toată blândeţea de care fu în stare.

Nina încuviinţă din cap.

— Dar tu *nu,* spuse mama, privind-o pe fiecare în parte.

Meredith ar fi putut minţi în acest moment, i-ar fi putut spune mamei sale de optzeci şi unu de ani că, într-adevăr, se simţise iubită, şi chiar cu o săptămână în urmă ar fi putut-o face pentru a menţine pacea.

— Nu. Eu nu am crezut vreodată că mă iubeşti, spuse ea acum.

Aşteptă reacţia mamei, imaginându-şi-o că spune ceva care să schimbe totul, să le schimbe pe ele, deşi nu ştia ce cuvinte ar fi avut un asemenea efect.

În cele din urmă, Nina fu cea care vorbi.

— În toţi aceşti ani, ne-am întrebat ce a fost în neregulă cu noi. Eu şi Meredith nu reuşeam să înţelegem cum o femeie care îşi iubeşte soţul poate să îşi urască propriii copii.

Mama tresări la auzul cuvântului *urască* şi flutură o mână, alungându-le.

— Plecaţi acum.

— Nu noi am fost de vină, nu-i aşa, mamă? spuse Nina. Tu nu ţi-ai urât copiii. Te-ai urât pe tine.

În acest moment, mama se prăbuşi. Acesta era cuvântul cel mai potrivit.

— Am încercat să nu vă iubesc, fetelor... spuse ea încet. Acum plecaţi. Lăsaţi-mă până nu spuneţi ceva ce veţi regreta.

— Şi cam ce am putea spune? întrebă Nina, dar ştiau toate răspunsul la acea întrebare.

— Plecaţi. Vă rog. Nu-mi spuneţi nimic până nu ascultaţi toată povestea.

Meredith percepu tremurul din vocea mamei când rosti acel *vă rog* şi ştiu că era la un pas să se piardă cu firea.

— În regulă, se învoi ea, o să plecăm. Se aplecă şi sărută obrazul moale, zbârcit al mamei, mirosind a şamponul de trandafiri pe care îl folosea pentru păr. Asta nu ştiuse: că mama ei folosea şampon parfumat. Pentru prima oară în viaţa ei, îşi îmbrăţişă mama şi şopti: Noapte bună, mamă.

Pe drum spre uşă, Meredith aşteptă să fie chemată înapoi, să o audă pe mama spunând: *Aşteaptă.* Dar nu se produse nicio revelaţie de ultim moment. Meredith şi Nina se întoarseră în camera lor. Într-o tăcere contemplativă, trecură una pe lângă alta în baie şi se spălară pe dinţi, apoi îşi puseră pijamalele şi se urcă fiecare în patul ei.

Toate se legau; Meredith ştia asta acum. Viaţa ei şi a mamei sale. Erau unite, şi nu doar prin legătura de sânge. Prin înclinaţia spre ceva anume, poate chiar prin temperament. Era din ce în ce mai sigură că indiferent care ar fi pierderea care a doborât-o până la urmă pe mama – transformând-o pe Vera în Ania – ar doborî-o şi pe Meredith. Se temea să audă despre ce era vorba.

— Ce crezi că s-a întâmplat cu Lev şi cu Ania? întrebă Nina.

Meredith îşi dori să nu fi fost o întrebare. Ar fi preferat o aserţiune pe care să o poată ignora. Înainte de această călătorie şi de a afla toate acestea despre ele trei, s-ar fi enervat sau ar fi schimbat subiectul. Orice care să ascundă durerea pe care o simţea. Acum avea mai multă experienţă. Porţi durerea în suflet toată viaţa. Nu ai cum să scapi de ea.

— Mi-e frică să ghicesc.

— Ce se va întâmpla cu ea când va ajunge la final? întrebă Nina încet.

Asta începuse să o îngrijoreze şi pe Meredith.

— Nu ştiu.

∵

Conform ghidului pe care îl lecturaseră, Sitka era unul dintre cele mai fascinante – şi, cu certitudine, printre cele mai încărcate de istorie – oraşe din toată Alaska. Cu două sute de ani în urmă, când San Francisco nu era decât un punct pe harta Californiei, şi Seattle era doar un deal cu vegetaţie perenă seculară, această comunitate adormită, cu ieşire la mare, posedase teatre şi săli de spectacole şi era umblată de bărbaţi dichisiţi cu căciuli din

blană de castor, care beau votcă rusească în serile calde de vară. Construit şi ars din temelii, apoi reclădit, noul Sitka era în egală măsură rusesc, tlingit şi american.

Apa de mică adâncime împiedica acostarea navelor mari de croazieră, aşa că Sitka aştepta, asemenea unei femei deosebit de frumoase, să apară vizitatorii în mici şalupe. Când intrară în portul Sitka, Nina făcu fotografie după fotografie. Era unul dintre cele mai pure locuri pe care le văzuse vreodată. Frumuseţea naturală era uluitoare în această zi cu cer albastru, soare auriu şi ape liniştite ca safirul. De jur-împrejur, numai insule împădurite iţindu-se din marea liniştită ca un colier din bucăţi de jad neregulate. Pe fundal domneau munţii, încă acoperiţi cu zăpadă.

Pe ţărm, Nina puse capacul obiectivului şi lăsă camera atârnată de gât.

Mama stătea cu mâna streaşină la ochi, uitându-se la oraşul ce se întindea în faţa lor. De aici, puteau vedea o turlă înălţându-se spre cer, având în vârf crucea rusească.

Nina îşi duse instinctiv aparatul foto la ochi. Prin obiectivul acestuia, văzu profilul sobru al mamei sale căpătând o expresie blândă când privi la turla bisericii.

— Cum te simţi, mamă? întrebă ea, apropiindu-se. Să vezi asta?

— A trecut prea mult timp, spuse mama, fără să privească în altă parte. Mă face să mă gândesc... la toate, cred.

De cealaltă parte, Meredith se apropie şi ea. Toate trei urmară micul grup care coborâse de pe şalupă. Porniră pe Harbor Drive, pe care se găseau la tot pasul fragmente din trecutul rusesc al oraşului Sitka – numele străzilor şi ale magazinelor, meniurile restaurantelor. Exista chiar şi un totem în centru, care avea cioplită în el emblema Rusiei ţariste. Acvila bicefală.

Mama nu spuse aproape nimic când trecură pe rând pe lângă obiectele ce-i aminteau de acasă, dar când intrară pe uşa bisericii Sf. Mihail se împiedică şi ar fi căzut dacă cele două fete nu ar fi ţinut-o.

Erau icoane ruseşti aurite, sclipitoare peste tot. Unele erau vechi picturi pe lemn; altele erau capodopere din aur sau argint bătut cu pietre preţioase. Arcade albe cu bogate ornamentaţii aurite separau diferitele încăperi. Erau expuse rochii de nuntă şi veşminte religioase cu broderii grele cu mărgele.

Mama se uită la toate, atingând tot ce se putea atinge. În cele din urmă, se opri la ceea ce Nina presupuse că era un altar – o zonă restrânsă, acoperită cu mătase albă, grea, decorată cu cruci ruseşti din aur filigranat. Erau lumânări peste tot şi două Biblii vechi deschise.

— Vrei să ne rugăm cu tine? întrebă Meredith.

Mama scutură uşor din cap şi îşi şterse ochii, deşi Nina nu văzuse lacrimi. Apoi ieşi din biserică şi se îndepărtă puţin. Nina îşi dădea seama că mama

studiase harta oraşului. Ştia exact unde merge. Trecu pe lângă un indicator care anunţa tururi de istorie ruso-americană şi coti apoi către un cimitir. Acesta era plasat pe o mică movilă, o zonă verde presărată cu copăcei plăpânzi şi pâlcuri de tufe brune. Un dom de cupru, cu o cruce rusească deasupra, marca teritoriul sfânt. Pietrele funerare erau de modă veche; unele erau făcute manual. Chiar şi cea de pe mormântul Prinţesei Matsoutoff era doar o simplă placă neagră. Un gard alb de ţăruşi delimita locul de odihnă eternă al prinţesei. Cele câteva plăci din ciment erau năpădite de muşchi verde. Locul arăta de parcă nu mai fusese nimeni înmormântat acolo de ani de zile, şi totuşi mama se plimbă pe terenul denivelat, uitându-se la fiecare mormânt.

Nina îi făcu o fotografie mamei, în faţa unei pietre de mormânt năpădite de muşchi şi strâmbată de vreo furtună care trecuse peste ea. Boarea primăverii târzii îi flutura părul alb legat strâns. Arăta... aproape diafană, prea palidă şi prea firavă pentru a fi reală, dar tristeţea din ochii ei albaştri era la fel de reală ca orice emoţie pe care o văzuse exprimată Nina vreodată. Lăsă aparatul atârnând la gât şi se duse lângă mama ei.

— Pe cine cauţi?

— Pe nimeni, spuse mama, apoi adăugă: Năluci.

Mai rămaseră acolo un răstimp, uitându-se amândouă la mormântul lui Dmitri Petrovici Stolicinaia, mort în 1872. Apoi mama îşi îndreptă umerii şi spuse:

— Mi-e foame. Haideţi să mâncăm undeva.

Îşi puse la ochi ochelarii de soare cu lentile mari şi rotunde în stil Jackie o şi îşi înfăşură o eşarfă la gât.

Se întoarseră toate trei în centru, unde găsiră un mic restaurant pe malul apei, care promitea CEA MAI BUNĂ MÂNCARE RUSEASCĂ DIN SITKA.

Nina deschise uşa, şi un clopoţel se auzi sunând vesel deasupra capetelor lor. În încăperea lungă şi îngustă erau vreo douăsprezece mese; majoritatea erau ocupate. Clienţii nu arătau a turişti. Erau acolo bărbaţi masivi cu umeri laţi şi bărbi care păreau din pilitură de fier, femei cu batice viu colorate şi rochii înflorate demodate şi câţiva pescari în salopete galbene din plastic.

O femeie le întâmpină cu un zâmbet larg. Era mai vârstnică decât ai fi zis după voce – poate la vreo şaizeci de ani – şi durdulie. Bucle argintii îi încadrau chipul cu nişte obraji ca două mere. Era portretul perfect al unei bunici.

— Ziua bună! Bine aţi venit în restaurantul nostru! Eu sunt Stacey şi îmi face plăcere să vă servesc azi.

Luă trei meniuri din carton laminat şi le conduse la o masă micuţă de lângă fereastră. Afară, apa era o întindere albastră sclipitoare. O barcă de

pescuit trase la ţărm, lăsând în urmă traseul marcat de unde argintii.

— Ce ne recomandaţi? întrebă Meredith.

— Păi, aş zice chifteluţe. Şi avem tăiţei făcuţi în casă de la zero. Deşi borşul e absolut mortal.

— Dar votcă? întrebă mama.

— Aveţi accent rusesc? întrebă Stacey.

— Nu mai locuiesc acolo de mult, spuse mama.

— Ei bine, sunteţi oaspetele nostru special. Nici nu trebuie să vă mai uitaţi pe meniuri. Vă aduc eu ceva.

Se retrase grăbită, fluierând în timp ce mergea. Făcu câte o scurtă oprire la câteva dintre celelalte mese, apoi dispăru îndărătul unei perdele din mărgele.

Câteva momente mai târziu reveni cu trei păhărele, o sticlă de votcă îngheţată şi o tavă cu caviar şi triunghiuri de pâine prăjită.

— Să nu îndrăzniţi să spuneţi că e prea scump, spuse Stacey. Avem prea mulţi turişti şi prea puţini ruşi. Asta e din partea mea. *Vaşe zdorovie!*[6]

— *Vaşe zdorovie!* spuse mama, ridicând paharul.

Ciocniră toate trei, îşi băură votcile şi întinseră numaidecât mâinile după caviar.

— Fiicele mele devin nişte bune rusoaice, spuse mama. Vocea îi căpătă o notă suavă când spuse asta; Nina îşi dori să fi putut vedea ochii mamei sale, dar ochelarii de soare i-i camuflau perfect.

— Dintr-un singur păhărel? râse Stacey. Cum aşa?

Următoarele douăzeci de minute discutară tot felul de banalităţi, dar când chelneriţa reveni cu mâncarea, nimeni nu mai putu vorbi despre altceva. De la chifteluţe suculente foarte mici, plutind într-un bulion de şofran, la supă de ciuperci cu o crustă clocotindă de brânză *gruyère* şi o friptură fragedă de viţel umplută cu somon şi cu sos de caviar. Când fu adus ştrudelul cu mere şi nuci, toate protestară că sunt sătule până la refuz. Stacey zâmbi numai şi plecă.

Nina fu prima care tăie o bucată.

— Dumnezeule! spuse ea, gustând aluatul fraged umplut cu nuci.

Mama muşcă din ştrudel.

— Este exact aşa cum îl făcea mama.

— Serios? spuse Meredith.

— Ea spunea mereu că secretul e să loveşti aluatul de placa pentru întins aluat. Când eram mică, ne certam mereu pe tema asta. Eu spuneam că nu e necesar. Mă înşelam, desigur. Mama clătină din cap. Mai târziu, nu am mai

[6] În sănătatea dumneavoastră! (în limba rusă în original).

putut prepara niciodată acest aluat fără să mă gândesc la mama. Odată, când am făcut ştrudelul pentru tatăl vostru, el a spus că e prea sărat. Era de la lacrimile mele, aşa că am renunţat la acea reţetă şi am încercat să o uit.

— Şi ai reuşit?

Mama privi pe fereastră.

— N-am uitat nimic.

— Nu ai vrut să uiţi, spuse Meredith.

— De ce spui asta? întrebă mama.

— Povestea. A fost singurul mod prin care ne-ai putut spune cine eşti.

— Până la piesa de teatru, spuse mama. Îmi pare rău pentru acel moment, Meredith.

Meredith se lăsă pe spate în scaun.

— Am aşteptat aceste scuze toată viaţa mea, şi acum, că le-am primit, nu mai contează. Îmi pasă de tine, mamă. Vreau doar să putem vorbi toate.

— De ce? întrebă mama încet. Cum poate să-ţi pese? Cum poate să vă pese?

— Şi noi am încercat să nu te iubim, spuse Nina.

— Aş spune că v-am uşurat sarcina, replică mama.

— Ba nu, interveni Meredith, niciodată.

Mama mai turnă trei votci. Ridică paharul şi se uită la fiicele ei.

— Pentru ce să bem?

— Cum ar fi pentru familie? spuse Stacey, apărând la ţanc pentru a turna al patrulea păhărel de votcă. Pentru cei care sunt aici, cei care s-au dus şi cei care s-au pierdut, mai spuse şi ciocni cu mama.

— Asta e o urare rusească veche? întrebă Nina după ce dădu votca pe gât.

— N-am mai auzit-o niciodată, spuse mama.

— Aşa spunem în familia mea, zise Stacey. E bună, nu credeţi?

— *Da,* spuse mama pe ruseşte, zâmbind cu adevărat. Este foarte bună.

∵

Pe drumul de întoarcere prin oraş, mama păru să aibă o postură mai semeaţă. Zâmbi mai lesne şi nu ezită să le arate fiicelor ei tot felul de flecuşteţe de prin vitrinele magazinelor.

Meredith nu-şi putea lua ochii de la ea. Era ca şi cum ar fi văzut un fluture ieşind din crisalida lui. Şi cumva, văzându-şi noua mamă, sau văzându-şi mama în această nouă lumină, Meredith se simţea şi ea altfel. Asemenea mamei sale, zâmbea mai uşor, râdea mai des. Nu se gândi nici măcar o clipă la birou, la fete sau că vasul ar putea pleca fără ele. Fusese fericită doar să *existe,* să plutească în această plimbare cu mama şi cu sora ei. De data asta, se simţiră unite precum firele împletite ale unei sfori; unde mergea una, era prezentă şi cealaltă.

— Uite, le atrase mama atenţia când ajunseră la capătul străzii.

La început, Meredith văzu doar magazinele albastre desuete din lemn şi piscul nins, îndepărtat al muntelui Edgecumbe.

— Ce?

— Acolo.

Meredith urmări linia invizibilă pornind de la degetul arătător al mamei.

Într-un parc de peste drum, sub un stâlp de iluminat pe care se încolăceau flori de un roz aprins, era o familie care râdea şi se fotografia în ipostaze nostime. Era o femeie cu păr castaniu lung, îmbrăcată în blugi impecabil călcaţi şi o maletă; un bărbat blond, al cărui chip frumos părea să nu fie de ajuns pentru zâmbetul lui larg; şi două fetiţe blonde, chicotind în timp ce se împingeau una pe alta ca să iasă din cadru.

— Aşa eraţi tu şi Jeff, spuse mama încet.

Meredith simţi un soi de tristeţe. Nu semăna cu ceea ce mai simţise până atunci: nu era dezamăgire pentru că nu o sunau copiii, nici teamă că Jeff nu o mai iubea, nici măcar îngrijorare că pierduse prea mult din propria fiinţă. Acest nou sentiment era conştientizarea faptului că nu mai era tânără. Zilele de zbenguială cu fetiţele ei se duseseră. Copiii erau pe picioarele lor acum, iar Meredith trebuia să accepte asta. Aveau să formeze mereu o familie, dar ceea ce învăţase în ultimele săptămâni era faptul că o familie nu este ceva static. Este supusă tot timpul schimbărilor. Exact precum continentele, uneori schimbările sunt invizibile şi intervin la mare adâncime, alteori sunt explozive şi fatale. Ideea e să îţi menţii echilibrul. Nu poţi controla direcţia în care o apucă familia ta aşa cum nu poţi opri platoul continental să se fragmenteze. Tot ce poţi să faci este să nu te dai bătut.

Cum stătea acolo, privindu-i pe acei străini, îşi văzu căsnicia secvenţial. Ea şi Jeff la balul de absolvire, dansând sub un glob de discotecă pe „Stairway to Heaven” şi sărutându-se pasional... ea în travaliu, urlând furioasă la el să plece de lângă ea cu gheaţa lui cu tot... el arătându-i primele pagini ale primului său roman şi cerându-i părerea... şi el alături de ea când tata era pe moarte, spunând *Cine are grijă de tine, Mere?* şi încercând să îi acorde sprijin.

— Am fost o proastă, îşi spuse ea cu voce tare, uitând pentru o clipă că se află în mijlocul unui trotuar aglomerat, înconjurată de oameni care trăgeau cu urechea.

— Era şi timpul, spuse Nina, zâmbind. M-am săturat să fiu eu singura nebună din familie.

— Îl iubesc pe Jeff, spuse Meredith, simţindu-se în acelaşi timp într-o dispoziţie jalnică şi euforică.

— Bineînţeles, spuse mama.

Meredith se întoarse către ele.

— Şi dacă e prea târziu?

Mama zâmbi, iar Meredith fu şocată atât de frumuseţea, cât şi de chipul pe care îl studiase zeci de ani la rând.

— Am optzeci şi unu de ani şi îmi depăn povestea vieţii în faţa fetelor mele. În fiecare an, am crezut că este prea târziu ca să încep, că am aşteptat prea mult. Dar Nina, aici de faţă, nu acceptă un refuz.

— În sfârşit. Iată că merită să fii şi scorpie. Nina băgă mâna în husa aparatului foto şi scoase un telefon mobil butucănos, pe care îl deschise. Sună-l.

— Oh. Acum ne distrăm. Asta poate să mai aştepte.

— Nu, spuse mama tăios. Nu aştepta niciodată.

— Şi dacă...

Mama puse o mână pe antebraţul ei.

— Uită-te la mine, Meredith. Eu sunt exemplul perfect pentru ceea ce face frica dintr-o femeie. Vrei să ajungi ca mine?

Meredith întinse încet mâna şi luă ochelarii de soare de la ochii mamei sale. Uitându-se în ochii albaştri ai mamei, care o fascinaseră întotdeauna, Meredith zâmbi.

— Ştii ce, mamă? Aş fi mândră să am puterea ta. Dacă aş fi trecut prin ce-ai trecut tu – şi încă nu am aflat ce-a fost mai rău, cred – o femeie normală ar fi murit. Numai o fiinţă extraordinară ar fi putut supravieţui. Aşa că da, vreau să ajung ca tine.

Mama simţi un nod în gât.

— Dar eu nu vreau să-mi fie teamă. Ai dreptate în această privinţă. Aşa că dă-mi afurisitul ăla de telefon, Neener Beaner. Trebuie să dau un telefon pe care l-am tot amânat.

— Ne întâlnim la vapor, spuse Nina.

— Unde?

— La bar, unde altundeva, răspunse mama, râzând. La cel cu privelişte.

Meredith îşi privi mama şi sora plecând. Deşi vântul adia uşor, făcând să zornăie un clopoţel din scoici atârnat de o streaşină din apropiere, iar undeva suna sirena unui vapor, ea nu putea auzi nimic în afară de ecoul persistent al râsului mamei sale. Nu va uita nicicând acel sunet la care se va gândi ori de câte ori ar va înceta să mai creadă în miracole.

Traversă strada, oprind traficul cu un zâmbet şi o mână ridicată. Trecu pe lângă familia care continua să se fotografieze şi se opri la o băncuţă de lemn pe care scria: ÎN AMINTIREA MYRNEI, CARE A IUBIT ACEASTĂ PRIVELIŞTE.

Se aşeză pe banca Myrnei şi privi la forfota de ambarcaţiuni de pescuit şi agrement din portul din vale. Catargele se înclinau şi se legănau la cea mai

insesizabilă mişcare a apei. Păsări marine ţipau la turişti şi plonjau după cartofi prăjiţi aurii.

Se uită la ceas, calculă programul lui Jeff şi formă numărul lui.

Sună de multe ori, că aproape renunţă.

Apoi, în sfârşit, el răspunse, gâfâind.

— Alo?

— Jeff? spuse ea, simţind cum îi dau lacrimile. Reuşi cu greu să se stăpânească. Eu sunt.

— Meredith...

Nu distingea exact emoţia din glasul lui, ceea ce o enervă. Cândva, cunoştea fiecare nuanţă.

— Sunt în Sitka, spuse ea, trăgând de timp.

— E la fel de frumos pe cât se spune?

— Nu, decise ea. Nu dorea să-i fie frică şi nu dorea să piardă timpul cu genul de conversaţie facilă, care o adusese în mijlocul acestui dezastru. Adică da, este frumos aici, dar nu vreau să vorbesc despre asta. Nu vreau să vorbesc nici despre fiicele noastre, nici despre serviciile noastre şi nici despre mama. Vreau să îţi spun că îmi pare rău, Jeff. M-ai întrebat dacă te iubesc, şi eu nu am spus nimic. Încă nu ştiu exact de ce. Dar am greşit şi am fost o proastă. Te iubesc. Te iubesc şi mi-e dor de tine, şi sper, la naiba, să nu fie prea târziu pentru a-mi dori să îmbătrânesc alături de bărbatul cu care am fost tânără. Cu tine. Inspiră adânc. Se simţea de parcă ar fi vorbit o veşnicie, turuind ca o moară stricată, iar acum era rândul lui. Îl rănise oare prea mult? Aşteptase prea mult? Cum tăcerea se prelungea – ea auzi scârţâit de arcuri, când el se aşeză pe o sofa de proastă calitate, apoi un oftat –, adăugă: Spune ceva!

— Decembrie 1974.

— Ce?

— Eram la coadă la cantină. Karie Dovre mi-a dat un ghiont şi când m-am uitat, te-am văzut stând lângă tetherball[7]. Mă tot evitaseşi, mai ştii? După piesa de teatru de Crăciun? Ani de zile nici măcar nu te-ai uitat la mine. Am încercat de multe ori să vin la tine, dar îmi pierdeam de fiecare dată curajul în ultima secundă. Până în acea zi de decembrie. Ningea, iar tu stăteai acolo, singură, tremurând. Şi înainte să renunţ, am venit la tine. Karie striga după mine că îmi pierd rândul la mâncare, dar mie nu-mi păsa. Când te-ai uitat la mine, îmi amintesc că mi s-a tăiat respiraţia. Am crezut că ai să fugi, dar n-ai fugit, iar eu am spus: „Îţi place îngheţata de banane?” Jeff râse. Ce idiot!

---

[7] Un stâlp de metal, fixat pe un suport sau direct în pământ, de care atârnă o funie la capătul căreia se află o minge de volei.

Afară era un ger de crăpau pietrele, şi eu te întrebam de îngheţată. Dar tu ai spus da.

— Îmi aduc aminte, spuse ea încet.

— Avem o sumedenie de astfel de amintiri.

— Da.

— Am încercat să nu te mai iubesc, Mere. Nu am reuşit, dar am fost al naibii de sigur că tu nu mă mai iubeşti.

— Nici eu nu am încetat să te iubesc. Doar că... am greşit. Putem s-o luăm de la capăt?

— Dumnezeule, nu. Nu vreau s-o iau de la capăt. Mie îmi place la mijloc.

Meredith râse. Nu dorea nici ea să se întoarcă în timp şi să fie iar tânără, cu toate acele incertitudini şi frici. Dorea doar să se *simtă* iar tânără. Şi dorea să se schimbe.

— Am să stau mai mult goală. Promit.

— Iar eu am să te fac să râzi mai mult. Dumnezeule, ce dor mi-a fost de tine, Mere! Poţi veni acasă acum? Încălzesc patul.

— Aproape.

Se lăsă pe spate pe banca scăldată de soare.

Următoarea jumătate de oră, discutară ca de obicei, despre toate nimicurile. Jeff o anunţă că aproape terminase romanul, iar Meredith îi spuse o parte din povestea mamei sale. El ascultă cu vădită uimire acele amintiri care căpătau deodată logică, momente când comportamentul mamei păruse inexplicabil.

— Toată mâncarea aia, spuse el, şi chestiile pe care le-a spus...

Vorbiră despre fete şi despre ce făceau la şcoală şi despre cum va fi vara când vor avea casa plină din nou.

— Te-ai gândit ce vrei? întrebă Jeff în cele din urmă. Adică în afară de mine?

— Mă preocup de asta. Cred că vreau să extind magazinul de suvenire. Poate o las pe Daisy să conducă Belîe Noci. Nu e exclus chiar să vând. Fu surprinsă de propriile cuvinte. Nu-şi amintea să se fi gândit vreodată serios la asta, dar deodată ideea căpăta sens. Şi vreau să merg în Rusia. La Leningrad.

— Adică la Sankt-Petersburg, dar...

— Pentru mine va fi mereu Leningrad. Vreau să văd Grădina de Vară şi râul Neva şi podul Fontanka. Noi nu am avut niciodată o lună de miere adevărată...

El râse.

— Eşti sigură că e Meredith Cooper la telefon?

— Meredith Ivanovna Cooper. Acesta va fi numele meu în Rusia. Şi da. Eu

sunt. Putem merge?

Ea auzi vocea veselă a lui Jeff şi dragostea din ea când spuse:

— Iubito, copiii noştri au viaţa lor. Putem merge oriunde.

Capitolul 24

Juneau era chintesenţa spiritului statului Alaska – o capitală construită fără drumuri de intrare ori de ieşire. Singura cale de acces era pe apă sau prin aer. Înconjurat de munţi înalţi acoperiţi de zăpadă şi ascuns între câmpuri îngheţate mai întinse decât unele state, era un oraş dezordonat, care ţinea cu îndârjire de fondatorii indigeni şi de rădăcinile lui.

Dacă nu ar fi venit acolo cu o misiune – sau dacă nu ar fi plouat atât de tare –, Nina era sigură că ar fi făcut o excursie ca să viziteze gheţarul Mendenhall. Dar în condiţiile date, stăteau acum toate trei în faţa azilului Glacier View.

— Ţi-e frică, mamă? întrebă Meredith.

— Nu am avut impresia că a fost de acord să mă vadă, spuse mama.

— Nu chiar, spuse Nina. Dar mai devreme sau mai târziu, toată lumea stă de vorbă cu mine.

Mama zâmbi.

— Dumnezeu e martor că aşa este.

— Deci, ţi-e frică? întrebă Nina.

— Nu. Ar fi trebuit să fac asta acum mulţi ani. Poate că dacă aş fi făcut-o... Nu. Nu mi-e frică să-mi spun povestea acestui bărbat care adună astfel de amintiri.

— Poate că dacă ai fi făcut ce? întrebă Meredith.

Mama se întoarse să le privească. Avea chipul umbrit de gluga neagră din lână pe care o purta.

— Aş vrea să ştiţi amândouă ce a însemnat această călătorie pentru mine.

— De ce vorbeşti ca şi cum ţi-ai lua rămas-bun? întrebă Nina.

— Azi veţi auzi lucrurile cumplite pe care le-am făcut, spuse mama.

— Toţi facem lucruri cumplite, mamă, spuse Meredith. Nu trebuie să-ţi faci griji.

— Oare? Oare toţi facem lucruri cumplite? Mama scoase un sunet de dezgust. Astea sunt baliverne de talk-show specifice generaţiei voastre. Uite ce-aş dori să spun acum, înainte să intru. Vă iubesc pe amândouă. Vocea i se schimbă, deveni aspră, dar privirea i se îmblânzi. Ninocika mea... Meruşka mea.

Înainte ca vreuna din ele să poată reacţiona la auzul numelor de alint ruseşti, mama se răsuci pe călcâie şi intră în clădirea azilului.

Nina se grăbi să ţină pasul cu mama ei de optzeci şi unu de ani. La

recepţie, îi zâmbi recepţionerei, o femeie cu faţă rotundă şi păr negru, îmbrăcată cu un pulover roşu cu mărgele.

— Suntem familia Whitson, anunţă Nina. I-am scris înainte de a sosi aici doctorului Adamovici şi l-am încunoştinţat că trecem azi să îl vizităm.

Recepţionera se încruntă, răsfoind calendarul.

— Ah, da. Fiul dumnealui, Max, va veni la prânz la întâlnirea cu dumneavoastră. Doriţi câte o cafea cât aşteptaţi?

— Sigur, spuse Nina.

Urmară indicaţiile recepţionerei şi merseră într-o sală de aşteptare plină de imagini alb-negru cu trecutul pestriţ al oraşului Juneau.

Nina se aşeză lângă fereastră într-un fotoliu surprinzător de confortabil. În spatele ei, o fereastră mare, cu privelişte, dădea către o pădure verde peste care ploaia cădea ca o urzeală.

Minutele treceau. Oamenii veneau şi plecau, unii pe picioarele lor, alţii în scaune cu rotile, murmurul vocilor intrând sau ieşind odată cu prezenţa lor.

— Mă întreb cum sunt *belîe noci* aici, spuse mama încet, privind pe fereastră.

— Sunt cu atât mai frumoase, cu cât eşti mai la nord, spuse Nina. Cel puţin aşa reiese din ce am citit. Dar, dacă ai noroc, poţi vedea uneori aurora boreală de aici.

— Aurora boreală, spuse mama, lăsându-se pe spate în fotoliul ei portocaliu. Tatăl meu mă ducea uneori afară în miezul nopţii, când toţi ceilalţi dormeau. Îmi şoptea: „Veruşka, micuţa mea scriitoare”, mă lua de mână şi mă înfăşură într-un pled şi porneam pe străzile Leningradului, ca să ne zgâim la cer. Era aşa de frumos. Spectacolul de lumini al Domnului, spunea tatăl meu, deşi o spunea încet. Tot ce spunea el era periculos pe atunci. Doar că noi nu ştiam asta. Suspină. Cred că acum e prima oară când vorbesc despre el pur şi simplu. Mi-am amintit ceva absolut banal.

— Doare? întrebă Meredith.

Mama cumpăni o clipă, apoi spuse:

— Într-un fel plăcut. Ne-a fost mereu foarte frică să vorbim despre el. Asta ne-a făcut Stalin. Când am venit în Statele Unite, nu mi-a venit să cred cât de liberi erau toţi oamenii, cât de repede spuneau ce le trecea prin cap. Iar în anii şaizeci şi şaptezeci... Clătină din cap, zâmbind. Tatălui meu i-ar fi plăcut tare mult să vadă o grevă sau pe studenţi demonstrând. El era ca ei, ca... Saşa şi ca tatăl tău. Visători.

— Vera a fost o visătoare, spuse Nina încet.

Mama încuviinţă din cap.

— Doar o vreme.

Un bărbat îmbrăcat într-o cămaşă din flanel şi blugi spălăciţi intră în sală.

Din pricina bărbii negre, dese, ce îi acoperea jumătate din faţa ascuţită, era dificil să îi apreciezi vârsta.

— Doamna Whitson? spuse el.

Mama se ridică încet în picioare.

Bărbatul înaintă cu mâna întinsă.

— Eu sunt Maksim. Tatăl meu, Vasili Adamovici, este persoana pentru care aţi bătut atâta drum.

Nina şi Meredith se ridicară amândouă odată.

— Au trecut mulţi ani de când mi-a scris tatăl dumitale, spuse mama.

Maksim încuviinţă din cap.

— Îmi pare rău să spun că a suferit un accident vascular cerebral în această perioadă. Abia dacă mai poate vorbi şi nu-şi poate mişca deloc partea stângă.

— Deci, vă irosim timpul, spuse mama.

— Nu. Deloc. Eu am preluat câteva dintre proiectele tatei, iar asediul Leningradului este unul dintre ele. Este o lucrare foarte importantă, culegerea de poveşti ale supravieţuitorilor. Abia în ultimii aproximativ douăzeci de ani adevărul a ieşit la lumină. Sovieticii au ştiut foarte bine cum să ţină secretele bine dosite.

— Aşa e, spuse mama.

— Aşadar, vă invit în camera tatălui meu. Eu voi înregistra relatarea dumneavoastră pentru această lucrare. S-ar putea să vi se pară că tatăl meu nu reacţionează, dar vă asigur că se bucură să includă în sfârşit povestea dumneavoastră în proiect. Va fi a cincizeci şi treia relatare la persoana întâi pe care o procură. La sfârşitul acestui an, voi pleca la Sankt-Petersburg pentru a solicita mai multe documente. Povestea dumneavoastră va conta foarte mult, doamnă Whitson. Vă asigur.

Mama încuviinţă doar din cap, iar Nina se întrebă în sinea ei la ce se gândea oare, acum că se apropiau de finalul poveştii.

— Urmaţi-mă, vă rog, spuse Maksim.

Se întoarse şi le conduse pe coridorul puternic luminat, pe lângă nişte bătrâne gârbovite care se deplasau cu cadre de susţinere şi bătrânei în scaune cu rotile, până la o încăpere aflată la capătul culoarului.

În mijlocul camerei erau un pat îngust ca de spital şi nişte scaune care în mod evident fuseseră aduse anume pentru această întâlnire. Pe pat era întins un bărbat uscăţiv cu faţă osoasă şi nişte braţe ca două scobitori. Smocuri de păr alb îi ieşeau din scalpul chel pistruiat şi din urechile rozalii zbârcite. Nasul îi era coroiat, iar buzele aproape invizibile. La intrarea lor, mâna lui dreaptă începu să tremure, iar partea dreaptă a gurii dădu să schiţeze un zâmbet.

Maksim se aplecă mai aproape de tatăl lui şi îi şopti ceva la ureche.

Bărbatul din pat spuse ceva, dar Nina nu reuşi să înţeleagă niciun cuvânt.

— Spune că se bucură să vă vadă, Ania Whitson. A aşteptat mult. Tatăl meu este Vasili Adamovici şi vă urează tuturor bun venit.

Mama încuviinţă din cap.

— Vă rog, luaţi loc, le invită Maksim, arătând spre scaune.

Pe masa de lângă fereastră erau un samovar de cupru şi câteva farfurii cu piroşti, ştrudel şi felii de brânză cu biscuiţi săraţi.

Vasili spuse ceva, cu o voce frântă.

Maksim ascultă, apoi clătină din cap.

— Îmi pare rău, Papa. Nu înţeleg. Spune ceva despre ploaie, cred. Nu sunt sigur. Am să înregistrez povestea dumneavoastră, doamnă Whitson. Ania – pot să-ţi spun Ania? De acord cu înregistrarea?

Mama se uita fix la samovarul lucios de cupru şi la şirul de ceşcuţe de ceai din sticlă în suport argintat.

— *Da,* răspunse ea încet în rusă, fluturând o mână.

Nina nu-şi dădu seama că doar ea mai era în picioare. Se duse la scaunul de lângă Meredith şi se aşeză.

Preţ de o clipă, camera deveni stânjenitor de liniştită. Singurul zgomot era ropotul ploii pe acoperiş.

Apoi mama inspiră lung şi adânc, după care expiră.

— Am spus această poveste într-un singur mod atâta timp, că acum nici nu ştiu cum să încep. Nici nu ştiu cum să încep.

Maksim apăsă butonul de înregistrare. Acesta făcu un clic puternic şi caseta începu să ruleze.

— Eu nu sunt Ania Petrovna Whitson. Acesta e numele pe care l-am luat, aceasta e femeia care am devenit. Mai inspiră o dată adânc. Eu sunt Veronika Petrovna Marcenko Whitson, iar Leningrad este oraşul meu natal. Este o parte din mine. Cu mult timp în urmă, cunoşteam acele străzi ca pe buzunarul meu sau ca-n palmă. Dar nu tinereţea mea vă interesează. Nu că aş fi avut cine ştie ce tinereţe, când mă gândesc acum la ea. Am început să mă maturizez la cincisprezece ani, când l-au luat pe tata, iar la sfârşitul războiului, eram deja bătrână...

Dar acesta este mijlocul poveştii. Adevăratul început este în 1941. Eu vin acasă de la ţară, unde am fost să culeg legume pentru conservele de iarnă...

Nina închise ochii şi se sprijini de spătarul scaunului, lăsând cuvintele să formeze imagini în închipuirea ei. Auzea lucruri pe care le mai auzise înainte ca pe un basm; doar că de data aceasta, erau reale.

Fără Cavaleri Negri, prinţese sau spiriduşi. Doar Vera, mai întâi ca tânără femeie, îndrăgostindu-se şi născându-şi copiii... apoi ca femeie speriată,

săpând la tranșeele liniei Luga și pășind prin ținutul bombardat. Nina trebui să își șteargă lacrimile când Olga muri, apoi când și mama Verei muri.

— S-a dus, spune mama cu o simplitate cutremurătoare. Îmi aud fiul spunând: *Ce are Baba?*, iar mie îmi trebuie toată tăria de care sunt capabilă

ca să nu plâng.

Trag pătura peste pieptul mamei, încercând să nu bag de seamă cât de osoasă i-a devenit fața în ultima lună. Ar fi trebuit oare să o forțez să mănânce? Este o întrebare care mă va bântui tot restul vieții. Dacă aș fi făcut-o, aș fi tras pătura peste unul dintre copiii mei, și cum aș fi putut face asta?

— Mamă, spune Lev din nou.

— Baba a plecat să stea cu Olga, spun eu, și oricât de mult m-aș strădui să fiu puternică, vocea îmi cedează, apoi copiii mei încep să plângă.

Sașa este cel care-i alină. Eu nu mai am alinare în mine. Sunt rece până în măduva oaselor, mi-e teamă că dacă unul dintre ei mă atinge mă voi sparge ca un ou.

Stau lângă mama mea moartă mult timp, în odaia noastră rece și întunecoasă, cu capul plecat în rugăciunea care vine prea târziu. Apoi îmi amintesc un lucru pe care mi l-a spus ea mai demult, când eram copilul care avea nevoie de alinare. N-o să mai vorbim despre el niciodată.

Atunci, am crezut că motivul erau pericolul pe care îl reprezenta el pentru noi, delictele lui, dar cum stau lângă mama mea, o simt mișcându-se în spatele meu – vă jur că asta simt –, întinde brațul și îmi atinge mâna, iar eu simt căldură pentru prima oară după multe luni și înțeleg vorbele ei de atunci.

Mergi mai departe. Uită dacă poți. Trăiește.

Sfatul acela nu are legătură neapărat cu cine a fost tata; despre asta e vorba în viață. E ceea ce îți face moartea. Când mă uit la ea, bineînțeles că nu mișcă, are pielea rece, și eu știu că nu mi-a vorbit cu adevărat. Dar a făcut-o. Așa că eu fac ceea ce se cuvine. Mă ridic în picioare, încercând să-mi intru în noul rol. Sunt o fiică orfană de mamă acum, o femeie fără soră. Nu mai am pe nimeni din familia în care m-am născut; mai am doar familia pe care mi-am făcut-o.

Mama mea este în fiecare dintre noi, deși mai ales în mine. Ania are forța gravă a mamei mele. Lev are ușurința de a râde a Olgăi. Iar eu – eu am tot ce e mai bun din amândoi, plus visurile tatălui meu, așa că e de datoria mea să însumez acum toate aceste calități.

Sașa apare deodată lângă mine.

Mă ia în brațe, iar eu îmi lipesc fața în curbura rece a gâtului său.

— O să plecăm de-aici într-o zi, promite el. Vom pleca în Alaska, exact așa cum am discutat. Nu va fi mereu așa.

— Alaska, spun eu, amintindu-mi acest vis al lui, al nostru. Tărâmul soarelui de la miezul nopții. Da...

Dar un astfel de vis – orice vis – este departe acum și doar îmi face suferința și mai grea.

Mă uit la el, și, deși el spune ceva, eu îi citesc gândurile în ochii verzi, sau poate că văd reflectarea propriilor mele gânduri. Oricum ar fi, ne separăm, iar Sașa le spune copiilor noștri prăbușiți și cu ochii roșii:

— Eu și mama trebuie să mergem să ne îngrijim de Baba.

Lev, care stă pe podeaua din bucătărie, începe să plângă, dar este o palidă imitație a tristeții fiului meu, a lacrimilor lui. Eu știu. L-am văzut izbucnind în lacrimi când este sănătos. Acum din ochii lui... se scurge doar apă, iar el stă acolo pur și simplu, prea înfometat și istovit pentru a mai face altceva.

— Noi rămânem aici, Papa, spune Ania serioasă. Am eu grijă de Lev.

— Copiii mei cei buni, spune Sașa. Îi ține preocupați cât timp eu o spăl pe mama și o îmbrac cu cea mai bună rochie a ei. Încerc să nu bag de seamă cât e de slabă și de uscată... aproape că nici nu mai seamănă cu mama mea...

Este adevărat ce se spune. Copiii devin adulți care devin din nou copii. Nu reușesc să nu mă gândesc la acest ciclu în timp ce îmbăiez cu grijă trupul mamei mele și îi închei nasturii, o pieptăn. Când termin, arată ca și cum ar dormi, iar eu mă aplec să o sărut pe obrazul foarte, foarte rece, luându-mi rămas-bun în șoaptă.

Apoi e momentul.

Eu și Sașa ne îmbrăcăm pentru vremea rece. Pun tot ce am pe mine – patru perechi de ciorapi, pâslarii mari ai mamei, pantaloni, rochii, pulovere. Abia dacă mă mai încape paltonul, și după ce mi-am înfășurat un fular în jurul capului, chipul meu arată ca al unui copil.

Ieșim în vremea geroasă și întunecoasă. Lumina de pe stradă este aprinsă din loc în loc, neclară din cauza ninsorii. O legăm pe mama de mica sanie roșie care a fost cândva o jucărie și care este acum poate cea mai de preț avere a noastră. Sașa este destul de puternic ca să o tragă prin nămeți, slavă Domnului.

Eu sunt slăbită. Încerc să ascund asta de soțul meu, dar cum aș putea oare? Fiecare pas pe care îl fac prin zăpada până la genunchi este o tortură pentru mine. Respirația îmi este mai degrabă un șir de gâfâieli prelungi, care ard. Vreau să mă așez, dar nu e o idee bună.

În fața noastră, un bărbat merge pe șapte cărări ca un bețiv, se prinde de un stâlp de iluminat și se apleacă, respirând greu.

Noi trecem pe lângă el. Asta facem acum, în halul ăsta am ajuns. Când

privesc înapoi, respirând la rândul meu greu, văd bărbatul prăbușit în zăpadă. Știu că la întoarcerea acasă o să-i vedem trupul vânăt, înghețat...

— Nu te uita, spune Sașa.

— Oricum văd, spun eu și continui să înaintez anevoie.

Cum aș putea să nu văd? Umblă zvonul că mor trei mii de oameni pe zi, majoritatea bătrâni și copii. Noi, femeile, suntem mai puternice cumva.

Din fericire, Sașa este în armată, așa că nu trebuie să stăm decât câteva ore la coadă pentru un certificat de deces. O să pierdem cartela de alimente a mamei, dar e mai periculos să nu declarăm decesul decât să răbdăm de foame.

Când ieșim din căldura spațiului unde am stat la coadă, sunt peste poate de istovită. Foamea îmi face stomacul să ghiorăie și sunt atât de aiurită că uneori plâng fără motiv. Lacrimile îmi îngheață pe obraz instantaneu.

Luminile stradale sunt aprinse la cimitir, deși eu mi-aș dori să fie întuneric. Zăpada care cade acoperă cadavrele cu o pătură rece, albă, dar nu încape îndoială, sunt cadavre, stivuite ca lemnele de foc la porțile cimitirului.

Pământul e prea înghețat pentru a fi săpate gropi. Ar fi trebuit să știu asta. Aș fi știut-o dacă mintea mi-ar fi funcționat, dar foamea m-a prostit și sunt înceată în reacții.

Sașa se uită la mine. Tristețea din ochii lui este insuportabilă. Atunci îmi vine să capitulez, să mă prăbușesc în zăpadă și să nu-mi mai pese.

— N-o pot lăsa aici, spun eu, fără a fi capabilă măcar să număr trupurile. Nici n-o pot duce înapoi acasă. Așa au făcut prea mulți vecini, țin mortul într-un colț în casă, dar eu nu pot face asta.

Sașa încuviințează din cap și merge înainte, trăgând sania în jurul movilelor acoperite de zăpadă, în cimitirul întunecat și liniștit.

Ne ținem de mână. Doar așa putem ști unul de celălalt. Găsim un loc deschis sub un copac împodobit cu dantelă de chiciură. Sper ca acest copac să fie pentru ea protectorul care nu am putut fi eu.

Vocile noastre răsună prin ninsoare când ne spunem că este locul potrivit. Am să știu mereu acest copac, am să-l recunosc, și aici o voi regăsi pe ea într-o zi, sau cel puțin voi sta aici și îmi voi aminti de ea. De acum înainte, îmi voi aminti mereu de ea pe paisprezece decembrie, oriunde-aș fi. Nu este mult, dar e ceva.

Îngenunchez în zăpadă; chiar și cu mănuși, degetele îmi tremură de frig când dezleg sforile și eliberez trupul ei înghețat.

— Îmi pare rău, mamă, șoptesc cu dinții clănțănindu-mi. Îi ating fața în întuneric ca o femeie oarbă, încercând să îi memorez chipul. Voi reveni la primăvară.

— Să mergem, spune Sașa, trăgându-mă în picioare.

Nu e o idee bună să îngenunchezi în zăpadă, chiar și pentru asta. Genunchii îmi sunt deja mai reci. Curând n-o să-mi mai pot simți picioarele.

O lăsăm acolo. Singură.

— E tot ce putem face, spune Sașa mai târziu, când ne îndreptăm anevoie spre casă, respirând gâjâit.

Vreau doar să mă întind, atât. Îmi este așa de foame și sunt atât de obosită și de tristă. Nici măcar nu-mi pasă dacă mor.

— Da, spun eu. Nu-mi pasă. Vreau doar să mă opresc.

Dar Sașa este acolo, silindu-mă să înaintez, iar când ajungem acasă, iar copiii noștri se urcă în pat cu noi, îi mulțumesc Domnului că soțul meu este lângă mine.

— Să nu te dai bătută, îmi șoptește el în pat, în seara aceea. Voi găsi eu o cale să vă scot de aici.

Promit.

Eu îi spun că nu mă voi da bătută, deși la momentul acela nici măcar nu știu ce înseamnă asta.

Iar în zori, el mă sărută pe obraz, îmi șoptește că mă iubește și pleacă.

∵

La sfârșitul lui decembrie, orașul moare încet, congelat. Este întuneric aproape tot timpul. Păsările cad din cer ca niște pietre. Ciorile mor primele; îmi amintesc asta. Este imposibil de frig. Douăzeci de grade Celsius sub zero este ceva normal. Tramvaiele se opresc pe șine ca niște jucării căzute în dizgrație. Conductele de apă plesnesc.

Acum vezi sănii peste tot. Femeile le trag pe străzi, cărând cu ele tot felul de obiecte – lemn de la vreo clădire pârjolită, găleți cu apă de la Neva, orice pot arde sau mânca.

Nici nu-ți vine a crede câte se pot mânca. Umblă zvonul că la piață s-ar vinde cârnați din carne de om. Nu mă mai duc prin piețe. Ce rost are? Găsesc mantouri frumoase din blană și bijuterii vândute pe nimic, turte de șrot făcute din gunoaie măturate de prin case și din rumeguș, vândute la niște prețuri exorbitante.

Facem cât se poate de puține, eu și copiii mei. În apartamentul nostru este tot timpul întuneric acum – există doar vagi licăriri de lumină pe timpul zilei și foarte puține lumânări cu care să luminăm întunericul. Mica noastră sobă este totul acum. Căldură și lumină. Viață. Am ars aproape toată mobila din apartament, dar ne-au mai rămas câteva piese.

Stăm toți trei înfășurați bine laolaltă peste noapte, iar dimineața ne trezim greu. Rămânem întinși sub toate păturile pe care le avem, în patul cât mai aproape de sobă, și tot cu părul înghețat și cu chiciură pe obraji ne trezim. Lev are o tuse care mă îngrijorează. Încerc să îl fac să bea apă

fierbinte, dar el refuză. Nu-l pot învinui. Chiar şi fiartă, apa are gustul cadavrelor de pe suprafaţa îngheţată a râului.

Mă trezesc în frig şi nu mă las până nu rup un picior de scaun sau nu sfărâm un sertar şi bag lemnul în sobă. Am un ţiuit în urechi şi un fel de vertij care mă face să cad lată la cel mai mic pas. Îmi cunosc corpul oscior cu oscior deja. Cu toate astea, zâmbesc când îmi sărut copiii la trezire.

Ania geme când o ating, în schimb Lev, e inert.

Îl zgâlţâi tare, îi strig numele; când deschide ochii, cad în genunchi neajutorată.

— Băieţel prostuţ, spun, ştergându-mi ochii.

Nu pot să aud nimic de vuietul din urechi şi de bubuitul inimii. Aş da orice să-l aud spunând că-i e foame. Pregătesc câte o cană cu apă fierbinte pentru fiecare, peste care presar drojdie. Nu e hrănitor, dar ne umple burţile. Iau cu grijă o bucată de pâine neagră – ultima din raţia de săptămâna asta – şi o tai în trei. Vreau să le-o dau pe toată lor, dar mai bine nu. Fără mine, ei sunt pierduţi, aşa că trebuie să mănânc şi eu.

Fiecare îşi taie porţia de pâine în dumicaţi mititei, pe care îi mâncăm cât se poate de încet. Eu păstrez jumătate din porţie în buzunar, pentru mai târziu. Mă ridic şi mă îmbrac cu toate hainele.

Copiii mei stau întinşi în pat, înghesuiţi unul într-altul. Chiar şi de la capătul celălalt al camerei, pot vedea cât sunt de scheletici. Când i-am făcut baie ultima oară lui Lev, am văzut că era doar piele şi os.

Mă duc lângă ei şi mă aşez pe pat. Mângâi obrajii lui Lev, îi îndes căciuliţă tricotată cât pot de bine pe cap, ca să-i acopăr urechile.

— Nu pleca, mamă, spune el.

— Trebuie.

Este conversaţia pe care o avem în fiecare dimineaţă. Şi sincer, aproape că nu mai au niciun strop de putere să riposteze.

— Mă duc să caut nişte bomboane, vrei?

— Bomboane, spune el visător, lăsându-se din nou pe perna subţire.

Ania se uită la mine. Spre deosebire de fratele ei, ei nu-i este rău; se stinge doar, ca mine.

— N-ar trebui să-i promiţi că o să avem bomboane, spune ea.

— Of, Ania, spun eu, luând-o în braţe şi strângând-o tare. Îi sărut buzele crăpate. Respiraţiile noastre sunt groaznice, dar niciuna din noi nu mai bagă de seamă asta.

— Nu vreau să mor, mamă, spune ea.

— Nu ai să mori, moia duşa[8]. O să avem grijă de asta.

---

[8] Sufletul meu (în limba rusă în original).

Sufletul meu.

Asta este ea. Asta sunt amândoi. Acestea fiind, mă ridic, mă îmbrac și plec la serviciu.

Afară, în întunericul înghețat al zorilor, îmi târâi sania pe străzi. La bibliotecă, mă duc în singura sală de lectură deschisă. Lămpile cu ulei creează mici oaze de lumină. Mulți dintre bibliotecari sunt prea bolnavi ca să se miște, așa că aceia dintre noi care mai suntem în stare mutăm cărți și răspundem solicitărilor de cercetare pentru guvern și armată. Mergem chiar să căutăm cărți, salvând ce se mai poate din clădirile bombardate. Când nu mai am treabă acolo, mă așez la coadă pentru ce-oi găsi. Azi am noroc: un borcan de varză murată și o rație de pâine.

Drumul spre casă e groaznic. Picioarele îmi sunt extrem de slăbite, nu pot respira și am amețeli. Sunt cadavre la tot pasul. Nici măcar nu le mai ocolesc. Nu am energie.

La jumătatea drumului spre casă, bag mâna în buzunar și scot bucățica de pâine păstrată de dimineață. O bag în gură și o las să se topească pe limbă.

Simt că mă înclin. Simt din nou în urechi țiuitul acela asurzitor; în ultimele săptămâni m-am obișnuit cu acel sunet.

Văd o bancă în față.

Să mă așez. Să închid ochii doar puțin...

Sunt atât de obosită. Atât de vlăguită sunt, că nu-mi mai simt nici ghiorăitul mațelor. Este un efort teribil și să respir.

Și apoi, în mod uimitor, îl văd pe Sașa pe stradă, în fața mea. Arată exact așa cum arăta în ziua în care l-am cunoscut, în urmă cu mulți ani, o viață de atunci; nici măcar nu poartă palton și are părul lung, auriu.

— Sașa, spun, auzindu-mi vocea răgușită.

Vreau să fug la el, dar picioarele nu mi se clintesc din loc. În schimb cad în genunchi în stratul gros de zăpadă.

Îl simt lângă mine, cuprinzându-mă cu brațul. Respirația lui este așa de caldă și miroase a cireșe.

Cireșe. Ca acelea pe care ni le aducea Papa...

Și miere.

Închid ochii, tânjind după gustul lui și după respirația lui dulce.

Simt mirosul borșului mamei.

— Ridică-te, Vera.

La început este vocea lui Sașa, gravă și familiară, apoi este chiar vocea mea. Țipând.

— Ridică-te, Vera!

Sunt singură. Nu mai e altcineva acolo în afară de mine, nici urmă de respirație a bărbatului iubit, mirosind a miere și a cireșe. Doar eu,

îngenuncheată în stratul gros de zăpadă, murind lent înghețată.

Mă gândesc la râsul lui Lev; și la privirea sobră a Aniei, și la sărutul lui Sașa.

Și mă ridic încet, agonizant, în picioare.

Îmi ia câteva ore să ajung acasă, deși nu e departe. Când ajung în sfârșit și intru împleticindu-mă în căldura apartamentului, dacă pot spune așa, mă prăbușesc din nou în genunchi.

Ania este acolo. Mă cuprinde cu brațele și mă strânge.

Habar n-am cât stăm așa acolo, îmbrățișate. Probabil până când frigul din apartament ne face să ne urcăm iar în pat.

În noaptea aceea, după cina cu varză murată fierbinte și un cartof fiert – dumnezeiesc –, ne așezăm în jurul sobiței.

— Spune-ne o poveste, mamă, cere Ania. Tu nu vrei o poveste, Lev?

Îl iau pe Lev în brațe și mă uit la fețișoara lui palidă, înfrumusețată de lumina focului. Vreau să îi spun o poveste, un basm care să îl facă să viseze frumos, dar mi-e gâtul încordat și buzele așa de crăpate, că mă doare să vorbesc, așa că doar îmi țin copiii în brațe, iar tăcerea înghețată ne adoarme.

Crezi că nu poate fi mai rău, dar se poate.

Este cea mai rece iarnă înregistrată vreodată la Leningrad. Rațiile sunt tot mereu reduse. Ard pagină cu pagină cărțile iubite ale tatălui mei ca să fac căldură. Stau în întunericul înghețat, ținându-mi în brațe copiii numai piele și os în timp ce le spun povești. Anna Karenina. Război și pace. Oneghin. Le povestesc atât de des cum ne-am cunoscut eu și Sașa, că în curând știu cuvintele pe de rost.

Dar pare că toate astea s-au întâmplat tot mai demult. Sunt zile în care nu-mi pot aminti propriul chip, ca să nu mai vorbim de cel al soțului meu. Nu-mi pot aminti trecutul dar pot vedea viitorul: este în chipurile prelungi mititele ale copiilor mei în furunculele vineții care au început să bășice pielea palidă a lui Lev.

Scorbut.

Din fericire pentru mine, lucrez la bibliotecă. Aflu din cărți că acele de pin au vitamina C, așa că rup ramuri și le duc acasă pe sanie. Ceaiul pe care îl fac din ele este amar, dar Lev nu se mai plânge.

Aș vrea să o facă.

∵

Întuneric. Frig.

Îmi aud copiii respirând în pat lângă mine. Fiecare respirație a lui Lev e încărcată de secreții. Îi pun mâna pe frunte. Nu are febră, slavă Domnului!

Știu ce m-a trezit. S-a stins focul.

Nu vreau să fac nimic să-l reaprind.

Gândul mă lovește înainte să mă opun. Aș putea să nu fac nimic, să stau pur și simplu întinsă, cu copiii în brațe, și să adorm pentru vecie.

Există moduri mai urâte să mori.

Apoi simt piciorușele mititele ale Aniei lipindu-se de ale mele. Murmură în somn „Papa" și eu îmi amintesc promisiunea făcută.

Îmi ia o veșnicie să mă ridic. Mă doare tot corpul. Am tot timpul acel țiuit în urechi și îmi pierd echilibrul. La jumătatea drumului spre sobă, simt că mă prăvălesc.

Când mă trezesc din leșin, sunt dezorientată. Preț de o secundă, îmi aud tatăl la masa lui de lucru, scriind. Penița stiloului său scrijelește cuvinte pe hârtia pânzată, cu suprafață neregulată.

Nu.

Mă duc la raftul de cărți. Au rămas ultimele dintre comori: poeziile tatălui meu.

Nu le pot arde.

Mâine, poate, dar nu azi. În schimb, iau toporul – este așa de greu – și sparg o bucată din peretele lateral al raftului de cărți. Este groasă, lemn vechi, tare ca fierul, și dogorește când arde.

Stau lângă pat, în fața focului, și simt cum mă legăn.

Știu brusc că, dacă mă întind acum, am să mor. Să-mi fi spus mama asta? Sora mea? Nu știu. Îmi amintesc doar că știu acest lucru.

— Nu am să mor în patul meu, spun eu către nimeni. Așa că mă duc la cealaltă piesă de mobilier rămasă în cameră. Masa de scris a tatălui meu. Mă înfășor într-o pătură și mă așez.

Îi pot simți mirosul, sau iar am halucinații? Nu știu. Iau stiloul lui și constat că cerneala din rezervor a înghețat. Micul rezervor metalic este rece ca gheața. Dar eu îl duc la sobă, unde ne încălzim amândoi repede. Fac o cană de apă fierbinte pentru băut și mă întorc la masă.

Aprind lampa de alături. E o prostie, știu. Ar trebui să economisesc acest ulei, dar nu pot doar să stau aici în întunericul înghețat. Trebuie să fac ceva ca să rămân în viață.

Așa că am să scriu.

Nu este prea târziu. Nu sunt moartă încă.

Sunt Vera Petrovna și sunt un nimeni...

Scriu și scriu pe hârtia pe care știu că va trebui în curând să o ard, cu mâna care îmi tremură atât de violent că literele arată ca niște antilope făcând salturi pe coală. Totuși, scriu și lumina pălește.

Câteva ore mai târziu, o lumină cenușie pală pătrunde prin ziarul din geam, iar eu știu că am reușit.

Tocmai când vreau să pun stiloul jos, se aude un ciocănit la ușă. Îmi forțez

picioarele să se pună în mişcare.

Deschid uşa unui străin. Un bărbat într-un palton mare, negru din lână, cu un chipiu milităresc pe cap.

— Vera Petrovna Marcenko?

Îi aud vocea şi îmi sună cunoscută, dar nu-i pot vedea limpede chipul. Vederea nu mă mai ajută.

— Eu sunt. Dima Nevsky, de la capătul culoarului. Îmi întinde o sticlă cu vin roşu, o pungă cu bomboane şi un sac de cartofi. Mama mea e prea bolnavă ca să mănânce. N-o s-o ducă până la sfârşitul zilei. Mi-a zis să-ţi dau astea dumitale. Pentru copii, a spus ea.

— Dima, spun eu, şi încă nu ştiu cine este.

Nu mi-o amintesc nici pe maică-sa, vecina mea.

Dar iau alimentele. Nici măcar nu mă prefac că nu le-aş vrea. Aş putea chiar să-l ucid pentru ele. Cine ştie?

— Mulţumesc, spun, sau cred că spun, ori intenţionez să spun.

— Ce face Aleksandr?

— Ce face oricare dintre noi? Vrei să intri? E puţin mai cald...

— Nu. Trebuie să mă întorc la mama. Nu stau mult. Mâine mă întorc pe front.

După ce pleacă, mă uit uluită la alimente. Zâmbesc când îl trezesc pe Lev în dimineaţa aceea şi spun:

— Avem bomboane...

∵

În ianuarie, îl leg pe bietul Lev de sanie. Este atât de slăbit, încât nici măcar nu se opune; trupul lui mititel este negru-vineţiu şi plin de pustule. Aniei îi este prea frig ca să se dea jos din pat. Îi spun să rămână în pat şi să ne aştepte.

Ne ia trei ore ca să ajungem la spital, iar când ajung acolo...

Oamenii au murit la coadă, aşteptând să consulte un doctor. Sunt cadavre peste tot. Mirosul.

Mă aplec către Lev, al cărui trup osos este umflat. Faţa lui micuţă arată ca a unei pisici hămesite.

— Sunt aici, leuţul meu, spun eu, pentru că nu-mi vine altceva în minte.

Ne vede o asistentă.

Deşi suntem doi printre atâtea sute de bolnavi, ea vine la noi şi se uită la Lev. Când ridică privirea spre mine, citesc compasiunea din ochii ei.

— Poftim, zice, dându-mi o foaie de hârtie. Cu asta o să primească nişte supă de mei şi unt. La dispensar e aspirină.

— Mulţumesc, spun eu.

Ne uităm din nou una la alta, ştiind amândouă că nu este de ajuns.

— El este Lev.

— Pe fiul meu l-a chemat Iuri.

Încuviinţez din cap, cu înţelegere. Uneori, tot ce-ţi mai rămâne este un nume.

∵

Când ajung acasă de la spital gătesc orice găsesc. Jupoi tapetul de pe pereţi şi îl fierb. Pasta e făcută din făină şi apă, şi se îngroaşă într-un fel de supă. Cleiul de tâmplărie va avea acelaşi efect. O învăţ şi pe fiica mea aceste reţete. Dumnezeu să ne ajute.

Fierb o curea de piele a lui Saşa şi fac jeleu din ea. Gustul te face să vomiţi dar îl conving pe Lev să mănânce puţin din el...

∵

La mijlocul lui ianuarie, ne face o vizită la apartament un prieten al lui Saşa. Îmi dau seama că e şocat de ceea ce vede. Îmi dă o cutie de la Saşa.

Imediat după ce pleacă, ne înghesuim să vedem ce e în ea. Până şi Lev zâmbeşte.

Înăuntru sunt actele de evacuare. Plecăm pe douăzeci.

Sub documente găsesc un rotocol de cârnat proaspăt şi o pungă de nuci.

∵

Într-o beznă desăvârşită, strâng tot ce înseamnă viaţa mea, nu că aş avea prea multe de strâns. Sincer, nici nu ştiu ce am luat şi ce am lăsat. Majoritatea lucrurilor noastre au îngheţat şi au fost arse, dar îmi amintesc să iau ceea ce am scris eu şi tatăl meu, precum şi ultima mea carte de poezii de Anna Ahmatova. Iau toată mâncarea pe care o avem – cârnatul, jumătate de pungă de ceapă, patru bucăţi de pâine, nişte turte de şrot, un sfert de borcan de ulei de floarea-soarelui şi ce-a mai rămas din varza murată.

Trebuie să-l car în braţe pe Lev. Cu picioarele lui umflate şi braţele acoperite de pustule, abia dacă se poate mişca, şi nu mă lasă inima să îl trezesc din somn.

Plecăm toţi trei pe întuneric în zori. Mica Ania cară singura valiză pe care o avem, plină cu mâncare. Toate hainele noastre sunt pe noi.

Este cumplit de frig afară şi ninge puternic. O ţin de mână pe drumul lung către gară, iar odată ajunşi acolo, suntem amândouă istovite.

În tren, ne înghesuim unii într-alţii. Suntem trei suflete printre multe altele, dar nimeni nu vorbeşte. Aerul e stătut, încărcat de miasme corporale, respiraţie urât mirositoare şi moarte. Este o duhoare pe care o recunoaştem cu toţii.

Îmi strâng copiii aproape pe lângă mine. Le dau lui Lev şi Aniei să bea nişte vin, dar lui Lev nu îi place. Nu pot scoate mâncarea, nu în vagonul ăsta de tren aglomerat. Aş putea fi linşată pentru turtele de şrot, darămite pentru

cârnat.

Scotocesc prin buzunarul paltonului, pe care l-am umplut cu gunoaie de pe terenul din jurul depozitelor arse de alimente Badaiev.

Lev înfulecă gunoaie, resturi dulci, şi plânge că mai vrea. Fac singurul lucru care îmi vine în minte: mă tai la deget şi i-l dau să-l sugă. Lev îmi suge degetul ca un nou-născut, bându-mi sângele cald. Mă doare, dar nu la fel de mult pe cât mă doare să-i aud plămânii congestionaţi sau să simt fierbinţeala frunţii lui.

Le spun încet poveşti despre tatăl lor şi despre mine, despre o iubire ca-n poveşti care pare atât de îndepărtată. Cândva, pe parcursul acelei călătorii zdruncinate, când mi-e atât de teamă şi Lev tuşeşte îngrozitor, iar Ania mă tot întreabă când o să-l vedem pe Papa, soţul meu devine prinţ, tovarăşul Stalin, Cavalerul Negru, iar râul Neva capătă puteri magice.

Drumul cu trenul pare să dureze o veşnicie. Mă dor toate organele de la atâtea hurducăieli suportate ore în şir. Povestea mea este singurul lucru care ne menţine mintea întreagă. Fără ea, cred că aş începe să plâng sau să urlu fără încetare.

În cele din urmă, ajungem la capătul lacului Ladoga. Cât vezi cu ochii, numai gheaţă; aproape că nu există vreo diferenţă între ceea ce văd printr-o fereastră curată şi ce văd prin negura propriei mele respiraţii.

Suntem la începutul drumului de gheaţă.

Capitolul 25

Armata muncise luni întregi pentru a crea un drum peste apele îngheţate ale lacului Ladoga. Drumul este acum aici, şi toată lumea îl numeşte drumul vieţii. Se spune că în curând camioane cu alimente vor dudui pe acest drum de gheaţă cu destinaţia Leningrad. Până atunci, aceleaşi camioane au tot căzut în tenebrele apelor îngheţate de dedesubt. Şi, desigur; nemţii îl bombardează constant.

Verific hainele copiilor mei. Totul e la locul lui la fel ca atunci când am plecat din Leningrad. Lev şi Ania sunt înfăşuraţi în ziare şi încotoşmănaţi apoi în toate hainele pe care le au. Ne înfăşurăm fulare în jurul capului şi al gâtului; încerc să acopăr totul, chiar şi micuţul nas roşu al lui Lev.

Afară, doare când inspir. Mă dor plămânii. Lângă mine, Lev începe să tuşească.

O lună plină se ridică pe cerul de smoală, făcând zăpada albăstruie. Ne adunăm cu toţii în cerc, înghesuiţi unii într-alţii ca vitele. Mulţi tuşesc; undeva, un copil plânge. Mă gândesc că mi-aş dori să fi fost Lev. Tăcerea lui mă sperie.

— Ce facem, mamă? întreabă Ania.

— Căutăm un camion. Haide, ia-mă de mână.

Ochii îmi lăcrimează şi mă înţeapă când încep să merg. Îl ţin în braţe pe Lev, care, deşi este aşa de slab, mi se pare aşa de greu, că abia mă mişc. Fiecare pas necesită concentrare, voinţă. Trebuie să mă aplec împotriva rafalelor şuierătoare de vifor. Singurul lucru real în această lume îngheţată neagră-albăstruie este mâna fiicei mele într-a mea. Undeva departe, aud un motor la ralanti, apoi accelerând. Un convoi, sper.

— Haide, strig în vânt, sau am intenţia să o fac.

Mi-e atât de frig că mă dor genunchii. Mă doare chiar şi să îndoi îndeajuns degetele ca să o ţin pe Ania de mână.

Merg.

şi merg

şi merg

şi nimic. Doar gheaţă şi cer negru, şi pocnetul îndepărtat al tunurilor antiaeriene.

Mă gândesc Trebuie să mă grăbesc, şi Copiii mei, şi apoi Saşa este lângă mine. Simt căldura respiraţiei lui. Îmi şopteşte despre dragoste şi despre căminul pe care îl vom construi pentru noi în Alaska, şi el îmi spune că e în

regulă dacă mă odihnesc.

— Doar pentru o clipă, spun eu, căzând în genunchi înainte ca vorbele să-mi iasă măcar din gură.

Totul se liniştește atunci. Undeva, cineva râde și pare a fi glasul Olgăi. Am să mă duc să o caut imediat după ce trag un pui de somn. Ăsta e gândul pe care îl am.

Și închid ochii.

— Mamă!

— Mamă!

— Mamă!

Ea strigă în fața mea.

Deschid ochii încet și o văd pe Ania. Fiica mea și-a scos fularul și mi l-a înfășurat în jurul gâtului.

— Trebuie să te ridici, mamă, spune ea, trăgând de mine.

Eu mă uit în jos. Lev este moale în brațele mele, cu capul căzut pe spate. Dar îi pot simți respirația.

Scot fularul de la gâtul meu și îl înfășor la loc în jurul feței Aniei.

— Să nu-ți mai scoți niciodată fularul. Să nu-l dai nimănui. Nici măcar mie.

— Dar te iubesc, mamă.

Și capăt din nou putere. Scrâșnind din dinți la durerea care va veni, mă ridic clătinându-mă și încep din nou să merg.

Pas cu pas, până când un camion se materializează în fața mea.

Un bărbat îmbrăcat în haine de camuflaj lăbărțate stă lângă portieră, fumând. Mirosul țigării mă face să mă gândesc la mama.

— Un drum peste gheață? spun eu, auzindu-mi vocea răgușită și slabă.

Chipul bărbatului nu este supt sau jigărit. Asta înseamnă că este Cineva, sau măcar din Partid, și simt că speranțele mi se spulberă.

El se apleacă în față și se uită la Lev.

— Mort?

— Vă rog, spun eu, disperată acum. Toate camioanele din jurul meu pleacă, și eu știu că am să mor în seara asta, aici, dacă nu găsim o mașină curând. Scot fluturele de cloisonné *făcut de bunicul meu. Poftim.*

— Nu, mamă, spune Ania, întinzând mâna după el.

Bărbatul doar se încruntă.

— La ce-i bun fleacul ăsta?

Eu îmi scot mănușa și îi dau verigheta în schimb.

— Este aur. Vă rog...

El mă privește, mai trage un ultim fum din țigară și aruncă pe urmă chiștocul în zăpadă.

— Bine, bunico, spune el, punând în buzunar verigheta mea. Urcă. O să te duc pe matale și pe nepoți.

Sunt atât de recunoscătoare, că nici măcar nu îmi dau seama ce mi-a spus decât abia mai târziu, când suntem cu toții în cabina camionului.

Bunico.

Mă crede bătrână. Îmi dau fularul la o parte și mă privesc în oglinda de deasupra parbrizului.

Părul îmi este la fel de alb ca pielea.

∵

E ziuă când ajungem pe gheață. Nu prea multă lumină, desigur, dar destulă. Chiar pot vedea unde suntem acum.

O întindere nesfârșită de zăpadă. Camioanele aliniate, încărcate cu alimente pentru bietul meu Leningrad. Soldați îmbrăcați în alb.

Nu departe de aici – la vreo trei sute de metru poate – este gara care reprezintă următoarea noastră destinație.

Bombardamentul începe aproape imediat. Șoferul nostru se oprește și coboară.

Sincer; eu nu vreau să cobor din camion, chiar dacă știu cât de periculos este să rămân acolo. În rezervor este benzină, iar camionul nu este camuflat. Este o țintă clară din aer. Dar ne este cald și a durat atât... Apoi îmi arunc un ochi la Lev al meu și uit complet pericolul.

Nu respiră.

Îl zgâlțâi tare, îi deschei repede haina și ridic ziarele. Pieptul lui e de-a dreptul doar un schelet acoperit cu piele vânătă și pustule.

— Trezește-te, Lev. Respiră. Haide, leuțul meu.

Îmi pun gura peste a lui, respirând pentru el.

În cele din urmă, el tremură în brațele mele și simt un firicel de respirație acră pătrunzând în gura mea.

Începe să plângă.

Îl strâng în brațe, plângând și eu, și spun:

— Să nu mă părăsești, Lev. N-aș îndura asta.

— Are mâinile așa de fierbinți, mamă, spune Ania, și văd cât e de speriată de urletul meu neașteptat.

Pun mâna pe fruntea lui Lev.

Arde. Îmi tremură mâinile când rearanjez ziarele și îi închei la loc puloverul și paltonul.

Ieșim iar în frig.

Ania coboară prima din camion. Eu sunt așa de atentă la Lev că nici nu bag în seamă bombardamentul și împușcăturile din jurul meu. Undeva aproape explodează un camion.

Parcă am fi în ochiul unui uragan. Toate camioanele din jurul nostru se rostogolesc, caii aleargă trăgând căruţe după ei, soldaţii fug, iar noi, bieţii înfometaţi ai Leningradului, căutăm să ne treacă cineva lacul.

În cele din urmă găsesc infirmeria. E compusă din nişte corturi albe, murdare şi pleoştite răspândite pe câmpul nins.

Înăuntru, nu este vreun spital. Este un loc pentru muribunzi sau pentru morţi. Atât. Mirosul este oribil. Oamenii zac în propria mizerie îngheţată, gemând.

Nu îndrăznesc să îl las pe Lev jos de teamă să nu i se înrăutăţească starea. Pare că ne învârtim aşa ore în şir, căutând pe cineva să ne ajute.

Într-un final, găsesc un bătrân, gârbovit peste un baston, holbându-se în gol. Mă apropii de el doar pentru că e îmbrăcat în alb.

— Vă rog, spun, întinzând mâna spre el. Fiul meu frige.

Bărbatul se întoarce spre mine. Arată la fel de istovit pe cât mă simt şi eu. Mâinile îi tremură uşor când le întinde spre Lev. Îi observ băşicile de pe degete.

Atinge fruntea lui Lev, apoi se uită la mine.

N-am s-o uit cât trăiesc acea privire. Slavă Domnului că privirea aceea nu e însoţită şi de vorbe.

— Du-l la spital la Cerepoveţ, spune şi ridică din umeri. Poate.

Nu-i cer să zică mai multe. De fapt, nici nu vreau.

Îmi dă patru pastile albe.

— Două pe zi, spune. Cu apă curată. Când a mâncat ultima oară?

Eu scutur din cap. Cum pot să rostesc cuvintele, să-i spun adevărul? Este imposibil să-l fac să mănânce.

— Cerepoveţ, atât mai spune, apoi se întoarce şi pleacă. La tot pasul, oamenii întind mâinile spre el, implorând pentru ajutor.

— Să mergem.

O iau pe Ania de mână şi ne croim drum încet, anevoie prin infirmerie, apoi peste câmpul nins, către gară. Documentele noastre sunt în regulă şi ne urcăm într-un vagon, unde stăm din nou prea înghesuiţi. Eu şi copiii nu avem locuri, aşa că ne aşezăm pe podeaua rece. Îl ţin pe Lev în poală şi pe Ania într-o parte. Când se întunecă, scot punguţa cu nuci. Îi dau Aniei atâtea câte îndrăznesc şi mănânc şi eu câteva. Reuşesc să îl fac pe Lev să ia una din pilulele cu o înghiţitură de apă pe care am luat-o cu mine.

Este o noapte lungă, îngrozitoare.

Mă tot aplec să verific dacă Lev mai respiră.

*

Îmi amintesc că ne-am oprit o dată. Uşile trenului s-au deschis şi cineva a strigat:

— Sunt morți? Dați-ni-i nouă.

Se întind niște mâini spre Lev, încercând să mi-l smulgă din brațe.

Eu îl țin strâns, urlând.

— Respiră, respiră.

Când ușa se închide, Ania vine mai aproape de mine, în întuneric. O aud plângând.

∵

În Cerepoveț nu este mai bine. Avem o zi de petrecut acolo. La început, cred că este o binecuvântare, că vom avea timp să îl salvăm pe Lev înainte să ne urcăm în următorul tren, dar el e tot mai slăbit. Încerc să nu văd realitatea, dar el zace în brațele mele. Tușește tot timpul. Acum cu sânge. Arde și tremură. Nici nu mănâncă, nici nu bea.

Spitalul de aici e un coșmar. Toată lumea are dizenterie și scorbut. Nu poți sta mai mult de o clipă ori două fără să vezi încă un leningrădean intrând șchiopătând în căutare de ajutor. Oră de oră, camioane încărcate cu cadavre pleacă din incinta spitalului, apoi se întorc goale. Oamenii mor acolo unde stau.

E bine că sunt slăbită și înfometată; nu am puterea să alerg dintr-un loc în altul după ajutor. În schimb, stau în holul rece și sumbru, cu fiul meu în brațe. Când oamenii trec pe lângă noi, eu șoptesc:

— Ajutați-l. Vă rog.

Ania a adormit pe podeaua rece, sugându-și degetul, când o asistentă se oprește.

— Ajutați-l, spun eu, întinzându-i-l pe Lev.

Femeia îl ia cu grijă. Eu încerc să nu văd cum îi atârnă capul pe spate.

— E distrofic. Gradul trei. Nu există gradul patru. Văzându-mi privirea inexpresivă, spune: Moare. Dar dacă l-am putea alimenta cu fluide... poate. L-aș putea duce la doctor. Ar urma câteva zile dificile, totuși.

Este foarte tânără asistenta aceasta. La fel de tânără ca mine înainte de începerea războiului. Nu știu cum să o cred sau să nu o cred.

— Am documente de evacuare. Ar trebui să fim în trenul de Vologda mâine.

— N-o să-l lase pe fiul dumitale în acel tren, spune tânăra asistentă, în starea asta.

— Dacă rămânem, va fi imposibil să obținem alte bilete, spun eu. O să murim aici.

Asistenta nu spune nimic. Minciunile sunt o pierdere de timp.

— Am putea începe să îl ajutăm pe Lev chiar acum, nu-i așa? spun eu. Poate se va simți mai bine până mâine.

Asistenta nu-și poate ascunde mila de mine.

— Desigur. Poate se va simţi mai bine.

∵

Şi se simte.

Mai bine.

După o noapte în care eu şi Ania am stat chircite pe podea lângă pătuţul soios al lui Lev, mă trezesc simţindu-mi corpul învineţit şi îngheţat. Dar când mă ridic în genunchi şi mă uit la Lev, copilul e treaz. Pentru prima oară după mult timp, ochii lui albaştri sunt limpezi.

— Bună, mamă, spune el cu o voce hârşâită, ca de brotac, ce-mi pătrunde direct în inimă. Unde suntem? Unde-i Papa?

O trezesc pe Ania şi o trag în sus, lângă mine.

— Suntem aici, puiule. Pe drum spre tatăl tău. Ne aşteaptă la Vologda.

Râd şi plâng uitându-mă la fiul meu, la odorul meu. Poate că lacrimile îmi înceţoşează privirea, sau poate mai degrabă speranţa. Sunt destul de matură ca să am experienţă, dar simţul realităţii a dispărut odată cu sunetul vocii lui. Nu văd cât de vânătă îi este pielea, cum pustulele i-au plesnit pe piept şi din ele curge puroi galben; nu aud tusea lui încărcată de spută. Îl văd doar pe Lev. Leuţul meu. Puiul meu cu cei mai albaştri ochi şi cel mai cristalin râs.

Aşa că atunci când asistenta vine să îmi spună că ar trebui să plec la tren, sunt nedumerită.

— Se însănătoşeşte, spun eu, uitându-mă la el.

Liniştea dintre noi se prelungeşte, întreruptă doar de tusea lui Lev şi de răpăitul îndepărtat al armelor. Femeia se uită ţintă la Ania.

Pentru prima oară văd cât de palidă este Ania, cât de cenuşii îi sunt buzele crăpate, pustulele agresive de pe gâtul ei. Părul îi cade în smocuri.

Cum de n-am văzut asta?

— Dar... Mă uit în jurul meu. Aţi spus că n-o să-l lase pe fiul meu în tren.

— Sunt prea mulţi oameni evacuaţi. Nu-i transportă pe muribunzi. Aveţi acte pentru dumneavoastră şi pentru fiica dumneavoastră, aşa-i?

Cum de nu înţeleg ce îmi spune până în acea clipă? Şi cum pot să-i explic cum te simţi când înţelegi în cele din urmă? Un cuţit înfipt în inimă ar durea mai puţin.

— Vreţi să spuneţi că ar trebui să îl las aici să moară? Singur?

— Eu spun că o să moară. Asistenta se uită la Ania. O puteţi salva pe ea. Îmi atinge braţul. Îmi pare rău.

Stau acolo, îngheţată, privind-o cum pleacă. Nu ştiu cât rămân acolo, dar când aud şuieratul trenului, mă uit la fiica pe care o iubesc mai mult decât propria-mi viaţă şi la fiul meu care moare.

— Mamă? spune Ania, privindu-mă încruntată.

O iau pe Ania de mână şi o scot din spital. La tren, îngenunchez în faţa ei.

Este atât de mică, încotoşmănată în paltonul ei roşu aprins şi cu pâslarii prea mari pentru picioruşele ei.

— Mamă?

— Nu-l pot lăsa pe Lev aici, spun eu, auzindu-mi vocea devastată.

El nu poate muri singur vreau să spun de fapt, dar cum să-i spun aşa ceva fetiţei mele de cinci anişori? Ştie oare ea că eu sunt pusă în faţa unei alegeri pe care nicio mamă nu ar trebui să fie nevoită să o facă? Mă va urî oare într-o zi pentru asta?

Chipul i se schimonoseşte într-o încruntare atât de cunoscută, că mi se rupe sufletul. Pentru o secundă, o văd aşa cum era cândva.

— Dar...

— Tu eşti copilul meu puternic. Te vei descurca singură...

Ea scutură din cap şi începe să plângă.

— Nu, mamă. Vreau să stau cu tine.

Eu bag mâna în buzunar şi scot o bucată de hârtie. Miroase încă a cârnat, şi stomacul îmi forfoteşte simţind acest miros îmbietor. Scriu numele ei pe hârtie şi i-o prind la rever.

— P-Papa o să te aştepte la Vologda. Caută-l. Spune-i că venim şi noi miercuri. Voi doi o să ne aşteptaţi pe mine şi pe Lev.

Sună a minciună. Are gust de minciună. Dar ea are încredere în mine.

Nu o las să mă îmbrăţişeze. Văd cum se întinde, iar eu o împing în mulţimea din jurul nostru.

Ania loveşte o femeie din apropiere şi aceasta se dezechilibrează, înjurând în barbă.

— Mamă...

Eu îmi împing fiica spre străina aceea, care mă priveşte cu ochi sticloşi.

— Ia-o pe fiica mea, spun. Are documente. Tatăl ei va fi în Vologda. Aleksandr Ivanovici Marcenko.

— Nu, mamă.

Ania jeleşte, întinzând mânuţele spre mine.

Vreau să o împing atât de tare să se împiedice, dar nu sunt în stare, în ultimul moment, o ridic în braţe şi o strâng tare.

Trenul şuieră. Cineva strigă.

— Merge şi ea?.

Eu o desprind pe Ania de gâtul meu.

— Să fii puternică, Ania. Te iubesc, moia duşa.

Cum pot să-i spun sufletul meu şi apoi s-o împing cât colo? Dar o fac. O fac.

În ultima clipă, îi dau fluturaşul.

— Ia aici. Ţine-mi-l tu. Am să vin după el. După tine.

— Nu, mamă...

— Promit, spun eu, ridicând-o și punând-o în brațele străinei.

Ea plânge încă, strigând după mine și zbătându-se să se elibereze, când ușile trenului se trântesc.

∵

Rămân acolo mult timp, privind trenul care se face tot mai mic, până când dispare complet. Nemții bombardează iar. Aud explozii peste tot împrejur, și oameni strigând, și tot felul de gunoaie ropotind pe acoperișurile de tablă.

Prea puțin îmi pasă.

Când mă întorc spre spital, mi se pare că îmi scapă ceva, dar nu mă uit în jos, nu vreau să știu ce am pierdut. În schimb, merg prin ploaia de pământ și zăpadă spre fiul meu.

Pierderea e o durere surdă în pieptul meu, o gheară în respirație, dar îmi spun că am făcut ceea ce trebuia.

O să-l țin pe Lev în viață prin simpla putere a voinței mele, iar Sașa o va găsi pe Ania în Vologda, iar miercuri ne vom întâlni toți patru.

∵

Este un vis mirific. Îl mențin viu cu fiecare respirație, ca o flacără timidă de lumânare în căușul palmelor mele.

Întoarsă la spital, este din nou întuneric. Duhoarea acelui loc este apăsătoare. Și este frig. Simt vântul cum dă târcoale pe afară, încercând fiecare crăpătură sau fisură, căutând o cale să pătrundă înăuntru.

În acest pătuț îngust, deformat, Lev mestecă în somn o mâncare inexistentă. Tușește aproape constant acum, este zguduit de accese în timpul cărora scuipă sânge pe păturile de lână.

Când nu mai pot îndura, mă bag în pătuț și îl iau în brațe. El se cuibărește lângă mine ca pe vremea când era bebeluș, murmurându-mi numele în somn. Respirația lui este un șuierat îngrozitor pentru urechile mele.

Îi mângâi fruntea fierbinte și udă. Am mâinile înghețate, dar merită să îl mângâi, să simtă că sunt aici, alături de el, protejându-l. Îi cânt cântecelele preferate și îi spun poveștile preferate. Din când în când, se ridică, îmi zâmbește anemic și cere bomboane.

— Nu am bomboane, spun eu și îi sărut obrazul vânăt, supt. Îmi crestez din nou degetul și îl las să îl sugă până când mi-l retrag de durere.

Îi cânt, aproape incapabilă să-mi mai amintesc cuvintele, când îmi dau seama că el nu mai respiră.

Îi sărut obrazul, atât de rece, și buzele, și mi se pare că îl aud zicând „Te iubesc, mamă” dar desigur că este doar imaginația mea. Cum am să pot uita vreodată cum a fost – cum a murit el puțin câte puțin în fiecare zi? Cum eu l-am lăsat. Poate că nu ar fi trebuit niciodată să părăsim Leningradul.

Cred că nu voi fi în stare să îndur această durere; stau întinsă lângă el, ţinându-l în braţe în timp ce el devine tot mai rece. În vremuri obişnuite, poate că asta nu ar fi fost permis, dar trăim vremuri crunte, într-un final, mă desprind de trupuşorul lui şi mă ridic.

Oricât de mult aş vrea să stau întinsă lângă el pe vecie, să mor încet de foame alături de el, nu o pot face. I-am făcut o promisiune lui Saşa.

Nu te da bătută, a spus el, şi eu am fost de acord.

Aşadar, cu braţele goale şi inima de piatră, îmi las fiul acolo, singur-singurel, mort într-un pat de lângă uşă, şi pornesc din nou la drum. Ştiu că tot ce îmi va rămâne vreodată de la fiul meu acum este o dată în calendar şi iepuraşul de pluş pe care îl am în valiză.

∵

Nu am să vă spun ce am făcut ca să obţin un loc în trenul spre est. Oricum nu mai contează. Nu mai sunt eu însămi. Sunt acest trup emaciat, cu păr alb, care nu are tihnă, deşi de mult m-aş fi întins, aş fi închis ochii şi aş fi renunţat. Durerea pierderii mă însoţeşte permanent, ispitindu-mă să închid ochii.

Ania.

Saşa.

Acestea sunt cuvintele de care mă agăţ, deşi uneori uit şi la cine visez. De pe locul meu din tren, văd ţara devastată. Maldăre de cadavre. Cicatrici pe suprafaţa pământului făcute de bombele căzute. Ne însoţeşte permanent sunetul avioanelor şi al focurilor de armă.

Trenul înaintează agale, oprind în câteva orăşele. La fiecare haltă, oameni hămesiţi se luptă să se urce, să se alăture mulţimii soioase de oameni cu ochi sticloşi, care se îndreaptă spre răsărit. Se vorbeşte în şoaptă în jurul meu despre lupte grele care se dau în faţa noastră, dar eu nu ascult. Chiar nu-mi pasă. În mine e un vid prea mare pentru a-mi mai păsa vreun pic de ceva.

Şi apoi, în mod miraculos, ajungem la Vologda. Când uşile trenului se deschid, îmi dau seama că nu m-am aşteptat să ajung aici.

Îmi aduc aminte că am zâmbit.

Zâmbit.

Ba chiar îmi ascund părul mai bine sub batic, pentru ca Saşa să nu vadă cât de mult am îmbătrânit. Ridic valijoara în care se află toate bunurile mele – ale noastre – şi îmi croiesc drum anevoie prin mulţime ca să ajung în faţă.

Ajunşi în frig, ne răspândim repede; oamenii o iau în toate direcţiile, căutând probabil mâncare sau prieteni.

Eu rămân acolo, simţind cum ceilalţi se dezlipesc de mine. În depărtare, aud uruitul avioanelor şi ştiu ce înseamnă asta. Ştim cu toţii ce înseamnă asta. Alarma aeriană sună, iar tovarăşii mei de călătorie o iau la fugă spre

adăposturi. Văd oameni aruncându-se în tranșee.

Dar Sașa este acolo, la nicio sută de metri în fața mea. Văd că o ține pe Ania de mână. Paltonașul ei roșu aprins arată ca o pasăre cardinal dolofană și sănătoasă pe fundalul zăpezii.

Încep să plâng înainte să fac primul pas. Am picioarele umflate și pline de furuncule, dar nici măcar nu bag de seamă. Atât gândesc, „Familia mea”, și o rup la fugă. Îmi doresc atât de mult să mă ia Sașa în brațe că nici nu mai gândesc.

Proastă.

Aud prea târziu bomba căzând. Să fi crezut oare că șuieratul acela a fost inima mea sau respirația mea?

Totul explodează în același timp: trenul, copacul de lângă mine, un camion de pe marginea drumului.

Îi văd pe Sașa și pe Ania pentru o fracțiune de secundă, și pe urmă sunt amândoi în aer, zburând într-o parte, urmăriți de flăcări...

∵

Când mă trezesc, sunt într-un cort de spital. Stau acolo întinsă până îmi revine memoria și apoi mă ridic.

Totul în jurul meu e o mare de trupuri carbonizate, sfâșiate. Oamenii plâng și gem.

Nu durează mult și îmi dau seama că nu disting culorile. Am auzul înfundat, ca și cum aș avea vată în urechi. Jumătate din față mi-e zgâriată, tăiată și sângerează, dar aproape că nu simt.

Focul roșu-portocaliu este ultima culoare pe care am s-o văd vreodată.

— Nu ar trebui să vă ridicați, mi se adresează un bărbat.

Are privirea blazată a cuiva care a văzut prea mult război. Are tunica sfâșiată pe alocuri.

— Soțul meu, spun eu, țipând ca să-mi aud vocea peste acea larmă. Am și un țiuit în urechi. Fiica mea. O fetiță mică într-un paltonaș roșu și un bărbat. Stăteau... trenul a fost bombardat... Trebuie să îi găsesc.

— Îmi pare rău, spune el, iar inima mea bate atât de tare că nu pot auzi altceva decât nu sunt supraviețuitori... doar dumneata... Aici...

Îl împing și trec pe lângă el, mergând împleticit la fiecare pat, dar găsesc doar străini.

Afară ninge abundent și este un ger necruțător. Nu recunosc acest loc. Este un câmp nins nesfârșit. Daunele produse de explozie sunt acoperite acum de o pătură albă, deși pot vedea o movilă care trebuie să fie cadavre.

Apoi văd: o pată mică, întunecată, pe zăpadă, zăcând lângă cel mai apropiat cort.

Mi-aș dori să spun că am fugit într-acolo, dar am mers doar; nici măcar nu

îmi dau seama că sunt în picioarele goale până nu simt frigul pătrunzător.

Este paltonaşul ei. Paltonaşul Aniei mele. Sau ce-a mai rămas din el. Nu mai pot vedea roşul aprins, dar are numele ei, scris de mâna mea, pe o bucată de hârtie prinsă la rever. Hârtia este udă şi cerneala, întinsă, dar este acolo. Jumătate din palton lipseşte – nu vreau să-mi imaginez cum s-a întâmplat asta –, o parte este pur şi simplu sfâşiată.

Disting şi câteva pete negre de sânge pe căptuşeala albă.

Îl duc la nas, inspirând adânc. Simt mirosul ei în ţesătură.

În buzunar, găsesc fotografia cu ea şi Lev pe care am cusut-o eu în căptuşeală. Vezi?, îi spusesem eu în ziua în care o ascunsesem acolo – asta s-a întâmplat când au evacuat prima oară copiii, mi se părea că trecuseră decenii de atunci – Acum fratele tău va fi mereu cu tine.

Iau peticul de hârtie cu numele ei scris pe el şi îl ţin în mână. Cât stau oare acolo, în zăpadă, mângâind hăinuţa copilaşului meu, amintindu-mi zâmbetul ei?

O veşnicie.

*

Nimeni nu vrea să-mi dea o armă. Fiecare bărbat pe care îl rog îmi spune să mă calmez, că o să mă simt mai bine mâine.

Ar fi trebuit să rog o femeie, o altă mamă care omorâse un copil mutându-l şi pe un altul lăsându-l să plece.

Sau poate că eu sunt singura care...

În orice caz, durerea este insuportabilă. Şi nu vreau să mă simt mai bine. Merit această nefericire. Aşa că mă întorc în patul meu, îmi iau ghetele şi haina şi încep să merg.

Mă mişc ca o nălucă prin ţinutul nins. Sunt atâţia alţi zombi pe drum, că nimeni nu încearcă să mă oprească. Când aud focuri de armă sau bombardamente, mă îndrept într-acolo. Dacă picioarele m-ar durea mai puţin, aş alerga.

Găsesc ce caut în cea de-a opta zi.

Linia frontului.

Trec pe lângă ruşi, compatrioţii mei, care strigă după mine şi încearcă să mă oprească.

Eu nu mă las oprită, mă smucesc dacă trebuie, lovesc cu pumnii şi cu picioarele şi continui să înaintez.

Mă duc la nemţi şi mă postez în bătaia armelor.

— Împuşcaţi-mă, spun eu şi închid ochii. Ştiu ce văd ei, cum arăt: o bătrână smintită, mai mult moartă decât vie, cu o valiză deformată şi un iepuraş de pluş gri murdar.

Capitolul 26

— Dar eu nu sunt o femeie norocoasă, conchise mama suspinând.

Se aşternu liniştea după această ultimă aserţiune, rostită încet.

Nina îşi şterse lacrimile, privindu-şi uluită mama.

Cum de a putut ţine durerea asta în ea atâta vreme? Cum poate *supravieţui* o persoană în aceste condiţii?

Mama se ridică brusc în picioare. Făcu un pas la stânga şi se opri; apoi se întoarse la dreapta şi se opri. Era ca şi cum s-ar fi trezit deodată dintr-un vis ca să descopere că se află într-o încăpere străină din care nu era cale de ieşire. În cele din urmă, cu umerii uşor aduşi în faţă, merse la fereastră şi privi afară.

Nina se uită la Meredith, care părea la fel de devastată precum se simţea Nina.

— Dumnezeule! spuse într-un final Maksim, oprind reportofonul.

Clicul sună strident în încăperea cufundată în linişte, amintindu-i Ninei că povestea pe care tocmai o ascultaseră era importantă nu doar pentru familia lor.

Mama rămase locului, ţinându-şi pe piept mâna cu degetele răsfirate, ca şi cum ar fi crezut, poate, că inima ei va înceta să mai bată sau îi va părăsi pur şi simplu trupul.

Ce vedea ea oare în acele clipe? Leningradul ei, cândva strălucitor, transformat într-un sloi de gheaţă, un tărâm distrus de bombardamente, în care oamenii mureau pe străzi şi păsările cădeau îngheţate din cer?

Sau poate chipul lui Saşa? Sau râsul Aniei? Ori ultimul zâmbet sfâşietor al lui Lev?

Nina o privea fix acum pe femeia care o crescuse şi vedea în sfârşit adevărul.

Mama ei era o leoaică. O luptătoare. O femeie care alesese o viaţă de iad pentru ea pentru că îşi dorise să renunţe şi nu ştiuse cum să facă asta.

Şi acest gând mărunt fu urmat de altul, mai însemnat. Nina îşi vizualiză deodată limpede propria viaţă. Toţi aceşti ani, bătuse lumea-n lung şi-n lat, căutând adevărul propriei existenţe în vieţile altor femei.

Dar el fusese întotdeauna acolo, acasă, cu acea femeie pe care nici măcar nu încercase vreodată să o înţeleagă. Nu era de mirare că Nina nu se simţise niciodată împlinită, nu dorise niciodată să publice fotografiile ei înfăţişând femei. Căutările ei o conduseseră mereu către acest moment, către această

înţelegere. Se ascunsese în spatele aparatului de fotografiat, privind prin obiectiv, încercând să se găsească. Dar cum ar fi putut? Cum ar putea orice femeie să îşi cunoască propria poveste înainte de a o cunoaşte pe a mamei sale?

— În schimb, m-au luat prizonieră, adăugă mama, continuând să privească pe fereastră.

Nina aproape se încruntă. I se părea că trecuse o jumătate de oră între ultima afirmaţie a mamei şi aceasta, dar nu trecuseră de fapt decât câteva minute în care Nina întrezărise adevărul despre propria viaţă.

— Prizonieră, murmură mama, scuturând din cap. Încerc să mor. Încerc... Sunt întotdeauna prea slabă ca să mă sinucid... Se întoarse în sfârşit cu spatele la fereastră şi se uită la ei. Tatăl vostru a fost unul dintre soldaţii americani care au eliberat lagărul de muncă. Eram pe atunci în Germania. Era sfârşitul războiului. Mulţi ani mai târziu. Prima oară când mi-a vorbit, eu nici măcar nu eram atentă; mă gândeam că, dacă aş fi fost puternică, ar fi fost şi copiii mei prezenţi în această zi, când s-au deschis porţile lagărului; aşa că atunci când Evan m-a întrebat cum mă cheamă, eu am şoptit *Ania.* Aş fi putut să-mi spun adevăratul nume mai târziu, dar îmi plăcea să aud numele ei de fiecare dată când cineva mi se adresa. Mă durea, dar acceptam bucuroasă durerea. Era cea mai măruntă suferinţă din cât aş fi meritat de fapt. Am plecat cu tatăl vostru – m-am măritat cu el – pentru că doream să plec, iar el era singura mea cale de scăpare. Nu m-am aşteptat niciodată cu adevărat să o iau de la capăt – eram bolnavă. M-am aşteptat, am sperat, să mor. Dar n-am murit. Şi, ei bine... cum să nu-l poţi iubi pe Evan? Gata. Asta a fost. Acum ştiţi.

Întinse mâna şi îşi luă poşeta, clătinându-se uşor, ca şi cum echilibrul ar fi fost o abilitate pe care o pierduse spunându-şi povestea, şi porni spre uşă.

Nina se ridică numaidecât în picioare. Ea şi Meredith se mişcară în tandem fără vreo vorbă sau vreo privire. Îşi încadrară mama, apucând-o fiecare de câte un braţ.

La atingerea lor, mama păru şi mai nesigură pe picioare, mai să cadă.

— Nu ar trebui...

— Nu ne mai spune ce să simţim, mamă, spuse Nina încet.

— Nu ne mai respinge, adăugă Meredith, atingând chipul mamei, mângâindu-i obrazul. Ai pierdut atât de mult.

Mama scoase un sunet, ca şi când ar fi înghiţit în sec.

— Dar nu şi pe noi, spuse Nina, simţind că o podidesc lacrimile. Pe noi nu ne vei pierde niciodată.

Picioarele mamei cedară. Începu să alunece în jos, moale ca o cârpă, dar Nina şi Meredith erau acolo, susţinând-o. O conduseră înapoi pe scaun.

Apoi îngenunchează amândouă pe podea în fața ei. La fel cum o făcuseră de multe ori de-a lungul vieții lor. Dar acum, povestea se sfârșise, sau aproape se sfârșise, iar de aici încolo, era oricum o poveste diferită. De aici încolo, era povestea *lor.*

Toată viața ei, Nina privise chipul frumos al mamei, îi admirase osatura fină, îi văzuse ochii aceia severi și gura care nu zâmbea niciodată. Acum, vedea dincolo de acestea. Mama căpătase acele trăsături dure din pricina luptei grele, care o adusese în această stare; era ca o mască pusă peste blândețea ascunsă dedesubt.

— Ar trebui să mă urâți, spuse mama, scuturând din cap.

Meredith se ridică atât cât să pună mâinile peste ale mamei.

— Te iubim.

Mama se înfioră, ca după o rafală de vânt înghețat. Ochii i se umplură de lacrimi. Văzându-le – primele lacrimi văzute vreodată în ochii mamei Nina simți că e gata să izbucnească în plâns.

— Mi-e atât de dor de ei, spuse mama, apoi începu să plângă. Cât timp se abținuse oare, prin puterea voinței, să rostească acea simplă propoziție și cum se simțea putând, în sfârșit, să o rostească?

Mi-e dor de ei.

Câteva cuvinte neînsemnate.

Totul.

Nina și Meredith se ridicară din nou în picioare, luându-și mama în brațe, lăsând-o să plângă.

Nina își simți atunci mama, dându-și seama cât de mult pierduse nefiind ținută în brațe de această femeie remarcabilă.

Când mama se retrase în cele din urmă, chipul îi era răvășit de lacrimi, părul în dezordine, câteva șuvițe căzându-i peste ochii umezi, înroșiți, dar niciodată nu fusese mai frumoasă. Zâmbea. Puse câte o mână pe chipul fiecăreia.

— *Moia dușa,* îi spuse ea încet fiecăreia din fete.

Maksim se ridică de lângă patul lui Vasili și își drese glasul, amintindu-le că nu sunt singure.

— Aceasta este una dintre cele mai uluitoare relatări despre asediul Leningradului pe care am auzit-o vreodată, spuse el, scoțând caseta din aparat. Stalin a păstrat totul secret atâta vreme, încât povești ca a dumneavoastră au început să apară abia recent. Asta va schimba cu adevărat lucrurile pentru oameni, doamnă Whitson.

— Am făcut-o pentru fiicele mele, spuse mama, îndreptându-se din nou.

Nina își privi mama redevenind stăpână pe ea și se întrebă deodată dacă toți supraviețuitorii Leningradului găsiseră calea să se țină la fel de tari.

Presupunea că da.

— E dificil, desigur, să obţii cifre exacte de la guvern, dar se vehiculează constant cifra de un milion de cetăţeni morţi în timpul asediului. Peste şapte sute de mii au murit de inaniţie. Dumneavoastră spuneţi şi povestea lor. Vă mulţumesc.

Maksim dădu să mai spună ceva, dar Vasili scoase un sunet ca un ciripit, sau un croncănit, din patul lui.

Fiul lui se aplecă mai aproape de chipul lui, încruntându-se.

— Poftim? Se aplecă şi mai aproape. Nu înţeleg...

— Mulţumesc, îi spuse Nina încet mamei sale.

Mama se aplecă şi o sărută pe obraz.

— Ninocika mea, şopti ea. *Eu* îţi mulţumesc. Tu ai fost cea care nu s-a dat bătută.

Nina ar fi trebuit să se simtă mândră de asta, mai ales văzând-o pe Meredith dând din cap aprobator, dar o duru.

— M-am gândit numai la mine. Ca de obicei. Am vrut povestea ta doar ca să te fac să vorbeşti. Nu m-am gândit nicio clipă cât de mult te-ar putea afecta.

Zâmbetul mamei lumină ochii ei încă umezi.

— De aceea tu însemni ceva pentru lumea asta, Ninocika. Ar fi trebuit să îţi spun asta cu mult timp în urmă, dar l-am lăsat pe tatăl tău să fie vocea amândurora. Încă una dintre deciziile mele greşite. Tu aduci lumină în vremuri vitrege. Asta fac fotografiile tale. Tu nu-i laşi pe oameni să-şi întoarcă privirea de la suferinţă. Sunt atât de mândră, atât de mândră de ceea ce faci. Tu ne-ai salvat.

— Aşa este, confirmă Meredith. Eu aş fi oprit povestea ei. Tu ne-ai adus aici.

Nina nu ştiuse până atunci cum putea un cuvânt ca *mândrie* să îţi transforme viaţa, dar o transformă pe a ei, şi înţelegea acum dragostea într-un fel în care nu o înţelesese înainte, în deplinătatea ei.

Ştia că îi va schimba viaţa acest nou mod de a percepe iubirea; nu-şi mai putea imagina viaţa fără ea – fără familia ei. Şi mai ştia că era şi mai multă iubire în lume pentru ea, aşteptând-o undeva în Atlanta, numai dacă ar şti calea către ea. Poate ar fi trebuit să trimită o telegramă a doua zi, în care să scrie: Şi dacă ţi-aş spune că nu vreau să vin în Atlanta? Şi dacă ţi-aş spune că vreau o viaţă altfel, o viaţă diferită de a tuturor, dar cu tine? M-ai urma? Ai rămâne? Şi dacă ţi-aş spune că te iubesc?

Dar asta avea să se întâmple a doua zi.

— Cum să plec din nou? spuse ea, uitându-se la Meredith şi la mama ei. Cum să vă las?

— Nu trebuie să fim fizic una lângă alta ca să fim împreună, spuse Meredith.

— Pe tine te definește munca ta, adăugă mama. Dragostea creează spațiu pentru asta. Doar că ai să vii mai des pe-acasă, sper.

În timp ce Nina încerca să găsească replica potrivită, Maksim interveni:

— Mă scuzați că sunt nepoliticos, dar tatăl meu nu se simte bine.

Mama se desprinse de Meredith și de Nina și se duse lângă pat.

Nina o urmă.

Mama se uită la Vasili, la chipul lui deformat din cauza comoției suferite; avea lacrimi pe tâmple și acestea pătaseră perna acolo unde căzuseră. Întinse mâna și îi atinse fața, spunând ceva în rusă.

Nina îl văzu cum încearcă să zâmbească și numaidecât îi veni în minte tatăl ei. Închise ochii rugându-se poate pentru prima oară în viața ei. Sau poate că nu era o rugăciune. De fapt, își spuse atât *Mulțumesc, tati,* nimic mai mult. Restul îl știa el prea bine. El ascultase.

— Poftiți, spuse Maksim, și mai încruntat când îi oferi mamei un teanc de casete negre. Sunt foarte sigur că el dorește să i le trimiteți fostului său student. Phillip Kiselev nu a mai lucrat la acest proiect de mulți ani, dar are mult material original. Și nu este departe de aici. Doar pe partea cealaltă a canalului, în Sitka.

— Sitka? spuse mama. Am fost deja acolo. Vasul nu se mai întoarce.

— De fapt, spuse Meredith, uitându-se la ceas. Vasul a plecat din Juneau acum trei sferturi de oră. Va rămâne în larg mâine toată ziua.

Vasili scoase un sunet. Nina își dădu seama că bătrânul este agitat și enervat de incapacitatea de a se face înțeles.

— Nu îi pot trimite casetele prin poștă? se interesă mama, iar Nina se întrebă dacă nu cumva mamei sale îi era teamă să le atingă.

— Phillip a fost mâna lui dreaptă mulți ani. Mama lui și tatăl meu s-au cunoscut în Minsk.

Nina se uită la Vasili și gândul îi fugi din nou la tatăl ei și la faptul că lucrurile mărunte pot însemna atât de mult.

— Bineînțeles că vom duce noi casetele, interveni ea. Plecăm chiar acum. Și vom avea destul timp să prindem vaporul în Skagway.

Meredith luă teancul de casete și bucata de hârtie cu adresa.

— Mulțumim, dr. Adamovici. Și ție, Maksim.

— Nu, spuse Maksim grav. *Eu* vă mulțumesc. Sunt onorat că v-am cunoscut, Veronika Petrovna Marcenko Whitson.

Mama încuviință din cap. Aruncă o privire fugară la teancul de casete negre din mâinile lui Meredith, apoi se aplecă să șoptească ceva la urechea lui Vasili. Când se ridică iar, ochii bătrânului erau umezi. Încerca să

zâmbească.

Nina o luă pe mama ei de braţ şi o conduse la uşă. Când ajunseră la intrare, Meredith o apucă pe mama de celălalt braţ. Ieşiră înlănţuite toate trei în lumina albastră, palidă a zilei de sfârşit de primăvară. Ploaia se oprise, lăsând în urma ei o lume plină de sclipitoare, strălucitoare posibilităţi.

∵

Hidroavionul ateriză la Sitka la şapte şi jumătate.

— Aş fi putut ajunge la Los Angeles în timpul ăsta, spuse Nina în timp ce cobora după Meredith din avion.

— Pentru un globe-trotter, te plângi cam mult, o luă Meredith peste picior, îndreptându-se prima spre doc.

— Mai ţii minte când era mică? îi spuse mama lui Meredith. Dacă avea şosetele făcute ghemotoc în pantofi, se aşeza şi urla. Iar dacă îi puneam prea mult ketchup pe ouă – sau prea puţin –, lăsa ditamai botul.

— Ba nu e *deloc* adevărat, spuse Nina. Eu am fost fiica cea bună. Ia gândește-te la Meredith. Mai ţii minte ce criză a făcut când nu ai lăsat-o să meargă la petrecerea lui Karie Dovre?

— Asta n-a fost nimic prin comparaţie cu felul în care ne-ai pedepsit tu pe toţi pentru că mama nu ţi-a făcut cu mâna când ai plecat în turneul de softball, spuse Meredith.

Nina se opri în mijlocul docului şi se uită la mama.

— Din cauza trenului, spuse ea. N-ai putut să mă urci în tren şi să te uiţi apoi cum pleacă, nu-i aşa?

— Am încercat să fiu destul de puternică, spuse mama încet. Pur şi simplu nu am putut vedea... aşa ceva. Dar am ştiut că o să suferi. Îmi pare rău.

Meredith ştia că aveau să urmeze numeroase momente de genul acesta între ele. Acum că porniseră procesul de vindecare, amintirile trebuiau să fie permanent reinterpretate. Precum ziua în care ea săpase preţioasa grădină de iarnă a mamei. A fost ca şi cum ar fi dezgropat nişte pietre funerare şi le-ar fi aruncat cât colo. Nu-i de mirare că mama o luase razna. Şi nici că iernile fuseseră întotdeauna dificile.

Şi piesa de teatru. Meredith revăzu totul prin prisma noii percepţii a lucrurilor. Bineînţeles că mama le împiedicase să continue. Ea şi Jeff interpretaseră cu toată seninătatea şi ingenuitatea povestea de dragoste a mamei... Durerea ei în acea situaţie trebuie să fi fost cruntă.

— Gata cu scuzele, spuse Meredith. Haideţi să spunem acum – o singură dată – că ne pare rău pentru toate momentele în care ne-am rănit reciproc pentru că nu am înţeles. Şi pe urmă gata. Bine? Se uită la mama ei, care încuviinţă din cap, apoi la Nina, care dădu şi ea aprobator din cap.

Intrară în oraşul Sitka şi găsiră camere la o mică pensiune de la marginea oraşului. De pe terasele lor, puteau privi golful liniştit, până la cocoaşele înverzite ale insulelor din apropiere şi chiar mai departe, până la piscul înzăpezit al muntelui Edgecumbe. În timp ce Nina făcu un duş, Meredith se aşeză pe terasă, ridicându-şi picioarele pe balustradă. Un vultur singuratic se rotea lin în văzduh, cu aripile-i negre precum o surcea trasând spirale deasupra apei de un albastru intens.

Închise ochii şi se lăsă pe spate în scaun. Mintea ei fusese toată ziua un talmeş-balmeş de gânduri, amintiri şi conştientizări. Îşi reevalua copilăria, separând elementele componente, reexaminându-le în lumina noii perspective asupra mamei sale. În mod straniu, puterea pe care o vedea acum în mama ei devenea şi o parte din Meredith. Remarca lui Jeff, *Ești ca ea, să știi,* căpăta noi semnificaţii, îi dădea lui Meredith o nouă încredere. Dacă învăţase ceva din toate astea, aceea era că viaţa – şi dragostea – pot dispărea într-o secundă. Când le ai, trebuie să te agăţi de ele cu toată puterea şi să te bucuri din plin de fiecare secundă.

Apoi uşa din spatele ei se deschise şi se închise la loc. La început, crezu că este Nina, care venise să o anunţe că baia e liberă, dar pe urmă simţi parfumul dulce de trandafiri al şamponului mamei.

— Hei, spuse Meredith, zâmbind. Am crezut că te-ai dus la culcare.

— Nu pot să dorm.

— Poate din cauza culorii nopţii.

— Nu pot să dorm cu casetele alea în camera mea, spuse mama, aşezându-se pe un scaun lângă Meredith.

— Le poţi aduce la noi.

Mama îşi frământă mâinile agitată.

— Trebuie să le dau în seara asta.

— În seara asta? Este nouă şi un sfert, mamă.

— *Da.* Am întrebat jos. Adresa asta e la numai trei străzi de aici.

Meredith se răsuci în scaun.

— Vorbeşti serios. Ce s-a întâmplat?

— Sincer? Nu ştiu. Sunt bătrână şi proastă. Ştiu asta. Dar vreau să termin cu treaba asta.

— Îl sun.

— Nu este înregistrat. Am sunat la informaţii din camera mea. Va trebui să mergem pur şi simplu la uşa lui. În seara asta e cel mai bine. Mâine va fi poate la serviciu şi va trebui să aşteptăm.

— Cu casetele.

Mama se uită la ea.

— Cu casetele, spuse ea încet, iar Meredith văzu vulnerabilitatea pe care

mama ei încerca să o ascundă.

Şi teama; văzu şi asta. După toate cele prin câte trecuse mama ei, a ţine cumva de dovada fizică a vieţii ei era lucrul care o speriase până la urmă.

— În regulă, se învoi Meredith. Îi spun Ninei. Mergem. Se ridică de pe scaun şi porni spre cameră.

Când trecu de mama, se opri cât să îi pună mâna pe umăr. Îi simţi osatura ascuţită prin pulover.

În ultima vreme, nu putea trece pe lângă mama ei fără să o atingă. După atâţia ani de distanţare, de răceală, acesta era un miracol în sine. Deschise uşa glisantă din sticlă şi intră în camera mică. Înăuntru, erau două paturi alăturate, ambele acoperită cu pături roşu cu verde şi cu perne negre cu formă de elan. Pe pereţi se aflau fotografii alb-negru cu imagini din trecutul Tlingit al oraşului Sitka. Patul Ninei era deja pregătit pentru somn, dar cu un morman de haine şi echipamente foto pe el.

Meredith ciocăni la uşa băii, dar nu primi răspuns, aşa că intră.

Nina îşi usca părul cântând cât o ţineau plămânii „Crazy for You" al Madonnei. Cu părul ei negru scurt şi pielea aceea perfectă, părea de vreo douăzeci de ani.

Meredith o bătu pe umăr. Nina tresări surprinsă şi aproape scăpă foehnul din mână. Zâmbi, opri uscătorul şi se întoarse.

— Dar ştiu că m-ai speriat de moarte. Trebuie să mă tund. Neapărat. Încep să semăn cu Edward Mâini de Foarfece.

— Mama vrea să ducem casetele în seara asta.

— Oh. În regulă.

Meredith nu se putu abţine să nu zâmbească. În acele câteva cuvinte consta diferenţa dintre ele. Ninei nu-i păsa ce oră este sau că este nepoliticos să faci cuiva o vizită fără un telefon în prealabil, nici că mama avusese o zi grea şi ar fi trebuit să se odihnească.

Nina auzea doar chemarea aventurii, căreia îi răspundea mereu.

Era o trăsătură pe care Meredith era hotărâtă să o cultive.

În mai puţin de trei minute, se aflau toate trei pe drum, mergând în direcţia indicată de recepţioneră. Nu era încă întuneric complet; cerul avea culoarea prunei, spuzit cu stele. De acolo, păreau atât de aproape încât le-ai fi putut atinge. O adiere uşoară şuşotea prin tufele perene, singurul zgomot real în afară de paşii lor pe ciment. Undeva, în depărtare, se uzi sirena unui vapor.

Casele de pe strada aceasta aveau o arhitectură demodată, cu prispe în faţă şi cu acoperişuri ascuţite. Curţile erau frumos îngrijite; mirosul de trandafiri era pregnant, îndulcind mireasma sărată a mării din apropiere.

— Asta e casă, spuse Meredith.

Ea avea harta.

— Luminile sunt aprinse. Super, spuse Nina.

Mama se opri, uitându-se la casa albă îngrijită. Balustrada prispei era ornamentată cu acelaşi traforaj precum cel pe care îl aveau şi ele acasă, iar streşinile erau şi mai bogat decorate. Toate aceste podoabe confereau locului un aspect de basm.

— Arată ca *dacea* bunicilor mei, spuse mama. Tipic rusească, şi totuşi şi americană în acelaşi timp.

Nina se apropie de mama şi o luă de braţ.

— Eşti sigură că vrei să faci asta acum?

Răspunsul mamei fu exprimat prin gestul de a înainta hotărâtă.

La uşă, mama inspiră adânc, îşi îndreptă umerii şi ciocăni tare. De două ori.

Uşa fu deschisă de un bărbat scund şi robust, cu sprâncene negre, groase şi mustaţă grizonantă. Nu dădu semne că era surprins să găsească în pragul uşii trei femei necunoscute, la ora nouă şi jumătate seara.

— Bună seara, salută el.

— Phillip Kiselev? întrebă mama, întinzând mâna după punga cu casete pe care o ţinea Nina.

— N-am mai auzit de mult timp numele ăsta, spuse bărbatul.

Mama îşi retrase mâna.

— Nu sunteţi Phillip Kiselev?

— Nu. Nu. Eu sunt Gerald Koontz. Phillip a fost vărul meu. El nu mai e.

— Oh! Mama se încruntă. Mă scuzaţi că v-am deranjat. Avem informaţii greşite.

Meredith se uită la bucăţica de hârtie din mâna surorii ei. Nu citiseră greşit. Aceasta era adresa care li se indicase.

— Dr. Adamovici probabil că a...

— Vasia? Buza mustăcioasă a lui Gerald se deschise într-un zâmbet larg, descoperindu-i toţi dinţii. Se întoarse şi strigă: Sunt prieteni de-ai lui Vasia, iubito.

— Nu chiar prieteni, spuse mama. Ne pare rău că v-am deranjat. O să verificăm din nou informaţiile.

Exact atunci, o femeie li se alătură agitată; era îmbrăcată în pantaloni negri mătăsoşi şi o tunică vaporoasă. Părul ei alb, ondulat era prins la spate într-o coadă lejeră.

— Stacey? spuse Nina surprinsă.

O secundă mai târziu, Meredith o recunoscu pe chelneriţa lor de la restaurantul rusesc.

— Ia te uită, spuse Stacey, zâmbind larg. Noile mele prietene rusoaice.

Intraţi, intraţi. Apoi i se adresă lui Gerald: Au trecut ieri pe la restaurant. Am deschis caviarul.

Gerald zâmbi.

— Cred că v-a plăcut.

Nina se mişcă prima, trăgând-o pe mama după ea.

— Poftiţi, poftiţi, spuse Stacey. Luaţi loc. Mă duc să fac un ceai şi pe urmă o să-mi povestiţi cum m-aţi găsit. Le conduse într-o cameră de zi confortabil decorată, desăvârşită cu un pat otoman şi un colţ sfânt, unde ardeau trei candele. Se asigură că musafirele ei se aşezară, apoi spuse: L-am auzit pe Gere spunând că sunteţi prietene de-ale lui Vasili?

— Nu prietene, răspunse mama, într-o postură rigidă.

De undeva se auzi un zgomot, şi Gerald spuse:

— Hopa. Nepoţii, şi ieşi degrabă din încăpere.

— Avem grijă de copiii fiului nostru săptămâna asta. Am uitat cât de *complicaţi* sunt la vârsta asta, zâmbi Stacey. Revin numaidecât cu ceaiul.

— Crezi că dr. Adamovici s-a înşelat? Sau ne-a dat Maksim adresa greşită? întrebă Meredith imediat ce rămaseră singure.

— E o coincidenţă prea mare că oamenii ăştia sunt ruşi şi că îl cunosc pe academician, spuse Nina.

Mama se ridică brusc în picioare şi se lovi de măsuţa de cafea cu tibia, dar nu păru să bage de seamă. Ocoli masa şi traversă camera, oprindu-se la colţul sfânt. Din locul unde stătea, Meredith putea vedea decoraţiunile obişnuite: o masă pe post de altar, câteva icoane, o fotografie de familie sau două şi câteva candele arzând.

Stacey se întoarse în camera de zi şi puse o tavă pe măsuţa de cafea. Turnă ceai şi îi întinse o ceaşcă lui Meredith.

— Poftim.

— Îl cunoaşteţi pe dr. Adamovici? întrebă Nina.

— Da, spuse Stacey. A fost un foarte bun prieten al tatălui meu. L-am ajutat la un studiu de cercetare mulţi ani. Nu a fost vorba de vreun ajutor academic, fireşte. Am dactilografiat, am copiat. Activităţi de genul ăsta.

— Cercetarea despre asediu? întrebă Meredith.

— Exact, spuse Stacey.

— Acestea sunt nişte casete, spuse Nina, arătând înspre sacoşa şifonată de hârtie de la picioarele ei. Mama mea i-a spus povestea ei doctorului Adamovici, iar dumnealui ne-a trimis aici.

Stacey se opri.

— Cum adică, „povestea ei”?

— Locuia în Leningrad la acea vreme. În timpul războiului, preciză Meredith.

— Şi el v-a trimis aici? Stacey se întoarse către mama, care stătea nemişcată, dreaptă de parcă ar fi fost din marmură. De ce să fi făcut asta? Stacey se duse la mama şi se opri lângă ea. Ceşcuţa de ceai zăngăni pe farfurioară. Ceai? întrebă ea, privind profilul sever al mamei.

Meredith nu îşi dădu seama de ce, dar se ridică în picioare. Lângă ea, Nina făcu acelaşi lucru.

Veniră şi ele în spatele mamei.

Meredith constată ce anume îi atrăsese atenţia mamei. Pe măsuţa din colţ stăteau două fotografii înrămate. Una era fotografia alb-negru a unui tânăr cuplu. În ea, femeia era înaltă şi subţire, cu păr negru ca pana corbului şi un zâmbet foarte larg. Bărbatul era un blond chipeş. Fotografia era brăzdată de linii albe, ca şi cum ar fi stat împăturită mulţi ani.

— Sunt părinţii mei, spuse Stacey rar. În ziua nunţii lor. Mama mea era o femeie frumoasă. Părul ei era atât de moale şi negru, iar ochii ei... îmi amintesc şi acum ochii ei. Nu e amuzant? Erau atât de albaştri, cu auriu...

Mama se întoarse încet.

Stacey se uită în ochii mamei şi ceşcuţa de ceai îi căzu din mână pe podeaua din lemn, făcându-se ţăndări, iar ceaiul se împrăştie peste tot.

Mâna durdulie a lui Stacey tremura când o întinse după un obiect de pe masă, fără să îşi ia nicio secundă ochii de la mama. Apoi îi întinse ceva mamei: o mică bijuterie în formă de fluturaş.

Mama căzu secerată în genunchi pe podea, spunând:

— Doamne, Dumnezeule...

Meredith vru să o ajute, dar şi ea, şi Nina se dădură înapoi.

Stacey fu cea care îngenunche în faţa ei.

— Eu sunt Anastasia Aleksovna Marcenko Koontz, din Leningrad. Mamă? Eşti chiar tu?

Mama inspiră adânc şi începu să plângă.

— Ania a mea...

Meredith îşi simţi inima sfâşiată, ieşindu-i parcă din piept. Lacrimile îi şiroiau pe obraji. Se gândi la toate prin câte trecuseră cele două femei şi la toţi anii aceia pierduţi, iar miracolul acelei regăsiri era aproape imposibil de crezut. Se apropie de Nina. Se îmbrăţişară, privindu-şi mama revenindu-şi la viaţă. Este cel mai potrivit mod de a descrie scena. Era ca şi cum aceste lacrimi – de bucurie poate pentru prima oară după atâtea zeci de ani – i-ar fi udat sufletul uscat.

— Cum? întrebă mama.

— Papa şi cu mine ne-am trezit într-un tren-spital îndreptându-se spre est. El era foarte rănit... În orice caz, când am ajuns înapoi la Vologda... Am aşteptat, spuse Stacey, ştergându-şi ochii. Noi nu am încetat niciodată să

căutăm.

Mama îşi înghiţi nodul din gât. Meredith observă cât efort depuse ca să rostească o întrebare.

— Noi?

Stacey întinse mâna.

Mama o luă, o strânse bine, agăţându-se efectiv de ea.

Stacey o conduse prin camera de zi şi ieşiră din casă pe o uşă glisantă, într-o curte perfect îngrijită. Parfumul florilor plutea dulceag în aer – liliac, caprifoi, iasomie. Stacey acţionă un buton şi un şirag de luminiţe se aprinse în toată grădina.

Atunci văzu Meredith mica grădină în grădină de formă pătrată, ascunsă în fundul curţii. Chiar şi din locul unde se afla, în lumina aceea slabă, putea distinge un fragment din gărduleţul bogat ornamentat.

Îşi auzi mama vorbind în rusă, după care se puseră din nou în mişcare, toate, pe o alee pietruită ce ducea către o grădină aproape identică celei create de mama acasă. Un gard alb din fier forjat, cu bucle ornamentale şi vârfuri ascuţite delimita un petic de teren. Înăuntru era o bancă din cupru lustruit orientată cu faţa spre trei pietre funerare din granit. Peste tot în jurul lor erau plante înflorite. Deasupra, cerul era o explozie de culori uimitoare, magice. Panglici de violet, roz şi portocaliu săgetau luminoase printre toate acele stele. Aurora boreală.

Mama se aşează – mai bine zis, se prăbuşi – pe banca din cupru, şi Stacey se aşează lângă ea, luând-o de mână.

Meredith şi Nina veniră şi ele lângă ea, punând fiecare câte o mână pe umerii mamei.

VERONIKA PETROVNA MARCENKO
1919-
Să nu uiţi teiul din Grădina noastră de Vară.
Acolo te voi aştepta, iubita mea.

LEV ALEKSOVICI MARCENKO 1938 – 1942
Leuţul nostru
Plecat prea timpuriu

Dar ultima inscripţie fu cea care o făcu pe Meredith să strângă umărul mamei.

ALEKSANDR ANDREEVICI MARCENKO
1917 – 2000

— Anul trecut? spuse mama, întorcându-se spre Stacey, care avea ochii plini de lacrimi.

— Te-a aşteptat toată viaţa lui, spuse ea. Dar inima lui... a cedat iarna trecută.

Mama închise ochii şi îşi lăsă capul să cadă.

Meredith nu-şi putea imagina o astfel de durere, să ştii că iubirea vieţii tale a fost în viaţă, căutându-te în toţi acei ani, iar tu să ajungi doar câteva luni prea târziu. Şi totuşi, el era cumva acolo, în acea grădină care se potrivea atât de mult cu cea creată de mama ei.

— Spunea mereu că te va aştepta în Grădina de Vară.

Mama deschise lent ochii.

— Copacul nostru, spuse ea, privind mult timp la inscripţia de pe piatra lui funerară. Apoi, încet, făcu ceea ce făcea mereu, ceea ce ea putea face şi puţini alţii o mai puteau face: îşi îndreptă spatele şi îşi ridică bărbia, reuşind chiar să şi zâmbească, aşa nesigură şi ameţită cum era.

— Să mergem, spuse cu vocea aceea magică, cea care le schimbase tuturor vieţile în ultimele săptămâni. Să ne bem ceaiul. Avem multe de discutat. Ania, aş vrea să faci cunoştinţă cu surorile tale. Meredith era cea organizată, iar Nina, cea un pic mai nebunatică, dar ne schimbăm, toate trei, iar tu ne vei schimba şi mai mult. Mama zâmbi, iar dacă în ochii ei era o umbră de tristeţe – o amintire a cuvintelor *Acolo te voi aştepta* – era de aşteptat, dar aceasta era îndulcită de vioiciunea din vocea ei. Şi poate că aşa trebuia să fie, poate că acesta este cursul vieţii când trăieşti îndeajuns de mult. Bucuria şi tristeţea fac parte din viaţă; poate că ideea e să îţi îngădui să le simţi pe ambele, dar să ţii ceva mai strâns de bucurie, pentru că nu ştii niciodată când poate o inimă puternică să cedeze pur şi simplu.

Meredith luă mâna noii sale surori, spunând:

— Sunt foarte fericită să te cunosc, Ania. Am auzit atâtea despre tine...

Nu, sub străine ceruri n-am fost eu,
Nici sub străine-aripi la adăpost,
Am fost atuncea cu poporul meu
Unde-n nefericire el a fost.

Recviem de Anna Ahmatova[9]

[9] Traducere de Ilie Bădicuţ.

Epilog

2010

Numele ei este Vera și este o fată sărmană, un nimeni.

În America, nimeni nu poate înțelege cu adevărat această fată sau locul în care trăiește. Iubitul ei Leningrad – faimoasa Fereastră spre Occident a lui Petru – este ca o floare ce moare, frumoasă încă pentru privitor; dar putredă pe dinăuntru.

Însă Vera nu știe asta încă. Ea este doar o fată, care nu își mai încape în piele de visuri mărețe.

Vara, se trezește adesea în miez de noapte, chemată de cine știe ce sunet de care nici măcar nu-și amintește vreodată. Se duce la fereastră și se apleacă peste marginea acesteia, privind tocmai până la pod. În iunie, când aerul miroase a tei și a flori abia înflorite, iar noaptea este scurtă cât fâlfâitul aripilor de fluture, abia dacă poate dormi de emoție.

Sunt nopțile albe, belîe noci. E momentul nopților albe de vară, când nu se face niciodată întuneric, și pe străzi nu e niciodată liniște...

Nu-mi pot ascunde un zâmbet când închid această carte – cartea mea. După toți acești ani, mi-am terminat jurnalul. Nu este un basm, nu este o scorneală; este povestea mea, spusă cât se poate de sincer. Tatăl meu ar fi mândru de mine. Sunt în sfârșit scriitoare.

Este darul meu pentru fiicele mele, deși ele mi-au oferit cu mult mai mult, iar fără ele, firește, aceste cuvinte ar fi captive încă în mintea mea, otrăvindu-mă din interior.

Meredith este acasă cu Jeff; se pregătesc pentru nunta lui Jillian, iar planurile le ocupă tot timpul și le consumă toată energia. Maddy lucrează, administrând cele patru magazine de suvenire conduse de mama ei. Nu am văzut-o niciodată atât de fericită pe Meredith. Acum, programul îi e încărcat cu tot soiul de sarcini pe care le îndeplinește cu plăcere, iar ea și Jeff călătoresc des. Ei pretextează că fac cercetări pentru romanele lui, care au mare succes, dar eu cred că le place pur și simplu să fie împreună.

Nina este sus cu Daniel al ei, cu care nu s-a căsătorit niciodată, dar pe care îl iubește mai mult decât crede. S-au urmat unul pe celălalt prin toată lumea, în aventuri uimitoare. Au spus că acum își fac bagajele să plece din nou, dar eu bănuiesc că fac dragoste. Bravo lor!

Iar Ania – nu-mi pasă că și-a anglicizat numele; pentru mine va fi mereu

Ania – este la biserică împreună cu familia ei. Vin adesea în vizită în timpul anului şi umplu casa cu râsete şi voie bună. Petrec ore în şir cu fiica mea mai mare în bucătărie, discutând în rusă, amintindu-ne de fantomele din încăpere. Măcar atât putem face: să cinstim memoria celor plecaţi dintre noi cu vorbe, priviri şi zâmbete.

Deschid jurnalul pentru ultima oară şi notez în el ***pentru copiii mei,*** atât de apăsat cât îmi îngăduie bătrâna mea mână. Îl închid apoi şi îl las deoparte.

Nu îmi pot ţine ochii deschişi. Am ajuns să mă afund în somn foarte uşor, iar camera este atât de caldă în această zi de sfârşit de decembrie.

Cred că aud un copil râzând.

Sau poate că mi-a rămas mie acest sunet în urechi, de la masa de Crăciun. Petrecem din nou împreună anul acesta, toţi membrii acestei noi versiuni a familiei mele.

Sunt o femeie norocoasă. Nu am ştiut mereu asta, dar o ştiu acum. În ciuda tuturor greşelilor pe care le-am făcut, a deciziilor greşite şi cumplite pe care le-am luat, sunt iubită la bătrâneţe şi, ceea ce este probabil cel mai important, iubesc şi eu la rândul meu.

Deschid ochii, speriată de ceva. Vreun zgomot. Pentru o clipă, sunt confuză, nesigură de decorul în care mă aflu. Apoi văd şemineul bine cunoscut, bradul de Crăciun în colţul acestuia şi fotografia mea deasupra poliţei şemineului.

Este acolo unde era cândva agăţat tabloul cu o troică. La început, nu mi-a plăcut fotografia făcută de Nina. Arăt atât de tristă.

Dar cu timpul m-a cucerit. Era începutul acestei noi vieţi, momentul în care am învăţat în sfârşit că iertarea vine odată cu iubirea. Este o fotografie faimoasă acum; au văzut-o oameni din întreaga lume şi mă numesc eroină. Ce ridicol! Este pur şi simplu imaginea unei femei care a dat cu piciorul la prea multe din viaţa ei şi a fost destul de norocoasă să primească o parte înapoi.

În colţul camerei, Colţul sfânt încropit cândva de mine tot acolo este. Lumânările ard de dimineaţa până seara; ambele mele fotografii de nuntă sunt expuse acolo, amintindu-mi zi de zi cât am fost de norocoasă. În afară de fotografia cu Ania şi Lev, un iepuraş de pluş gri, murdar stă culcat pe o parte. Tovarăşul Urechilă. Blăniţa lui artificială este mătuită şi îi lipseşte un ochi, dar uneori îl iau cu mine ca să mă aline.

Mă ridic în picioare. Mă dor genunchii, iar picioarele îmi sunt umflate, dar nu-mi pasă. Nu mi-a păsat niciodată de astfel de lucruri. Sunt o leningrădeancă. Traversez bucătăria cufundată în tăcere şi intru în sufragerie. De aici îmi pot vedea grădina de iarnă, unde totul este acoperit de zăpadă. Cerul are culoarea cuprului şlefuit. De streaşină de deasupra

verandei atârnă chiciură şi ţurţuri ca nişte cercei cu diamante. Iar eu mă gândesc la dragul meu Evan, care m-a salvat când aveam nevoie să fiu salvată şi care mi-a oferit atât de mult. El este acela care mi-a spus atât de des că pot ierta dacă încerc. Ce n-aş da să îl fi ascultat la vremea aceea, dar ştiu că mă aude acum.

Sunt în picioarele goale şi am pe mine doar cămaşa de noapte din flanel. Dacă ies din casă, Meredith şi Nina se vor îngrijora că am luat-o iar razna, că îmi pierd minţile. Doar Ania ar înţelege.

Totuşi, deschid uşa. Mânerul se răsuceşte uşor în mâna mea şi aerul rece mă izbeşte atât de dur încât pentru o frumoasă şi tragică secundă mă simt din nou în iubitul meu oraş de pe Neva.

Păşesc prin zăpada proaspăt depusă, simţind cum îmi arde şi îmi îngheaţă tălpile.

Aproape am ajuns în grădină când apare el. Un bărbat, îmbrăcat în negru din cap până-n picioare, cu păr auriu ce sclipeşte în lumina soarelui.

Nu poate fi el. Ştiu asta.

Mă duc la bancă, fără să-mi iau ochii de la silueta lui cernită rece.

El vine către mine, plutind aproape, mişcându-se cu o eleganţă care e nouă, sau de care nu îmi amintesc. Când se apropie, ridic privirea şi mă uit fix în ochii verzi ai bărbatului pe care l-am iubit mai bine de şaptesprezece ani.

Verde.

Culoarea îmi taie răsuflarea şi mă face să mă simt din nou tânără.

El este aievea. Şi aici. Îi pot simţi prezenţa caldă, iar când mă atinge, mă înfior şi mă aşez.

Sunt atâtea de spus, dar eu nu pot rosti nimic mai mult decât numele lui.

— Saşa...

— Noi am aşteptat, spune el, iar la sunetul vocii lui, o umbră se desprinde din întunericul mantoului său şi se întrupează.

O versiune mai mică a bărbatului.

— Lev, spun eu, incapabilă să zic mai mult.

Mă dor braţele pentru a le ridica înspre băieţelul meu şi a-l cuprinde. Arată atât de sănătos şi de robust, cu obraji trandafirii plini de viaţă. Apoi văd acelaşi obraz supt şi vineţiu, lucind de chiciură. Îl aud spunând: *Mi-e foame, mamă... nu mă părăsi...*

Auzind asta, o durere îmi cuprinde pieptul, făcându-mă să gem tare, dar Saşa este acolo, mă ia de mână şi îmi zice:

— Haide, iubita mea. Să mergem în Grădina de Vară...

Durerea a dispărut.

Mă uit în ochii nespus de verzi ai lui Saşa al meu şi îmi amintesc iarba în

care a îngenuncheat atât de demult. Acolo m-am îndrăgostit. Lev se agaţă de mine ca întotdeauna, iar eu îl ridic în braţe, râzând, uitând că nu putusem cândva să-l ţin.

— Vino, spune Saşa din nou, sărutându-mă, iar eu îl urmez.

Ştiu că dacă mă uit înapoi, o să-mi văd trupul, bătrân şi veştejit, inert pe acea bancă în zăpadă, că, dacă aştept, am să-mi aud fiicele descoperind ce s-a întâmplat şi începând să plângă.

Aşa că nu privesc în urmă. Nu-i dau drumul lui Saşa şi îl sărut pe gât pe leuţul meu.

Am aşteptat atât, atât de mult să îi revăd. Să mă simt astfel, şi ştiu că fetele mele vor fi bine acum. Sunt surori; o familie. Acesta este darul de la tatăl lor. Asta le-a oferit povestea mea, iar în ultimii zece ani, am iubit îndeajuns cât pentru o viaţă.

Îmi spun: *Rămâneţi cu bine, fetele mele. Vă iubesc. V-am iubit mereu.*

Şi plec.

virtual-project.eu

GRĂDINA DE IARNĂ

KRISTIN HANNAH

virtual-project.eu

violin